

Василь Добрянський

ЖЕРЕБ

Роман

*Усі права збережено.
Жодна частина цього видання не може бути відтворена
в будь-якій формі без письмового дозволу
власників авторських прав.*

ЧАСТИНА ПЕРША

Стрілянина в «Мембері»

Добрянський Василь

Д55 Жереб. Роман. — Харків : ВД «Фабула», 2023. — 304 с.
ISBN 978-617-522-083-2

Ці двоє — давні друзі. Але проблема в тому, що один із них — начальник міської поліції, а другий — слідчий, який через важке поранення, отримане під час стрілянини в найпрестижнішому готелі, відсторонений від роботи. І тепер майбутнє обох героїв цілком залежить від розкриття саме цієї справи, що, на перший погляд, видається сто відсотковим «глухарем»...

Новий роман Василя Добрянського, визнаного майстра кримінальної прози, сповнений загадок, напруги та яскравих психологічних деталей, а примхливий сюжет здатен завести в глухий кут навіть досвідченого читача поліційних трилерів.

УДК 82-312.4

У кабінеті начальника поліції ледве дмухав, невдоволено бурмочучи, кондиціонер.

Учора він раптово зупинився, викликавши в полковника Ярмоленка справжню паніку. Щойно тут сиділи з казенними мармизами півтора десятка поліціантів, отримуючи чергового прочухана. Атмосфера так розпалилася, що в декого сорочки потемнішали від поту. І як на зло — пристрій на стіні захрипів і замовк, наче паралізований.

А надворі — плюс тридцять п'ять у затінку. Гаряче повітря обпікає горлянку, ніби ранковий чай, котрий ковтаєш поспіхом. Дихати нічим. У грудях спирає від автомобільного смороду, випарів розігрітого асфальту, гару, диму та пилюки, що ніби навмисне накопичуються в парку біля будівлі поліції і тут загусають. Охлялі дерева, застигнувши, ховають рятівний затінок під передчасно пожовклими кронами. Але й туди сягає сонячний пал.

Жодної надії на полегшення. Сонце який уже тиждень поспіль міцно тримає кам'яне місто у своїх обіймах, накривши його сизим куполом спеки. Тясма-ріка зміліла, оголивши стрункі очерета у брудних гетрах. Згори, із міських вулиць, здається, що ріку випила допотопна потвора, яка виповзла з якоїсь печери у скелястому березі. На бруківці — чорні смуги від розм'якших шин. Навіть птахи з'являються тільки вночі — мабуть, перевіряють, чи не остаточно згоріло небо.

— Ще і цього мені бракувало! — Полковник люто вилаявся й наказав капралу Артемовій, котра сиділа у приймальні, викликати ремонтників.

Дівчина поклацала пультом і перезапустила кондиціонер. Проте він хрипів і деренчав, показуючи, що довго не протягне. А ремонтна служба спершу взагалі не відповідала, а потім озвалася і повідомила, що всім жарко. У них, мовляв, уже телефони захлинаються від дзвінків. Виклик прийнятий, чекайте своєї черги.

— Черги?.. Яка ще черга? — вибухнув начальник поліції, витерши хустинкою змолу шию. — Ану бігом сюди, бо я вам зараз улаштую День незалежності!

На календарі дійсно значилося 24 серпня. Але, вочевидь, полковник мав на увазі щось принципово інше, ніж національне свято.

А наступної хвилини у приймальні з'явився капітан Зуб. Не вітаючись, попрямував до дверей кабінету. Лише зронив на ходу:

— У себе?

— У себе,— озвалася Олена.— Але не раджу... Трохи перегрівся.

Спека спекою, але Ярмоленко шпетив усіх без розбору. І секретарці діставалося. Після клятої стрілянини в готелі «Мембер» начальник обласного управління генерал Федака погортав календар й позначив червоним датою — 25 листопада. А тоді прорік: «Ось до цієї дати, полковнику, ти носиш погони. А далі — жодних гарантій, якщо не розкриєш злочин». Так і сказав: «Жодних гарантій. Хронометр увімкнено».

Це прозвучало як вирок. Шість місяців — досить багато, як на сьогоднішній скажений час. І водночас мало, бо майже одразу було виявлено, що стрілянину влаштував гастролер. Йому що?.. Фурр із міста — і шукай вітру в полі.

На сьогодні той злочасний хронометр відрахував рівно половину терміну. Три місяці пролетіли як один день. Полковнику постійно ввижалося, що десь на лавочці в парку вже сидить, мов пава, почесна пенсія, чекаючи на нього. А може, і взагалі не почесна. Він її бачив щодня з вікна кабінету: пила пиво, курила, грала у шахи і ловила гав, розглядаючи перехожих. Саме там проводили своє нескінченне дозвілля чоловіки певного віку та вигляду.

А зась! Не дочекаються!

Ось чому полковник ганяв слідчих та оперативників, вимагаючи хоч поставити на вуха все місто, але вхопитися бодай за якусь ниточку. Якого біса той навіжений стрілець робив у місті? Хто його винайняв? А головне: що саме у Пригорщі назріває?

Та дарма. Вбивця втік, як горошина ртуті. Ти до неї — вона у шпарину. Скочив на мотоцикла та чесав за Тясьму у бік Вінниці. За ним лишилися двоє поранені поліціанти і мертва молода жінка. Капітан Зуб хрипів, захлинаючись кров'ю, і випльовував шматки власного язика, лейтенант Коровай намагався звестися і падав, сіпався в конвульсіях. Бармен Іщак несамовито вив, наче пес на чужу смерть.

Кинулися навздогін. Та пізно. Ніхто й гадки не мав, за чий викликом той кілер прибув до міста. Вуса, борода і шевелюра приховували справжнє обличчя. Вписав у готельну анкету фіктивні дані. Такий собі Микола Дроздов, фрілансер. Вільний фахівець, який приймає замовлення на відстані та виконує інкогніто. Готельний адміністратор стверджував, що той жартівник навіть паспорт пред'явив. Звідти і записано — «Микола Дроздов». Та хіба ж це проблема — придбати фальшивку?

«Усе фальшиве! Геть усе! — нарікав Василь Павлович, сидючи довгими вечорами в кабінеті. — Ані дру-

зів, ані ворогів. Суцільна імітація. Блядські часи... Суще прокляття для поліції...»

Капрал Артемова нишкла, мов мишка, у приймальні, чекаючи, коли начальство подасться додому. Нудилася, перекладала папірці, поправляла пилочкою нігті. Всі її дівочі плани летіли шкереберть. Ще кілька тижнів такої муки — зніме форму й подасться на вільні хліба. Принаймні із Чіком буде бачитися регулярно. Чік — це її хлопець, який одного разу спробував підхопити її на руки і не втримав — Олена виросла ще тією пампушкою. Але від своїх намірів не відмовився. Чік працював водієм на газокompресорній станції, і вона щовечора поверталася додому в синцях від його пальців. Однак тішилася — мовляв, поруч із нею коханий втрачає розум. Прихорошувалася, чекаючи, поки полковник залишить кабінет.

«Нема з ким працювати, — скрушно зітхав полковник, міркуючи, що, може, той генеральський хронометр позбавить його від щоденних стресів, які поглинають останні сили. — Хай йому грець, піду у відставку. Зціджу собачу кров і буду вирощувати помідори на дачі...»

Дратувало все без винятку. Навіть уявлення про рослинне пенсійне життя.

Капітан Зуб обрав цей святковий день, аби поговорити з начальником поліції про свої проблеми. Відлежав три місяці, ледве витерпівши медичні тортури. Однак серце перестало гупати у скронях, заспокоїлося. А втім у сусідній палаті залишився на ортопедичному ліжку його напарник — Льоня Коровай, із яким здавна притерлися, мов близнюки. Куля потрапила у хребет, і тепер на хлопця чекали сумні перспективи — інвалідний візок та побут, у якому жодного просвітку.

Але той про це ще не знав. Лікарі обнадіювали, ховали очі.

Зуб прокидався серед ночі в холодному поту. Над ним схилялася дівчина з випуклими блискучими очима і промовляла голосом механічної ляльки: «Мене звати Аня. А тебе як?» Її губи торкалися його спотвореної кулею щоки. «Мене звати Іван! — волав він, водночас розуміючи, що це лише сон.— Іван Зуб! Це я, я тебе не вберіг!»

Куля кілера вцілила дівчині у шию. Про перестрілку у вестибюлі готелю «Мембер» писали в газетах, докладно розповідали репортери кількох телеканалів. Молоденька — мало не з-під весільного вінця — Аня Демедюк стала, за їх висловом, «жертвою поліцейської безпечності». Детективи Зуб і Коровай прибули туди, щоби перевірити інформацію «барабана» Гриця Іщака — той повідомив про підозрілого незнайомця, котрий оселився в готелі. Гриць працював барменом у готельному ресторані. І якось увечері відчув від чоловіка, який замовив подвійну порцію дорогого рому, запах збройового мастила. В армії Гриць служив каптернамусом на армійському складі, постійно мав справу зі зброєю, і помилитися, звісно, не міг. Поки чужинець байдуже розглядав крізь велике вікно площу перед ратушею, заповнену автобусами з туристами, бармен, ховаючись за холодильниками, набрав номер капітана Зуба й пообіцяв йому чудову пригоду, якщо той негайно прибуде в «Мембер». Цього разу — жодних проколів. До готелю запливла крупна риба — може, найманий вбивця, а хоч би озброєний ветеран зі східного фронту.

Неквапливо допивши ром, незнайомиць з акуратними вусами і борідкою помітив у готельному вестибюлі підозрілий рух. Із докором глянув на бармена,

збурнув на стійку банкноту, ніби подачку. Тоді дістав пістолет із глушником і рушив прямо на поліціантів. Перший же постріл повалив на кахельну підлогу лейтенанта Коровая.

Безпечна Пригорща жажнулася від звістки про нічим не вмотивовану стрілянину в готелі.

Київський слідчий майор Ставницький покрутився в місті кілька тижнів і ретирувався. Версія щодо якогось ветерана боїв на Донбасі була оголошена основною. Звісно ж — ветеран перестає бути ветераном, коли до його рук потрапляє короткоствол із глушником. Такі й на фронті довго не тримаються. Їм цікавіше в тилу. І набагато безпечніше. Київські спеці давно почали формувати базу даних про подібних хлопців без гальм, схильних до злочинних дій. Зрозуміло — поліція має виконувати свою роботу. Реалії жорстокі, і патріотичний запал цю проблему не скасовує. У країні, що воює восьмий рік поспіль, стрімко побільшало зброї та людей, готових нею скористатися на власний розсуд. А разом із тим київський слідчий не відкидав варіант, що стрілянину в «Мембері» вчинив новачок, у якого просто не витримали нерви. Новачкам, як відомо, щастить. Вони кидаються на жертву, наче згоднілі молоді вовки, але доля до них часом аж надто поблажлива.

Залишалося чекати, коли вбивця знову так чи інакше дасть знати про себе. І сподіватися, що його затримання обійдеться без крові. А разом з тим — шукати, рити, винюхувати, з'ясовувати причину, чому цей безбашенний стрілець прикотив на мотоциклі у Пригорщу. Ну не на екскурсію ж?.. А якщо так, то хто його сюди викликав?

Кілери по історичних місцях не вештаються, ласуючи морозивом.

Усі ці обставини капітан Зуб усвідомлював і без столичного майора.

— Зуб? — зазвичай перепитували люди, коли він представлявся.

— Зуб,— кивав він у відповідь, ховаючи усмішку.— Капітан Іван Зуб.

Усмішка виходила недобра. Кожен, хто її бачив, хмурнів, відчувши притаений гострий біль і сторожкість. Уже з місяць Іван Зуб жив не зі своїм власним, а з позиченим обличчям. Пластичні хірурги довго над ним ворожили. Вправно позашивали щоки з обох боків — куди ввійшла і звідки вийшла куля, але залишили численні мереживні сіточки швів, що синіли зараз, наче тонке павутиння. Після операції губи залишилися затерпими, ніби анестезія вбила в них усі нервові закінчення. Тому й усміхався він через силу, не маючи жодного уявлення, як це виглядає збоку. А ще драгувало відчуття чужих зубів — неначе йому запхали в писк цурпалок, наказали затиснути, щоб не збожеволів од болю, та й забули прибрати. Цурпалок приріс до щелепи. Заважав язика вправно вимовляти слова.

— Зуб? — морщили чоло люди, приглядаючись до його геть чужого обличчя.

Добре, що не насміхалися.

— Зуб,— розтягував затерплі губи слідчий.— Капітан...

— Той самий? — не вгамовувалися найдопитливіші.

— Той самий,— дратівливо підтверджував він.

Тим часом його усмішка ставала гострою і небезпечною, немов «роза» від розбитої пляшки.

Лиха слава, як ведеться, попереду біжить.

Капрал Артемова також уникала дивитися на капітанове затерпле обличчя.

— Не йдіть ви до нього зараз,— застерегла вона.

— Та байдуже...— Зуб смикнув на себе двері кабінету начальника поліції.

Із полковником Ярмоленком вони приятелювали. Були часи, коли Іван наздоганяв його на кар'єрній драбині. Навіть кілька місяців проносив майорські погони. А потім його застали п'яним серед бутлів самогону в славнозвісної Марти Локоть. Проводив виховну роботу і трохи перестарався.

«Бачиш Локоть — та не вкусиш»,— жартували колеги.

Ця Марта нажила від різних чоловіків із десятків малечі. Ростила як могла. Різні комісії від місцевої влади пхалися до неї із протоколами і приписами. Зі сто першими (вони ж останні) попередженнями. А вона тихцем гнала зілля відмінної якості. То не гріх, то робота,— виправдовували її досвідчені пияки. Іван Зуб теж перебував у списку її прихильників. Того разу трохи задовго засидівся, роздаючи малечі жуйки. Може, серед них якесь одне було і його — хтозна. А від Марти ж хіба діждешся правди?

Саме в той час наскочив рейд з області. Погони з майора зняли, запевнивши, що ходитиме до пенсії капітаном. А зараз, після поранення, медики відверто засумнівалися, чи варто його взагалі допускати до служби. «Неадекват»,— читав Іван у чіпких і холодних поглядах психіатрів. У відповідь лише криво усміхався. Зачекайте, він ще покаже себе, дайте трохи часу. Добре гартований метал не іржавіє й не ламається.

А разом із тим постійно відчував у собі крижану лють. І кожного жахного досвітку, вчергове зустрівшись уві сні з бідолашною Анею Демедюк, присягався собі, що знайде вбивцю.

— А! — стрепенувся за столом полковник Ярмоленко, ніби тільки і чекав на нього.— Зуб! Якого біса тут швендяєш?

Зробив порух, ніби намагаючись підвестися, але не підвівся. Це саме той випадок, коли ні так, ні сяк, а найкраще взагалі не бачитися. Після стрілянини в «Мембері» полковнику кожного разу заливала очі ядуча ропа, як доводилося бачити вчорашнього приятеля. Долоні пітніли, одразу ж хотілося їх витерти або помити. Когось ранять кулею, а його вразили в саме серце, і чим — брутальною недовірою. Тридцять років бездоганної служби коту під хвіст. І все через головотяпство капітана. Один помилковий крок — і от тобі зіпсована кар'єра. Ну хто просив Івана пхатися в той готель? Без підготовки, без супроводу спецназу, оперативників або чорта лисого?

Насправді глибоко в душі полковник розумів, що й сам вчинив би так само. Хто би міг запідозрити, що в Пригорщу залетів відморожений стрілець, калібрований екземпляр. Таких, котрі без тіні сумніву стріляють на попередження, лише в кіно можна побачити. А Зуб у своїй холостяцькій оселі навіть телевізора не має.

— Хочу повернутися на роботу,— нарешті вимовив неслухняним язиком капітан.

— А я хочу на ній утриматися! — побуряковів полковник. Його подих став гучнішим.— Знаєш, що на мене чекає, дякуючи твоїй милості?

— Скафандр алконавта,— без найменшого співчуття вимовив Зуб.— Надто вже близько до серця сприймаєш начальницький гнів. Попустися трохи, Василю Павловичу. Не можна так.

— Сам такий,— буркнув Ярмоленко, повернувшись разом із кріслом до сейфу, дістав почату пляшку коньяку і дві чарки.— У грудях шкребе... Будеш?

Капітан Зуб мовчки посунувся ближче до столу. Мереживо шрамів на його щоках потемніло, очі пом'яшали. Звісно ж — до миру важче ступити, ніж до ворожнечі. Кожного разу — наче через себе. Та він готовий, точно готовий зробити перший крок. Навіть пігулок якихось наковтався, щоб не зірватися. Але до біса ті пігулки, коли приятель пропонує випити. Може вийти добра розмова.

— Один раз, але по повній,— окреслив свій намір господар кабінету, ніби застерігаючи себе від іншого розвитку подій.

— Гаразд,— погодився Зуб.

Алкоголь — це ліки. У певних конкретних випадках. Обмін речовин і думок стабілізується. Завіса, що застила очі, зникає, світ ясніє. Стає зрозуміло, куди рухатися і що робити.

Іван нікуди не поспішав. Будівля міського відділку поліції, що дивилася фасадом на парк, давно стала для нього рідним домом. Так звикає до своєї будицепний пес. Або безпритульний до якогось закинутого підвалу. Вже не відчуваєш казенних запахів, що так дратують і напружують сторонніх. А ще тут витає, мов незримий домішок до повітря, запах страху. Це така річ, котру не передати словами, але вона скрізь — в'їлася у штукатурку коридорів, стіни кабінетів та камер іще з радянських часів і потроху отруює все навколо. Була міліція — стала поліція. Двома буквами суті не змінити. Каральний заклад із ґратами і камерами тимчасового утримання. Потрапити сюди легко — вийти важко. Запах страху — це, насамперед, від беззахисності та безпорадності. А ще тут завжди гамірно. Ляпання дверей, гупання черевиків, чоловіча лайка, телефонні дзвінки. Вигуки повій і п'яних водіїв.

«Так само штиняє у психушці,— мимоволі згадав капітан, скрививши губи в посмішці.— Звідти теж не так просто піти. По суті — жодної різниці».

Це порівняння його чомусь звеселило.

— Ну...— підняв чарку полковник і по хвилі додав.— За День незалежності!

Тост видався доречним. Обоє випили одним духом.

— Як там Коровай? — запитав Ярмоленко, ховаючи пляшку в сейф.— Давно не навідував. Не можу дивитися... Таке молоде життя зіпсували!

Хто зіпсував? Звісно ж — капітан Зуб. Інших винуватців начебто не видно. Але множина — «зіпсували» — мабуть тим чи іншим боком охоплювала і його, начальника поліції, особу, яка допустила трагедію. «Добре, що хоч не відмежовується,— мимохіть відзначив Іван.— Як не крути, всі ми в одному човні».

— Лежить.— Глянув, примружившись, і нарешті підсів до столу.— Сподівається... Мене теж поруч із ним аж колотить. Від безсилля.

— Ще одну операцію будуть робити?

— Начебто. Хірургічна бригада з Києва приїде. Але...

Іван зітхнув — мовляв, не варто особливо сподіватися на успіх. Льоня Коровай залетів по повній. Ще один карб на його, капітановому, сумлінні. Скільки тих карбів болять, ніяк не рубцюються?.. Аня Демедюк, Льоня Коровай. Та ж таки Марта Локоть, яку позбавили материнських прав. А якщо почати рахувати далі...

Краще вже скласти руки на грудях і померти, як філософи-стойки,— просто затримавши подих. Або кулю у скроню.

На стіні раптом запрацював кондиціонер.

От і ця спека теж вбиває — навіоє паскудні думки.

— Усе буде добре,— заспокійливо мовив Ярмоленко.— Шульга його витягне. Він ще й не такі дива творив.

Професор Шульга — місцева знаменитість. Має клініку для пацієнтів із травмами хребта. Спеціалісти приїжджають до нього по досвід. Але професор не оперує. Лікує ваннами, масажами, вправами і надією. Надія — дивовижний засіб, бо нічого не коштує. Але Льоні Коровая Шульга не допоможе. Куля кілера прикінчила його надію.

— Я його знайду,— вимовив, як відкусив, Зуб. Схопився за сигарети, але не запалив.— Знайду і... Слухай, поверни мене на роботу!

Рани на його щоках побагровіли, наче наповнилися кривавою сукровицею. Якби не злився, ніхто б і не помітив слідів від кулі. Ескулапи для повного маскуваня порадили завести бороду. Одначе від самої згадки про бороду капітанові починало бриніти у вухах, ніби хтось поряд підтягував струни на гітарі. Ляскали постріли. У пам'яті зринало обличчя вбивці, що наближався з пістолетом у руці. Якби ж він швидше зреагував і першим відкрив вогонь на враження!

Щоранку ретельно голився, ніби разом зі щетиною зішкрібав із себе бридоту.

— Знайдеш... Не з твоїм щастям,— пирхнув полковник, повернувся і знову поліз по пляшку.— Свято сьогодні. Можна... І всередині весь час сохне. Треба вже додому — але не можу. Наче якась прив'язь тримає. Ніби чогось не зробив. А що саме — не можу згадати. От розкрию справу — і подам рапорт. До бісової матері!

Говорив схвильовано, але обличчя залишалося незворушним. Намагався тримати себе в руках у присутності підлеглого.

— Із ким розкриватимеш? Із тими пацанами, яких понабирав?

— Я понабирав? — Ярмоленко обурено зблиснув очима. — Прислали.

Одразу ж після бійні в «Мембері» начальство з Вінниці прислало двох молодих лейтенантиків із дипломами Харківської юридичної академії. Так би мовити, із метою зміцнення кадрового складу. «Зальотний птах, — виніс вердикт столичний гість Ставницький, маючи на увазі кілера. — Справу беру на особистий контроль. А ви тут, на місці, не сидіть склавши руки. Шукайте зв'язки з місцевим криміналітетом. Може, щось і випірне».

«Точно, зальотний», — погодився начальник поліції, своєю чергою маючи на увазі не вбивцю, а самого Ставницького.

Майор поїхав, а прикомандировані хлопці залишилися. Ярмоленко чекав від них хоч якогось прогресу у справі, лейтенантики шалено носилися містом, однак безрезультатно. Звісно ж — чужі. У цій справі від амбітності та вміння серфінгувати в соціальних мережах мало користі.

Бренд «Мембер» належав Степанові Колеснику, найбагатшій людині краю. До однойменної корпорації входили готель, гольф-клуб, каменоломня, де видобувався зелений граніт, кращий від мармуру, птахофабрика і завод із виготовлення яєчного порошку, фармацевтична компанія «Мембер Медекс», що спеціалізувалася на анестезуючих речовинах, мостобудівний трест і ще безліч дрібних, зареєстрованих на підставних осіб, підприємств. Подейкували про значну кількість акцій кількох солідних банків, котрими володів бізнесмен. Колесник, він же Дімич (за ім'ям батька Дмитра) або Стьопа Колесо, вплив на сьогод-

нішнє бізнес-плесо з буремних дев'яностих. О, то були по-справжньому круті часи! Виживали найвитриваліші та розумніші, і Стьопа Колесо крутився навсібіч та вдало уникав тих, хто намагався тицьнути йому палицю у спиці.

Зовні Дімич — душа-чоловік, якому пощастило у житті: бізнес працює наче сам собою, ще й примножується з року в рік. На вигляд — років сорок п'ять, за паспортом — усі п'ятдесят. Непогано зберігся, попри бурхливе життя, ніби заздалегідь забальзований. Елегантний, із м'якими манерами, він мав уважні карі очі і чітко окреслені, ніби безкровні губи. Тільки жорсткий погляд та ледь відчутна поволока зверхності свідчили, що Степан Колесник має крицевий стрижень в характері. Костюми — дорогі, від найкращих будинків моди, зазвичай висіли на його худому, жилавому тілі, наче скроєні на розмір більше. Але і це йому пасувало, додаючи своєрідного шарму. Усміхаючись, він забавно морщив носа й демонстрував відмінні білі зуби, маючи при тому іронічний вигляд людини, яка бачила на цьому світі навіть занадто багато й має безмежний досвід.

Хто би міг згадати сьогодні, що ще сімнадцятирічним цей добродій власноруч скинув із моста над Тяською свого однокласника Сашка Бугая, котрий пнувся верховодити у підлітковій банді. Сашко виборсався на берег за кілька кілометрів нижче за течією зі зламаним плечем і звідтоді у Пригорщі взагалі не з'являвся. Запам'ятав урок, а з часом згорбатів і помер від пияцтва в селі Авринці неподалік від Вінниці. А Дімич відтоді перестав рахувати скалічених і вбитих суперників. І завжди діяв на випередження: хто б'є першим, отримує перевагу. Дурне коїли: із реготком, із жартами, без тіні сумнівів і жалю. Ніби в поганому бойовику. Де-

хто помирав, так і не усвідомивши небезпеки, декого Діміч навіть на ім'я не знав. Але завжди непорушно дотримувався правила: множити багатство, усувати ворогів. Щодо докорів сумління годі і згадувати.

Сьогодні той Стьопа Колесо залишився у далекому минулому, наче за ним забили кованими цвяхами важкі двері. І не було на світі такої сили, що спромоглася би їх прочинити. Натомість з'явився чуйний бізнесмен і благодійник, готовий завжди вислухати будь-яку сумбурну сповідь, розібратися у хитросплетіннях доль і допомогти. Амбіції Діміча наразі не мали нічого спільного із прагненнями молодого й геть відмороженого бандюгана. Мир, тиша і спокій — ось його теперішній девіз. Те саме, що люблять гроші.

Вони ж мало не ровесники — капітан Зуб і Степан Колесник. Іван на якихось чотири роки молодший. Почав працювати в міліції, коли Діміч понаставляв по всьому місту обмінників валюти і зосередився на наркоті, виправдовуючи своє друге прізвище. Чимало братків склали голови на цьому, але Степан вижив, згуртував навколо себе багатопрофільний бізнес і перетворився на солідну ділову людину, цілком законослухняну. Принаймні — капітан Зуб це точно знав — власник «Мембера» унікав колишніх кримінальних зв'язків і намагався триматися добре освітленого боку вулиці. Минуле — минуло. Перевдягнувся, перевзувся, змив бруд і кров — усе гаразд. Старі гріхи забуті. Двері забиті наглухо. Могили поросли травою. Тепер він добропорядний громадянин, із яким приятелює навіть мер міста Арсеній Бурміцький. Щоправда, саме Діміч усадовив Бурміцького в мерське крісло, але для пересічних городян це не мало жодного значення. Податки сплачуються, тротуари підметені, прибудинкові території освітлені, дороги ремонтуються. Пригорща

розквітла, посівши гідне місце на туристичній мапі країни.

Але ж тіні з темного боку вулиці нікуди не зникли. Вони ж, як відомо, з'являються там, де схочуть. І повертаються, ледве про них забувають. Та й сам Діміч навряд чи забув свою молодість.

— То як щодо Діміча? Може, посмикаємо? — Зуб нахилився ближче до полковника. — Є в мене певні асоціації. Подивився розклади — і аж собі не повірив. Та й уся ця справа виглядає, ніби римейк тих самих дев'яностих.

Ярмоленко смикнувся. Саме міський голова наполягав, аби ім'я Степана Колесника не згадувалося у протоколах. Звісно ж — у готелях зупиняються всі, хто забажає. Жодних перепон. З іншого боку — сокира рубає, ніж ріже, рушниця стріляє, а в готелях часом помирають люди. Нехай і не такою наглою смертю. То що, кожного разу тягти до цюпи власників?

— Та хіба я не знаю його історію! — рывкнув полковник. — Що, кортить розбурхати шершнів? Забороняю! Навіть не згадуй і на гарматний постріл не наближайся до Колесника. У нього такі персони з Києва гостюють, що вголос вимовити лячно. З ним мав бесіду майор Ставницький, а тоді дав відмашку — мовляв, не чіпайте, там усе чисто.

— Мене його відмашка не стосується, — усміхнувся затерплими губами капітан. — Я контужений, сам знаєш. Мені все можна. Діміч, може, саме мене зараз чекає. І дивується, чого це старий приятель не дає про себе знати.

— Хіба він тобі приятель? — насторожено зиркнув Ярмоленко.

— Ну, — підтвердив капітан. — Скоро тридцять років як приятелюємо. Я за ним — він від мене. А часом

і навпаки. У доганялки граємося. Тож мушу навідати... І не збивай ти мене, Василю Павловичу! — Зуб зупинив жестом порух полковника. — У мене й вибору немає. Стріляли в його готелі. Перші питання — до Діміча. Інакше й бути не може. От просто нутром чую, що він замішаний. Я його на молекули розберу, але докопаюся до суті!

— Еге ж. Розбереш,— хмикнув начальник. — Або він тебе розбере. Мало тобі здалося?

— Мало,— вперто вимовив капітан.

— Можеш не турбуватися — Колесник має алібі,— пробуркотів полковник. — На той час сидів у літаку, прямував до Варшави.

Зуб скептично скривив неподатливі губи. Злочинці, мовляв, завжди мають алібі. Тим паче такі, як Діміч. То ж чиста дурня — найняти кілера і світитися в готелі, спостерігаючи, як той виконує завдання. Ні, Діміч, старий лис, завжди тримається якнайдалі від таких речей. Реєстрація на Варшаву, квиток на Варшаву, краєвиди польської столиці в айфоні. Ще й участь у ділових переговорах. Усе як годиться.

Ярмоленко перехопив його іронічний погляд і поквапливо додав:

— Там і без тебе оті двоє зелених уже крутилися. Все по нулях.

Зуб примружився на начальство. Відома річ: молоді не шанують старих, старі не люблять молодих. Ярмоленко й досі казиться, що тих лейтенантів увіпхнули до штату управління без його волі.

— Він їх, тих хлопців, просто причарував,— пояснив полковник. — Європейські манери, шалені гроші. Та ти сам знаєш... Бізнес, прозорий, мов скельце, усе легально, жодних конфліктів із законом. Тут не дипломи треба, а дещо інше...

Полковник не став уточнювати, що саме «треба». Може, мимоволі згадав хронометр, що цокає на робочому столі обласного начальства, й урвав думку. Натомість схопився за пляшку.

Зуб незворушно спостерігав, як чарки наповнюються янтарною рідиною. Ось обличчям Ярмоленка майнула лагідна хвиля. Щось на кшталт: «Та хай йому грець! Хіба я не маю права хоч трохи розслабитися?». Їм обом нема чого приховувати один від одного. Принаймні, на випивку вони дивилися однаково. Якщо не надміру, то не гріх. Утім, у кожного своя міра. Полковника ніколи не вабило «догнатися». Коли ж траплялося прийняти зайвого, вдома його Люся, як патрульний на дорозі, відчувши запах, одразу ж скеровувала чоловіка до «холодної» — так вони називали кімнату для гостей. Ставила в головах дзбан з водою і зникала, залишаючи за собою право на ранкові розбірки. В їхній сім'ї вона мала звання вище за полковницьке.

Ярмоленко скося поглянув на трунок, мугикнув:

— Ну, ще раз зі святом!..

Випили. Цього разу пляшка лишилася на столі. Полковник плечем зачинив дверцята сейфа. Йому трохи попустило. Очі зблищали. Окинув потеплілим поглядом приятеля і сумовито вимовив:

— Ех, Іване! Хіба ж ми сподівалися, що так закінчимо? Я по ночах спати не можу. Жінка виганяє в іншу кімнату. Каже: крекчеш, мов селезень із перебитим крилом. Та хіба ж у крилі справа! — запально вигукнув він, наче дружина насправді сиділа в кабінеті. — У душу напаскудили! По саме нікуди.

— А я, знаєш, добре сплю,— збрехав капітан. — Сплю і навіть уві сні тягаюся на роботу. Взагалі-то, якщо боїшся, то не треба. Я сам упораюся. Знайду того стрільця і закопаю! Що мені втрачати?

— Боюся? — ображено пирхнув Ярмоленко.— Та я вже давно перебоювся. Тут інше, бо я мало не вперше вперся у стіну. Вона, падла, височенна й залізобетонна, ні обійти, ні перескочити. Ми з тобою, друже, банкрути. Отак і закінчуємо кар'єру. Ти — на лікарняному ліжку, а я... На лічильнику у начальства. Нас спишуть і забудуть, а самі рушать далі.

— От не треба цих жебрацьких пісень.— Капітан витрусив із пачки сигарету, пом'яв між пальцями, провів під носом. Пощастило, що хоч нюх зберігся.— Нам треба зібратися. Давай, повертай мене на роботу. Маю кілька думок, що їх треба якнайшвидше реалізувати. Але Діміч — це найперше...

— Капітане Зуб! — увімкнув начальницький голос Ярмоленко.— Тобі що — геть мізки відбило? Де тут логіка? Діміч насправді — жертва. Це ж очевидно. Стрілянина сталася у нього в готелі. Поряд з убитою дівчиною стояла його донька — Анжела. Тільки щасливий випадок, чи, може, жереб, її врятував. А ти знову за своє. Колесник тут узагалі ні до чого. І невідомо, на кого той кілер насправді полював. Якби не ти з Короваем, ми би побачили зовсім іншу картину.

— Еге ж, логіка,— начебто погодився Зуб.— Але саме на це він і розраховує — що ти міркуватимеш логічно. Невинен, бо невігідно. Немає мотиву. А чи ти забув, що Діміч завжди використовував нелогічні ходи? Тому й вижив. І так — ми з Льонею зіпсували картину. Хто ж її відновить, як не я? Логічно? От і повертай мене на роботу!

— Не маю права,— відрубав, насупившись, Ярмоленко.— Ти відсторонений від слідства. І я тут ні до чого... Ще й висновок від психіатра. Ні, мені нових проблем не треба — старих удосталь.

Помовчавши, дзенькнув пляшкою об чарки.

— Давай по третій — і по домах.

— Мені вистачить,— відмовився капітан і запалив. Сизий дим, гнаний кондиціонером, потягнувся до зачиненого вікна.— У мене тяж лічильник. І начальство тут ні до чого. По ночах клацає. А тоді питає дівочим голосом: «Якого біса ти, дядьку, спиш? Хто за мене поквитається?»

— Ну, як знаєш.— Ярмоленко випив, крякнув, сховав недопиту пляшку і порожню чарку у сейф.— А я мушу змастити шарніри, бо скриплять.

Повна капітанова чарка залишилася серед столу, як обірвана розмова.

Полковник зачепився за неї поглядом і раптом здався.

— Гаразд,— вимовив він, пильно роздивляючись приятеля.— Підеш у чергову частину? Служба не з медом, але все ж таки служба.

— Не буду я там сидіти! — обурився капітан.— Жартуєш? Поверни мене у слідчу частину! Час спливає, а твої новачки туплять. Не буде з них толку.

— А може, разом і Льоню Коровая? — обурився полковник.— Мені не треба, щоби ти там сидів. Мені потрібно, щоби ти там *посидів*! Уторопав?

Він перевів подих і додав, уже спокійніше:

— Слухай, друже, тобі треба вискочити із цієї справи. Надто вже ти там усередині. Згадуєш і переглядаєш кожну мить. Намагаєшся щось виправити, прикидаєш, як би вчинив зараз. І дарма. У цьому кіно немає дублів. І не опирайся — побудь трохи у черговій частині, подивися на все збоку. Дуже корисно. Там інформації безліч. Щодня телефони розриваються. Зранку переглядаю зведення — очі стають квадратними. Ніби з театру бойових дій. Може, ми чогось не бачимо... Та й лейтенантики на мене негайно стукнуть,

якщо поверну тебе у слідство. Тож маєш вільний політ. І негласну угоду: ти приписаний до чергової частини. І тільки. А сам дій на власний розсуд.

Ярмоленко посунувся, звівся з крісла й потягнувся через стіл до пачки із сигаретами. Тоді чиркнув запальничкою, хоча зазвичай не кутив.

Капітан Зуб мовчав, обмірковуючи сказане.

— Майора Тетерука я напоумлю,— пообіцяв полковник, прижмуривши око від диму.

Нехай так. У чергову — так у чергову. А там побачимо.

Зуб вихилив свою чарку, звівся і, не прощаючись, вийшов.

2

Начальник чергової частини майор Тетерук претендував на більше. Принаймні на окремий кабінет і табличку з написом: «Перший заступник». А там і до наступного звання як шапкою докинути. Відповідно посаді.

Івана майор зустрів у багнети:

— У тебе, Зуб, кажуть, око погане. Від тебе самі нещастя.

Його зачіска, що ретельно приховувала пліш, піднялася сторчма, ніби півнячий гребінь. Тетерук зазвичай сидів за скляною перегородкою, спостерігаючи із цього «акваріуму» за підлеглими і обираючи черговий об'єкт для цькування або кпинів — залежно від настрою. Звісно ж, хто сидить над людьми — людьми грає. Тож цей спостережний пост надавав майорові відчутну перевагу у цій грі.

Зуб флегматично роззирнувся, шукаючи оком вільний стілець. Біс із ним, із Тетеруком, але Ярмоленко, схоже, правий. Може і справді щось цікаве спливе у цьому гармидері. Разом із тим він же слідчий, а не підручний Тетерука. Отже, справа честі — відповісти, як належить.

— Сам ти нещастя. Тільки подивись на своє черво! Скільки там усілякого лайна!

Навіть вимову відкоригував, намагаючись бути почутим.

А втім, почувався тут чужим. За три місяці відсутності поліцейний відділок змінився. «Не твій дім,

не твій час»,— майнула підступна думка. Якись три місяці — і багато чого не впізнати. Та й сам він змінився відтоді, як розбив дзеркало. Голився, поглядаючи у скалку, щоби бачити лише фрагменти чужого обличчя. Моторошно до нестями — не впізнавати себе. Ніби заснув і не в змозі прокинутися. Задихаєшся у нетрях кошмару. І у цьому тягучому сні не було ані дрібки доброго. Те, що всередині, у дзеркалі не побачиш. А всередині він колишній — може, дещо вразливіший, затиснутий, але все ж таки колишній. На всі сто. Поранений, знівечений, але не вбитий. І так само, як колись, він, незважаючи на незагоєні рани, залишається тим самим слідаком, котрий не вміє робити нічого кращого, ніж полювання на злочинців.

— Зуб, тобі вже пора в палату. Пігулки ковтати.

Майор Тетерук почувався ображеним. Це його територія, і чужинцю тут нічого робити. Тим паче капітанові Зубу, за яким тягнеться дурна слава. Сказано ж — погане око, і квіт. А хто не вірить, може спитати в його напарника Коровая.

Хлопці-поліціанти, дослухаючись до цього обміну люб'язностями, пересміювалися. Словесна баталія їх розважала. І Зуб, і Тетерук один одного варті. Кожен зі своїми мухами в носі. Аж раптом у коридорі за скляною вигородкою чергової частини випірнув полковник Ярмоленко. Обличчя пом'яте, пристаріле. Суворо кинув поглядом на обох офіцерів.

— Майоре Тетерук! Відставити розмови! Капітан Зуб тимчасово приписаний до чергової частини. Має вільний графік. Поки не надійде інше розпорядження.

— Я теж хочу вільний графік,— буркнув майор.— От щастить же цим невдахам...

— А ти, Іване, пам'ятай — часу в тебе обмаль.— Полковник нібито й не чув репліки Тетерука про не-

вдах — хтозна, кого саме вона стосувалася.— Хронометр цокає...

Присутні у черговій частині нагостили вуха, міркуючи, на що саме натякає начальство.

Капітан Зуб наче й не чув. Дочекався, поки Яременко ретирується, тоді дістав сигарету, розім'яв, втягнув ніздрями гіркий тютюновий запах.

Так ким насправді був той стрілець із «Мембера»? Хоча, може, це питання краще ставити інакше. Чому він зупинився в «Мембері»? У Пригорщі купа готелів і пансіонів, де можна спокійно переночувати, стрясти із себе дорожню пилюку. Але ні — він чомусь обрав люксовий «Мембер» у самому середмісті. Ще один момент: спосіб пересування. За готельними відеокамерами і записами з вулиць міста було встановлено, що це майже новий «Harley-Davidson Ultra Limited». Лінія випуску 2020. Байк екстра-класу за ціною від двох з половиною мільйонів гривень, ще й на німецьких номерах. Ввезений в Україну, за даними митниці, вісімдесятирічним пенсіонером Герасимом Кожухарем із Тульчина. Якщо не зважати на те, що цей спритний дідуган помер ще три роки тому, а його родичі ні сном, ні духом не відали, що старий володів цим крутезним чоппером. І, звісно, абсолютно невідомо, хто скористався документами пана Кожухаря і провернув усю цю махінацію. Чорним ринком гуляють крадені бази даних із копіями паспортів та іншими персональними даними — тільки плати. Київський майор Ставницький обіцяв розібратися, потрусити митницю і тульчинських ділків, аби виявити дірку, крізь яку проскочив ніде не зареєстрований «Гарлі», але відразу ж і висловив сумнів, чи буде із цього якийсь зиск.

«Що ж, лишається покладатися тільки на себе,— підвів рису капітан Зуб.— Зумів підставитися, спробуй видряпатися. На твоїй совісті — одна смерть і хло-

пець-інвалід. І це ще той рахунок... Не сплатиш — сам себе живцем ізжереш».

І все ж таки: навіщо кілер зупинився в «Мембері»? Тільки тому, що круті пацани гребують дешевими пансіонатами? Чи просто хотів перепочити і рушити далі, нікого не чіпаючи? Це також не виключено. І з тим же ступенем вірогідності цей відморожений гімнюк, поціновувач рому «Бакарді» і театрального гриму, намалювався тут із конкретним завданням когось знищити.

Чи за власною ініціативою його найняли? А кому в місті по кишені найняти профі з понтами, який стріляє не вагаючись? Хто з потенційних замовників має міцні зв'язки із кримінальним світом? І, нарешті, хто був замовлений, кого він насправді намагався ліквідувати?

Дідько! А може, зрештою, все ж таки ліквідував?!

Купа питань. Жодної відповіді, але всі, як не крути, ведуть до Дімича. Насамперед до нього, бо ті кулі, як уже було сказано, немовби з минулого. Із тих, що мають дивну траєкторію, котра вимірюється не відстанню, а десятками років.

Може, поліція прогавила щось суттєве?

Поки він лежав із забинтованим обличчям, милуючись стелею палати крізь щілини у бинтах, Пригорща могла багато чого начудити. Місто ворушилося, жило повсякденним життям, а галас навколо стрілянини в готелі поступово вщух. І в тій безупинній марноті й колотнечі ховалося чимало таємниць.

«Варто би переглянути список усіх, хто віддав Богові душу за цей час,— подумав він.— Убивають же по-різному...»

Думки ворушилися кволо. Пронизливо нили щелепи, смикалося якесь жовно на вилиці. Зуб сидів у кутку чергової частини, насторожено, мов загнаний звір, спостерігаючи за тим, що тут відбувалося.

А тут усе йшло як завжди.

Майор Тетерук і досі всім своїм виглядом демонстрував, що контуженим слідакам тут не місце. Бо в нього військова дисципліна. Машина в «черговці» налаштована ним самим і працює бездоганно. Жоден навіжений не втрутиться. Найменший порух фіксується на відео і занотовується в комп'ютерах. Будь-яка дія співробітників, обличчя відвідувачів, письмові й усні звернення, дзвінки, найменший пчих можна згодом витягти з надр електронної пам'яті і перевірити на відповідність інструкціям, статуту та законодавчій базі. Бо він, Тетерук, поставлений тут, аби дбати про суспільну безпеку.

«Хробак паперовий! Йому лише звітність подавай. А мені що тут робити? Отак і сидіти опудалом на загальний посміх?»

Від перестановки місць доданків сума не міняється. А ні — міняється! Ще й як! Ось він знову на службі. Але чи це та сама служба, до якої він прагнув повернутися?

Залишалося єдине — потроху, по штришках, крок за кроком викреслювати для себе абрис того просунутого кілера. Але і це може не знадобитися. Якщо скоєне ним убивство дійсно було випадковістю і не мало конкретної мети, тоді взагалі діло швах. Поліціанти самі спровокували вбивцю, він запанікував, відкрив вогонь, відбився і втік. За лічені хвилини залишив місто і зник. А протягом місяця після цих подій кожен, хто йшов повз «Мембер», лупав очима на вікна.

Немає мети — і все перетворюється на суцільний хаос. Жоден факт сам по собі нічого не означає. За спонтанними діями злочинця вирахувати неможливо. Випадковість, хай і кривава? Та за таку випадковість треба в яму кидати і зверху лопатою приплескувати...

Відчуваючи, як накочується хвиля люті, Зуб зробив кілька глибоких вдихів, змушуючи себе заспокоїтися. Хлопці із чергової частини, здається, нічого не помітили. Сидить собі засланець, метикує, як швидше злиняти.

Отже, з особою вбивці проблема. Є лише «пальчики» на склянці у барі та в готельному номері. І що з того, якщо їх немає у базі? Можуть, звісно, знадобитися при повторному контакті або на суді, але це вже ненаукова фантастика. Втім, це зайве свічення, що кілер — новачок, ніде не засвічений. Найімовірніше, не мав навіть військової підготовки, а стріляти насобачився на пивних бляшанках. І дарма майор Ставницький шукав його серед ветеранів цієї справи.

Хоча, до чого тут він? Майор поїхав — нема майора. А наразі ось на чому варто зосередитися. По-перше — якою була мета появи кілера в місті і чому він увесь час тримався або безпосередньо в «Мембері», або неподалік. Є і друге: причина його паніки. Адже він мав час, аби безперешкодно дістатися свого «Гарлі» і чкурнути звідси, не починаючи стрілянини.

Отже, він молодий. Цінує дорогі речі: супернавернений байк, люксовий готель, витриманий ром. Пістолет має звичайний, випробуваний. За даними експертизи, це ТТ з глушником. Кулі калібру 7,62 добре збереглися. Ще б пак! Три постріли потрапили у цілі. Четвертий — в акваріум. Зброя не зареєстрована в кулегільзотеці, жодного разу не брала участі в подібних ексцесах. Склавши візуальний опис за свідченнями поранених копів і скориставшись експертними даними, криміналіст Михайло Нетеря дійшов висновку: пістолет старий, випущений ще у тридцятих роках минулого століття, із довшим, ніж звичайний армійський, стволом і магазином на 12 набоїв. Такі були штатною зброєю офіцерів НКВС. Додаткові тридцять

міліметрів довжини ствола підвищували пробивну силу й точність бою. На Балканах, в Угорщині, у Китаї ця модифікація ТТ і досі вважається найкращою. Чимало таких пістолетів ходили по руках, особливо в дев'яностих роках. Кримінал цінував ТТ не тільки за безвідмовність, але й за те, що ніхто й ніколи не міг установити походження ствола. Особливим попитом користувалися «чисті» ТТ, а глушник міг виточити за два-три дні токарь середньої кваліфікації. Накрутив — і вперед. Тож наш плейбой укотре підтвердив свою репутацію: «чистий» ТТ на чорному ринку коштує штуку баксів. Як мінімум. Недарма ж він прихопив пістолет із собою, не скинув, як належало би досвідченому кілеру. Чи, може, річ у тім, що зброю не вдалося використати за призначенням?

«От лайно! — зупинив себе Зуб. — Та який же він «наш»... Нашим стане, як вдягнемо на нього кайданки... А на додачу отримає раз-другий під дих, аби освіжити пам'ять».

Він струснув головою, наче відганяючи від себе нав'язливе видиво.

Просто навпроти Івана сидів за комп'ютером лейтенант Крайній. Цей хлопець здавався сумирним і зосередженим — лише час від часу морщився зачувши голос майора — немов ножем по тарілці біля вуха.

Капітан знав, що служба у черговій частині молодому офіцерові не до душі — він мріяв потрапити на оперативну роботу. Але начальник управління розпорядився по-своєму. Зуб якось зустрів Крайнього в місті на велосипеді — той віз дитину в садок. Ланцюг зажував штанину, і Зуб допоміг хлопцеві звільнитися.

Дочекавшись, коли Тетерук кудись подався зі свого «акваріума», капітан підвівся, наблизився до Крайнього і стиха вимовив:

— Друже, мені конче потрібна допомога. Можеш знайти файли даних щодо пригод у місті за останніх пів року?

— За пів року? — здивовано перепитав лейтенант, кинувши швидкий погляд на двері. — Безнадійна справа. Тетерук не дозволить. Ще й мене з'їсть живцем.

Обличчя Зуба застигло, мов гума на морозі. На язика вже крутилося кілька перчених слів, однак не встиг вимовити жодного.

— Натомість можна скористатися роздруківками. — Лейтенант потягнувся до найвіддаленішого кута довгого столу. — Там є все, що вам треба. Тільки беріть по одній.

Крайній кивнув на три товстелезні пошарпані теки, набиті роздруківками зі щодобовими зведеннями. Деякі аркуші випадали, інші мали скручені чи обірвані краї. Вочевидь, теки постійно гортали, шукаючи необхідні відомості.

Капітан постояв над теками, вагаючись. Потім обрав нижню, зважив на долоні і хмикнув. Цей гросбух обіцяв довге та нудне читання про темний бік життя міста. Побиття, зґвалтування, крадіжки, телефонні виклики, повідомлення інформаторів.

«Який не є, але це вихід, — подумки вирішив він. — І не треба мозолити людям очі, привертати до себе увагу. Тим паче, що друзів у мене тут немає. Є один, та й той скніє у шпитальній палаті».

Льоня Коровай чекає на третю операцію. А він тим часом вивчатиме роздруківки, створені безвідмовною машиною майора Тетерука, щохвилини гостро відчуючи власне безсилля.

Звісно ж — у їхній справі безпечність рано чи пізно буде покарана.

Профукали вони з Льонею свої поліційні бляхи.

Ну, майже...

3

Шурхочучи шинами, винно-червоний кабріолет підкотив до триповерхового комфортабельного шале. Густа тиша хутенько поглинула той шурхіт, приховавши його вуркотінням лісових голубів. Авто ледь помітно смикнулося і застигло. Сонце гралося із сосновим гіллям, що відбивалося у вікнах заскленої тераси разом із глибокою синявою неба. Надворі ще літо, але з ним уже час прощатися: прозоре повітря сповнене сумовитими пахощами близької осені, що тривожать і нагадують давно забуте — чи то мрію, що не здійснилася, чи давню втрату.

Осінні пахощі, настояні на хвої та висхлих травах, завжди бентежні. Особливо тут — за містом, серед густих сосен, де кожен будинок ховається серед зелені і здається витканим на старовинному гобелені. І той гобелен навіть трохи хитається, оповитий примарною димкою, що напливає з подільських просторів. Гаряче повітря тремтить, і через те кожна будівля з кольоровим дахом виглядає несправжньою...

Білявка за кермом подивилася у дзеркальце заднього огляду, поправила зачіску, пильно вдивляючись у кожен ризик власного обличчя, а тоді, цілком задоволена побаченням, помахала молодому чоловікові на терасі другого поверху. Юнак у білій сорочці й темно-вишневій краватці нахилився через парапет і гукнув:

— Анжело! Я чекаю!..

Його смоляно-чорне волосся виблискувало на сонці, наче він щойно вийшов із душі. Обличчя сяло. Так зустрічають найдорожчу людину.

— Ілля! Ось, дивись! — водійка хрюнула дверцятами кабриолета й потрусила в повітрі полосатою паперовою торбою із логотипом GG і написом «GUCCI». — Я його таки знайшла!

— Що саме? — на терасі з іншого боку з'явився стрункий чоловік із сивим волоссям, акуратно зачесаним назад.

Він зняв темні окуляри, аби краще розглянути торбу, що викликала такий захват у дівчини.

Юнак заперечливо затрусив головою. Мовляв — прибери з очей. Було схоже, що ця мізансцена усім її учасникам не сподобалася. Щойно господаря не було вдома — і ось він, з'явився, ніби нізвідки. А у молодших завжди свої секрети. Отже, старший ще вагався, не знаючи, як реагувати.

Нарешті сивий гукнув, удаючи, ніби гнівається, але його голос був сповнений теплоти:

— Анжело! Знову розкидаєшся батьківськими грошима?

— Тату! — дівчина миттєво схвала торбу за спину й нахмурилася. — Не підглядай!

— Та я не підглядаю, — розсміявся батько і знову начепив окуляри. — Сама ж вихваляєшся...

«Якби ти знав, що там!»

Так само ховаючи фірмову торбу за спиною, Анжело прошмигнула у будинок.

— Ілля, годі прохолоджуватися, — змінив тон чоловік. — Ходімо в кабінет. Є розмова...

Цими спекотними днями вони частіше зустрічалися у замиському будинку, ніж у кондиціонованому, але незатишному бетонно-скляному офісі корпорації «Мембер».

Там нескінченна метушня і поспіх. Кожної миті хтось намагається прорватися до шефа. Тицяють папери на підпис, просять поради. Жодної можливості зосередитися і поговорити спокійно. Тут, на природі, подалі від гамірливого міста, легше відчувати всі плюси і ризики бізнесових кроків. А саме зараз вони замислили багатохідку із продажем акцій на одній із великих транснаціональних бірж. Здавна відома операція, один із різновидів так званого «короткого продажу»: спочатку підняти ціну, а потім стрімко опустити і викупити цінні папери, відсікши різницю в панамський офшор. Ця штука спрацьовує вже років сто поспіль, а її головна родзинка — ошуканим акціонерам нема із чим звертатися до суду.

Десять пів року тому Ілля Остромир уперше розповів про таку можливість Дімічу, але той спочатку відмахнувся. Як людина прагматична і цілком конкретна, він звик тримати свій бізнес під рукою: якщо треба, приїхати і геть усе перевірити на власні очі, виляти винуватця або звільнити до бісової матері, порішати з партнерами і постачальниками. Це тобі не якийсь біржовий майданчик, та ще й віртуальний. Котирування, торги, індексний кошик, облігації, делегації, тренди, лоти... Якись диявольські речі, суцільний головний біль. Цей гарвардський хлопчик любить фантазувати, тоді як Діміч ніколи не сприймав те, що не піддається тверезому розумінню. Проте Ілля не вгамовувався, знову і знову наводив приклади вдалих біржових спекуляцій, й одного разу Діміч зупинив його, трохи поміркував і нарешті звів брову, показуючи: згоден, треба спробувати. Там, за кордоном, крутилися якісь неувявні маси грошей. І саме це, наче магніт біля суднового компаса, збило його зі звичного курсу.

Ілля поправив вузол краватки, зосередився і рушив за шефом. Ступав упевнено, але з ледь вловимою на-

пругою. Знав, яка дистанція розділяє їх, і намагався її дотримувати. Щойно Анжела ледве не створила патову ситуацію. Вони планували поговорити з Дімічем увечері, обережно підготувавши ґрунт для важливої розмови. У торбі від «Gucci» лежав костюмчик для немовляти. А між тим досі і не йшлося про те, що вони мають намір побратися!

До того ж, батько планував уже за кілька днів відіслати доньку в Англію — на навчання. Події квапили, і далі вагатися і приховувати їхні відносини було неможливо. Невдовзі вагітність Анжели стане очевидною. І хоча вона обіцяла, що зможе переконати батька, Ілля відчайдушно ризикував. Діміч міг закомизитися і вирішити продемонструвати крутизну. До того ж, він терпіти не міг, коли його ставили перед фактом. А скандал зараз взагалі недоречний.

На цьому тлі юнак відчував себе ластівкою, що крає повітря над плесом, зачіпаючи поверхню крилом і щоразу ризикуючи не вийти з віражу. У воді чатує щука. Кожен помах — експромт, кожне слово — необоротне. Гра на виліт, неможливо помилитися. Слабаки в такі ігри не грають і кар'єру в бізнесі не роблять. «Ох, буде шторм,— подумав хлопець, скося помітивши вираз обличчя патрона.— Проте маємо непоганий козир — Анжелу. Тільки би не бовкнути зайвого! Закоханий і несміливий... Дідько! Саме через це дівчисько я втратив обережність. Тепер доведеться залагоджувати зі старим».

Він усміхнувся, дивлячись у худорляву спину шефа.

Усе, що робиться,— на краще. Доведеться форсувати одруження.

Діміч плюхнувся у крісло й показав жестом, аби сидав навпроти. Кинув чорні окуляри на стіл. Налив потроху віскі в товсті склянки, прочистив горло, готую-

чись до серйозної розмови. Гачкуваті зморшки довкола вуст свідчили — наразі в шефа гарний настрій. Указав очима Іллі — візьми напій. Запитав:

— У нас усе гаразд?

Кілька років роботи валютним каталою навчили його ретельно перевіряти кожну купюру, стерегтися шулерства. А тут ідеться про десятки мільйонів. Він завжди вірив тільки власним пальцям й очам, що наскрізь бачили людину, коли вона ще не встигла відкрити рота. Окинув поглядом — ось і діагноз. Наче зважування на терезах. Невидимі шальки одразу вказували сутність і дрібноту людську. Бог чи хтось інший дарував Дімічу талант розпізнавати друзів і ворогів. Він вірив тим своїм терезам ліпше, ніж відділу кадрів чи службі безпеки.

Іллю Остромира він примітив одразу, як той з'явився в офісі корпорації з дипломом Гарвардського університету. Начальник служби безпеки, відставний мент із Вінниці Роман Подолянин, скориставшись старими зв'язками, пробив дані хлопця. Так і є. Ілля походив із сім'ї багатого батечка-харків'янина, який теж піднявся в дев'яностих, перекачав усі статки за кордон і зараз доживає віку десь у Преторії, бореться з апартеїдом і полює на левів. Чи навпаки — бореться з місцевим «чорним расизмом» і захищає тих самих левів. Сьогодні прізвисько Льора Мирний вже нікому нічого не говорить. Забули люди, не пам'ятають правоохоронні органи. У Харкові залишилася стара тітка, із якої агенти Подолянина не витягли жодного путнього слова. Хоча жінка підтвердила, що був у неї такий племінник. Де він зараз — гадки не має. Батько відпустив синочка у вільне плавання і порадив повернутися додому — набувати досвіду. Гарвард — добре, а Україна — краще. Наука на всі віки. Попросив

лише не пхатися в Харків, бо там можуть згадати старі порахунки. Ілля навмання тицьнув пальцем у карту й натрапив на Пригорщу.

Знаменний перст! Саме такого спеціаліста Дімічу бракувало. Служба безпеки допитала хлопця по орієнтирах, на які сама натрапила. Все о'кей, пацан надав адекватні відповіді, продемонструвавши ясний розум і швидку реакцію.

Кілька разів Діміч заводив із ним розмову про батька, але хлопець наполягав на тому, що має з африканським мисливцем істотні світоглядні розходження і не бажає повторювати шлях старого. Нехай собі полюб'є досхочу, а синові гарвардський диплом дозволить прожити достойно та цивілізовано. Лише за науку й дякує Ілля батькові, а про решту говорити не хоче. «Знав би ти, шмаркачу, із ким маєш справу», — насмішкувато мружився Діміч, згідно киваючи: закон — понад усе. У теплом погляді його карих очей не можна було нічого прочитати. Разом із тим його непокоїв родовід новоспеченого фінансового директора. Хіба може у вовка народитися ягня?

— Усе йде за планом. — Ілля потягнувся за склянкою, кинув щипцями два кубики льоду і погойдав рідину, дослухаючись, як льодинки стукають об скло. — Маємо справу з досвідченими акторами ринку. Фінансова група «Iron Kings» — «Залізні Королі» — не дарма має таку назву. Вони знають, що роблять, тому й гарантують результат.

— Саме це мене й турбує, — Діміч і собі похитав склянкою, хоча ніколи не додавав льоду до віскі — не любив розбавлене. — Ті «Залізні Королі», знаєш, можуть мати власні міркування...

— Розумію ваші сумніви. Ні, вони ретельно дбають про власне реноме, — запевнив хлопець. — Мають

свій відсоток згідно угоди. У тому світі, де оперують «Залізні Королі», діють також і залізні правила. Ніхто в подальшому не схоче мати справу зі скомпрометованою компанією. Це те саме, що носити брудну білизну під парадним фраком, ризикуючи кожної миті перетворитися на посміховисько. Саме тому «Iron Kings» проведе нас через всі локації з тамтешніми підводними рифами. У вас на столі фінішні папери. Директор «Королів» сер містер Френк Янг запрошує вас сьогодні на вісімнадцяту вечора до відеозустрічі. Поспілкуєтеся, підпишете угоду — і почнемо. А на певному етапі самі станемо до стерна. Внесемо корективи, виправимо курс... Мене аж трусить, коли уявляю, як ми здійснимо цю операцію. Тонко й вишукано. Комар носа не підточить. Ще й під дахом «Iron Kings».

— І дехто не дорахується своїх грошенят, — підтримав його запал шеф. — Маєш жвавий розум. Років тридцять тому таких «ботанів» просто... — Діміч майже не бовкнув «придушували», але стримав себе. — Не розуміли. Не сприймали. А дарма. Ох, де тепер вона, моя молодість!

— Я лише виконую ваші побажання, — скромно вимовив Ілля. — Сподіваюся, у разі успіху ви про мене не забудете.

— Не забуду, не сумнівайся, — Діміча кольнуло це «побажання» — мимоволі згадався старший син Бажан. Ні, не пощастило зі спадкоємцем. — Я завжди віддаю належне обдарованим співробітникам. Бо коли хочеш, щоб тобі було добре, має бути добре і тим людям, які біля тебе. Саме так, хоча добра на всіх не завжди вистачає.

Фраза прозвучала двозначно, тож він виправився:

— Розумних не знайдеш, а від дурних не відчепишся... Ти, друже, працюєш на людину, котра вміє ціну-

вати розум. За мною не заіржавіє, не переймайся. Аби все спрацювало як годиться.

Вони мовчки похитали склянками, ковтнули янтарної вологи.

Усе йшло належним чином.

Знадвору чувся туркіт голубів і шурхання мітли. Садівник Нестор Білібончик підмітав перше жовте листя. Вже два десятки літ шурхає — звідтоді, як Діміч відбив у міста цей шматок лісопаркової зони під елітні маєтки. Живе Нестор неподалік — за рікою. Їздить на мопеді, і за тим його «дир-дир» можна годинник звіряти. День при дні сновигає територією, не присідає. Років п'ять тому Діміч забагато випив і цілу ніч протеревенив із ним на колоді під парканом, виливаючи душу. Із Галиною розлучився. Обридла, як нудна вчителька. Постійно бурчить, усе їй не так. До ліжка не доходив, засинав у кабінеті на дивані. Вона йому пахла апельсином, що залежався в закутку холодильника. Або чимось гіршим... Наче допотопне пальто із шафи. Коли цілував — відверталася, ніби бридилася. Після розлучення Галина оселилася в будиночку на курячих ніжках у саду, але і звідти його контролювала, мов відьма з лісу. Аж шкірою чути, як чорні хвилі від неї линуць... Вигнав би давно, однак діти не дозволили.

Тоді ввів у дім молоду коханку — Вікторію. Їй лише двадцять, якщо не бреше. Цю нахабну та галасливу дівчину Діміч узагалі не розумів, а почасти остерігався. Для солідного чоловіка молода жінка — завжди нерозв'язна загадка. Такий собі виклик. А ця Вікторія — із генерації зажерливих і метких стерв'ятниць. Хапає довгими нігтями за серце і стискає, чавить, виціджуючи кров. Грається з ним, немов кішка з пораненим горобцем, і відверто вимагає грошей. Але в ліжку витворює таке, що готовий вибачити будь-що...

Утирав п'яні сльози чужою сорочкою. Притулявся до Несторова плеча. Обіймав, ніби найближчого друга. І не дивно: одна стара відьма в'яже ляльки у саду і штрикає голками, друга фурія присмокталася до яремної вени, відбирає сили. Хто таке витримає? От він і зірвався. Сповідався геть чужій людині — і попустився. Що ж, буває. Накопичилося в душі, наче в киплячому казані під щільно закритою кришкою. Коли ж протверезів, кілька днів вагався, чи не вигнати старого під три чорти, щоби не муляв очі. Але стримався. Тим паче, що Нестор Білібончик, зрозумівши небезпечність ситуації, у якій опинився, відтоді хাপався за все, де потрібна чоловіча рука...

Діміч потягнувся до коробки червоного дерева, дістав кубинську сигару, вправно, ніби хірург, що не втратив точність рухів, обрізав кінчик і запалив, клацнувши запальничкою. Розкуривши, із насолодою пустив хмарку запашного диму поперед себе, і та розтеклася поверхнею столу, наче напівпрозора скатертина, що поволі рухалася і танула. Кутив він зрідка, і лише тоді, коли мав відповідний настрій, переважно гарний.

Ілля глибоко вдихнув терпкий дим. Шеф ніколи не пропонував йому пригощатися, підкреслюючи таким чином різницю в їхньому стані.

— То що вона ховала в торбі? — Діміч несподівано змінив тему, викликавши хвилинне замішання у хлопця. — Маєте секрети від мене?

— Та... Я вважаю... На мою думку, без Анжели вести цю розмову не надто етично, — промимрив Ілля, ховаючи погляд у склянці.

— Чекай-чекай! — напружився Діміч, кинувши гострий погляд на свого фінансового директора. — У вас таки є таємниці від мене? Я щось тут пропустив?

«От дідько! Як же ж виплутатися? — запанікував Ілля, поглянувши в панорамне вікно праворуч від шефа попри те, що його вчили ніколи не дивитися над лівим плечем співрозмовника.— Усе валиться через те закохане дівчисько. А я ж, ідіот, мусив це передбачити. Так тупо підставитися!..»

Його майбутнє в «Мембері» під реальною загрозою.

Якось він спитав Діміча, звідки така назва. Той усміхнувся — мовляв, йому подобається. Англійське слово, вельми багатозначне. Відчувається щось фешенебельне, майже елітне. Не кожен має змогу стати членом вузького кола. Закрита територія, недоступна для тих, хто не є обраним. Товариство шляхетних і заможних. Клуб людей, які не носять при собі готівки, використовуючи для цієї потреби кишені охоронців та водіїв. Таких, що пройшли всебічну перевірку. Насправді ж — дрібні пихаті мафіозо із тутешньої глухомані, кумедні у своїй понтовитій самовпевненості.

Перехопив зимний погляд боса й, розуміючи, що відступати нікуди, вимовив:

— Степане Дмитровичу, ми з Анжелою мали намір саме сьогодні дуже серйозно поговорити з вами. Йдеться про... як би це краще сформулювати...

Усі слова кудись поділися. У роті пересохло. Власноруч долив склянку, зробив добрячий ковток. Тим часом Діміч, мов ентомолог, який раптом побачив цікаву комаху, пильно вивчав його обличчя. Він уже здогадався, до чого хилить хлопець, проте не поспішав із реакцією. Цікаво ж, як ця шельма з гарвардським дипломом виплутуватиметься із цієї слизької ситуації.

Призабута сигара жевріла в кутку рота, покусуючи око цівкою диму.

— Кажи вже прямо,— Діміч жбурнув «гавану» в попільничку і слідом за хлопцем змочив губи віскі.

Голос прозвучав напрочуд загрозливо. Він навіть сам собі здивувався.

— Може, все ж таки покличемо Анжелу? — Ілля витер серветкою змокле чоло.— Мені здається, що варто було би...

Діміч мовчав, наче кат на допиті. Чекав на зізнання. Водночас з'явилося можливе рішення.

— Гаразд,— нарешті поступився хлопець.— Ми з вашою дочкою... закохалися. Хочемо побратися. А зараз... у цей відповідальний момент... Дозвольте мені!

Ілля раптом опустився перед шефом на одне коліно й рішуче промовив:

— Я прошу руки вашої доньки! Вона згодна.

— Та-ак...— протягнув старий лис, остаточно обмірковуючи ситуацію.— Приголомшив ти мене. Мало не вдарив під дих. У такий, як кажеш, відповідальний момент. Я вважав, що ти трохи розумніший.

— Вибачте, винен! — приклав руку до грудей Ілля.— Але нічого не зміг вдіяти із собою. Я кохаю Анжелу. І заради цього кохання готовий пожертвувати всім, що маю.

— Та що ти там маєш? — Діміч раптом зірвався з крісла й оббіг юнака, який і досі стирчав серед кімнати в дурнуватій позі.— Взагалі нічого! У тебе були перспективи, але ти їх спалюжив! Навіть не знаю, що наразі сказати. Як ти взагалі наважився мріяти, що моя донька піде за тебе? Їй зарано про це думати! Шістнадцять років, ляльки в голові! Нехай вчиться. Звідки така дурня! Бачу, дарма батько від тебе відмовився. Суцільне розчарування... Так от що я тобі зараз скажу. По-перше, «Залізних Королів» ставимо на паузу. По-друге — Анжела негайно вирушає до Лондону. Є ще й трете...

— Тату! Я ж вагітна! — увірвалася в кабінет дівчина. Вона, певно, підслухала всю розмову батька з Іллею, стоячи за дверима.

— Що?! — Очі Дімича миттєво затьмарилися. Він сіпнувся, наче від раптового болю. І відтоді весь його гнів зосередився на дочці.— Що ти сказала?

— Я вагітна,— чітко й виразно повторила дівчина.— І дуже щаслива цим. Ми з Іллею поберемося і підемо собі, якщо тобі не до вподоби. Але не заважай нам. Хіба тобі байдуже, щаслива твоя дочка чи ні?

— Та не таким же чином, доню! — проскреготав Дімич. Тоді метнув на Іллю сповнений люті погляд, видихнув, ледь стримуючись: — І ця шельма членистонога у краватці примудрилася спокусити мою дитину?

— Навпаки, тату,— це я його спокусила.— Анжела ніжно усміхнулася до Іллі, хоча той і досі стояв, утупившись у підлогу.— Він мене цілий рік не помічав, бо був увесь час занурений у роботу. Зауваж — на тебе, саме на тебе. А я тим часом знемагала від любові... Та що я кажу — тобі ж цього ніколи не зрозуміти, а твоїй Вікторії і поготів! Бо ти, тату, заляк і зачерствів, як торішній сухар! Он, диви: мама мучиться в тій садовій халупі, а тобі на все начхати!

У ці хвилини гарне обличчя дівчини дихало непідробними почуттями. Вона захищала власне майбутнє, над яким нависла загроза, і ніщо не могло її зупинити.

Дімич дивився вражено, наче вперше побачивши дочку, яка так невідчутно подорослішала. Бо після загибелі її подружки Ані Демедюк у готелі під час презентації нового велетенського акваріума з екзотичними морськими істотами, вона місяців зо два чи не щодня впадала в істерику, згадуючи, як куля, що майже опекла її обличчя, влучила в шию Ані, і як хвиля крові буквально вихлюпнулася на груди подруги.

Більше ні про що Анжела не могла думати, ні на чому не могла зосередитися.

Куля кілера влучила точно в сонну артерію.

Дімич притуляв доньку до себе, намагався заспокоїти. Обіцяв знайти мерзотника й гідно покарати. Привозив кращих лікарів, аби допомогли впоратися з її стресом. А вона, виявляється, лікувала той стрес, кохаючись із його фінансовим директором.

— Так...— Дімич ледве перевів дух.— Облиш Вікторію, вона тут ні до чого.

Він оминув стіл і знову рухнув у крісло.— І матір ти даремно згадала. Нічого не розумієш. Та і я теж... Схоже, і в мене приціл збився, бо не розгледів цього хитрована...

На слові «приціл» настрої у нього остаточно зіпсувався. Зненацька вжалила думка: «А що як той кілер приїжджав по мою душу?». Дарма що поліціанти змусили вбивцю запанікувати, і той розпочав хаотичну стрілянину. Поцілів у випадкову людину — і зник. Тепер чекай, коли знову наскочить.

Запала мовчанка. Ілля з Анжелою дивилися на нього з надією.

А Дімич, знову згадавши канонаду в готелі, мимоволі стеновав плечима від несподіваного ознобу. Схоже, настав час, коли події розгортаються попри його волю. Він їх не те що не контролює, але й не розуміє. Спиною поповз холодок, наче від протягу. Паскудне відчуття, але немає розуміння, звідки той протяг повіває. Тому й намагався відіслати дочку подалі від Пригорщі. Хоч на край світу, аби не в цьому камінному мішку, у якому сам він борсається вже мало не пів віку.

Рідна кров. Саме цьому дівчиську планував передати у спадок усе, що мав. Задатки і характер в неї є, а ділова хватка — справа часу. Бо зі старшим, Бажа-

ном, справи геть кепські. Як то кажуть, ні до сака, ні до бовта. Тусується з дівками, пиячить, малює якусь непотрібну мазанину. Машину розбив. Навіть гадки не має, звідки беруться гроші. Розтринкає все — й не зоглянеться. Підпав під вплив матері, бо та теж псує фарби та полотна, вишиває бісером і витає у хмарах.

«От, курва, нагородив Бог жінкою,— із прикрістю зітхнув Діміч, згадавши пісне обличчя першої дружини.— Залишила мені насіння... От бався тепер із кожним».

Ангела поклала руку на плече Іллі, намагаючись підбадьорити хлопця. Бо не злякався, спробував сьак-так захистити їхнє майбутнє. Дівочий погляд світиться, ніби сама вже стоїть під вінцем. Рішуче позирає на батька.

На цьому Дімічеве терпіння урвалося. Гаркнув, уже не стримуючись:

— Геть! Обоє геть із кабінету і з моїх очей! Я вас навчу кохатися! На все життя запам'ятаєте, молокососи!

«Анжелі — аборт і квиток на літак,— подумки додав те, чого не зміг вимовити.— А цьому... копняк під дупу — і на вулицю. Авантюрист гівняний!»

— Шефе! Ви несправедливі. Нічого ж не помінялося,— озвався Ілля, вже трохи очунявши.— Донька ваша тут. Ви її любите. Я теж її люблю. Ми з вами плануємо круту фінансову операцію. То навіщо ж усе ламати? Просто житимемо в новій реальності. А ввечері спокійно поговоримо з містером Янгом. Хіба життя скінчилося?

— У новій реальності? — Діміч ледве не поперхнувся віскі, тицьнув пальцем на плаский живіт Ангели, де й натяку не було на вагітність.— Ти оце називаєш новою реальністю?

— Тату, не треба тикати пальцем, бо маля злякаєш,— знову збила його з пантелику дочка.— У нас, може, буде син. Твій онук, схожий на тебе, як...

— Ти знущаєшся з мене?! — захрипів Діміч, хапаючись за серце.— Доню! Ти хоча би чуєш себе? Ти занадто молода, тобі ще нема сімнадцяти. Так багато життя і радощів попереду. Хлопці будуть упадати за тобою, немов очманілі, бо вони завжди падкі на красу та гроші. Крутитимеш ними, як завгодно. Та і я для тебе готовий на все. Проси, що заманеться. А ти намірилася вискочити за оце непорозуміння... Замолоду обкластися дітьми!

Схопив був важку кришталеву попільничку, начебто намагаючись жбурнути в голову хлопцеві, але той навіть не ворухнувся, навіть вираз обличчя не змінився. Усім виглядом показував: так, винуватий. Але Ангелу кохає. Бо то єдине його виправдання.

На вогонь не слід дмухати. Сам згасне. Те саме і щодо розгніваного батька.

Діміч нарешті видихся. Рішення з'явилося несподівано. Зараз усіх, як і було вже сказано,— геть з очей. Обох під замок, хай посидять, доки він обміркує ситуацію з усіх боків. Роман Подолянин за ними пригляне. І самому Романові, колишньому менту, теж величезний мінус — розслабився, проґавив пройдисвіта.

Махнув на молодих — мовляв, зникніть. Відштовхнув від себе папери, що мав підписати ввечері із «Iron Kings». Додав лише:

— Усе через вас шкереберть — аж голова туманіє, але я...

Однак не встиг завершити фразу, як знадвору почувся глухе гупання.

Із вулиці хтось нетерпляче калатав просто у браму.

— Що там іще? — роздратовано озвався Діміч, ніби охоронці біля воріт могли його чути.

Ангела з Іллею швидко перезирнулися.

Хтось прибув вельми вчасно.

Капітан Зуб не послухався полковника. Затявся: «Поговорити з Дімичем — то святе. Я його, кручену сволоту, наскрізь бачу».

Від повітря, напоєного пахощами хвої, шуміло у вухах. Чи, може, справа у хвилюванні?.. Після поранення нерви стали геть нікудишні.

Притулив велосипед, позичений у лейтенанта Крайнього, до важкої кованої брами, квапливо вихопив цигарку, клацнув запальничкою і кілька разів спрагло затягнувся. Пальці тремтіли. Дим пік у ніздрях, не встигав охолонути. За хвилину подих стихився, а думки загострилися. Разом із тим нізачо не хотів зізнатися собі, що піч не в повітрі, а в очікуваній зустрічі зі старим неприємцем. Із тим колишнім «биком», який власноруч відпиляв собі роги, перевзувся і наразі видає себе за лагідну божу корівку.

Від збудження раптово виник біль у лицевих м'язах, почали терпнути губи. Наче щойно вирвався з рук хірурга.

«Не відпускає, зараза...»

Спробував порухати щелепою, тоді сплюнув, ніби позбавляючись болю та нав'язливих видінь. Он, диви: корчиться на підлозі Льоня Коровай... Тільки-но куля влучила Іванові в обличчя, розвернувши його до вікна, — а там, за склом, екскурсовод виводить групу туристів з автобуса. Кров миттєво наповнює роту

порожнину. І наостанок — сліпучий спалах сонця на шпилі ратуші...

Ця болюча сцена переслідуватиме його, аж доки вбивця не буде знайдений і покараний. А зуби... зуби все одно не перестануть боліти, дарма лікар попереджав.

«Наволоч! — подумки вилаявся Зуб, маючи на увазі господаря маєтку. — Метушився. Обурювався. Похорон організовував. Цілі делегації присилав до лікарні з помаранчами та солодощами... Ну, почекай, хлопче, ти ще за весь цей театр заплатиш. Стільки, що вистачить і Льоні на операцію!»

Давно не бачився з Дімичем. І ця зустріч мусить бути плідною за будь-яких обставин.

Порозумівшись із собою, капітан кілька разів енергійно гупнув у металеву браму. Демонстративно ігноруючи кнопку дзвінка.

Брама загула, мов труба архангела. Луна покотилася серед сосен. Застрекотали сороки серед гілля.

— Лобом спробуй! — озвався динамік переговорного пристрою на цегляному стовпці. — Якого тобі дідька?.. Давай, пензлюю звідси! Тут не подають. Га-га-га!..

За голосом — Гнат Довган. Водій, який заразом виконує обов'язки охоронця при Дімичі. Відданий сторожовий пес. А ось і сам він — вибіг із приміщення, де встановлені монітори, і помчав до воріт, хитаючись, мов шафа на коротеньких ніжках. Міцно збитий, хуткий, вправний. Поспішає роздивитися, хто там тероризує браму.

Двоє інших охоронців мовчки спостерігали за водієм, переминаючись із ноги на ногу.

— Відчиняй! — наказав капітан.

— Мужик, у тебе матня розщеплена, — загіготів Гнат із двору. — Пиляй туди, звідки з'явився. І швиденько, доки я добрий.

Розмовляли, не бачачи один одного.

— Не тобі, кнуре кастрований, до моєї матні зазирати,— хижо всміхнувся поліціант.— У свій час і попиляю. От тільки побачусь із Дімичем. Передай хазяїну, що тут капітан Зуб. Конче треба поспілкуватися. Він на мене вже давно чекає.

Водій не встиг відповісти, як із тераси лунко, мов із катебри у храмі, почувся наказ:

— Пропусти! І забори машину з-під ґанку! Бач — виставив на сонце...

Здоровань щось буркнув, неохоче підступив до хвіртки і натиснув кнопку автоматичного відкривання. Згори за Зубом спостерігав Дімич. У його позі читалися неабияка цікавість та остоорога.

Капітан ступив за огорожу й оглянув просторий двір, вимощений кольоровою плиткою.

Хлюпотіння фонтану у центрі подвір'я здалося йому загрозливим. Вікна особняка дивилися з підозрою, ніби вивчаючи чужинця. Тоновані шибки блищали, ховаючи нутрощі будинку, немов окуляри, які постійно носив Дімич. «Деся мають бути і вовкодави,— роззирнувся Зуб.— Неодмінно. Цей тип вважає, що високо піднявся, запанів. Що ж, спробуємо опустити його на ґрішну землю».

Мимоволі стиснув кулаки. Знову накотила злість. Якщо подивитися, маємо два цілком протилежні результати. Що він має в підсумку? Зламану кар'єру, зіпсоване здоров'я, кілька доган. А на додачу — той клятий діагноз, щоправда, зі знаком запитання. Але що таке знак? Досить одного дзвінка розлюченого полковника Ярмоленка — і крапка. Скидай мундир, чвалай додому... Натомість Дімич у повному фарші. Звісно ж: коп заробляє шрами і могилу на центральній алеї місцевого кладовища, якщо загине від кулі

злочинця, а не від цирозу печінки. А бізнесмен (точніше злодій! — виправив себе Зуб) купує сейф для зберігання грошей, маєток, загальну повагу й таке саме почесне місце на цвинтарі — часто поряд із тим самим поліціантом.

Він випростався, намагаючись триматися цілком незалежно. Проте із тераси його постать здавалася якоюсь дрібною та неоковирною в непоказному цивільному одязі. М'ята темно-синя сорочка із заковченими рукавами — один вище, другий нижче,— виразно свідчила про холостяцьке життя. Туфлі нечищені, погляд тужливий. Старий холостяк — і квіт.

— Як твоя Марта, капітане? І досі гуляє?

Дімич усміхнувся згори, підморгнув і знову почепив темні окуляри.

— Не заводься, не треба,— зиркнув на нього спідлоба капітан.— І мене не заводь.

— Я і без тебе заведений. Давай, проходи!

Водій-охоронець розчахнув перед Зубом важкі двері, прикрашені кованими виноградними лозами.

Дуже давно він тут не бував. Ще звідтоді, коли Дімич добудував нову оселю і почав проголошувати гасла про закон і порядок. Тоді ж він усадовив у крісло мера міста свого підручного Арсенія Бурміцького. Та так надійно всадовив, що той вже мало не двадцять років беззмінно головує.

Роман Подолянин, начальник Дімичевої охорони, прийняв від водія гостя і махнув підлеглому — мовляв, зникни. Гнат повернувся надвір, завів автівку й перегнав у затінок. Під піджаком у Романа випиналася стара міліцейська наплічна портупея з кобурою на лівому боці. Час від часу він легенько торкався до неї, демонструючи постійну готовність боронити шефа. Повне обличчя суворо сунулося.

— Залиш нас,— недбало кинув Діміч і світнув скупую посмішкою до капітана.— Віскі? Льоду чи содової?

Екс-мент зник, безгучно причинивши двері.

— Годі тобі вдавати гостинність,— дратівливо відмахнувся Зуб, сідаючи у м'яке крісло.— Я ж не розважатися пройшов до тебе.

— Та я вже зрозумів,— хмикнув господар.— Ну, ти як знаєш, а я вип'ю... Сьогодні в мене складний день. Перемовини із закордонними партнерами. Виходимо, Іване, на міжнародний рівень.

— Виходь,— поблажливо дозволив капітан.— Тільки спочатку підпиши явку з повинною.

— Давно чекав на твій візит,— наче не розчув Діміч. Відсунув пляшку і всівся навпроти, не скидаючи окулярів.— Дочекався. От тільки не знаю, у якому ти зараз статусі. Досі мент чи вже без погонів? Якщо вигнали, одразу попереджаю: у мене вільних місць немає.

— Ментів давно нема. Розбіглися. До таких, як ти, грошовитих. Є поліція, а їй глибоко начхати на твій дутий авторитет.

Зуб знав, що правди в його словах хіба половина. Оновлена поліція все більше скидалася на стару ментівню, байдужу до закону. Інерція системи працювала на повну. Але це його тільки підстьобувало.

— Зніми, нехай я тебе побачу,— кивнув на окуляри.— А то ховаєшся, наче побита курва.

— Ох і манери в тебе,— скривився Колесник, але окуляри зняв.— То все ж: ти при виконанні чи із власної ініціативи?

— А як тобі здається?

— Думаю, що сам приперся.

— Ну так зателефонуй Ярмоленку. Переконайся. Номер нагадати чи маєш?

Діміч скося поглянув на телефон, але стримався. Візит капітана Зуба його не стривожив. Звісно, старий слідак відчувається приниженим. Усе пішло шкереберть. Підстрілили його самого, важко поранили напарника. Не спромігся захистити непричетну дівчину. От і прагне реабілітуватися. Ну, нехай працює, але навіщо ж шити справу? «Мембер» — всього-на-всього місце злочину. Не більше.

— Є чутки, що тебе відсторонили. І нібито намагаються до дурки спровадити.

Він наче на мить задумався, тоді стурбовано роззирнувся і майже інтимно прошепотів:

— Мушу зазначити, Іване, що просто не впізнаю світ. Усі навколо мов показилися. Одні ми з тобою — витримані та спокійні, ніби заспиртовані змії. Пам'ятаєш оту корейську горілку в дев'яностих?

Капітан оцінив іронію, але відповів незворушно:

— Не спровадять. Навіть не сподівайся.

— І це правильно,— підтримав Діміч.— Бо хіба можна вважати слідчими отих зелених хлопаків, які до мене кілька разів приходили? Сумне видовище. Із ними навіть теревенити нудно... Все дрібніше. І до того ж, у них у головах весь час калькулятор клацає. Із ким Ярмоленку працювати? Таких, як ти, лишилися одиниці, чесно...

— Може, нарешті до справи? — перервав цю балаканину Зуб.

Діміч, помітивши в кутку кімнати сигарний недопалок, що й досі димів, звівся і перетнув кімнату. Підняв, ретельно загасив у попільничці.

— Куриш? — посунув до гостя коробку червоного дерева.— Пригощайся.

— Курю. Але свої,— відповів Зуб, викладаючи на стіл пом'яту пачку.

— Я хочу, щоби ти зрозумів, Іване, що я дійсно щиро тобі співчую. — Діміч нарешті вимовив те, що давно крутилося на думці. — Шкода, що саме з тобою це сталося. І напарника твого шкода. Не кажу вже про дівчину. Я тоді був у Варшаві, але як дізнався, що трапилося в «Мембері», мало не посивів.

Діміч нахилив добре підстрижену голову, ніби запрошуючи гостя помилуватися передчасною сивиною. Від нього пахло дорогим парфумом. Зморшки навколо губ рухнулися, ніби підтверджуючи — так, він насправді відчуває жаль за тим, що сталося.

— Гаразд, не напружуйся. Я тебе зрозумів. Щиро-сердного зізнання не буде.

Капітан дістав цигарку, за звичкою покрутив під носом, нюхаючи тютюн. Так завжди краще думалося.

— Хочу почути твої версії. Що саме відбулося в готелі? Твоєму, до речі. Січеш фактуру?

— Не тисни, — поморщився Діміч. — Існують люди, котрі живуть чужим розумом. Постійно вагаються, бояться прийняти рішення, питають чужої думки. А в підсумку — збирають вершки. А ті, хто дає вартісні поради, опиняються в дупі — бо надто вже зарозумілі. От і я чоловік скромний, порад не даю нікому. Дослуховуюся до мудрих думок, мов чемний учень. Нічого не порушую, всім удячний. Просто роблю власні висновки. Ось чому мені цікаво передусім вислухати тебе. То кажи, із чим прийшов?

Ці плутані міркування не досягли мети. Зуб нахмурився:

— То хто кого за язик буде тягти? Я тебе чи ти мене? Часом, не поплутав ролі? Ти хто? Злодій і бандит. Був ним, є та залишишся. Не треба прикидатися. Навіть попа інколи на горілку тягне.

— Хе-хе! — сипнув задоволеним смішком господар, відставивши склянку. — Дотепно.

— Смійся, смійся! Але якщо я тут з'явився, то це для тебе чіткий сигнал. Ситуація змінилася, і дуже круто. Не вийде в нас розмови зараз, доведеться в іншому місці розмовляти. Тільки не зі мною, і не тут, а в Києві.

Сказане мало б збити з Діміча пиху. Той дійсно смикнувся, навіть почав прикурювати сигару, не обрізавши кінчик. У кабінеті запахло паленою ганчіркою. У позолоченій запальничці закінчився газ.

— Капітане, мене на понт іще ніхто не брав. — Колесник нарешті зятагнувся, почмокав губами, випустив дим. Почувався захищеним. За дверима чекав Подолянин з кобурою на боку, надворі — його хлопці. — Я знаю всі розклади і хто чим дихає у цьому місті. Ти приперся сюди сам, тож не бикуй. Там, під кулями, опинилася і моя дочка. Хіба цього замало? Маю до тебе трохи симпатії, тому і впустив до себе. А не хочеш по-людськи — то пиляй звідси, як каже мій шофер. І без тебе геморою вистачає. Не гай часу.

— У мене теж його не багато, — вимовив Зуб, подумки вирішивши, що це точно у будь-якому значенні.

Дістав із кишені кайданки, кинув на стіл перед господарем кабінету. Сталеве знаряддя важко гупнуло. Виглядало брутально-зайвим поруч із сигарною коробкою.

— Отак, виходить, притисло? — співчутливо озвався Діміч, відхиляючись у кріслі. — Ну, годі... Питай, що тобі треба.

— Твій кілер?

— Ні, не мій.

Відповів не замислившись ані на мить.

Обоє звикли не сприймати слів на віру. Не словами були написані їхні правила. І Степан Колесник, і ка-

питан Зуб це добре розуміли, тому сьогодні жоден не намагався обманути іншого.

«Зрідка бува, що коп і злодій спілкуються по ділу,— гостра посмішка прослизнула по заанімілих губах капітана.— І взагалі вони у чомусь схожі, тільки злодій обрав не ту стежку». Та байдуже — йому потрібен убивця. І заради цього інших питань до Дімича в нього немає.

— Тоді чий?

— Не знаю.— Тон Дімича відчутно змінився.— Я і сам мало мозок не вивихнув, переглядаючи варіанти. Підняв бійців — обшарили весь край, розпитали всіх, кого змогли. Нуль. Жодних натяків або версій. Той навіжений з'явився, наче нізвідки, і так само зник. Дуже вмотивований, холоднокровний, майже нічого по собі не залишив.

— Жодних здогадок?

— Тупик,— сухо зронив Дімич і виразно додав, артикулюючи тонкими губами: — Я гадки не маю, хто вчинив цю стрілянину. А якби мав, то не чекав би, коли ти тут з'явишся. Сам би впорався, бо маю можливості. Випадок дійсно унікальний, бо наразі ми з поліцією в одному напрямку дивимось. Адже це питання принципу. Хто знає, чому на лінії вогню опинилася моя донька. Випадок? А може й ні. Я ж не геть відморожений...

Анжела протягом довгого часу носилася із задумом прикрасити хол родинного готелю величезним морським акваріумом — точніше, кількома акваріумами, об'єднаними у своєрідну панораму океанських глибин. Насамперед нею рухало бажання здивувати і вразити місто. Консультувалася зі спеціалістами, відшукала в Одесі відомого океанолога Борку Хейфіца, який став співавтором проекту. Та й батько дівчини поставився

до цієї ідеї цілком прихильно: добра реклама, черговий крок у розгортанні бізнесу, хоча й вельми витратний.

Двадцять п'ятого травня Борка Хейфіц прибув до міста, щоби взяти участь у презентації свого дітища. А Дімича саме у цей день невідкладні справи висмикнули до Варшави. Тим часом до святкової церемонії мав долучитися міський голова Арсеній Бурміцький і ціла купа дітлахів — учнів найближчих шкіл.

На щастя, стрільба розпочалася за тридцять хвилин до початку презентації, коли в холі перебувало лише кілька людей. Один з акваріумів куля розбила вщент. Постраждали двоє поліціантів і Аня Демедюк, із якою саме цієї хвилини розмовляла Анжела. Дівчина допомагала дочці Дімича в організації свята.

Майор Ставницький одразу відкинув океанолога Хейфеца як потенційну жертву кілера. Надто вже складно виглядала потрібна для цього схема дій. Якби його намагалися вбити, то знайшли би набагато більше можливостей у велелюдній Одесі. Треба було знати точний графік поїздок науковця, дату і час відкриття акваріуму в Пригорщі, винайняти вбивцю. Та й сам океанолог, почувши таке припущення, тільки розсміявся. Мовляв, не має ворогів, а його основне коло знайомств — риби та інші морські створіння. І на другий день після допиту повернувся до рідного міста.

Ще однією вірогідною жертвою міг би вважатися Арсеній Бурміцький. Але, як виявилось, мер, дізнавшись про невідкладну поїздку Дімича, послав на презентацію свого заступника Безакова. Тут теж нічого не вимальовувалося. Безаков — пересічний функціонер із добре підвішеним язиком. Не більше. Без права підпису фінансових паперів. Та й сам Бурміцький був переконаний, що особисто йому нічого не загрожувало. Пересувався містом без охорони, вільно спілкувався з городянами.

Насправді і він не приймав жодних вагомих рішень без санкції Степана Колесника. Тому ті, хто перебував «у темі», не мали підстав у чомусь звинувачувати мера. Радше вже Дімича, аніж його креатуру Бурміцького.

— Хто тебе знає,— протягнув капітан, недовіжливо поглядаючи на господаря кабінету.— У дев'яностих ти саме таким і був — геть відмороженим. Щось змінилося?

— Усе! — підвищив голос Колесник.— Наразі тільки кретини покладаються на силу. А розумні користуються іншими засобами.

— Може це ти вирішив позбавитися Бурміцького, а ми з лейтенантом все тобі зіпсували?

Дімич фиркнув, потягнувся за склянкою. Зубове припущення його щиро звеселило.

— Капітане, мабуть тебе добряче-таки контузило. Даруй... Я свої проблеми вирішую інакше. Та й Бурміцький для мене не проблема. Жодних конфліктів з ним не мав і не маю. Натомість у нас давні та міцні ділові стосунки. І якби він насмілився...

Дімич зробив паузу, підшукуючи варіант приборкання за потреби знахабнілого мера. Але вчасно згадав, із ким розмовляє.

— Та байдуже... Отже, не мій це кілер. І на тому крапка! Схоже, ти намагаєшся шукати наосліп.

— Гаразд. Але якщо не ти, то хто? — неохоче відступив Зуб.— Хто з тих, кого ти знав у минулому, здаєш на щось подібне?

Колесник тицьнув сигарою в попільничку із зеленого нефриту. Капітан його відверто дратував. Крутив між пальцями дешеву сигаретку, не закурюючи, і пильно спостерігав за виразами його обличчя, не приховуючи відрази. Дімич добре знав паскудний характер Івана Зуба, але допоки терпів, сподіваючись,

що той якимось чином виведе його на слід убивці. Те, що почало коїтися навколо нього після стрілянини в готелі, відверто лякало бізнесмена. Відомо ж: якщо ти не контролюєш ситуацію, то хтось робить це замість тебе. От як у сьогоднішньому випадку з Анжелю та Іллею. Теж свого роду постріл у саме серце.

— Чужа душа — темний ліс. Ні в кого нічого на чолі не написано, і всі тільки себе й чують. Навколо мене стільки людей крутиться, що хоч тікай, аби не затоптали. І кожного мій успіх аж пече. Є пара братків, котрих я знаю вже сотню років. Але в мене з ними... скажімо так — взаємовигідні стосунки. А ще й контракти під гарантії третіх осіб. У випадку їхнього розірвання, ті мої партнери втратять більше, ніж отримають.

Він обірвав мову, пильно глянув в очі поліціанта. Додав:

— Ні, Іване, своє оточення я пересіяв на дрібному ситі. Нема там у мене запеклих ворогів. Тобі не здається, що вся та буча сталася випадково?

— Тобто кілер просто заселився у твій готель трохи відпочити та розслабитися?

— Саме так. А ти невчасно опинився поруч і спровокував його до дії.

— Був і цей варіант,— Іван обережно сховав наполовину виспану сигарету до пачки. Подивився на пальці: добре, дрож нарешті вгамувався. Тоді дістав нову, припалив.— Такий собі зальотний фрілансер. Київський слідчий саме так і вважає.

— А ти як вважаєш? — спитав Дімич, спостерігаючи за капітановими маніпуляціями з цигаркою і відвертаючись від ядучого диму.

— Я так не вважаю,— відповів Зуб.— Кілер мав чітку мету. І не випадково з'явився у твоєму готелі. Випадковими були ми з Льонею. Нас із ним один

«барабан» туди викликав, бо йому здалося, ніби від хлопця збройовим мастилом тхне.

— «Барабан»? Тобто маєш у моєму готелі стукача? Діміч аж підібрався, ніби перед стрибком.

Погано ж він вивчив кримінальну справу. Не помітив такої важливої обставини — обидва поліцейські опинилися в «Мембері» за викликом інформатора. І ним міг виявитися будь-хто — варіантів набереться з десяток. Адміністратори на рецепшні, покоївки, носії валіз, швейцари, офіціанти, бармени... Сучий сину Подолянин, і тут недопрацював! Тепер увесь персонал під підозрою. І зайвих питань зараз не треба ставити — Зуб усе одно відмовчиться.

— Маю,— з притиском промовив капітан.— А ти як думав? У мене кожен твій крок під мікроскопом. Аж до тієї години, коли до тебе прийдуть із вітанням від прокурора.

Колесник ображено сопів, перетравлюючи почуте. Прикидав, хто з обслуги міг працювати на поліцію. Служба безпеки здійснила потрібну перевірку — а толку? Будь-яка, навіть найперевіреніша обслуга завжди стукає і стукатиме на господарів.

Нарешті вичавив із себе:

— Моя тобі порада — потруси як слід цього інформатора. Може, він не випадково тебе покликав, га?.. Тоді до мене жодних питань. Кілер шукав саме тебе — і знайшов.

— І тут мимо,— осміхнувся Зуб, подумки похваливши Діміча.— Я ж найперше перевірів кожен його крок. Працює чесно, жодної підозри. Трохи дурнувата особина, але ж не настільки, щоби брати на себе кров і підставляти під кулі поліцію. Не той масштаб.

Уявив запопадливе обличчя Гриця Іщака: завжди спітніле, із пещеними чорними вусиками і глибокими

залисинами. Цей бармен із тонким нюхом за версту чує небезпеку. Закінчений боягуз, але без подвійного дна. Обраховує клієнтів — це факт. Часом реалізує лівий алкоголь. Але на щось серйозніше не здатний.

— А чим, на твою думку, я займаюся ночами? — насмішкувато запитав Зуб, не очікуючи відповіді.— Рахую ворогів.

— І багато маєш? — поцікавився Діміч.

— Мені вистачить. Однак усі вони... Як би тобі пояснити? Прості хлопці, прямолінійні, ніби палиця. І трохи тупуваті.— Капітан сухо усміхнувся.— Той присів за розбійний напад, іншого закрили за згвалтування неповнолітньої. Третій підрізав по п'яні друга. Хіба в Пригорщі трапляється щось по-справжньому складне? Рутинна. І це все твої старі знайомці, у декого вже по дві або й по три ходки за моєю протекцією. Я ж непоганий коп, хоча часто доводиться більше папір псувати, ніж працювати «в полі». Серед цієї братії один ти наособицю — немов півень із фазанячим хвостом.

— Я, слава Богу, не сидів,— буркнув Діміч.

— Не сидів,— підтвердив Іван.— Визнаю. Мій гріх. Але ще не вечір. Інші ж кандидати в мої вороги — звичайні містечкові невдахи. Там схеми нескладні: напився — побився — на нари. Ну, може, ще цеглиною когось із-за рогу або картечкою у спину з мисливської рушниці. Але винайняти професіонала за грубі гроші? Ріж мене — не повірю.

— А тобі не здається, що ти чогось не враховуєш? — пробубонів у склянку господар.— Може, твої акції за останній час зросли?

Говорячи це, Колесник уже думав про майбутню розмову із представником «Iron Kings». Насамперед треба переконатися, що з ними дійсно можна мати

справу. І наскільки це безпечно. Надто вже заманливу перспективу окреслив самозваний «зятьок».

— Ти мені лестиш,— озвався Зуб.— Переоцінюєш, так би мовити, мій соціальний статус. Проте чуйка мені підказує: ми з напарником потрапили під роздачу суто випадково. А це що означає?

— Що? — перепитав Дімич, знову напружуючись.

— Що знову йдеться про тебе і твоє бандитське кодро. Твій готель, твоє оточення, і кілер твій. Інакше не виходить. Версія перша: ти його винайняв, аби з кимось поквитатися.

— Ну так. І поселив у власному готелі,— охоче підтвердив Колесник. Тоді хлюпнув у склянку з пляшки, підсунув до капітана.— Випий трохи, може в голові просвітліє.

— Версія друга,— незворушно вів своє Зуб.— Хтось із твого наброду тебе замовив.

— Еге ж,— знову легко погодився Колесник.— Готель, звісно ж, найкраще місце для цього. Залізна логіка.

— І нарешті третя.— Капітан геть ігнорував іронію співбесідника.— Ні тобі, ні мені ця куля не призначалася. Не виключаю, що у твоєму оточенні хтось спробував із кимось поквитатися. Поставити крапку чи розрубати якийсь вузол. Звідти і кілер.

— Нема серед моїх аж таких гарячих конфліктів,— відкинув і цей варіант Дімич.— А якби були, я би точно про це знав. Ні, серед моїх усе тихо.

Він почувався розчарованим. Нічого нового. Ті самі версії, що й він сам розглядав. Мабуть, цей старий поліцейський пес, ковтнувши кулю, остаточно втратив нюх.

— Ну, тоді не знаю,— розчаровано зітхнув капітан.— Надто вже безглуздою виглядає вся ця історія. Але ж сенс у ній є, варто лише до нього докопатися.

Насправді він давно повідкидав усі ці версії, як цілком безглузді. І повернувся до того, із чого почав і що пережив. Цвіркання пострілів пістолета із глушником, важке падіння Льоні Коровая. Вже на підлозі його ноги ще судомно рухалися, прагнучи нести тіло вперед. Груди дівчини, залиті кров'ю. Спалах шпиля на ратуші, наступна темрява...

Жереб кинуто. І не ним, капітаном Зубом, а кимось іншим. Тим, хто свавільно втрутився в їхнє життя.

Далі — сіра стеля лікарняної палати.

Може, полковник Ярмоленко розумно вчинив, відсторонивши його від слідства?

Обидва чоловіки мовчки пригубили зі склянок. Сріблясто-синє волоття диму тяглося з ядучої капітанової сигарети. Знадвору доносилося гупання сокири — Нестор Білібончик рубав дрова для мангала, обкладеного цеглою. Ніша під мангалом нещодавно спорожніла, бо господарі бурхливо відсвяткували день народження Вікторії.

— Гаразд, а раніше? — раптом повернувся до попереднього питання Зуб.— Нічого такого не визрівало, а згодом розсмокталося? Згадуй, Дімичу, не тупи. Це ж і в твоїх інтересах! Може, хтось бізнес не поділив або чужу жінку звабив?

— У моєму, як ти волієш висловлюватися, бандитському кодрі будь-які суперечки давно вирішуються цивілізованими способами. Перемовини, мирові угоди, судові позови... І замість вогнепальної зброї — купа адвокатів.

— А коли суди програні, але не хочеться цього визнавати?

— Тоді — судові виконавці. Тобі це краще за мене відомо.

— Державні чи твої власні бійці?

— Капітане, ти наче заснув десь у дев'яностих і щойно прокинувся. Інші часи, інші пісні.

Голос Колесника несподівано набув повчальних інтонацій.

— Мене куля вчасно збудила... Отже, бачу, ні до чого ми не домовимося. Тому йду. А ти чекай — завтра-післязавтра до тебе спецпризначенці навідаються. Тоді насправді іншої заспіваш.

— Що ж до жінок,— наче не почувши, продовжив Колесник,— то я нікому свічок не тримав. Та й сам не надто святий. Є в мене кілька приятелів, котрі вчащають наліво. Та то таке, справа житейська. П'янки-гулянки, навколо квітучі красуні, музика — ну як тут без гріха? Та за таке сьогодні не вбивають. Жодного разу не чув.

Капітан лише похитав головою.

Дімич щось знає або здогадується, але мовчить, бо не вірить, що хтось із його приятелів здатен вбити через зраду. Чоловіки з його кола переважно биті, цинічні, з тих, які вважають, що твердо стоять на ногах. Які там любовні пристрасті...

— Прізвища назвеш? — загострив погляд Іван.

— Ще і цього бракувало! — хмикнув Колесник.— Я пліток не поширюю.

— Тоді кілер докінчить те, що не встиг. Ти цього прагнеш? Підпусти мене до своєї клубної сволоти. Я ж їх геть усіх знаю, цих тузів,— такі самі, як ти, мічені. Інакше доведеться кожного повісткою викликати.

— Тузи завжди в оточенні шісток. А ти мент без повідка. Тебе всі знають і побоюються. Просто відмовляться від розмови, і жодного слова з них не витиснеш,— опирався Колесник, водночас роздумуючи, як вчинити за цих обставин.— Мої приятелі

зазвичай уникають контактів із поліцією. Це їм псує травлення.

— Найрозумніші розуміють,— спокійно заперечив слідчий.— Небезпека й досі існує, причому для всіх. Хтозна, по чию душу приїздив той «фрілансер». І чи не повернеться. А дурних серед твоїх друзів, сподіваюся, меншість.

Трохи забарившись, Зуб додав:

— І зніми нарешті ті кляті окуляри!

— От, сука! — вилаявся Дімич, жбурнувши окуляри на стіл.— Ти хочеш, аби я здав тобі повний клубний список «Мембера»? Та в мене в самого його немає!

Тоді зробив вигляд, ніби раптово похопився, і повільно додав:

— Утім... Є тут один спритний — тобі до пари...

Капітан чекав, байдуже розглядаючи склянку.

— Значить, так,— нарешті звівся Дімич.— За день-два тобі зателефонує мій фінансовий директор — Ілля Остромир. Він знайомий з усіма, хто тебе цікавить. У мене в гольф-клубі запланована визначна зустріч. Приїдуть гравці з Києва, Львова та Варшави. Призові — п'ятдесят тисяч євро. Ось тоді й отримаєш змогу з кимось потеревенити. Хлопець покаже, а згодом і підведе до потрібних людей.

— П'ятдесят тисяч? — звівся і Зуб. Розчавив недопалок у нефритовій попільничці.— Непогано живе! І хто ж до тебе поїде, окрім злодіїв у законі?

— Помиляєшся,— заперечив Дімич.— Виключно достойні громадяни, жодного криміналу.

— Як на мене, то найкраще місце для всіх тих достойних громадян — на місцевому кладовищі,— буркнув капітан.— Або за ґратами. Щоби не паскудили Пригорщу своєю присутністю.

— Заздриш? — вишкірився Колесник, демонструючи рівні білі зуби.

Він і досі намагався тримати себе в належній формі. Його сухе та жилаве треноване тіло здавалося завжди готовим до будь-яких змагань.

— Заздрю? — здивувався Зуб.— Та ні, просто фіксую. Про всяк випадок. Адже ми з тобою не востаннє зустрічаємося.

— Жодних сумнівів,— енергійно кивнув Діміч.— Така вже доля. І будемо зустрічатися, доки хтось із нас не здохне.

— Я не поспішаю,— сіпнув покресленою шрамами щокою капітан.

— Я теж,— упевнено погодився Колесник, водночас думаючи: «Хай би як ти не сіпався, першим до того стрільця дістануться я, а не ти, приятелю».

Зненацька кинув прозорий погляд на Зуба, щось зважив про себе, а тоді спроквола вимовив:

— Ганжа.

Слідчий, який уже зробив крок до дверей, зупинився. Спитав, не обертаючись:

— Що Ганжа?

— Геннадій Ганжа,— дивлячись поверх його голови, Діміч кумедно зморщив носа.— Директор мережі фуд-маркетів. Власник «Качиноного гнізда» на озері. Судиться з родиною — ділять бізнес. Тижнів два-три тому його дружина побилася з його ж коханкою на прийомі у Бурміцького. Цирк на дроті. Давно вже я такого не бачив.

— А хто ця коханка? — поцікавився Зуб.

— І знову змушуєш мене пліткувати,— з усмішкою зауважив Колесник.— Може, час уже тобі в поліцію моралі? Із повіями веселіше.

Однак, не діждавшись реакції, таки назвав прізвище дами:

— Вероніка Завадська, власниця салону краси «Б'юті-студію». Така собі довгонога цаца. Її салон, до речі, майже поруч із міським управлінням.

— Завадська? — знайоме прізвище випірнуло з пам'яті капітана, але ніяк не міг згадати, що саме з ним пов'язане.

— Невже забув? — здивувався Діміч.— Я тебе просто не впізнаю, Іване. Чотири роки тому, випадок у гаражі. Дружина випадково придушила автівкою чоловіка — полковника Завадського. Казали, керував спецурою десь на сході України, а після поранення пішов у відставку. Суд підтвердив — нещасливий випадок. Жінка отримала умовний строк.

Тепер і Зуб згадав давню, як за нинішніми скаженими часами, кримінальну справу. Але він не мав до неї стосунку — слідство вела військова прокуратура. Експертиза дійшла висновку, що Завадська дійсно не винна. Її чоловік на той час мав перебувати на риболовлі, однак несподівано повернувся, не попередивши дружину, і сховався у гаражі, бо підозрював Вероніку у зраді. Був добряче напідпитку, а за схованку використав старі плащі, що висіли на цвяхах у гаражі. А жінка переплутала педалі і замість гальм натиснула акселератор. На стіні залишилося саме криваве місиво.

— От бачиш! — схвально кивнув Зуб.— А казав — нічого не знаєш. Тебе як добре потрясти, то можна трохи дізнатися.

— Іди вже! — відмахнувся Колесник.— Теж мені, трясун!

— Дімічу, це все?

— Як на сповіді! — Колесник навіть хрестом себе обмахнув.

Капітан зробив кілька кроків по м'якому килиму — і знову зупинився.

— Слухай, а тобі не здається, що та куля була призначена комусь із постояльців?

— Сам з'ясовуй,— нетерпляче відповів Колесник. Подумки вже готувався до розмови із представником «Iron Kings».— Тобі за це гроші платять.

«Угу, платять вони...— хмикнув Зуб.— Вугіллячками на тому світі».

Насправді мешканців готелю ще на початку слідства перевірів майор Ставницький. Нічого цікавого. На момент стрілянини в «Мембері» не залишалось жодного вільного номера. Ще звечора заселилася група ліцєїстів з Києва, очолювана двома викладачами. Також не викликали підозри дві літні пари, які мандрували історичними місцями. Ще один чоловік, здається, із Чехії, прибув налагоджувати стосунки з місцевою красунею, з якою познайомився в Тіндері. Жінка виявилася вередливою, уникала зустрічей. Тож чех чекав і далі листувався з нею в мережі. Двоє інженерів із Данії мешкали в готелі вже з місяць — налагоджували обладнання на місцевому цукрозаводі. Ще були якісь кришнаїти: дзенькали дзвіночками, співали і гуртом вешталися містом. Навряд чи заради цієї публіки хтось витратився на кілера...

— Дімичу, а що як це твоя коханка щось замислила?

Колесник заляк у кріслі: Зуб зненацька влучив просто під дих.

— Дарма я на тебе час витрачав,— кинув услід гостеві.— Був ти мудаком, мудаком і залишишся...

Протяг рвонув двері, за якими напружено чекав відставний мент Подолянин. Тут його найважливіший пост — поруч із шефом.

Скоса поглянув на капітана, погойдуючись на п'ятаках. В очах — удавана зосередженість, мовляв, служ-

ба безпеки наготові. А ще — зверхність. Звісно ж, робота в нього краща, ніж у копа, а життя набагато ситніше. Ще й жодного ризику. Інакше кажучи — суцільне клеєння дурня.

— Готуєшся до зими? — примружився Зуб, озирнувши брезклу постать колишнього колеги.

— Якої ще зими?..

Подолянин кинув хитатися і розсунув ноги, демонструючи бійцівську стійку. Його м'язи напружилися, кобура випнулася під піджаком.

— Сальце на череві накопичуєш,— пояснив Зуб, підвищивши голос, аби почув і Дімич.— На той випадок, коли твого шефа пристрелять, а ти, Романе, залишишся безробітним.

Збіг донизу сходами, надворі навіть спробував насвистати якийсь мотивчик неслухняними губами.

В особняку Степана Колесника йому більше нічого робити.

Та й полковник Ярмоленко дарма переймався.

Дімич наразі вже не той.

Постарів. Сивиною обзавівся.

А може — чимось наляканий.

Вікно завішане цупкою шторою від сонця. Капітан не відкривав її і вночі. Навіщо? Щоб хтось випадково зазирнув і побачив його холостяцьке лігво?

Похмурий сутінок, ніби засуджений на довічне ув'язнення, самотньо тинявся з кутка в куток, хитав тіні, очікуючи господаря. А потім разом із ним блукав помешканням, вечеряв ковбасою, хлібом та сирим яйцем, кутив за столом, побіжно переглядав газету або рекламні проспекти з поштової скриньки. Потім цілу ніч крутився в ліжку, стогнав, зітхав, проклинаючи важку темряву, що неодмінно запускала перед очима недбало змонтовані кадри минулих подій.

Ось порипують на блискучій плитці готельного холу фірмові, брунатної шкіри байкерські черевики «Миколи Дроздова», оздоблені латунними заклепками. Дзенькають келихи у барі. Обличчя Гриця Іщака, що визирає з-за шинквасу, наче алебастрова маска з відвислою нижньою губою. Чорний метал пістолета із задовгим стволом. Посмішка Льоні Коровая, що миттєво змінюється здивуванням і гримасою нестерпного болю. І удар у щелепу, наче кувалдою, від якого, як здалося Іванові, посипалися стіни холу й похилилася вежа ратуші. Зойки жінок позаду, хлюпотіння води, що ринула з розбитого акваріума, а понад усім — мертвий ляльковий голос Ані Демедюк: «Спиш? Ти спиш, капітане?.. А от я — плачу». Та її широко розплющені очі, у яких уже нічого нема.

На ранок Зуб здавався примарою чи, радше, ви-снаженим зомбі, що ледве тримається на ногах від багатотижневого безсоння.

Іноді серед ночі, тікаючи від нав'язливих видінь, він виходив із дому, хапав перше-ліпше таксі і мчав до Марти Локоть, аби випити і хоч трохи забутися в жіночих обіймах. Від Мартиного пухкого тіла пахло патокою і льодяниками. Обидва знали, що їхні стосунки приречені, але все одно продовжували час від часу зустрічатися. Капітан сам визначав, який вечір є найгідкішим, — і тоді вирушав до неї. Засинав на її грудях кам'яним сном без сновидінь. Марта, чмєна, але перелюблена молодиця, яка нажила купу дітей від різних чоловіків, приймала капітана мовчки, без жодних нарікань. Не той був у неї статус, аби гоноруватися, тим паче, коли тебе обрав поліцейський офіцер, про якого кажуть, що він узагалі без гальм...

Років двадцять тому і Зуб був одружений. І спогади про ті часи теж страшенно йому дошкуляли. Ліза, рудоволосе дівчисько, схоже на спритну білку, прожогом заскочила в його холостяцьке лігво і прожила з ним аж півтора року. То були божевільні та незабутні місяці, схожі на ярмаркову карусель. Вибух мозку, суцільне засліплення, нескінченне шалене злягання. Вони до нестями кохалися вночі та при світлі, і ці любощі можна було порівняти хіба з нещадним двобоєм або розпачем мореплавця, який щойно ступив на незвідану й вкрай небезпечну землю. В очах Лізи, стомленої пестощами, наче пурхали барвисті метелики, і через це Іван жадав її ще дужче.

Але одного дня ці барвисті створіння нечутно відлетіли з Іванового лігва до фармацевта, який саме на той час відкривав у Пригорщі філію власної аптечної мережі. Ліза пішла зранку — і більш ніколи не повер-

талася, навіть речі свої залишила. Романтика вичерпалася, жага перетворилася на попіл, любовні двобої втратили сенс. На полі битви залишився один тяжко поранений — він сам.

Саме тоді молодий міліцейський лейтенант Іван Зуб уперше в житті напився до нестями, впав у буйство, і цей ексцес зайшов так далеко, що його сусідам — учням будівельного ліцею — довелося викликати наряд із райвідділу.

Будівельний ліцей згаданий тут не дарма — у гуртожитку цієї установи, колишнього ПТУ, Зуб й отримав оцю свою кімнатку. Коли ж ліцей передчасно сконав — бо будівельні професії більше не цікавили молоде покоління, яке прагнуло стати юристами, менеджерами, чи, у крайньому разі, косметологами, — міська влада вирішила закрити заклад, а гуртожиток приватизувати. Саме тоді Ярмоленко, на той час заступник начальника міського управління, надіслав пафосного листа Бурміцькому, і Зуб став офіційним власником обжитої ним кімнатки, до якої йому вдалося додати комірчину, де колись тримали постільну білизну для ліцеїстів.

Гуртожиток відремонтували, житло розпродали, але дух старої общаги нікуди не подівся. Особливо дратували капітана нічні концерти водопровідних і каналізаційних труб. У цій будівлі вони були якісь особливі: годинами буркотіли, ревли або витьохкували, неначе страждаючи на шлункове нетравлення. Хтось інший, може, і звик би поступово, але нерви у Зуба були і без того постійно напружені. Дослухаючись до цієї какофонії, він вставав, викурював чергову сигарету, позираючи з-за штори в порожній нічний двір, а тоді навшпинь відкривав товсту теку, прихоплену додому із чергової частини.

«17 березня, 9:45. Анонімний дзвінок. Абонент відмовився назвати себе. Повідомив про хабарництво в рентгенкабінеті міської лікарні. Лікар Шквиря кладе собі в кишеню так звані “благодійні внески” в сумі 50 гривень. Інформація доведена керівництву лікарні».

«17 березня, 9:51. Повідомлення про знахідку. Громадянин Коливанов Аркадій Дмитрович, адреса, телефон, повідомив про знахідку на пішохідному переході навпроти магазину “Делюкс”. У загубленому портмоне виявлено 713 гривень, 18 доларів, 3 польські злоті і картка на знижки в магазині “Делюкс”. Будь-які документи відсутні. Громадянин Коливанов передав портмоне продавцям магазину, справедливо вирішивши, що ті самі відшукають постійного покупця. Однак паралельно зателефонував у поліцію, щоби проконтролювала. Інформацію підтвердив директор магазину. Портмоне повернене власнику картки під розписку».

«17 березня, 15:22. Проїзд Велесова, 8, кв. 3. У квартирі громадян Боровицьких чується жіночий галас і падіння меблів. Бійка між чоловіком і дружиною. Повідомили громадянки Вавріцька й Денисова. Під час виїзду на місце дільничного офіцера Гавриша О. О. та патрульного екіпажу № 9 затримано до з'ясування обставин громадянина Боровицького Богдана Богдановича, 1985 р. н., у нетверезому стані, котрий завдав легких тілесних ушкоджень громадянці Боровицькій Олександрі Михайлівні, 1989 р. н., яка перебуває у стані вагітності. Протокол передано на розгляд адміністративної комісії. Звинувачення в нападі чоловіка на поліцейського Гавриша О. О. на прохання Боровицької О. М. не зафіксовано».

«Та хай би його грець побив! Ні, це просто неможливо читати... — Капітан із відразою затріснув теку.»

Ярмоленко мене в дурні шиє. До бісової матері! Що тут може бути корисного для моєї справи? Анічогісінько!»

Проте ранок ще далеко блукав за околицями Пригорщі. Сну, як зазвичай, не було, хоч у вухах шуміло від втоми. І водночас лячно було притулити голову до подушки.

Він ковтнув остиглого чаю і, скривившись, змахнув до сміттярки залишки вчорашньої ковбаси, що липнули до пальців. Труби в стінах раптом заграли, немов невидимий диригент змахнув паличкою. Внизу бахнули, наче литаври, входні двері — хтось подався надвір.

Залишалося одне — далі гортати повідомлення громадян про дрібні міські пригоди.

Яке не є, а все ж заняття серед ночі, що ніяк не хотіла закінчуватися.

6

Цю ніч Бажан Колесник мусив би визнати нефартовою. Все полетіло шкереберть. Спершу насварив батько — йому вщент зіпсував настрої той покалічений мент, який нахабно приперся і вчинив щось схоже на допит. Батько смикався і нервував так, ніби капітан Зуб геть спотворив йому карму. Розлючений предок вимагав, аби син нарешті вгамувався і зайнявся чимось конкретним. Купи справ і проблем, бракує кадрів, скрізь потрібне пильне око, а його старший син, надія та опора, ніби останній лобуряка волочить за повіями, тягається по клубах, смітить батьковими грішми і ніяк не визначиться: він із ним чи зі схиленою матір'ю.

Бажан терпляче вислуховував докори, думаючи: «Невже він і сам вірить у цю зашкарублу фігню? Чи це вже маразм? А от хрін тобі, а не мою свободу! Сам гоцається з молодого дівкою, а мені вичитує. Та чхати мені — я вільний митець».

Коли Діміч видихнувся, Бажан спершу розсміявся, а тоді порадив батькові не підпускати близько до себе ментів — он як погано вони впливають на його психіку. А наостанок попросив ще трохи грошей на дрібні витрати. Тут, мовляв, в однієї подруги намалювався сабантуйчик з приводу дня народження чи то її самої, чи то її йоркшир-тер'єра.

Жодної різниці, оскільки його Яніна охоче влаштувала вечірки з будь-якого приводу. Її дім завжди

палав вогнями, ніби корабель серед нічного моря, на заздрість сусідам, що визирали з-за парканів. Ото пощастило дівчиську: її батьки-лікарі якось вирушили в нетривале відрядження на Мадагаскар, а потім затрималися на місяць, два, три... Надсилають доньці гроші і просять поводитися чемно й обережно. Еге ж — такої порядної доні, як Яніна, треба ще пошукати!

Батько у відповідь на прохання тільки розреготався і порадив із цим питанням звертатися до матері. Бо та нещодавно хвалилася, ніби продала кілька картин чи вишивок.

Мати також відмовила. Вже з порога сухо порадила повертатися до батька — це ж він у нас відомий фінансист. Старі й досі, наче змагаючись в ущипливості, посиляли один одному ядучі сигнали та натяки через дітей. Ненавидять одне одного, але остаточно розійтися ніяк не наважаться.

Бажан поплентався садовою доріжкою, мов сирота при двох батьках, перехопив усмішку здогадливого Нестора Білібончика, який стирчав неподалік, опершись на мітлу, психанув і поїхав на таксі до Яніни.

Подружка похмуро сиділа біля дзеркала, роздивляючись прищик поруч із кутиком рота. Це означало, що настали «особливі дні». От і все — вечірку скасовано.

Відома річ: в «особливі дні» Яніну краще не чіпати. Вона може запросто жбурнути в тебе виделкою, настільною лампою чи з усієї сили тицьнути кулачком під ребра. Із його появою дівчина розплакалася, поскаржилася, що, мабуть, старіє, бо все важче й важче переносить місячні. Хлопець сунувся до неї з пестощами, запевняючи, що це дурниці, що вона гарна як ніколи, солодка та бажана. А яке в неї чудове тіло! І взагалі — їй лише двадцять, зарано навіть згадувати

про такі речі. Хай їй заздять ті дурепи, що перетворюються на кістлявих шкап за кілька років. А її неповторний шарм, а її запах, що викликає нестримне бажання!

Бажан підхопив Яніну на руки, щоби віднести до ліжка, аж раптом відчув гострий біль між ребрами. Дівчина встромила в нього пилочку для нігтів. Від несподіванки руки хлопця ослабли, і Яніна опинилася на підлозі. І навіть не підводячись, рвучким жестом укачала приятелеві на двері.

— Що ти накоїв? У мене ж тепер усе болить! — вигукнула вона, обмацуючи поперек і сідниці. — Геть звідси, жеребець безмозкий! Бабій навіжений!

Цієї миті вона скидалася на розлючену тигрицю. В очах палала неприхована злість. Наступної миті Яніна шпурнула в нього закривавленою пилочкою, далі — тюбиком із кремом. Обличчя її, сповнене гніву, розчервонілося і спухло.

Бажанові було добре відомо, що шлях від милої кицьки до сказаного стерва забирає в Яніни приблизно півтори секунди. У такі миті він мимоволі уявляв її по-справжньому старою — і жахався: справжня відьма, гарпія, від погляду якої кров холоне. Можна лише поспівчувати тому, хто обере дружиною отаке щастячко!

Але це напевне буде не він. Вони з Яніною давно досягли консенсусу щодо цього питання: якісний секс, і нічого більше. Саме це подобалося їм обом і виходило найкраще. Яніна мала неабиякий досвід у цій справі, але Бажана вважала поза конкуренцією — кожна жінка воліла б мати такого самця. Про щось інше — шлюб або сталі стосунки обоє навіть не замислювалися. Вважали секс чимось на кшталт спорту, однак мало хто погодиться назавжди оселитися

в спортзалі. Секс і тільки секс — нестримний, до виснаження, до безсилля та апатії, отупіння і ненависті. Щоби насититися досхочу й не дивитися на інших потенційних партнерів.

— Зупинись! Заспокойся, божевільна! — Бажан відскочив від дівчини, схопившись за бік.— Ти мене лякаєш. Ось, поглянь, що ти накоїла!

Він задер просяклу кров'ю майку. Рана виявилася глибокою і довгою, наче від ножа. Бажан з опаскою уставився на неї.

Вигляд крові нарешті вразив Яніну.

— Сховай! Не треба! — відсахнулася вона.— Фу! Яка гидота! Візьми ватяний тампон, продезінфікуй туалетною водою і вшивайся. Бо я сьогодні за себе не відповідаю.

— За дверима таксі чекає, а мені розплатитися нічим! — вимогливо, немов до боржниці, вимовив хлопець.— Маєш бабки?

— Ти на таксі?

— Звісно,— похмуро кивнув Бажан.

Відколи він потрапив в аварію, батько й чути не захотів про заміну автівки. Наказав ремонтувати розбиту. Або заробляти на нову. Тоді він за безцінь продав скалічену бляшанку місцевим ремонтникам і залишився без коліс.

— Ось, візьми,— Яніна кинула хлопцеві кілька купюр. Її обличчям промайнуло щось схоже на каяття.— Вибач. Ти ж бачиш — я сама не своя, а ще ці твої обійми... Облиш мене, прошу! Дай заспокоїтися, повернутися до тями.

— А я гадав, що ми трохи розвіємося,— ображено промовив хлопець, вгамовуючи кров.— У Толіка Джуса сьогодні бомбезна вечірка. Приїхав кабаре-дует з Києва. Там такі ніжки в дівчат, що просто альо!

— Іди сам. Надивишся. Може, і мене згадаєш.

Яніна знову відвернулася до дзеркала й почала зосереджено, як пластичний хірург, вивчати клятий прищик. Нахилилася ближче, випнула язиком щоку. Знала, що не можна, але все одно взяла тоненький пінцет.

— Якщо так, підкинь ще трохи,— пошелестів купюрами Бажан.— У мене сьогодні повний прольот. Предки взяли за моє виховання. Ці жмикрути вже остаточно дістали!

— Хто тут кому банкір? — звела Яніна темну бровку, відірвавшись від люстра.— Ти не надто захопився? Дай, дай... А віддавати? У нас паритетні взаємини. Ти мені — я тобі.

— Кицюню, я ж не заперечую! — Бажан кинув скривавлений шматочок вати на стіл перед дівчиною.— Головне — без насилля. Бо я вже боюся твоїх манікюрних штучок.

— Іди вже, насильнику! — пустотливо відмахнулася Яніна, дістаючи з гаманця ще одну купюру.— І заberi це лайно, щоби я не бачила.

Її носик зморщився, ніби Бажан поклав на туалетний столик здохлу мишу.

«Моя кров — не лайно,— хотів було образитися хлопець.— Ще й блакитна, як каже батько... А він точно знає, бо чимало її втратив у дев'яностих».

На цьому завершився другий «факап» із тих, що ними відзначився той день. Але ще не найкрутіший.

Бажан заліпив лейкопластиром подряпину і через годину-другу взагалі забув про неї. Що поробиш, коли подруга сама не своя. Яніна залишилася і далі страждати над своїм прищиком, і це так по-жіночому. Чоловіки так не вміють. Вони якщо і вляпуються в якесь лайно, то по самі вуха...

— То що будемо робити? — спитав Толік Джус.

Його руки із картами вихоплювало із напівтемряви світло лампи під великим металевим абажуром, що низько нависав над столом. Обличчя з гострими вусами ледь вимальовувалося в півтімі, що огортала зал підпільного казино. Півтіма і світло. Нездоланний поділ на два світи. Як до гри і після. У цьому приміщенні доводилося рухатися майже навпомацки, ніби у кротовій норі. Очі Толіка ховалися за примруженими повіками. Завдяки цьому здавалося, що вкрадливий голос та білі руки на зеленому сукні належать двом різним чоловікам. Один ховався в сутінках, перешіптувався з підручними, посміювався, тоді як другий непорушно сидів навпроти і тиснув, вимагаючи програне. Десять тисяч зелених одним махом. У запалі Бажан і сам не затямив, як поставив на кін суму, якої зроду не мав. Під чесне слово та зобов'язання у випадку програшу сплатити протягом доби. Йому начебто повірили — чому б ні, адже він син не будь-кого, а самого Діміча! Але тепер настав момент істини. Потрібно було хоч якось виплутуватися.

— Скажи, хай наллють чогось горлянку промочити, — хрипко вичавив із себе Бажан, звертаючись туди, де ховалися колючі очі господаря закладу. — Бо щось я погано міркую. Попустись трохи, Толіку! Все буде гаразд.

Він намагався триматися бадьоро, хоча перебував на межі паніки. Серце калатало, наче з перепою. Джус сьогодні повадився незвично. Дозволив зробити ставку, не підтриману готівкою. А тепер набурмосився і вимагає якнайшвидшого повернення програшу. Його викидало на прізвисько Махно мовчки нависав над столом, схрестивши руки на грудях, що ледве вміщувалися у клубному блейзері. Піджак аж потріску-

вав у швах, від дихання громила на столі ворушилися купюри.

— Гей, хто там є! — знущальним тоном гукнув Толік. — Дайте вже цьому нахабі чарку коньяку. Тільки найдешевшого! Бо він, схоже, неплатоспроможний.

Джус потроху входив у смак. Його закиди ставали все відвертішими. У темряві ігрного залу чулося хитотіння холувів — а як же, нащадок Діміча залетів по повній. І то його ще пожалкували, бо намагався продовжити гру й підвищити ставку.

Махно схилився над столом, торкнувшись чавунним лобом металевого абажуру лампи.

— Може, винести його звідси, га?

— Чекай-чекай, — поблажливо мовив Джус. — Пацан обіцяв — пацан зробить. То коли, друже, чекати боржок?

— Толіку, не варто зі мною так. Ти ж знаєш, із ким маєш справу.

Із сутінок випірнула офіціантка в короткій спідничці, поставила на стіл чарку. Від дівчини пахло так само, як від Яніни. «Ох і нічка, — зітхнув хлопець і відсунув коньяк. Хтозна, що туди могли хлюпнути. — Хіба що встати і піти звідси? Чи ще трохи потягнути?»

Він був цілком упевнений, що Джус нічого йому не зробить. І з боргом також заткнеться. Щойно дійде чутка до батька, Толіка негайно поставлять на місце. Прикриють його притон або змусять платити вдвічі більше. І це щонайменше. Якщо в Діміча буде поганий настрій, Толікові світить місяць у лікарні. Такі борги дорого коштують. І боляче. Життя — мінлива річ. Тут виграєш, там програєш. Треба чітко використовувати прикуп, аби син Степана Колесника хоч потроху вигравав. Тоді всім буде добре.

— Толіку, ти все ж таки феєричний довбень! От я зараз зателефоную батькові, і він змусить тебе ті карти з'їсти,— перейшов в атаку Бажан, намагаючись підвестися.— Воно тобі треба? А борг я поверну. Слово честі. От тільки не знаю, коли саме... Може, найближчим часом.

Важка лапища Махна лягла йому на плече, притиснувши до крісла.

— Сиди! — прошепотів у вухо хлопцеві.— Хрящики поламаю.

— Телефонуй. Будь ласка,— погодився Джус, штовхнувши через стіл свій смартфон.

Витримав паузу й нахилився, опинившись у світлі лампи. Цієї хвилини Джусове обличчя нагадувало маску якогось сатира. Вуса настовбурчилися, на губах грає саркастична усмішка.

— Тільки перед тим, як набереш батечка, зазирни, не полінуйся, у папку «Відео». Там є цікаві для тебе кадри. Ну, а якщо доведеться, то і для шановного Степана Дмитровича. Хоча не варто би йому псувати настрій.

— Це що, шантаж? — пирхнув Бажан.— Ти хоч уявляєш, у що можеш втрапити? Жити набридло?

— Ні, приятелю,— заперечив Толік, знову ховаючись у мороці.— Звичайне нагадування про поняття. Бо стосуються вони всіх, незалежно від статусу. На те вони й існують, аби їх дотримувалися. Тут винятків не буває.

— Начхати мені на твої поняття! — різко заперечив хлопець.— Я живу за тими, що мені подобаються. Так мене батько навчав.

Побарабанив пальцями по сукну, не торкаючись телефону, прикидаючи, яку ще мерзоту приготував цей вусатий кабан із краваткою-метеликом на шії.

Такі самі він змусив носити весь персонал свого кафешантану «Вуаля» — від офіціанток до охоронців. Проте у Джуса завжди звучала жива музика, час від часу господар запрошував відомих музикантів та акторів із Києва, Харкова, Львова чи Одеси. Тому тут завжди товклася місцева «золота молодь», якій у Пригорщі більше нікуди було податися.

— Накажи тій дурепі, щоби принесла подвійний «Джек Деніелс»,— звелів Бажан і обережно підсунув до себе смартфон.— Без льоду... І чим саме ти намагаєшся мене здивувати?

— Запускай та дивися,— запропонував Джус, збираючи карти зі столу в колоду.— Чисто Голлівуд. А хто в головній ролі — здогадуєшся?

— Здогадуюся.— Хлопець відчув, наче в обличчя хлюпнула гаряча хвиля.

Джус не поведився би настільки зухвало, якби не мав на руках вагомих козирів.

Це було щось новеньке.

Тут, у «Вуаля», Бажан багато разів втрачав контроль над собою. Та хто йому що скаже? Майже ніколи не платив за випивку, чіплявся до кожного, хто скося подивився, влаштовував бійки з биттям посуду та трощенням меблів. Зазвичай сходило з рук. А ні — Діміч надсилав своїх, і після роздачі все влягалось. Яніна зі своїми подружками почувалися тут королевами. Могли дозволити собі будь-що — і дозволяли. Валялися голими на барній стійці, мочилися в келихи, а тоді вихлюпували їхній вміст у кармани фартушків офіціанток.

Але що саме на руках у Джуса? Власник підпільного казино мав би поводитися обережніше.

Ніби почувши Бажанове запитання, той вимовив, граючи голосом:

— Усе, хлопче, мій терпець урвався. Ти вже всіх дістав, не одного мене. Всіх! Чуєш? Де мої гроші?

— Скільки я маю чекати віскі? — гаркнув молодик.

Мав наполягти на своєму. Ковток спиртного був конче потрібен. Усі думки злякано розбіглися. Чому цей шулер так осмілів?

Смартфон таємниче зблискував темним екраном.

Нарешті Джус не витримав й жестом наказав ко-мусь у темряві, щоби принесли віскі.

За мить склянка опинилася на столі. Бажан понюхав, кивнув, зробив ковток. Непогано. Легенько провів по екрану, запустив відео — і мало не розреготався, бо ледве впізнав себе. Яніна, оголена, закинувши голову, лежала на столі. На оголеному животі — дві білі доріжки «сніжку»¹. На персах — дві величезні стиглі полуниці. Яніна звабливо сміється, а він нахиляється над нею, втягує носом наркотик через трубочку, згорнуту із двадцятидоларової купюри, а тоді підбирає губами ягоди. Червоний сік капає на шию і груди подруги. Чується його утруднене дихання. Яніна вже вголос регоче, тоді він повертає дівчину спиною до себе і, вибалушивши очі, входить у неї.

Вигляд у нього, відверто кажучи, паскудний. Очі п'яні, безтямні, ніс червоний, розпухлий, губи заслинені. Яніна охає, дере нігтями стіл і щось вигукує, підбадьорюючи. Він поплескує її по сідницях і з силою притискає до себе. Звісно ж — обидва вони, коли доходять до сексу, забувають про все. Хай увесь світ рухне.

«Ох, бляха! — жახнувся Бажан, спостерігаючи за собою на дисплеї. — Що це за обдовбаний недоумок, який так старається, незважаючи на відвідувачів у за-

¹ Мається на увазі кокаїн.

кладі? Це ж не я!.. Цього не може бути!.. Яніно! Де ж твоя суча чуйка? Невже не відчула, що нас знімають?»

Вимкнувши відео, він похмуро спитав себе: «А де була твоя власна чуйка?.. І що тепер із цим робити?»

— Батько з тебе все лайно видушить за це відео, — захрипло, одним духом вихиливши склянку, вимовив Бажан. — Будеш гнити десь у ямі за річкою.

— Не видушить, — упевнено відповів Джус. — Бо я йому це не покажу. А ти повернеш борг. Чи я помиляюся?

— Припустімо, — знітився хлопець. — Картярський борг — справа честі. Курва буду, якщо...

— Будеш, будеш, — пообіцяв Джус, широко усміхаючись. — Це діло житейське. Отже, лічильник запрацював. Завтра опівночі чекаю на тебе. Не запізнюйся, будь ласка. Бо рівно о дванадцятій увесь цей файл буде пересланий Дімічу. А тоді хай він сам із тобою розбирається. Не помилюся, якщо припущу, що це буде дуже й дуже боляче!

— Це ми ще побачимо, кому буде боляче, — важко звівся на ватяні ноги Бажан. — Ти хоч розумієш, у яку тему вписався? Моли Бога, щоби ніхто інший цей відос не побачив. А тим паче, щоб він раптом не вигулькнув в Інтернеті.

Ця перспектива начебто засмутила й самого Джуса. Він раптом схопився із крісла, оббіг стіл, а наблизившись до хлопця, з удаваною щирістю обійняв його та поплескав по плечі.

— Не переймайся, у мене все під контролем, — запевнив він. — Справа тільки за тобою.

Щось у його поведінці насторожило Бажана. Відчувалася в ній якась прихована підлота. Джус поведився незвично, наче ходив по тонкій мотузці. Нахабнів — й одразу ж давав задню. Бажан і сам міг би розповісти

батькові про шантаж. Тоді ніхто і слухати би Джуса не став. Розчавили б, як комашину.

«До того ж, поява цього відео в Інтернеті нікому не вигідна,— прикидав Бажан, удосвіта повертаючись додому.— Ані батькові, ані мені, ані Джусові. Тобто, із цього боку все норм. Кабан вусатий! Він просто прагне отримати ці десять штук. А де їх узяти?»

Ганьбитися перед батьком він за жодних обставин не збирається.

Нестор Білібончик уже зрання клацав садовими ножицями — обрізав сухі гілки троянд. Він, як здавалося, мало не під парканом ночував, аби раніше стати до праці. Рукавицею вихоплював із куща всипану колючками гілку, відтинав і кидав на тачку. Неквапливо, ніби чаклун, який ворожить. На обличчі — селянська старанність. Начебто не існує важливішої справи, ніж та, що він зараз робить. «Щасливий кретин!» — заздрісно подумав Бажан.

— Котра година? — випростався садівник, помітивши Колесника-молодшого, який тишком причиняв хвіртку.

Разом із тим хлопцеві інколи здавалося, що цей чоловік дуже й дуже розумний. І гостро спостережливий. А працьовитим теплом тільки прикидається.

— Та сама, що треба,— недбало відповів хлопець, звертаючи на доріжку, що вела до маминого будиночка.

Відчував себе стомленим, наче пес, який цілу ніч швендяв росяними травами, а на ранок прибився таки до дому, де його ніхто не чекає. От кому він потрібен? Батькові? Той спить в обіймах молоді коханки, набираючись від неї сили та молодості, наче якийсь Дракула? Сестрі Анжелі, яка закохалася у пройдисвіта і планує втечу? Матері, яка й досі, пожертвувавши власною гідністю, вважає, що наглядає за сім'єю? Чи цьому

запопадливому Білібончику, який точно знає, де, що й коли треба зробити?.. Та нікому!

Ця нескладна, але вельми прикра думка вразила його дужче, ніж дурнувата спроба шантажу з боку Толькі Джуса, і хлопець відчув, як його починає вивертати та колотити.

Довбаний Джус! Чи справа у чомусь іншому?

Та ні, сьогодні, окрім алкоголю, нічого не було. І взагалі — з коксом треба зав'язувати. Ще трохи — і його почне ковбасити без чергової доріжки.

Із відчаю захотілося голосно вилаятися. Або заплакати.

І ледве двері будиночка відчинилися, Бажан дав собі волю.

Мати наспіх накинула халат і не встигла причесатися. О цій порі вона тільки готувалася до сеансу, який проводила щоранку незалежно від погоди і пори року. Виставляла на ганку мольберт і малювала куш калини, що ріс на березі Тясьми. Звідти його добре видно, чудова перспектива. А саму її так само добре видно з тераси особняка. Зосереджену й натхненну. Всі, хто мешкав за великими вікнами із тонованого скла, могли бачити колишню дружину господаря, яка творить і не переймається побутовими дрібницями.

— Мамо! Мамо! — схлипнув Бажан, тамуючи хвилю, що піднялася аж до горла.— Я не маю куди йти...

Галина Колесник у свої сорок п'ять ще могла би скласти пару достойному чоловікові. Бо це вік, коли все тільки починається. Висока, струнка, із поставною ходою і виразним, із чіткими рисами обличчям, деякий час після розлучення вона була геть не проти, щоби знову вийти заміж. Хоча б на зло Степанові Колеснику. Претендентів вистачало, а Діміч дивився на це поблажливо — чому б не влаштувати майбутнє своїй колишній.

Життя тривало, а їх колись об'єднували теплі почуття. Цього забути не можна. До того ж, Галина — матір його дітей. Але жінка несподівано затялася. Роздратування змінилося впертістю, адже вона почувалася ображеною. Її знехтували, помінявши на молоду дурепу, яка тільки і вміє, що задовольняти Дімічеву хіть і тягнути з нього гроші. Хіба ж вона, інтелігентна й талановита жінка, знана у художніх колах Пригорщі та Вінниці, рівня цій безмізкій писклі? Ні, нікуди вона звідси не піде. Буде тут жити і наглядати за дітьми. Ще й тішитися з дурного чоловіка, який зрадив їй із молодого стервою.

— Ох, Бажанчику! — жінка притулила синову голову до грудей. — Що сталося?

У великій кімнаті, яку вона зазвичай називала студією, були складені штабелями полотна без рамок. Неначе хтось наносив сюди з прогорілої крамниці дешевого непотребу. Колись Бажан переглянув кілька тих етюдів. Калина, калина, калина, знову калина — хоч візьми та зрубай той куц! Одна й та сама калина у будь-яких виглядах та освітленнях, в найрізноманітніших кольорах — інколи цілком неприродних. Насправді мати нічого не розуміла у живопису — і її роботи тому переконливе свідчення. Дике, цілком дисгармонійне поєднання барв, що ріже око. Нескінченне дублювання одного сюжету — наче вона щоразу намагалася саму себе виправити, здолати щось таке, що ніяк не піддавалося її пензлю. Прокляття калинового куца тяжіло над цією жінкою так само, як і зрада чоловіка. Марно витрачені роки. Навіщо ж гвалтувати власні тіло й душу заради того, що не варте уваги?

Бажан навіть кілька разів ставав за мольберт поруч і малював той куц не гірше, а може, навіть краще за матір. І кепкував: «Мамо, із тебе вийшов би непоганий копіїст. Бери роботи кращих європейських майстрів

і копією. А я збудувати ті копії багатіям. З'їдять, бо ні бельмеса у таких речах не розуміють».

Сьогодні ж він мимоволі зауважив, що кількість полотен у маминих запасниках відчутно зменшилася. Невже насправді знайшла покупця? То який дурень спокусився на материну мазанину? І скільки заплатив?.. Певно, якісь копійки — їй на втіху...

У приміщенні пахло терпентином і сухим зіллям. Мати розкидала засохлі пучки, де тільки могла: на підвіконнях, на підлозі, на столі, забрудненому кольоровими слідами, підвішувала в мішечках на стінах. Від запилюжених рослин, не відмитих пензликів, ганчірок і порожніх тюбиків із-під фарб, що валялися скрізь, як стручки квасолі, тхнуло запустінням. Зламані мольберти, забуті палітри, до яких давно не торкалася жива рука, розбиті рамки і шматки полотна були горою навалені в кутку кімнати. Спала мати в іншій кімнаті. Харчувалася там же — економка Марія Адольфівна Ясельська, яка називала себе «домоправителькою», приносила їжу зі спільної кухні.

Ця Марія — загартований боець. Пильна й багаторазово перевірена, вона завжди тримала обслугу у «бойовій формі». За всім спостерігала, все бачила. Опікування «колишньою» Діміча теж належало до її обов'язків. І водночас Ясельська виконувала помітну частину роботи керівника служби безпеки. Діміч, дошкуляючи Романові Подолянину, інколи казав, що ось-ось поміняє їх місцями.

Мати ж ніби нічого не помічала навколо себе. Такий собі стиль вільного митця: головне — продукувати нетлінні речі, а все інше — дурниці, не варті уваги.

«І сама вона стала схожа на засохлу квітку, — мало не вперше із сумом подумав Бажан. — Обом нам із нею не щастить... Може, тому, що я на неї схожий?..»

«Клятий Джус! — вилаявся про себе він, згадавши про борг.— Ох, як же мені погано...»

— Ти продала картини? — поцікавився Бажан, гепнувшись у старезне плетене крісло-гойдалку.

— Так,— із ноткою гордості відповіла мати.

— І багато? — він покосився на штабель полотен на підрамниках.

— Одинадцять,— перехопила його погляд Галина.— Одинадцять калин.

— Одинадцять?! — Бажан не йняв віри, і голос його видав.

Нахмурився, обмірковуючи почуте. Перед очима раптом виник Білібончик, який так само розглядав його на світанку з-під кущистих брів.

Важка ніч давалася взнаки — він утруднено сприймав інформацію.

«У мами гарні руки... Навіть вовтузіння з фарбами та розчинниками їх не зіпсувало...»

— Отож. Якийсь меценат із Кракова,— заспішила Галина.— Справжній знавець. Має у власності відреставрований замок. Заявив, що виставить мої роботи в замковій галереї — всі одинадцять — і назве цей цикл «Техночас». Я не дуже зрозуміла, чому саме. Я би назвала їх інакше, хоча в нього, можливо, якісь власні асоціації. Та я хіба проти?.. Він відібрав «калини» в сімох кольорах. Плюс зима, весна, літо, осінь... От тобі й одинадцять.

— Мамо, ти мене розігруєш,— Бажан на мить забув про свої лиха.— Картини роздала, а сама вигадала історію про якогось там польського мецената...

— Ні, навіщо ж мені вигадувати? — Жінка всілася навпроти в таке саме рипуче крісло.

Ці крісла вона регулярно виставляла на ґанок. Сигнал швидко розуміла сусідка Ксенія Сурма — і про-

жогом бігла на чай. Круто ж — потеревенити з відставною дружиною боса мафії, яка поволі божеволіє. Охоронці Ксенію пропускали. Через ті чаювання їй заздрило все котеджне селище, бо жінки переминали кісточки всім, хто в око впадав. Іноді до них долучався і Білібончик.

— Кажу ж тобі — справжній поляк,— вела далі Галина.— Родовитий, шляхетний. І заразом діловий. Має цікаву вимову — ніби галичанин, котрий давно не розмовляв рідною мовою. Я одразу відчула, що він по-справжньому цікавиться мистецтвом і розуміється на ньому. Залишив візитівку — такий собі Ксаверій Войціцький, адвокат.

— Де ж ти його знайшла?

— У мережі. Виставила кілька полотен. Дай, думаю, хоч щось покажу людям. А невдовзі він відгукнувся, а згодом приїхав. У тому самому кріслі сидів.

Жінка показала на крісло, у якому погойдувався Бажан.

— Зрозуміло. Ось звідки батькові відомо про твій успіх. Охорона доповіла.

Хлопець поворушився, плетене крісло застогнало. Поступово все починало сходитися. Залишалося тільки подолати важкий тягар у голові.

Він відвів погляд, намагаючись зібратися з думками.

— Нехай знає,— підняла підборіддя мати, наче звертаючись до колишнього чоловіка.— Мої роботи експонуватимуться в Європі. І це тільки початок!

— Гхм... Вибачай за допитливість: скільки ж він тобі заплатив?

— Небагато. По тисячі євро за полотно.

Вона проказала це байдуже, наче ці гроші нічого не важили. Хіба митців цікавлять такі речі?

Може й так, але жила вона цілком на утриманні батька.

«Саме стільки, як мені треба,— зазначив Бажан.— Як же мені добратися до тих грошей?»

— Проте він обіцяв, що згодом придбає ще десять робіт,— похвалилася мати, натхнена успіхом.— Уявляєш? Двадцять одна моя картина в замковій галереї — і жодної поруч. Аж мурахи по шкірі: моя калина, сповнена жертвності і відчуттям вічності, сирота при дорозі. Ох, як же я все це відчуваю — аж у грудях стискається. Моя праця, моя наполегливість виявилися не марними. Аж сльози на очі навертаються...

Жінка й насправді схлипнула.

— Поплач, мамо,— хлопець нахилився до неї і поплескав по руці.— Нам обом сьогодні варто поплакати.

— А тобі навіщо? — Галина потяглася за хустинкою.

— Мені... Мене...

Бажан так і не спромігся нічого вигадати.

Не казати ж їй про кляте відео, де він розважається з Яніною... Та й інших причин немає. Хіба що вивалити паскудну правду. Але мати розлютиться. Її настрої миттєво змінюються, тож вона здатна надавати ляпасів і вигнати його геть. Так само вона робила і з батьком, коли той їй діставав. На невтримні спалахи її гніву навіть авторитет Діміча не впливав.

— У моєї дівчини біда,— вимовив він, сам собі не вірячи.— Онкологія. Потрібна операція, а це ціла купа грошей. Дівчина бідна, батьки її десь на заробітках в Африці і не повертаються. Час спливає, а вона тане на очах. Не маю сил на це дивитися...

«Який же я мерзотник! — із важким серцем дорікнув собі.— Гірше за Джуса».

— То звернися до батька,— простодушно порадила мати.— Він же не тупа дровеняка, має якісь почуття. Може, зрозуміє.

— Я вже звертався. Був посланий у відомому напрямку. Себто до тебе. Що ж до почуттів, то вони в батька з'являються лише тоді, коли йому це вигідно. А який зиск із безпутного сина та хворої дівчини?

Бажан із сумом поглянув на матір, наче підкреслюючи, що обоє вони по один бік барикади. А батько, відповідно,— по інший. Отже необхідно об'єднатися та всіляко підтримувати один одного. Це ж насправді добре — мати поряд рідну душу, яка завжди допоможе у скруті.

— От скнара! І я теж, на жаль, не в змозі тобі допомогти.

Мати співчутливо зітхнула, але голос її звучав твердо.

— Чому?

— Хіба личить мені приймати достойних людей у цій халупі на задвірках? Сором! Хочу купити студію у місті, щоби ні від кого не залежати. Втекти звідси і цілком присвятити себе живопису.

Усе це вона промовила скоромовкою, ніби побоюючись, що ось-ось передумає. І тоді вже не вирветься з пут минулого до того майбутнього, із якого з'явився якийсь Ксаверій Войціцький. Такий шанс випадає лише один раз у житті, і гріх ним не скористатися.

— Мамо, це якась дурня! — обурено відкинувся у кріслі Бажан.— Навіщо тобі та студія? Тобі й тут непогано.

— Погано.— У погляді жінки з'явилося щось незбагненне.— Нема більше моїх сил дивитися, як ви марнуєте власні життя. Ще й мене штовхаєте під руку, руйнуєте задуми. Я віддала вам кращі роки, і тепер почуваюся вільною. От і прагну спілкуватися з вільними людьми.

Хлопець розгублено мовчав. У голові промайнуло: «Здається, я і справді тут нікому не потрібен. Усім начхати, кожен зайнятий лише собою». А інший голос раптом ехидно додав: «А тим часом Толік Джус чекає. Годинник цокає».

— Хто ж допоможе хворій дівчині? — відсторонено спитав він.— Вона помре, і це неминуче. Хіба ти зможеш вільно творити, якщо знатимеш, що відмовилася допомогти врятувати її?

— Синку, не треба на мене тиснути. У світі щодня помирають мільйони людей. Неможливо всім допомогти. Всіх не врятуєш...

— Але ж то моя дівчина! — хрипко вигукнув Бажан.— Я її люблю! Мене так само болить, як їй. Ти просто не уявляєш...

— Попроси ще раз у батька.— Мати звелася з крісла й рушила в закапелок, де спала, їла і тримала одяг.— Може, він нарешті зрозуміє.

— То не даси?

Йому було відчайдушно жаль себе. А ще — Яніну, ніби вона і справді смертельно захворіла.

— Ні, Бажанчику,— озвалася вона з-за дверей.— У мене, може, починається новий етап у житті. Я дуже хочу вирватися із цього полону.

— Який там етап! — із люттю вигукнув хлопець.

— Я тобі не сива бабуса.— У голосі Галини почулися ображені нотки.— Я, може, вперше відчула, що таке справжнє життя! — Вона вигулькнула із закапелку й обвела широким жестом захаращену студію, ґанок, високий паркан за вікном, що тиснув наче зашморґ, й особняк колишнього чоловіка з тонованими вікнами. Увесь цей захований під соснами затишний світ, до якого можна потрапити лише після ретельного фейс-контролю.— Хочу нарешті особистого щастя... Маю я на це право чи ні?

— А як же твій калиновий куш? — нагадав Бажан.— Невже залишиш?

— Він у мене завжди ось тут.— Жінка вказала на груди, тоді кивнула на стос полотен у кутку.— А ще — отам... Усе зі мною.

— Це жорстоко! — хлопець підвівся із крісла й неприємно глянув на жінку, котра раптом здалася йому цілком незнайомою.— Все, чого ти прагнеш,— це егоїстичне задоволення твоїх амбіцій. Тобі байдуже, що відбувається із твоїми дітьми і колишнім чоловіком. Гадаєш, батько розійшовся з тобою через якусь примху? Нічого подібного! Він довго терпів твої вихватки, салонні теревені, псування фарб, ревності, скандали в родині, і тільки тоді, коли зносити це вже не стало сили, наважився на розлучення! Я з дитинства пам'ятаю твої крики, погрози накласти на себе руки, намагання постійно демонструвати зверхність? От навіщо ти все руйнуєш, скажи? Закохалася?

— Сину, йди, будь ласка,— стомлено попросила жінка.— Бо наплетеш такого, що потім пожалкуєш... У мене зараз мігрень почнеться... Ти вже дорослий хлопчик, мусиш самостійно вирішувати свої проблеми. Насправді я щиро тобі співчую, але змінювати свої наміри не збираюся.

— Звісно. Хіба ж тобі вперше руйнувати чийсь життя!

Бажан рвучко повернувся і вибіг, хряснувши дверима.

Годі! Жодної надії. Мати виявилася не меншою скнарою, ніж батько.

Нестор Білібончик сидів напочіпки біля трояндвого куща й кутив. Неначе у засідці чи на риболовлі.

«Ще і цей терплячий бовдур! От у кого точно грошей немає»,— із відчаєм подумав хлопець.

Сизий дим дешевих сигарет проти сонця нагадував клубок павутиння, що зачепилося за колючки й хитається на вітерці, намагаючись відірватися. Садівник щойно нарізав кілька букетів різнобарвних троянд і відніс Ясельській. Та суворо оцінила його роботу і зауважила, що деякі сухі пагони не слід обрізати по під ґрунт, унизу вони живі, тож треба лишити їм можливість прорости вдруге. Марія щоранку міняла квіти у вазах по всьому будинку. А ті, що збирала по кімнатах, Білібончик мав відвозити квіткаркам, що торгували біля місцевого цвинтаря. Виручку домоправителька роздавала на дрібні гостинці обслузі, а Білібончик отримував додаткові гроші на бензин.

Згори, крізь велике вікно, попиваючи каву, дивився у двір Діміч. Учора, поспілкувавшись із «Залізними Королями», він так і не прийняв остаточне рішення. Сьогодні вирішальний день. Треба скликати нараду у вузькому колі. Мимохить згадав про Іллю Остромира й поморщився. Із тим хлопцем теж треба щось вирішувати. Але як саме? У мішок не кинеш і до лісу не вивезеш, аби остаточно забув дорогу до обійстя. Ангела негайно все збагне, кине́ться шукати, а згодом зрозуміє, що відбулося. Хіба він ворог власній доньці?

І куди поділася його рішучість? Замолоду він би й хвилини не вагався.

Від цих думок кава відчутно гірчила.

Вікторія, помітивши невдоволений порух його губів, поправила Дімічеву краватку, здула невидиму порошок з лацкана сталевосірого піджака, запитала:

— Що? Несмачна? Зараз накажу Адольфівні іншу зварити.

— Та ні, люба, все гаразд,— Діміч сухо поцілував дівчину.— Просто день буде нелегкий.

— Не ризикуй,— вона провела м'якою холоднуватою долонею по його щоці, ніби стираючи сліди неспокою.

Наразі Вікторія, все ще в одній нічній сорочці, була, наче лань, що раптово опинилася на узліссі. Великими очима озирає світ, тремтливе тіло ось-ось зірветься з місця і порине в нетрі. Чоловікові хотілося заритися обличчям в її волосся, стягти із себе ту клятву краватку і знову опинитися разом із коханкою під ковдрою, відкинувши геть всі проблеми та негаразди. Від дотиків цих пальчиків, від цієї шовкової шкіри його душа м'якнула і без бою здавалася в солодкий полон. Навіщо йому все те, що за вікнами, коли єдине щастя — ось воно, тут...

Наступної миті на доріжці з'явився похнюплений Бажан. Повільно рухався, човгаючи підшвами кросівок по гравію, до будинку. Уся його зіщулена фігура виражала безвихідь. Плентався, наче стомлений роботяга з нічної зміни. Білі штани зім'яті, сорочка випростана. Чорна щетина на неголеному обличчі робила його старшим на вигляд. Щонайменше — тридцятилітнім.

З-поза куща за Бажаном спостерігав Білібончик, котрий і досі не зрушив із місця.

Вікторія простежила за поглядом чоловіка, зробила крок до вікна.

— Що це з ним?

Вигляд хлопця викликав співчуття, хоча вони і не ладили. Вікторія уникала Бажана, а він її не помічав. Такий собі озброєний нейтралітет, коли кожен чекає слушного моменту для нападу.

Діміч дістав із кишені телефон, натиснув на виклик. Запитав:

— Юначе, що скажеш?

— Усе якнайкраще,— без затримки відповів співрозмовник.

— Точно? — голос боса посуворішав.

— Зуб даю,— запевнив абонент і дрібно розсміявся.

— Вважай, що твою ліцензію продовжено,— обірвав розмову Колесник і відімкнув телефон.

Зморшки навколо його вуст, схожі на дужки, ворухнулися. Провів поглядом сина, який уже наблизився до ганку. Настрій відчутно поліпшився. Зробив великий ковток кави, відчув приплив енергії. У бій! На коня — і вперед, боронити родинну імперію. Ще жодного разу не було такого, щоби він не прорвався.

Із задоволенням поглянув на ранкове небо і ще раз поцілував Вікторію.

— Увечері приймаємо гостей у клубі. Не забула?

Дівчина підтвердила, опустивши вії. Ні, пам'ятає. Готуватиметься. Всі будуть милуватися ними — вони ж неповторна пара. Заздрісні погляди, перешіптування. Суцільний фурор.

Про це вона подбає.

7

— Ні-ні! Згинь з очей! Зараз не до тебе! — відмахнувся полковник Ярмоленко, побачивши у дверях кабінету капітана Зуба.

Щойно патрульні, переслідуючи п'яного за кермом, розбили черговий, третій за рахунком, «Пріус». В'їхали в кіоск, аби не травмувати перехожих. «А на який ляд отаке переслідування? — горлав начальник поліції.— Охрініли? Ви ще більш небезпечні за того п'яндигу! Позвільняю всіх!»

Тепер доведеться писати звіт в область, просити коштів на ремонт. І це в той час, коли міський відділок і сам полковник в опалі.

— Лише кілька слів! — Не зважаючи на його жестикуляцію, Іван посунув далі.

Гостра відчужена посмішка, що її так не любив Ярмоленко, втинала полковника, наче бритва.

— Сиди собі у черговій частині і не рипайся! — гаркнув, звільняючись від злості.— Буде треба — викличу. Чого тебе носить? Он незабаром медична комісія. Після неї і поговоримо.

— Так отож,— зухвало вишкірився Зуб.— Хочу встигнути до комісії. Бо маю для тебе інформацію.

— Що там за інформація?! — Полковник відкрив пляшку мінералки, хлюпнув у склянку і зробив кілька гучних ковтків. Вирячив очі, дихаючи носом. Вода трохи заспокоїла, але не настільки, щоби витримати неприємну розмову з контуженим другом.— Мотиваційна?

— Еге ж,— Зуб присів до столу, дістав сигарету і за звичкою провів нею під носом. Запах тютюну трохи знімав оніміння губів. Ця процедура геть усіх дратувала, тож він здогадувався, що думає у цей момент начальник.— Тут спливли деякі подробиці стосовно полковника Завадського. Пам'ятаєш? Того самого, якого дружина придушила автівкою в гаражі. Ховався за старими плащами.

Згадка про автівку — хай геть іншу — знову підхльоснула Ярмоленка. Бо щойно у цьому кабінеті стирчали, втупившись у підлогу, ті довбні, що протаранили кіоск. Новенький «Пріус» перетворився на купу металевого лому. Ледве подолавши хвилю гніву, полковник вигукнув:

— До чого ти хилиш? Навіщо мені зараз той Завадський?

— Нумо! Навіть не здогадуєшся? — знову колупнув нерви іржавим цвяхом Зуб.

— Ні,— буркнув Ярмоленко і знову всівся, усім виглядом даючи зрозуміти, що чекає негайних пояснень. Разом із тим йому найбільше хотілося плюнути на все, залишити на столі рапорт про відставку, grimнути дверима й ніколи більше у цей клятий кабінет не повертатися. Звільнитися від тягаря. Бо досить.

Майнула думка: «Може, я остаточно постарів і не хочу собі у цьому зізнатися? От навіщо Зубу вся ця суєта? Невгомонний — учепився, як кліщ...»

— Слухай і зв'язуй,— почав Зуб.— Полковник Завадський очолював якусь спецтуру. Чи то розвідку, чи то загін спецпризначення. Всі відомості засекречені. Керував операціями на сході — на окупованій території. Сам розумієш, що це за люди та які навички вони мають. І якою кров'ю пов'язані.

— Ну і?..— зморщив чоло начальник поліції, намагаючись осягнути, до чого веде капітан.— Може, ще шпіонаж приплутаєш?

— От тобі й «ну»! — продемонстрував вставні щелепи Іван.— Швидше міркуй! Майор Ставницький що казав? Схоже на почерк військових, організовану акцію. Чи щось на кшталт цього... Мусимо це перевірити.

— Не верзи дурниць,— нарешті зрозумів полковник.— Спецтура мститься? Постріляли поліціантів, відібрали життя в дівчини... Абсурд! Не лізе у жодні рамки.

— А хто тобі сказав, що вони мають рамки? — фиркнув капітан й одразу ж припустив: — Може, це я того Миколу Дроздова сполохав. Заскочив зненацька. То він і почав палити абикуди.

— Ти взагалі себе чуєш? — із натиском спитав Ярмоленко, знову ковтнувши мінералки, бо спрага пекла й досі.— Загартований, такий, що має практичний досвід, спец запанікував? Не вірю. Ти вже остаточно втратив відчуття реальності. Такі люди прямують до мети попри будь-які випадкові ситуації і цілком холоднокровно. Ні, спецтура так не діє. І тим паче не валить своїх.

— Угу,— буркнув Зуб.— Не оселяється в понтовому готелі. Не попиває ром, не пересувається на крутому байку. Не замовляє стейки в номер і до вітру не ходить... Знаєш, усі ми живі люди. Хлопцю після фронту закортіло попуститися. От і провалився.

Цієї хвилини Зуб виразно бачив, як суне на нього молодик із пістолетом. Модні, шиті грубою ниткою черевики зблискують заклепками. Джинси облягають мускулясті ноги. Руда борода іскриться у світлі ламп. Борода велика, наче несправжня. От якби її позбави-

тися, щоби розгледіти справжнє обличчя... Ледей чутні постріли. Падає Ляоня Коровай, збентежено зиркнувши на Івана, й одразу ж Зубову голову розриває вибух. Все німіє, звуки зникають. Горло наповнює кров... Той хлопець діяв так, ніби не мав жодних сумнівів чи вагань. Ніби смертоносна машина, що має єдину функцію — вбивати. Приблизно так вправляються в тирі по малорухливих мішенях. Без проблем із прицілюванням. Падає дівчина, яка розглядала кольорових морських істот в акваріумі. Крики і вереск у вестибюлі готелю. Четвертий постріл звільняє риб і молюсків із полону. Вода рине, мов із прорваної греблі, але невидима сила сковує рухи капітана Зуба. Рука не в змозі дотягтися до кобури. Темрява, схожа на остаточну смерть...

— У тебе травмована уява,— ніби здогадавшись, що саме він згадує, вимовив полковник.

— Авжеж,— погодився Зуб. Затиснув сигарету губами, але не запалив.— Утім, мозок ще працює. І я вважаю, що випадок із полковником Завадським може мати стосунок до подій у готелі. Поглянь сюди. Мотив виглядає цілком ґрунтовно. Позбавили життя — до того ж вельми мутним засобом — бойового командира якихось спеців. Таких речей не прощають. Зброя використовувалася незареєстрована, ніде не засвічена. Кілька відбитків пальців не мають значення, бо хлопець не проходить по жодній із наших баз. Темна конячка. Але об'єкт інтересу цього Миколи Дроздова досить прозоро проглядається. Це, у першу чергу, Вероніка Завадська. А у другу — її коханець Геннадій Ганжа. Кілер зупинився в готелі, змінивши зовнішність, аби перепочити і без проблем виконати своє завдання. Звісно ж: щоби сховатися — не треба ховатися. Тим паче, салон, що належить Завадській,— за сто кроків.

Вікна дивляться просто на готель. Ніхто б і не дізнався, що це його робота. Сів на мотоцикл — і нема.

— Ганжа? — зацікавлено зреагував на нове прізвище начальник поліції.— Це той, який тримає корчму «Качине гніздо» на озері?

— Часто буваєш там? — уколов капітан.

«Качине гніздо» відвідували мало не всі, бо то було насправді гарне місце подалі від людських очей, де можна добре відпочити. Там «обговорювали теми» бізнесмени, ховалися коханці. Якби Ганжа тримав тільки оце «рибне місце», він би процвітав. Але ж йому здалося мало — і він розгорнув мережу супермаркетів у Пригорщі та Вінниці. Побіжно звабивши гарненьку дружину полковника у відставці.

— Ти той... Не надто захоплюйся,— похмуро зиркнув на Зуба полковник.— Краще давай далі, доки я слухаю.

— А далі нема чого казати,— розвів руками Зуб.— Далі потрібно, щоби ти підключився до справи. Військове відомство добре оберігає свої таємниці. Спробуй потурбувати воєнних прокурорів.

— Та на хрін воно мені? — знову розлютився Ярмоленко.— Підіймати стару справу, що нас узагалі не стосувалася,— те саме, що викликати вогонь на себе.

— Ну, так... Викликати на себе вогонь ти не будеш,— саркастично скривив губи капітан.— Це ми з Ляонею Короваем дурні. Дарма підставилися і досі очухатися не можемо.

— Май совість! — збуряковів Ярмоленко, нахилився через стіл до Івана й гаряче дихнув.— Ти ж знаєш, я ніколи не ухилявся. Я, може... може, не менше від тебе ризикував.

Полковник казав щиру правду. Капітан Зуб знав, що Ярмоленко не з боязкого десятка. Кидався на ніж

злочинця, ходив під кулями бандитів, навіть мав поранення — розтрощену жаканом оскаженілого браконьєра ключицю. Він, тоді ще старлей, стікав кров'ю у траві, поки його не знайшли колеги і доправили до міста.

— Що ж мені робити? — посмутнів Іван, ховаючи сигарету назад у пачку.

— Кури бамбук! — майже щиро порадив полковник.

Тут же повернувся, схопив телефон, знайшов у контактах прокурора Мартиненка, увімкнув голосний зв'язок і натиснув виклик. Почувся кволий начальницький голос:

— Слухаю, Василю Павловичу.

— Здоров'ячка, Вікторе Петровичу! — Ярмоленко глянув на Зуба, ніби демонструючи марність початкої розмови.

— І тобі не хворіти,— ледь чутно змінився тон прокурора — він чітко знав про хмари, що згустилися над полковником.— Кажі. Уважно слухаю.

Нещодавно Мартиненку присвоїли звання «Заслужений юрист». Через це він трохи побронзовів — перейшов у вищий клас. Почав дивитися на Ярмоленка звисока. Та ще й сам полковник потрапив в опалу. Однак у Пригорщі, як і в будь-якому провінційному місті, існувала групка чинів, що вершили всі справи. Начальник поліції, природно, входив до цього кола. Посадовці дещо недолюбливали один одного, але змушені були рахуватися з відомчими інтересами. Принаймні, відкритої ворожнечі уникали. Разом із тим до цієї ієрархії з певного часу приєдналися Дімиш та ще кілька людей бізнесу, завдяки чому сама вона втратила початкову сутність. Зникли відмінності між злочинцями і державцями, і все остаточно переплуталося.

— Тут така справа... Мій невтомний колега капітан Зуб наполягає, що нам із ним без твоєї допомоги не обійтися.

Обережний Мартиненко мовчав, чекаючи продовження.

— Він раптом зацікавився справою полковника Завадського. Пам'ятаєш такого?

— Припустимо,— хукнув у телефон, ніби погано розчувши, прокурор.

— Саме капітан виявив ниточку, що, згодом, може тягнутися від стрілянини в «Мембері» до безглуздої загибелі Завадського. Тобі не здається, що у цьому щось є?

— Дивне співставлення. Щонайменше, несподіване. Там працювали криміналісти військової прокуратури. Досить переконливо було встановлено, що смерть настала внаслідок нещасного випадку. Суд цей висновок підтвердив. Може ти сумніваєшся в кваліфікації криміналістів? Або в рішенні суду?

— Та ні, які сумніви! — зайорзав у кріслі начальник поліції.— Мені зараз тільки конфлікту із судовими бракувало, бо й без того проблем навалом! Просто капітан хотів би хоч поверхово погортати особисту справу полковника Завадського. Вікторе Петровичу, це можливо? Допоможеш?

— От же неспокійний чоловік! — крякнув Мартиненко.— Такого поранення зазнав... Його ще не комісували?

— Ні. Сидить переді мною, версії конструює. Бо затявся знайти кілера.

— Узагалі-то погортати справу, мабуть, можна,— повільно вимовив прокурор.— Тим паче, що полковника вже нема серед живих. Я поцікавлюся у воєнних колег. Але запевняю тебе — нічого ви з капітаном там

не знайдете, окрім службових записів про кар'єрне зростання, посади, що він обіймав та, можливо, деякі секретні дані про операції, до яких Завадський мав стосунок. До чого тут «Мембер»?

— Та звісно ж,— погодився Ярмоленко, вже жалкуючи, що завів цю розмову.

Капітан Зуб поцупив з його столу аркуш паперу й великими літерами написав: «Микола Дроздов». Начальник поліції кивнув — мовляв, зрозумів.

— Крім того,— завібрував металом голос прокурора,— для цього знадобиться оформити допуск до держтаємниці. Там гриф «Особливої важливості» або «Цілком таємно». А це знаєш, який рівень? Без візи генпрокурора допуск до справи ніхто не підпише. Капітан Зуб може на це розраховувати?

— Звісно ж, ні,— без заминки відповів полковник.— Ти маєш слухність, Вікторе Петровичу. Не варто чіпати гніздо шершнів. Нехай собі лежить та особова справа, припадає пилюкою... Але ти мені, будь ласка, допоможи в іншому. Все ж таки живемо в одному місті, мусимо виявляти солідарність. Справа «Мембера» й досі висить нерозкрита. Дізнайся, якщо існує така можливість, точну назву підрозділу, що його очолював Завадський. А ще краще — чи відлучався хтось із його бійців із тих чи інших причин у третій декаді травня. Розумієш мене? Може, завдяки цьому і вдасться вирахувати, хто саме ховається під маскою «Миколи Дроздова».

Мартиненко присвиснув і замовк, обмірковуючи почуте. Він працював у прокуратурі мало не тридцять років поспіль, тому одразу вхопив напрям думок начальника поліції.

— Василю Павловичу, а мотив? Хоч якийсь поганенький мотив у цьому є?

— Аякже! Помста за смерть командира його дружини та її коханцю. Гадаєш, натяжка? Але ті хлопці кров'ю пов'язані. Тож і помста мала би бути саме такою. Однак сталася осічка — і Микола Дроздов розпочав безладну стрілянину.

— Це ж твій Зуб її спровокував.

— Скидається на те,— зітхнув, погоджуючись, полковник.

— Напружуєш ти мене, Василю Павловичу,— неохоче буркнув Мартиненко.— Де «Мембер», а де Завадський! Майже чотири роки минуло. Вони що, так довго збиралися із тією помстою?

— Помста, як відомо,— це страва, що її краще подавати холодною,— буркнув начальник поліції і несподівано продовжив, коротко хихотнувши: — Один хлопець якось підчепив дівчину, а та покликала його до себе. Все було добре. Покохалися гарно. А на ранок дівчина каже: «Вибач, у мене є інший. Далі зустрічатися нам не варто». Ну, пацан усе миттєво зрозумів. Без претензій. Але знизу на сидіння унітаза приліпив скотчем записку: «Старий, перепрошую, я ж не знав, що ти з нею спиш. А вона сказала аж вранці. Мені неприємно повідомляти тобі про це таким чином, але мушу. Не хочу почуватися винним». Ха-ха-ха!.. Чуєш, Вікторе Петровичу? Не хоче він почуватися винним!..

Мартиненко засопів — мовляв, зрозумів дотеп. Звісно ж — у домі дівчини сидіння унітазу піднімає тільки хлопець. Тож і записку міг прочитати лише він. Й одразу повернувся до теми, що його зачепила.

— Тухла ідейка...

— Тухла? — не зрозумів Ярмоленко.— Чому б так?

— Тому! Не надто вже мені хочеться вплутуватися у цю справу. Вважаєш, воєнні прокурори геть тупі? А спецназ діє в цивільному середовищі, як слон у по-

судній лавці, без жодних гальм? Нізащо не повірю. Там відбір знаєш який? Не те, що в тебе в поліції.

Потім, трохи помовчавши, додав:

— Але перевірити було би цікаво...

Його голос видався полковникові стурбованим. Очевидно, перспектива мати справу з воєнними правниками здавалася не надто привабливою.

— То що? Домовилися? — заспішив начальник поліції, нервово поплескуючи долонею по лискучій стільниці, начебто саме від стола залежала відповідь Мартиненка.

— Не хапай мене за карк, Василю Павловичу. Обіцяти тобі зараз я нічого не буду. Та й анекдот твій мені не сподобався. Ти у нас відомий майстер чужими руками жар загрібати.

— Та ні! Я... Я ж цілком відверто!..

Прокурор, не дослухавши, відключив зв'язок.

Ярмоленко обережно поклав телефон, ніби десь усередині пристрою зачаївся невеличкий прокурор, який міг раптово передумати. Хлюпнув у склянку мінералки, ковтнув і змучено зиркнув на Зуба:

— Іване, ти мене живцем ріжеш. Мусив через тебе перед тим пихатим довбнем плазувати. Аж печія розігралася. Здається, пряма мені доріжка туди, де тобі невдовзі медкомісію проходити. Разом у лапи медицини потрапимо.

— Не потрапимо,— задоволений Зуб звівся, рушив до дверей.— Зараз я до Завадської. Поспілкуємося — як на духу.

— Гм... Хочеш сказати, що вмієш говорити із жінками по душах? — Ярмоленко засміявся і водночас відчув певне полегшення. Подумав: «Хтозна, може і справді щось розкопає?» Й одразу змахнув з обличчя усмішку.

— Не гони коней. Може, твоя версія дійсно тухла, як вважає прокурор. А Завадська неодмінно настожить. І накапає, куди слід. ДВБ¹ почне перевірку. Якого милого капітан поліції, відсторонений від справ, турбує законослухняну громадянку? Ще цього лайна мені бракувало!

— Василю, пам'ятаєш про медкомісію? — озирнувся Зуб.— У мене немає часу. І начхати мені, що подумає законослухняна громадянка Завадська. Я хочу знайти того, хто вбив дівчину й покалічив мого напарника. Може, маєш заперечення?

— Добре. Майор Тетерук не дістає?

— А хто це такий? — озвався, не повертаючись, Зуб.

І вийшов так само, як увійшов,— без дозволу.

«Мені би таку впертість»,— мимоволі позаздрив полковник.

¹ Департамент внутрішньої безпеки Національної поліції.

Вероніка Завадська, власниця салону краси «Б'юті-студіо», із подивом дивилася на немолодого чоловіка зі шрами на щоках і пильними очима. Той протиснувся у двері бочком, невпевнено, ніби перетинаючи невидиму межу, за якою втрачав індивідуальність. «Такі по салонах не ходять»,— одразу зрозуміла жінка й напружилася. Від цього чоловіка війнуло тривогою.

Дівчата в салоні працювали, не звертаючи уваги на нового відвідувача. Олена, яка сиділа за столом замовлень, стрепенулася, привітно усміхаючись. У неї чудова усмішка, від якої навкруги ніби стає світліше.

— Доброго дня, пане! Стрижка? Фарбування волосся? — дівчина почала перелік послуг, що надавав чоловікам салон.— Корекція брів чи, може...

У міру того, як вона роздивлялася чоловіка, її запал згасав. Відвідувач був геть не схожий на клієнта, якого турбує зовнішній вигляд. Мішкуватий костюм, зім'ята сорочка, давно не чищені черевики — все це виразно промовляло само за себе. Від прибульця гостро пахло нікотиним. Губи кривилися в саркастичній посмішці. Врешті-решт Оленине обличчя застигло, наче їй не вистачило тепла.

— Мені громадянку Завадську,— жорстко озвався чоловік.— Вероніку... е-е...

— Олександрівну,— підказала дівчина, виразно поглянувши на власницю, котра сиділа за столом поміж двома залами закладу.

— Точно,— похвалив її чоловік.— Вероніку Олександрівну Завадську.

Олена втупилася в перелік послуг, остаточно знітившись. Відчувала, що Завадська слухає їхню розмову і чекає на її реакцію.

— Підійдіть сюди,— нарешті відгукнулася Вероніка, оглянувши чоловіка з голови до ніг.— Я вас слухаю.

Зуб окинув швидким поглядом шатенку, яка, своєю чергою, пильно вивчала його персону. Схоже, обоє залишилися невдоволеними. Капітан сподівався побачити жінку незвичайну, яскраву, привабливу — таку собі вамп із відвертим декольте і спокусливою посмішкою, що зводить чоловіків з розуму. Один ревнивець загинув через неї у власному гаражі. Інший заради її кохання просто зараз веде шлюбнорозлучний процес і ділить статки та налагоджений бізнес. Натомість перед ним виявилася доволі пересічна особа з зеленкуватими очима, без ефектних прикрас і яскравого макіяжу, проте зі смаком одягнена. Відчувалося, що тут, за білим офісним столом, заваленим паперами, вона цілком на своєму місці. «Розумна і впевнена в собі»,— зазначив Іван, міркуючи, як почати розмову. Серед складних пахоців і блискучих дзеркал його рішучість трохи заслабла.— І, найімовірніше, має неабиякі маніпулятивні навички».

Завадська, своєю чергою, одразу ж помітила, що відвідувача зовсім не цікавлять послуги, що їх пропонувала «Б'юті-студіо». Тобто він не з податкової чи з якоїсь іншої перевіркової контори. Тому за звичкою про всяк випадок вирішила зіграти на випередження:

— Ми завжди готові прислужитися! — Її усмішка здалася поліцейському не зовсім щирою.— Що саме вас цікавить?

— Ви,— бовкнув, не роздумуючи, капітан. І тут же виправився: — Дозвольте представитися — капітан поліції Іван Зуб.

Показав посвідчення, не дуже дбаючи, щоби жінка його роздивилася. Мимохідь, як звичну річ. Аби зайвий раз не привертати увагу сторонніх і не викликати запитань, на якій підставі він тут з'явився.

— Поліція? Що не так із моїм салоном? — здивувалася Завадська.— Хтось на нас скаржиться?

«Ага... Ще цього бракувало»,— поморщився Іван і вкотре переконався, що поранення не відібрало в нього здатність відчувати запахи. Ба більше, нюх тільки загострився. Тому серед шаленого букету парфумерних пахоців у приміщенні салону він розрізнив ледь чутний подих чогось незвичайного, схожого на аромат весняного лісу, що линує від цієї жінки. Завадська користувалася чудовими і, певно, страшенно дорогими парфумами.

— Ні, Вероніко Олександрівно.— Зуб ще раз розирнувся. Погляд зачепився за крісла, маски на обличчях клієнток, оголені ноги дівчат, які клопоталися навколо них.— Маю до вас кілька питань приватного характеру.

— Приватного? — Брова жінки ледь піднялася, демонструючи здивування.— Чесно кажучи, не розумію, про що йдеться.

Вона нахилила голову вбік, демонструючи суцільну зосередженість. Утім, добре володіла собою. Чому поліція цікавиться її приватним життям? Тут не обійшлося без тієї старої карги. Уявити щось інше вона була не в змозі.

— Схоже, я не зовсім точно висловився.— Капітан шуснув у кишеню за сигаретами, але одразу ж згадав, де перебуває.— Поліція не займається приватними

справами. Чи не могли би ми поговорити в якомусь іншому місці? Бо тут... надто багатолюдно.

Завадська акуратно склала папери, що лежали перед нею. Її руки пурхали над столом вишукано і впевнено, як і належить рукам керівниці, яка добре вправляєється з персоналом. Звелася, трохи вагаючись, легким порухом розправила сукенку. Допитливо глянула в очі капітанові. Цей Зуб щось-таки має на неї. І буде неправильно тупо відкараскатися від нього.

Вказала на скляні двері позаду:

— Там у нас кава, печиво, декоративні рослини... Кімната для відпочинку. Там, певно, буде зручніше.

У тій кімнаті справді було повно рослин, які, переплітаючись, видряпувалися на стіни. Від кавомашини линує густий аромат справжньої «арабіки».

— Тут добре? — Жінка всілася на диванчик, заклала ногу на ногу і жестом запропонувала Іванові сідати навпроти.

Вона почувалася цілком вільно. Чи, принаймні, намагалася створити таке враження. Вочевидь, звикла, що чоловіки тануть перед нею, мов цукерки на сонці. Усі ці бовдури із золотими банківськими картками. Зуб чомусь згадав слова Діміча про театр і раптом розлютився. Ця досвідчена кокетка, схоже, випробовує на ньому свої чари.

— Питання перше,— почав він без будь-якого вступу, карбуючи слова.— Чи не помічали ви останнім часом чогось незвичного навколо?

Обличчя Завадської набуло дещо глумливого виразу. Вона гойднула ногою, ніби відганяючи набридливу муху. На що цей поліціант натякає? Навколо неї завжди відбувається щось незвичне. Вона не терпить нудьги і побутової рутини.

Іван і сам зрозумів, що питання надто розпливчасте. Тому виправився:

— Інакше кажучи, чи не погрожував вам хто-небудь протягом останніх трьох-чотирьох місяців?

— Маєте на увазі мою клієнтуру? — уточнила Завадська. — Із нею я намагаюся не конфліктувати, а непорозуміння залагоджую суто мирним шляхом. На тому досить тісному ринку, де я працюю, репутація, знаєте, багато важить. Конкуренція просто шалена. Жінки люблять, аби їх шанували, а мій салон вважається одним із кращих у місті. Таке реноме дорого коштує, бо працює без будь-якої реклами, від вуст до вуст...

Схоже, вона знає і любить свою справу. А ще трохи нервує через те, що її відірвали від роботи заради якихось дурниць. Однак природна жіноча цікавість утримує її від того, щоби послати цього незграбного чоловіка з поліцейським посвідченням кудись подалі.

— Нічого подібного. Йдеться не про вашу клієнтуру. Я мав на увазі ваше життя поза салоном. Удома, на вулиці, в ресторані, у під'їзді... Не помічали нічого дивного? Наприклад, стеження або якихось загрозливих знаків? Може, надходили листи з погрозами?

«Точно не обійшлося без Геннадієвої відьми, — здогадалася Завадська й ображено випросталася. — Але яке діло поліції до жіночих пліток? Хіба підлі інсинуації є предметом слідства?.. І чому я не можу впіймати його погляд? Цей чоловік сидить ніби не переді мною, а десь позаду. Закритий, ніби дзеркало в хаті померлого».

— Ви мене лякаєте. — Жінка спохмурніла і трохи підтягла донизу край сукенки. — Нічого подібного я не спостерігала. Невже в мене є підстави непокоїтися? Вам щось відомо?

— По суті — нічого, — відказав Зуб, дістав-таки сигарету, понюхав. — Але маю деякі підстави для цих запитань. Після дивної... тобто трагічної загибелі вашого чоловіка минуло вже майже чотири роки. Ви щасливо уникли покарання...

— Капітане, ви ставите під сумнів рішення суду? — Завадська трохи підвищила голос, її очі похолодніли.

Вона насправді не чекала, що поліцейський торкнеться цієї сторінки її життя. Нарешті все стало на належні місця. Коп намагається покопирсатися у брудній білизні. Але навіщо? Хто його найняв? Ідеться про шантаж?

— Ні, не ставлю. — Зуб миттєво зауважив зміну її настрою. — Я про інше.

— Про що саме? — уже зовсім неприязно запитала жінка.

— Про наслідки, пані Завадська. Саме про них. Ваш покійний чоловік був старшим офіцером, який мав стосунок до вельми специфічної служби. Не виключено, що його раптова загибель могла засмутити колишніх колег. А вони, як вам, напевно, відомо, — люди з винятковими здібностями. Тож мої питання є цілком слушними.

— Щось сталося? — Жінка зблідла й мимоволі змінила позу: міцно стулила коліна і нахилила їх убік. — То був нещасний випадок. Ви ж, гадаю, бачили висновки експертизи.

— Ця давня справа мене не цікавить, — недбало зауважив Зуб.

І водночас зрозумів, що його версію з помстою колег-спецпризначенців буде неймовірно важко підтвердити — адже спеці не залишають жодних слідів. А безглузда стрілянина в «Мембері» — хіба це свідчення професійної роботи? Ні, то звичайний злочин. Тупий і безглуздий.

— Ну, майже,— виправився він.— Я хочу знати, чи не отримували ви якихось вітань від колишніх колег вашого чоловіка.

— Яких саме вітань?

— Будь-яких,— роздратовано буркнув Зуб.— Різноманітних. У вигляді засторог, попереджень, залякувань, анонімних листів. Чи не помічали ви за собою «хвоста» чи ще якогось стеження або переслідування?

— Нічого такого я...

Завадська раптом замовкла, гарячково пригадуючи, що з нею відбувалося в останні кілька місяців. Дурнуваті питання цього облізлого поліціанта, сколихнули минуле, ще й так, що в неї защеміло серце. За жодних обставин ніхто не зможе переконати її, що вона мала злий умисел. Вона сама у це щиро вірила: трапився нещасний випадок. Настільки ж нещасний, як усі вісім років їхнього спільного життя з полковником Завадським. Нога на педалі акселератора, глухий удар у стіну — й вибалушені, немов вичавлені з орбіт, очі чоловіка, який рухнув на капот автівки, несподівано вилущившись із зеленої шкаралущі старих плащів... Його рука ще рухалася, тяглася вперед, до неї, пальці судомно тремтіли, хапаючи повітря, нігті шкребли по лобовому склі. Так намагаються дістати — хай навіть в агонії — найлютішого ворога...

Любомир Завадський мав аж ніяк не мирну вдачу. Щоденні авральні досвітки, підйоми по тривозі, марш-кидки, тривалі зникнення, якісь таємні операції на лінії зіткнення, виснажливі тренування з бойових єдиноборств і п'яні посиденьки після повернення з горланням луженими глотками, обіймами, клятвами у вірності та безпричинними сварками поступово змінили його характер. Зовні — дуб, до якого не підступитися, суворий воїн зі сталеву волею. Але все-

редині — крихкий і вже надламаний невдаха, який потрапив, наче білка в колесо, і не має сили вибратися із цієї круговерті. Полковник жив життям, що йому не належало. Із надривом та постійним хворобливим збудженням, з підсвідомим потягом до силових рішень.

А ще — нескінченні ревності. З найменших причин, ба навіть і без них. Любомир бив її на розмах, не стримуючи сили, все її тіло вкривалося синцями. Часом їй доводилося залишатися вдома, щоби не ганьбитися перед дівчатами, які працювали в салоні, та клієнтами. Зрештою вона остаточно зненавиділа чоловіка. А найгіршим катуванням було, коли полковникові спадало на думку кохатися. Від нього тхнуло мокрою землею і ще чимось таким, від чого в неї стискався холодний вузол унизу живота. Його загрубілі руки болюсно м'яли і здавлювали її, ніби вона була ворогом, на якого полковник натрапив у темряві. Краще б він напивався і спав. Або колись зовсім не повернувся.

Побачивши його обличчя на капоті, вона прожогом вискочила з машини. Безтямна, знесилена, кинулася в куток гаража, притулилася спиною до стіни, тоді сповзла нижче й розридалася, відчуючи себе маленькою дівчинкою, яка втратила у величезну халепу. Далі в неї почався судомний кашель, від якого її мало не вивернуло. Мабуть надихалася вихлопних газів, бо двигун автівки й досі працював вхолосту. Тим часом тіло чоловіка сповзло на бетонну підлогу з капота, продовжуючи посмикуватися. В очах мутилося, тому вона безладно тицяла в кнопки мобільного, намагаючись викликати допомогу.

Далі все заволік бурий туман. Бригада швидкої знайшла Вероніку непритомною, а її чоловіка — мертвим.

Одне питання турбувало її згодом: «Навіщо я на твій швидкості в'їхала в гараж?»

Пояснити собі цього вона не могла — нога на педалі діяла ніби самостійно.

Ні, нема тут чим перейматися. Суд підтвердив, що вона не винна.

— Пане поліцейський, це, нарешті, жорстоко. Мені важко згадувати той випадок.— Жінка знітилася і відвернулася, ховаючи сльози на очах.— І я не бачу жодних причин продовжувати цю розмову.

— Гаразд.— Зуб спостерігав за її реакцією.— Тож ваша відповідь така: ніхто за вами не стежить. Нічого дивного ви не помічали.

— Так! — уривчасто, не роздумуючи, відповіла Завадська.— Так, чорт забирай! Чи вам хотілося би, щоби було навпаки?

— А як щодо вашого приятеля? — Капітан примружився, і досі продовжуючи свою гру із сигаретою.

— Кого ви маєте на увазі?

Завадська стрімко подалася вперед, неначе їй замуляла спинка дивана.

— Геннадія Ганжу,— вимовив капітан.

Жінка на мить завагалася, наче підшуковуючи слова, потім відрубала:

— Про це питаєте в Ганжі. Мені нічого подібного не відомо.

Цього їй здалося замало, тож вона випросталася і зневажливо додала:

— Бачу, у Пригорщі поліція годується плітками. Соромно, пане капітане!

«Отака розмова мені до вподоби,— усміхнувся Іван.— На рівних».

— Я працюю,— промовив Зуб, ховаючи задоволення.— Аналізую наявну інформацію. В тому числі і плітки. Знали би ви, скільки їх стікається у чергову частину поліції. Мені, наприклад, відомо, що у вас

стався конфлікт із дружиною Ганжі на прийомі у міського голови Бурміцького.

— Жодних конфліктів! — категорично заперечила Завадська, підкинувши підборіддя.— Ця жінка сама здійняла галас, тоді як я намагалася уникнути скандалу, відійшовши вбік. Проте це її не вгамувало — вона кинулася за мною, намагаючись облити шампанським, і мені довелося якось захищатися. Отже для багатьох присутніх той вечір був зіпсований!

— Пані Завадська, найменше мене цікавить та сущинка із дружиною вашого коханця.— Зуб навмисне тиснув, аби вивести жінку з рівноваги.— Я намагаюся дати вам зрозуміти всю серйозність моїх запитань. Загибель вашого чоловіка цілком здатна обернутися великими неприємностями для вас, для Геннадія Ганжі і вашого оточення. Отже, знову питаю: чи не помічали ви останнім часом чогось підозрілого?

— Ні, не помічала,— з ноткою сумніву, поглянувши на двері, що вели в салон, відповіла жінка.— Відтепер буду уважнішою. Саме цього ви домагаєтесь?

— Добре,— капітан пропустив повз вуха останню фразу.— А що скажете про Ганжу? Він нічого такого не згадував?

— Спитайте в нього.— Завадська рвучко звелася, показуючи, що розмову закінчено.— Вибачте, в мене багато роботи. До того ж, ви мене збентежили.

— Виключно заради вашої безпеки,— озвався Зуб.— Повірте, безпідставно я би вас не турбував.

Тоді, трохи приязніше, додав:

— Якщо відчуєте навколо себе щось, так би мовити, незвичне — звертайтеся. Я негайно відреаую.

У цей момент голосно задеренчав телефон. Капітан не одразу усвідомив, що то його власний мобільний. Останнім часом до нього рідко телефонували. Хіба

зі шпиталю, щоби дізнатися про його самопочуття, або полковник Ярмоленко із черговим розносом. Сам він телефонував тільки до Марти Локоть, коли депресія остаточно заганяла його в кут. Решта знайомих і колег зникли, ніби ніколи не існували.

Утім, Іван Зуб за ними не жалкував.

— Ну?..— вимовив він, глянувши на незнайомий номер на дисплеї.

— Даруйте, це капітан Зуб? — запитав молодий чоловічий голос.

— Так,— підтвердив Іван.

— Телефоную за дорученням мого шефа Степана Дмитровича Колесника,— бадьоро відрапортував юнак.— Мене звати Ілля Остромир. Я фінансовий директор корпорації «Мембер». Для вас є запрошення на сьогоднішній вечір у клубі. Відбудеться показ прет-а-порте дизайнерської студії «Country». У другій частині — виступ саксофоністки Анн-Керн Файоль із Люцерна. Мені доручено вас супроводжувати. Ви приймаєте запрошення?

— Приймаю,— коротко кинув Зуб, прикидаючи, що таке прет-а-порте і чи дійсно йому потрібно світитися серед цих пройдисвітів, що хизуються своїми статками.

Як він буде виглядати серед тієї публіки? У що вбратися? У поліцейську уніформу чи в костюм? Може, просто посидіти десь у м'якому кріслі та поспілкуватися з тими, на кого вкаже той молодик? «А ще краще — підігнати автозак і запакувати всіх на допит,— раптом зі злістю подумав він.— Трохи збити з них пиху».

— Добре, тоді я чекатиму вас на стоянці біля гольф-клубу рівно о вісімнадцятій,— завершив бадьору доповідь юний фінансовий директор.

— На стоянці не варто,— заперечив капітан.— Я приїду на таксі просто до входу.

«У мене таке враження, ніби не я веду слідство, а мене кудись ведуть»,— дратівливо подумав Зуб, вимкнувши телефон. Не терпів ситуацій, коли ним хтось керував, наче пішаком на шаховій дошці. Однак нагадав собі: «Та годі вже тобі! Ти ж сам просив Дімича».

Візит до салону краси Вероніки Завадської виявився цілком безрезультатним. Поява копа її не засмутила, хоча й нагадала про драматичні події чотирирічної давнини. Проте вона була впевнена, що це лише малоприємний інцидент, після якого поліція від неї остаточно відчепиться.

— Ось, бачите: ввечері матиму зустріч із вашим приятелем,— кивнув на телефон капітан.— Може, він виявиться більш відвертим.

— Як вам буде завгодно,— байдуже стелула плечима Завадська.

Вона нарешті зрозуміла, чому цей чоловік із поліцейським посвідченням видається їй таким неприємним. Він домагається свого. Точнісінько так, як колись її навіжений полковник.

Уже біля дверей кімнати відпочинку поліціант затримався, наче згадавши щось важливе.

— Скажіть, будь ласка, ви познайомилися з Геннадієм Ганжою ще до випадку в гаражі чи пізніше?

— Це має значення? — нетерпляче зиркнула жінка.

— Так, має. Я випадкових запитань не ставлю.

— Припустімо, до... І що?

Погляд Завадської стужавів, але наступної миті вона, не витримавши напруги, відвернулася.

— Зрозуміло,— кивнув капітан.

— Що?.. Що саме вам зрозуміло? — спалахнула жінка.— Я не маю наміру виправдовуватися перед вами, пане офіцер. До побачення!

— Вероніко Олександрівно, я вже йду,— незворушно відказав Іван.— Проте раджу не забувати нашу розмову. Телефонуйте, якщо щось здасться вам підозрілим.

«Знову воюю з вітряками».

Опинившись на вулиці, Зуб нарешті припалив сигарету й озирнувся на прикрашені рекламою вікна «Б'юті-студію». Навпроти — ратуша. За нею — готель «Мембер». Будинки розташовані майже впритул, як і має бути у невеличкому місті. Тут усе як на долоні.

Ох, якби знати, що планував той схиблений кілер і хто мав стати його справжньою жертвою!

Тупо, ніби незагоєна рана, занила щелепа.

«Три з половиною роки спливи. Ціла вічність... Ті хлопці з підрозділу полковника Завадського вже сотню разів мали змогу сюди навідатися. Але не навідалися. І чомусь неможливо позбавитися відчуття, ніби ворог досі десь поряд. Не відступив, не відмовився від своїх намірів, а тимчасово зачаївся. Чекає слушного моменту. По кому він ударить? І де саме?»

Сигарета затріщала, бридко запахло паленою вовною.

«А що як Діміч намагається підсунути мені фальшивий слід?»

Відповідей на всі ці питання, однак, не було. Жодної.

Тому капітан, махнувши рукою, поплентався у чергову частину.

9

Майору Тетеруку було байдуже, чи на службі капітан Зуб, чи відсутній. Може навіть краще, коли не з'являється. Полковник Ярмоленко, пробігаючи повз, зазирнув в «акваріум» і діловито поцікавився:

— Де Зуб?

Певно забув, що той мав намір відвідати салон Завадської. Або пам'ятав, однак намагався показати сувору пильність відповідального керівника. Геть усе потребує нагляду, бо дисциплінка — на нулі. Трощать службові машини, звіти вчасно не подають, показники розкриття зменшуються тиждень за тижнем. А всі шишки на нього. В обласного керівництва скоро остаточно увірветься терпець, і тоді під полковник під три чорти — ковдру гріти біля жінки.

— Аналізи здає,— буркнув у відповідь майор.

Лейтенант Крайній, не втримавшись, фиркнув й одразу ж сховався за стосами тек.

— Ти, як завжди,— у своєму репертуарі! — Ярмоленко скинувся, немов його особисто образили.— Я, може, за Зуба трьох Тетеруків віддав би. Навіть більше. Ось така тобі ціна, майоре!

Тетерук побуряковів, ніби облитий окропом. Забігав поглядом по «акваріуму». Підлеглі принишкли — краще нічого не чути, бо цей удар по авторитету майор не проміне компенсувати за їх рахунок. Комуś із двох — лейтенантові Крайньому або старлееві Найдичу — точно перепаде.

Саме тієї хвилини, як на зло, у дверях намалювався Зуб. Майор люто зиркнув на нього, але промовчав. Не треба поспішати, він своє ще відіграє. Тому лише показав спиною, що йому начхати на прибуду-капітана, майже списаного в утиль.

«18 березня, 05:17. Телефонограма із села Рядча від старости Охлевича. Виявлене розбите вікно у сільмазі. У приміщенні затриманий підліток Андрій Вербовський. Сидів у комірчині, ласував цукерками, запиваючи пивом. Це вже третій грабунок на його рахунок. Школу не відвідує, тиняється по задвірках. Служба у справах дітей райдержадміністрації надіслала батькам хлопця припис-попередження. Але малий не припиняє дрібні злочинства. З виїздом на місце складено акт про завдані збитки. Порушник доставлений у дитячий приймальник-розподільник. Вирішується питання про направлення А. Вербовського до спеціального навчально-виховного закладу».

«18 березня, 07:25. Із двору багатоквартирного будинку по вул. Калюжна, 3 викрадено автомобіль «Фольксваген-Пасат». Номерний знак АВ 2727 НО. Власник Голембіовський Корнелій Михайлович. Відкрито кримінальне провадження. Автомобіль оголошено в розшук».

«18 березня, 09:07. Повідомлення від громадянина Кулеби Дмитра Дмитровича. У підвалі будинку по вул. Мохнача, 8А, щоночі збирається молодь, пиячить і галасує. Гучна музика заважає людям відпочивати. Виїздом на місце виявлено молодіжний притон. Затримані підлітки Самайчук Григорій Васильович, 2005 р. н., Попович Настасія Анатоліївна, 2006 р. н., Третяк Зіновій Олексійович, 2007 р. н. Усі у стані нар-

котичного та алкогольного сп'яніння. Порушники взяті на облік службою ювенальної превенції. На батьків складені адміністративні протоколи».

Надвечір капітан нарешті відірвався від старих тек і викликав таксі. Вперше за день у відділі почувся його іржавий, наче зі старої платівки, голос. До цього він уперто мовчав, інколи виходив курити і далі гортав течки. Похопився лише тоді, коли ледь не прогавив призначений час. Тому й заспішив.

— Наші люди в булочну на таксі не їздять,— фиркнув услід Зубу старлей Найдич, намагаючись догодити начальству.

— Де ти тут побачив наших людей? — Тетерук пропик поглядом сутулу постать капітана, що віддалялася коридором.— Тільки повітря псує. Та й хрін би з ним, не довго лишилося. Я йому таку характеристику складу, що... що навіть пенсійний фонд не прийме. Довбень психований!

«Не факт, що ту характеристику підпише Ярмоленко»,— подумки зауважив лейтенант Крайній. Але промовчав.

«Будеш пашекувати — з велосипеда на авто не перескочиш»,— майнула застережлива думка.

Ілля Остромир чекав біля входу до двоповерхового будинку, зведеного за місцевими уявленнями про розкіш — з портиками, терасами, балюстрадами та пишною ліпниною на фасаді. Поки тривало чекання, спостерігав за публікою. Складні двері раз у раз відчинялися, вечірнє сонце зблискувало на їх поверхні, засліплюючи гостей, які виходили із солідних авто і поважно підіймалися сходами. Спека спала, хоча за духа ще відчувалася у вечірньому повітрі. Від зелених моріжків поля для гольфу інколи повівав свіжий вітерець. Там незабаром мала початися супергра із призовою ставкою в п'ятдесят тисяч євро. Шеф, зваживши всі «за» і «проти», вирішив не кликати у цей день непередбачуваного капітана поліції, щоби якимсь чином не зіпсувати свято. Тому Ілля отримав наказ підібрати щось інше, не настільки важливе.

До Діміча прагнула потрапити кожна ділова людина, яка спиналася на ноги. Всіма правдами і неправдами демонстрували себе, сподіваючись, що Колесник зверне на них увагу. А може, й підтримає у бізнесі. Проте він залишався непохитним: допускав у ближнє коло тільки «посвячених». Особисто переглядав список гостей, викреслюючи тих, кого не бажав бачити. Тільки чиновники мерії і сам Бурміцький потрапляли на ті елітні тусовки «поза конкурсом». І не дивно, бо саме вони віддавали бізнес-партнерам Діміча жирні державні підряди.

Іллю турбувало інше: після сварки Діміч жодного разу з ним не розмовляв. Дарма Анжела вмовляла батька, запевняючи, що обидва вони люблять його, глибоко шанують і в подальшому без його дозволу кроку зайвого не зроблять. Нехай заради майбутньої дитинки вибачить їм свавільний вчинок. Однак двері кабінету Діміча залишалися зачиненими для Іллі. Кінець кінцем хлопець перехопив його в офісній приймальні із самого ранку, заздалегідь відіславши з якимсь дорученням секретарку.

— Шефе, може все ж таки поговоримо? — діловито запропонував Ілля, намагаючись виглядати рішучим і зібраним.

Майбутній тесть ще відчував на губах смак поцілунків Вікторії. Коханка теж хотіла мати дитину від нього. Але Діміч відмовчувався — важко було усвідомити, що він навіть у цьому віці ще здатний стати батьком. Дивна річ — його донька матиме маля, і він також... якщо схоче. Проте його гнів на Іллю не вщухав. Бо все відбулося проти його волі, а таких речей він не терпів.

— Про що? — окинув він Іллю прохолодним поглядом.

— Про «Залізних Королів». Шкода втрачати таку унікальну можливість.

— Забудь, — відмахнувся Колесник. — Це вже не твій клопіт.

— Чому не мій? — ображено вигукнув Ілля.

— Тому! Не треба було чіпати Анжelu. — Зморшки біля вуст Діміча поглибилися. Він насумнівся. — Я тобі ніколи цього зухвальства не прощу!

— Степане Дмитровичу! — заблагав молодик. — Я ж казав... усе трапилося так раптово... Ми закохалися... Запевняю: я все зроблю заради Анжели!

Не треба відмовляти своїй доньці у праві на щастя, це жорстоко!

— Еге ж, я такий.— Діміч рушив до кабінету, усім виглядом даючи зрозуміти, що тему вичерпано.— І пам'ять в мене добра.

— Містер Янг чекає від мене умовного сигналу,— спробував нагадати Ілля, наголошуючи на власній ролі у спланованій комбінації.— Такою була домовленість.

— Не бреші. Я вже з ним поспілкувався,— Колесник коротко реготнув.

— І який результат? — У голосі молодика прозвучала непідробна цікавість.

— Очікуваний,— сухо відповів шеф.

Саме в той час повернулася секретарка. Ілля пригнічено попростував до виходу із приймальні, коли Діміч раптом зупинився і гукнув:

— Зачекай! Натомість маю для тебе завдання.

Ілля моментально ожив. Виявляється, не все ще втрачено.

— Замути у клубі якусь гулянку. І щоби там опинилися всі, хто буває зазвичай. Окремо запросиш капітана поліції Івана Зуба. Будь із ним поруч, як тінь. Можливо, він захоче із кимось поспілкуватися,— допоможи. Тільки тримай язика за зубами. Все зрозумів?

На цьому інструкції вичерпалися. Діміч зачинив за собою двері кабінету і через інтерком наказав секретарці нікого не впускати.

Біля клубу загальмував «Мерседес» міського голови Арсенія Бурміцького.

Щось у цьому вайлуватому чолов'язі й направду було від ведмедя. Рухався завжди черевом уперед, зеленкуваті очиці з-під випнутого лоба наче нікого не

бачили. На ходу вимахував правою рукою, ніби гріб у воді. Слідом із дверцят з'явилася мініатюрна й худорлява дружина мера Емілія. Недарма ж кажуть — якщо десь забагато, то в іншому місці замало, от і Емілія поруч із огрядним чоловіком здавалася дівчиськом.

У незапам'ятні часи бурхливої юності їхній шлюб улаштував сам Діміч. Наближалися вибори, і йому був потрібен кандидат із незаплямованою біографією і порядною родиною. Арсеній та Емілія спершу сприйняли це як жарт — а потім усе закрутилося. Діміч наполягав, аби обидва вони «ходили струнко» і жили «правильно», от у подружжя і народилася дитина, але, на жаль, хвора на ДЦП¹.

Що ж, спершу ми створюємо легенди, а згодом легенди починають творити нас. Чи, у найгіршому разі, переслідувати. Насправді Арсеній ненавидів свою Емілію. Тихцем тискав дівчат у «Качиному гнізді», бронюючи на цілу ніч один із причалів з кількома готельними номерами. Гена Ганжа, власник закладу, вмів догодити мерові. Про це знали мало не всі причетні до міської влади, але мовчали. Бо вміли користатися інформацією.

Емілія, на вимогу чоловіка, вдягла пишне вечірне плаття із широкою золотою облямівкою. Насправді вона ніколи не вимагала до себе загальної уваги. Їй завжди бракувало місця біля чоловіка під час ділового чи світського спілкування. Вайлуватий Бурміцький постійно топтався, напиряючи на співбесідника черевом, ніби намагаючись звільнити простір навколо себе, тому спілкуватися із ним було не надто приємно. Емілія за найменшої можливості забивалася в якийсь кут і потроху напивалася шампанським. Якби її воля —

¹ Дитячий церебральний параліч.

вона взагалі би не відвідувала ці напівофіційні заходи, бо суттю її життя була лише хвора дитина, якою вона опікувалася.

Бурміцький, намісник Дімича на теренах міста, сопучи, пропхався у скляні двері, розсовуючи, наче криголам, усіх, хто траплявся на його шляху, і всім виглядом показуючи, як глибоко начхати йому на модні покази та інші клубні забаганки. Обслуга одразу кинулася за ним, аби вказати місце, призначене для мера з дружиною.

На подіумі, де мали дефілювати моделі, грала чорношкіра, кучерява, вся в блискітках, немов тропічна змія, Анн-Керн Файоль. Вигиналася, наче ліана під ударами шквалу, що поступово наростав. Її пухкі губи видобували з інструмента неймовірні звуки, народжуючи мелодію, від якої у багатьох стискалося серце. Саксофон розливав срібло залом, що рікою текло назустріч тим, хто заходив у скляні двері. Гамірлива, виряджена та прикрашена публіка, не звертаючи уваги на музикантку, шукала свої місця. Тут головне — зорієнтуватися, хто зі значущих персон де сидить і встигнути опинитися поруч.

Пані одразу ж озброїлися строкатими віялами, ховаючи за ними усмішки, і почали пліткувати, прискіпливо оглядаючи присутніх. Подібні івенти забезпечували їх темами на кілька тижнів поспіль. Чоловіки перегукувалися, вітаючись, наче вік не бачилися. Ніби жили не в невеликій Пригорщі, а в якомусь мегаполісі.

Дімич з'явився з іншого боку — мав окремий вхід з поля для гольфу. Рука об руку з Вікторією. На дівчині було прозоре легке вбрання кольору кави з молоком. Жінки жвавіше запрацювали віялами, та й чоловіча складова авдиторії напружилася. Навіть не пригля-

даючись, можна було помітити, що під вбранням на супутниці Дімича немає ані бюстгальтера, ані труси-ків. Крізь тонку тканину темніли черешні сосків, а на ший та у вухах Вікторії сяяли масивні діаманти. Червоні губи цвіли трояндовими пелюстками, і несла вона себе так упевнено й демонстративно, що кожний, хто її бачив, негайно розумів — вона тут надовго. Дімич поруч із коханкою виглядав моложавим, підтягнутим, цілком достойною парою для такої зірки.

Навколо спалахнули усмішки, хтось вигукнув, вітаючись. Дімич декому відповідав на вітання, кільком потиснув руки.

Нарешті обоє всілися поруч із Бурміцьким та Емілією.

Біля входу зупинилося таксі, звідки висадився капітан Зуб у поліційній уніформі. Він трохи запізнився, але мав на те вагому причину. Деякий час довелося витратити на вивчення досьє Геннадія Ганжі, який фігурував у кількох справах стосовно розкрадання земельних ресурсів та державних коштів, однак вдало виплутався — не без допомоги міської влади. Поліційна уніформа також мала особливе призначення — драгувати «господарів міста», виводячи їх із рівноваги.

Зуб завжди уникав подібних збіговиськ, вважаючи їх марнуванням часу. Але зараз його перебування тут мало особливий сенс: серед присутніх могли опинитися як замовник убивства, так і його жертва. Або обидва разом. Хоча можливість нового замаху здавалася капітанові мінімальною. Відомо ж — двічі в одну воронку снаряд не потрапляє.

За минулі три місяці всі заспокоїлися і майже забули про стрілянину в готелі. Однак Зуб мав у кишені службовий «Форт-12», до якого чудово підходили патрони від «Макарова», яких у нього залишалася ще

ціла коробка. Недоторканий запас для надзвичайної події. Отже, цього разу він був готовий будь-якої хвилини без вагань відкрити вогонь. Жалюгідний випадок у «Мембері» не мусить повторитися.

Ілля Остромир з улесливою посмішкою рушив йому назустріч і заклопотано спитав:

— Капітан Зуб?

— Як бачиш,— відповів Зуб, іронічно оглядаючи юнака. Аж раптом схопив його за краватку і притягнув до себе.— В армії служив?

Від несподіванки хлопець розгубився. Краватка тиснула шию, очі забігали. Спробував перехопити руку поліціанта, але із цього нічого не вийшло. Тоді, затаючись, промимрив:

— Я... я навчався. Отримував освіту. За кордоном, у Гарварді...

— Нічого, поліція виправить помилку,— пообіцяв капітан, звільняючи хлопця.— На Сході бракує освічених. Не будеш прислужуватися цій шоблі.

— Капітане, я не прислужуюся.— Ілля оволодів собою, озирнувся — чи багато людей помітили цей інцидент, поправив краватку, комір сорочки, тоді високо підняв голову.— Це достойні люди. А я виконую розпорядження свого керівника. Мені було наказано зустріти вас, розмістити, де вам зручно,— і все. Далі я зникаю.

Він відвернувся, ховаючи образ. Тоді знову зміряв поглядом поліціанта. «Звичайний хам у формі. Принизити людину для таких — звична справа... Ні, щось мені останнім часом не щастить. Мабуть, доведеться линяти із цієї закуткової діри».

— Таких, як ти, слизьких та освічених, я бачив-перебачив,— пирхнув Зуб, знову натиснувши на «освічених». Серед компанії, що тут зібралася, освічени-

ми були лише кінчені пройдисвіти.— Виконуй наказ шефа й не сіпайся. А я за тобою уважно спостерігатиму...

Відчувши погрозу, молодик мимоволі потягнувся до вузла краватки.

Ілля Остромир не сподобався капітанові з першого погляду. Бо відчувалося в ньому щось штучне, несправжнє. Як у відмінника, який несподівано отримав незадовільну оцінку, а тепер намагається приховати це від батьків. Утім, Дімічеве кодро геть усе таке, тому нічого дивного. У зграї не місце виняткам. Однак атакував він Іллю невипадково — саме такі непевні в собі молодики і стають цінними інформаторами. А пробити бреш в обороні Колесника — завдання номер один. Діміч розіграє свою партію, йому також не до вподоби стрільба в готелі. І зараз він намагається використати капітана Зуба «втемну», не відкриваючи карти. А тим часом десь поряд вештається вбивця, і нема часу на всілякі церемонії та маневри. До того ж на носі — медична комісія. Якщо це не боєць із підрозділу полковника Завадського, то інший, не менш відчайдушний злочинець. Той, хто запросив солідний куш, отримав аванс, але не виконав завдання. Ще й покалічив випадкових людей.

Отже, він повернеться. Інакше шеляга не варта будь-яка логіка.

Діміч краєм ока зафіксував присутність капітана. Трохи здивувався, що той з'явився в уніформі, однак ледь помітно кивнув і відвернувся. Провів долонею по акуратно причesanому волоссі. Нахилився до Вікторії, щось прошепотів.

Про їхню домовленість ніхто не має дізнатися.

Тобто версія така: контужений коп приперся сюди самотужки. Не виганяти ж його привселюдно?

— Ось тут я сяду.— Зуб кивнув на крісло у віддаленому куті.

— Але ж звідти майже не видно моделей! — здивувався Ілля, остаточно подолавши розгубленість.

— Тих, що треба, я побачу,— відказав поліціант.

Хлопець крутнувся на підборах і зник. Доручення шефа виконане. Все інше його не обходить. Згодом Зуб побачив Іллю серед тих, хто сидів позаду. Молодик тягнув шию до першого ряду, до шефа. Прагнув чергових розпоряджень.

Багатох зі спільноти, що тут зібралася, Іван Зуб знав. Точніше, знав ту частину їхнього життя, яку рідко виставляють напоказ. Усі вони раніше чи пізніше опинялися в полі зору слідчого. І від цього було сумно. «Курва, і це — тутешній вищий світ?» — тільки і знайшовся капітан.

Саксофоністка завершила композицію і зійшла з подіуму. Озирнулася, усміхаючись, коротко поклонилася. Рідкі оплески супроводили її на шляху до гримерки.

Що ж, попереду цілий вечір. Українці щедрі — на відміну від поляків чи шотландців. Шампанське, біле вино та канапки з ікрою чекали гостей на двох великих фуршетних столах. Офіціанти у білих пластронах і вузьких чорних брюках із рожевими лампасами заклакли поруч, немов манекени. Запахи наїдок дражнили нюх присутніх, порушуючи витончену атмосферу модного показу.

Наступної миті на подіум випурхнула відома в місті модниця Стелла Виноградова й оголосила початок демонстрації. На шиї жінки красувався великий шовковий бант, схожий на екзотичного метелика, який вимахував крильцями в такт її рухам. Мікрофон забубонів, бгаючи її розповідь про дизайнерську фа-

брику-студію «Country», що спеціалізувалася на ретро-стилях. Сама Стелла теж мала такий вигляд, ніби випадково залетіла сюди з далеких шістдесятих.

А далі на подіумі з'явилися стрункі дівчата, які карбували настил підборами, ніби вбиваючи цвяхи, і через це Зуб проґавив момент появи в залі Вероніки Завадської. Ілля Остромир поспіхом запропонував їй своє місце, пересівши на сусіднє крісло, а Завадська, зауважила неподалік поліцейського офіцера, почервоніла й відвернулася, вдаючи суцільну байдужість. «З'явилася,— відзначив капітан.— А де ж той, хто зараз цікавить мене найбільше?»

Геннадія Ганжі не було. Може, побоявся чергового публічного скандалу?

Десь за завісою, звідки випірнали моделі, знову озвався саксофон Анн-Керн Файоль. Певно, це було передбачено програмою. Екзотична музикантка створювала м'який фон, не відволікаючи зайвої уваги.

Ця солодкава музика заколисувала. Важка дрімота поступово навалювалася на капітана. Він час від часу поглядав на подіум, ловив ламкі силуети дівчат, слухав бубоніння ведучої і кліпав очима, намагаючись нічого не пропустити і подумки проклинаючи все на світі: власне безсоння та хитро виграного Діміча, котрий заманив його на цей безглуздий показ, біль у щелепі та галасливого Ярмоленка, який не вірив ані собі, ані йому, ані молодим слідчим, ані лисому дідькові. Все йшло шкереберть, ніби й не було довгих років служби. Голос Гриця Іщака, «барабана» з готельного бару, знову нашіптував йому про запах збройного мастила. Гриць мав очі різних кольорів. Те, що ближче до капітана, було зелено-коричневим, інше — синюватим, якимсь бляклим, і дивилося кудись убік, наче пантруючи навколишню ситуацію. Раптом капітан,

дивуючись, впізнав у цьому погляді і самого Дімича, і очільника його служби безпеки Романа Подолянина. Після стрілянини в готелі Гриць почав трохи заїкатися... чи, може, то синкопована мелодія саксофона, яка чомусь веде його самого до лікарняного кабінету з білими столами, де за його спиною про щось шушукуються дивного вигляду лікарі...

Раптом лунко обіззався чийсь телефон. Зал миттєво виринув зі своєї дрімоти, і всі обличчя повернулися до поліціанта у формі. Дехто бачив капітана Зуба вперше, але багатьом були добре відомі його чіпкість та впертість. Що тут робить цей контужений мент? Минуло кілька секунд, поки Зуб нарешті збагнув, що розривається саме його мобільний. Намацав у кишені, вимовив, навіть не поглянувши, хто телефонує:

— Слухаю!

— Де тебе нечиста носить? — гаркнув просто у вухо начальник поліції.

Дімич і вся його братія досі дивилися на капітана, ніби забувши про дефіле на подіумі. Жовна на вилицях Колесника напружилися. Він випростався. Вікторія поправила плаття на грудях. Саксофон захлинався, терзаючи слух. Стелла Виноградова безпорадно опустила мікрофон.

— Та я той... Розважаюся,— відповів, не реагуючи на оточення, Зуб.— Що сталося?

— Так, сталося! — виразно підтвердив полковник.— Твій фігурант Ганжа відкинув копита.

— Застрелений? — на єдиному видиху випалив капітан.

Зал завмер, прислухаючись.

— Чому застрелений? — здивувався Ярмоленко.— Кажуть, сердечний напад. Просто на ганку його будинку. Але, зважаючи на твою балаканину, я відпра-

вив туди криміналістів і тих молодих коників. Нехай пересвідчаться, є там кримінал чи ні.

— Треба негайно їхати на місце! — схопився капітан.

Дімич докірливо похитав головою.

Полковник замовк, оцінюючи реакцію приятеля.

Іванові заборонено особисто з'являтися на місці злочину.

Але ж хто сказав, що це саме злочин?

— Гаразд,— погодився Ярмоленко після паузи.— Їдьмо. Де тебе підхопити?

«Молоді коники» — це, звісно, лейтенанти Юрій Райчинець і Валерій Веніславський, випускники Харківської юракадемії. Райчинець — син прокурора одного з харківських районів, якого батько навмисно запроторив у провінцію — так би мовити, «для обкатки». А Веніславський потягнувся за Юрієм — вони приятелювали ще зі шкільної лави.

Лейтенанти почергово або вдвох навідувалися до Зуба та його паралізованого напарника у шпиталі заради отримання свідчень. Запобігливі, впевнені у собі хлопці — колись і сам Іван Зуб був таким. Нікому не вірив, з усіх кепкував і впевнено дивився в майбутнє. Аж поки Лізавета не зрадила його з фармацевтом. Тоді він уперше зіткнувся з обставинами, що від нього аж ніяк не залежали. Наче врізався лобом у стінку в суцільній темряві. Було нестерпно боляче.

Формально капітан Зуб навіть на лікарняному ліжку залишався начальником слідчого відділу. Тимчасове відсторонення не вплинуло на його службовий стан. Цей захід краще було вважати чимось на кшталт карантину на час психологічної реабілітації, бо стрілянина в «Мембері» знову вибила його з колії.

Опитуючи капітана, Райчинець із Веніславським ретельно фіксували найдрібніші деталі, погоджувалися із кожним словом і висловлювали впевненість, що стрілець буде невдовзі затриманий. Обидва були сповнені віри в себе і власні здібності. Однак «Ми-

кола Дроздов» безслідно зник. Майор Ставницький, призначений куратором гучної справи, повернувся до столиці і відтоді не подавав ознак життя. Тому й ентузіазм «молодих коників» поступово згас. Потяглися нудотні будні, а у справі про події в готелі не з'являлося й натяку на якісь зрушення.

Сірий дах будинку Геннадія Ганжі виднівся із-за сосен на околиці того ж котеджного селища, де був розташований і маєток Степана Колесника. Якихось п'ятсот метрів відстані. Діміч ретельно відбирав сусідів у «Major League», тобто «Вищу лігу», — саме так він назвав селище, що виникло на ділянці землі, отриманій ним від місцевої влади. Щось у цій назві було підсвідоме, бо саме на той час майор Іван Зуб вів слідство у двох справах, пов'язаних зі Стьопою Колесом. Утім, результат для обох виявився дуже різним: Діміч підтвердив право на оренду величезної ділянки за околицею міста і звів розкішний особняк, а Зуб утратив майорську зірку на погонах і був змушений згорнути слідство.

Водій зупинив поліцейський «Пріус» біля кованих воріт, розчахнутих навстіж. Відома річ — коли приходить смерть, у господі починають хазяйнувати сторонні. Хуткі, чіткі, діловиті. Ті, кому завжди відомо, що і як робити.

Полковник Ярмоленко важко вибрався з автівки, насунув кашкета на лоб та єдиним поглядом охопив доглянуте подвір'я покійного бізнесмена. Садові ліхтарі, схожі на руки, що виростають просто із землі, тримали в пальцях білі кулі плафонів. Стіни будівлі з темно-коричневої цегли імітували англійський стиль. Вікна із затемненими шибками ховали домашні таємниці господарів. Доглянуті газони, кольорова плитка доріжок...

Полковник чомусь роздратувався. «Від кого вони постійно ховаються? От хто б мені сказав?.. Я ж їх як облуплених знаю, з усіма тельбухами».

Засопів, лютуючи. До того ж останнім часом майже втратив бажання виїжджати на місця чергових подій. Кожна його поява на людях провокувала пересуди: «Хіба Ярмоленко досі працює? Ще не звільнили?» І якби не наполягання капітана Зуба, ноги б його тут не було. Здох Максим — ну і хрін із ним.

— Що ж, ходімо. Подивимося на новопреставленого раба Божого...

— Вельми сумнівно,— смикнув кутком губів Зуб.

— Що саме? — Зверхньо поглянувши на нього полковник. І не дарма — у кашкеті він здавався на голову вищим і вдвічі огряднішим за худорлявого капітана.

— Що той новопреставлений міг би вважатися рабом Божим,— фиркнув Зуб.— Нам із тобою, Василю, достеменно відомо, кому він служив...

На ганку з колонами, що підтримували ліпний фронтон, поралися судмедексперт Давид Бахрадзе на прізвисько «Гоґа-Маґоґа» і криміналіст Михайло Нетеря. Ніхто вже не пам'ятав, як до Давида прилипла ця образлива кличка. Але вже не віддереш. Давид був фанатом своєї справи. По ночах у морзі, розташованому неподалік від монастиря кармеліток, годинами копирсався у нутрощах трупів, увімкнувши гучну веселу музичку. Там само, на кушетці, і відпочивав, коли не мав бажання повертатися додому. Дружина і двійко його синів постійно мандрували між Пригорщею та Тбілісі, і часом Давид навіть гадки не мав, чи його родина вдома, чи ні. За сталою звичкою, він ніколи не давав слідчим на місці злочину однозначної відповіді — аж поки не складав вичерпний експертний висновок. І коли це було зроблено, ніколи

не відступав від своєї позиції, хай би які авторитети на нього тиснули.

Нетеря — довготелесий хлоп'яга із косичкою на потилиці і сережкою у лівому вусі — стояв поруч, прихилившись до балюстради, кутив і з нудьгою оглядав подвір'я. Щойно закінчився його робочий день, а тут, як на зло, невчасний мрець на ганку. Зараз би тягати залізо у спортзалі, де завжди повно гарненьких дівчат, а не збирати «потожирові рештки» чи відбитки пальців тих, хто встиг наслідити біля цього «жмура». Звісно ж: молодь померлих не шанує, а старі — не бояться. Окрім того, він не вірив, що у цьому випадку є хоч якась кримінальна складова.

— Що скажете цікавого, Давиде Абрамовичу? — спитав полковник, здолавши кілька щаблів, що вели на ганок.

Його тінь впала на умиротворене обличчя померлого.

Геннадій Ганжа не вирізнявся чоловічою красою — короткий кирпатий ніс, губи, схожі на два товсті кавалки шинки, руді шпичакуваті вуса, міцні надбрівні дуги робили його схожим на неандертальця, який щойно вибрався на світло із темної печери. Такому працювати би візником у селі або трактористом у жеку. У крайньому разі — завскладом. Але доля розпорядилася інакше — Ганжа став крутим бізнесменом.

«І що вона в ньому знайшла?» — капітан мимоволі згадав елегантну постать Вероніки Завадської. Втім, фармацевт, який звабив його Лізавету, теж не був красенем, до того ж старшим за Зуба років на десять. Однак це нікому не завадило.

Ганжа збирався разом із дружиною на вечірку у гольф-клубі. Вийшов на ганок і раптово впав. Одна нога підломила, штанина задерлася, оголивши мар-

мурового кольору гомілку. Шкарпетки в мерця були строкаті, у смужку, схожі на дитячі, і чомусь дивно було бачити їх на мертвих ногах. Сорочку на грудях мертвого хтось розщепив — може, дружина, може, прислуга. Намагалися робити непрямий масаж серця, та невдало. На східцях, мов здохла змія, валялася розв'язана краватка. По ній топтали всі, хто проходив повз або порався навколо трупа.

— Скажу вам, пане полковнику, що спека таки трохи вгамувалася,— Бахрадзе усміхнувся своєю коронною усмішкою, продемонструвавши щербинку між двома передніми зубами.— Бабині літо буде просто клас. Збираюся до лісу по чорну горобину. Шануєте її?

Ярмоленко терпляче чекав, коли Давид перейде до справи. «На який біс мені та горобина?» — відверто промовляв його погляд.

Але Бахрадзе замріяно вів своє:

— Чорна горобина, м-м, це ж справжня аптека! Містить йод, цинк, дубильні речовини, пектини, органічні кислоти. Багата на марганець, калій, кремній, залізо, мідь, фтор, молібден, бор, що нормалізують тиск. Усього не перелічити. У вас, до речі, як із тиском?

— Норма! — з досадою буркнув полковник.

— З неї можна робити наливку. О, це дивна смакота! У келиху просто рубіном виграє... Її можна сушити на зиму. А ні, то просто поїсти досхочу... О — а ще й горобинове варення з теплим молоком! Поліпшує шлункову секрецію, зміцнює серцевий м'яз. А ось цей пан точно не поважав чорну горобину.

— Серцевий напад? — Василь Павлович кивнув на напівроздягненого Ганжу.

— Схоже на те,— відповів судмедексперт.— Але повну картину матимемо після аутопсії. Зробимо гістологію, обстежимо печіночку, чи нема там якоїсь

отруйної погані. Отже, біохімія покаже. Та й куди нам поспішати? Час для цього пана вже остаточно зупинився.

— Зате для нас не зупинився,— зауважив капітан Зуб, нетерпляче прислухаючись до розмови.— Було б добре знати, чи сам він помер, чи йому допомогли?

— Слюші, дарагой, зачём так гавариш? — вмикнув ламаний кавказький акцент Бахрадзе.— Бачиш тіло? Воно лежить собі та, на жаль, не рухається. Нічого розповісти не може, доки я з ним не посиджу нічку-другу. Краще повертайся додому. Відпочивай. А Давид працюватиме. Він завжди працює, коли інші відпочивають, хоча цього ніхто не цінує. Лише пані з косою, знаючи мою старанність, не забуває підкидати мені роботу.

— Нема на це ради,— махнув рукою Ярмоленко й рушив до автівки. Йому вже набридло топтатися над трупом.— Поїхали звідси, Давид правий. Дарма ти здійняв галас. Усе, годі вже! Навіть не озивайся!

— Мені не надто подобається, коли люди, якими я цікавлюся, раптово конають,— заперечив капітан.— Щойно я висловив версію щодо полковника Завадського, поспілкувався з його колишньою дружиною і запланував зустрітися з її коханцем — і раптом — бац! — той коханець помирає. Ні з того, ні з сього. Тебе це не хвилює? Він хворів на серце чи ні?

Ярмоленко зупинився й запитально поглянув на судмедексперта, наче той був сімейним лікарем Ганжі. Але хто ж бачив сімейних патологоанатомів? Бахрадзе замість відповіді пирхнув, показавши щербинку між зубами:

— Там он убита горем дружина сльози точить. Спитайте її. А я завтра докладно вивчу його амбулаторну картку.

— Чи він мав при собі якісь піглки? — схилився над померлим Зуб.

— Резонне питання,— похвалив Бахрадзе.— Відповідаю: ні, не мав. Он там, на стільці, всі його речі. Жодних медикаментів.

Ярмоленко і Зуб разом повернулися до стільця, де були складені нікому вже не потрібні смартфон, гаманець, водійські права, гребінець, пачка жуйки «Орбіт» і три пакетики з презервативами.

— Хтось мені може сказати — я тут потрібен чи ні? — нетерпляче озвався криміналіст Нетеря, викидаючи недопалок другої сигарети.

— Друзе! — ущипливо мовив Зуб, який і досі не отримав жодної чіткої відповіді.— Кожна смерть мусить вважатися злочином, доки не доведено зворотне. Тобі нагадати посадову інструкцію?..

— Краще собі нагадайте! — огризнувся хлопець, тріпнувши кіскою. Звісно ж — кому тільки не відомо про його відсторонення.

— Огляньте тут усе, як годиться,— хмуро втрутився Ярмоленко.— І задокументуйте. А тоді вже будемо визначатися.

Нетеря зі злістю гримнув службовою валізкою. Розпорядження начальника поліції поставило крапку на його планах на вечір. Доведеться попрацювати.

— Я все ж таки спробую перемовитися кількома словами із дружиною покійного,— вимовив Зуб.

Відомості про її бійку із Завадською на вечірці у Бурміцького та сімейний конфлікт досі турбували його. До того ж «Микола Дроздов» міг змінити підходи. І все це відбувалося мало не на очах капітана. Щойно всі були живі-здорові. Аж раптом один із фігурантів розслідування помирає. Рулетка прокрутилася, шарик зупинився. Ганжі випало «зеро». То,

може, від самого початку він і був головною ціллю кілера?

— Цікаво: це тільки мене тривожить, а всім іншим начхати?

Він знову схопився за сигарету, обома ніздрями втягнув терпкий запах тютюну, аби трохи зібратися з думками.

— Дарма напружуєшся. Заспокойся,— порадив полковник, знімаючи кашкета й витираючи змокле чоло.— Я не менше від тебе зацікавлений, і ти про це добре знаєш. Але тут, здається, все чисто. Звичайна раптова смерть.

— Може й так,— погодився Іван.— Але варто перевірити всі обставини.

Його дратувала безвихідь. За що не вхопишся — жодної відповіді.

— Їдь собі,— махнув він Ярмоленку.— Я, із твого дозволу, ще трохи залишуся.

— Гм... Ну, лишайся,— глянув спідлоба полковник. У кабінеті на нього чекав цілий стос не підписаних паперів, що потребували особливо ретельної уваги з огляду на можливе звільнення. Повагавшись, додав: — Тільки ні у що не втручайся. Я тебе покривати не буду, тим паче за таких обставин. Сам мусиш розуміти.

Мав на увазі молодих слідчих — кожен з них здаєн «настукати» вищому начальству. І водночас не вірив, що сьогоднішня подія могла бути продовженням інциденту в «Мембері». Як не вірив і в те, що версія, пов'язана із загибеллю полковника Завадського, має під собою якесь підґрунтя. Правдоподібніше виглядає те, що «Микола Дроздов» — все ж таки якийсь випадковий птах. Залетів перепочити, злякався, вчинив стрілянину і зник. І всі їхні намагання намацати хоч якусь ниточку — марні.

Тож вони і далі залишаються ні з чим.

«Та гори воно вогнем»,— ледь не вилаявся вголос полковник і, згадавши про почату пляшку коньяку в сейфі, закрокував мощеною доріжкою до відчинених воріт. На ходу сутулився, наче мав на спині тягар, що його ні на кого не перекласти.

У вітальні, похилившись, сиділа Руслана — дружина Ганжі. На вигляд їй можна було дати років під п'ятдесят, чи, може, то горе її стрімко зістарило. Темно-синя вечірня сукня, розпатлане волосся, що сивуватими пасмами спадало на обличчя зі слідами нещодавніх сліз. Але зараз це не мало жодного значення. Нагла смерть чоловіка зруйнувала все. В тому числі її потребу мати гарний вигляд.

Поруч клопоталася дівчина у білому фартушку. Час від часу вона пропонувала Руслані склянку, від якої тхнуло валер'яною, намагалася погладити по плечі, стиха вмовляла заспокоїтися. Більше нікого з рідних у домі не було — Ганжа з дружиною жили удвох, їхній син навчався у Львові. Із господарством допомагала прислуга. Саме вона й викликала «швидку».

— Руслано Семенівно, будь ласка, випийте крапельки. Вам не можна так хвилюватися!

Голос дівчини звучав стривожено, наче в доньки, яка стурбована станом матері.

— Адо, відчепись! Не треба мені твоїх крапель! — схлипнула жінка, вкотре відсуваючи склянку.— Йому вже нічим не допомогти. Ой, біда, біда!.. Ми ж тільки вийшли за поріг, а він заточився — і впав. Жодного словечка не вимовив, тільки подивився на мене, наче...

Жінка спазматично схлипнула, проковтнувши разом зі слізьми кінець фрази. В минулому вона пра-

цювала у школі, зазвичай вміла стримувати себе, але не за таких обставин. Смерть чоловіка забрала в неї останні сили, однак капітан гостро відчув у її побиваннях щось не висловлене, ретельно приховане.

Відомо ж: коли ворогують двоє, найчастіше винуваті обоє.

Лейтенант Веніславський мовчки тулився в кутку, переглядаючи на мобільному фейсбучну стрічку. Юрко Райчинець гортав новітнє видання «Історії Європи». Геннадій Ганжа, як виявилось, окрім жіночого полу, полюбляв книжки — у вітальні стояло кілька громіздких шаф із солідними томами. Обидва молоді слідчі нетерпляче чекали, коли господарня трохи заспокоїться і можна буде з нею поговорити. Однак жінка не вгамовувалася, наче присутність в домі чужих людей якось підсилювала її горе. Прислуга розгублено топталася поруч, намагаючись допомогти, але її господарня наче нічого не чула.

— Дайте сюди! — Зуб відтіснив дівчину. Лейтенант Райчинець відірвався від книжки і здивовано витріщився. Капітан тицьнув склянку жінці мало не в обличчя: — Випийте негайно, трьома великими ковтками. Одразу стане легше. Вода мусить вас заспокоїти.

Плач Руслани Ганжі миттєво урвався — спрацювала несподіванка. Вона глибоко зітхнула й покірно приклалася до мутної рідини, суміші води з корвалолом. Рука жінки дрібно тремтіла, зуби цокотіли об скло. Вода потекла по підборіддю, по грудях. Прислуга витерла їй обличчя серветкою, при цьому туш із вій розмазалася, зробивши новоспечену вдову ще старшою, і якби цій жінці довелося побачити себе тієї миті, вона би жахнулася.

«Є хвилини, коли жінки стають самі собою. Без хитрувань та прикрас. Може, саме в таких випадках

вони починають казати правду?» — мимоволі подумав капітан і негайно спитав, порушивши мовчанку:

— Руслано Семенівно, у вас був конфлікт із чоловіком?

— А совість у вас є? — знову схлипнула жінка.

— Будь ласка, не сьогодні, — тихо попросила дівчина, обіймаючи плечі господині. — У Руслани Семенівни може трапитися гіпертонічний криз. Вона часто від них страждає.

«Надто вже вона нею опікується, — мигцем поглянув на прислугу капітан. — Бідна родичка, чи що?»

— Совість є, це точно, — запевнив Зуб, відчуваючи, як смикаються якісь тоненькі жилки на щоках, пробитих кулею. Так бувало майже завжди, коли він починав хвилюватися. — Якби її не було, я би тут не стояв.

Молоді слідчі дивилися з подивом. Не знали, що Зуб отримав санкцію начальника поліції, до того ж втручання контуженого копа їм не подобалося. Що він може розуміти у психології спілкування у випадку межових станів або критичних подій? Цей мент, зрозуміло, битий-перебитий, має певний досвід, але тут потрібні сучасні методики, а не перти напролом як тупий бульдог.

— Іване Федоровичу, як ви тут опинилися? — скинувся Райчинець, повернувши книжку на журнальний столик. — Ідіть собі додому. Ви нам заважаєте працювати.

— Бачу, як ви працюєте. — На вустах капітана скалкою скла спалахнула гостра посмішка. — Дідько вас знає, навіщо ви тут. Я, наприклад, домовився про зустріч із Геннадієм Ганжою. — Тут Зуб збрехав, навіть не відчувши докорів сумління. — Але бачите, як воно сталося?

— А можна спитати, із якою метою? — удавано зацікавився лейтенант Веніславський.

Цей лейтенант носив окуляри з товстими лінзами, від яких його сірі очі здавалися великими, наче в олеї. І Зуб негайно помітив у них глузливий вогник.

Ці хлопці походили ніби з якогось іншого світу. Ось чому він їх не розумів. Купа амбіцій, але на виході — порожнеча. Діловитим виглядом компенсують відсутність бажання викладатися. А головне — думати. Та й справжніх амбіцій у них катма. Відсидять належний час у Пригорщі і полетять собі далі — збирати новенькі зірки на погони. «У цьому для них увесь сенс служби», — із гіркотою вирішив капітан. Але негайно осмикнув себе: «А може, то я вже надто старий і геть несправедливий до цих хлопців».

— Покійний скаржився на тиск із боку невідомих осіб, — навмання кинув Зуб так, аби його добре розчула дружина Ганжі. — Це правда, Руслано Семенівно?

— Було... Насправді було, — вийшла із заціпеніння жінка. — Але давненько, ще навесні. Гена казав, що приїхали якісь круті на чорних джипах, добряче погуляли в кафе на озері й почали вимагати, щоби продав їм «Качине гніздо». Просто за безцінь. Він відмовив, а вони пригрозили, що спалять всі будівлі, якщо оборудка не відбудеться. Тоді Гена звернувся до Дімича, а той по своїх каналах швидко розшукав тих рекетирів. Після того вони більше не з'являлися.

— Хто отримає спадок? — не дав їй перевести подих капітан.

— Хто ж... — сумно відповіла вдова, знову пригубивши склянку. — Я і наш син Роман. Він уже їде зі Львова. Смерть батька — страшна звістка для нього, справжній шок.

Її голос здригнувся. Жінка знову розплакалася.

— Не треба, прошу вас! — тремтячим голосом попросила Ада.

— Померлий залишив формальний заповіт?

— Ні, заповіту немає. І навіщо він потрібен, коли в Геннадія лише двоє близьких родичів? Та він і думати не думав про смерть.

— Є таке давнє марновірство,— повів короткозорими очима Веніславський.— Склав заповіт — невдовзі помреш. Над подібними забобонами цивілізований світ тільки сміється, а в нас багато хто ставиться до таких речей вельми серйозно.

— Але ж я чув, що ви розпочали шлюборозлучний процес,— проігнорував лейтенантове зауваження Зуб.— Ділили майно.

— Брудні плітки! — рішуче заперечила жінка.— Ми з чоловіком жили в мирі й злагоді. Гена мене... дуже любив.

Жінка не втрималася і заплакала, тоненько поскиглюючи. Вечірня сукня на ній виглядала так само недоречно, як строкаті шкарпетки на ногах її померлого чоловіка. Капітан не зміг стримати розчарування — тільки-но вхопився за ниточку, а вона обірвалася. А може, ніякої ниточки і не було? Він сам її придумав і нав'язав собі, щоби хоч щось робити, а не витратити час даремно.

«Трясця, я таки справді починаю старіти»,— покарав себе Зуб.

— Плітки, як добре відомо, на порожньому місці не виникають. Подейкують, що ваш чоловік мав коханку. Називають цілком конкретне ім'я.

— Ви про Завадську? — вистрілила в нього поглядом удова.— Ту драну кішку, з якої постійно глузував Геннадій? Та він її просто зневажав через те, що вона сама чіплялася до нього! І я їй ледь очі не видряпала, щоби відстала. Маю купу свідків!

— Авжеж.— Капітан згадав презервативи, що тягав із собою Ганжа. Руслана Семенівна намагалася пе-

реконати його, що в її сім'ї не було конфліктів, а над нею ніби витав, зітхаючи, дух померлого бізнесмена.— Свідки дійсно є. І це робить смерть вашого чоловіка підозрілою.

— Що ви намагаєтесь цим сказати? — Червоні від сліз очі вдови округлилися. Вона здогадалася, до чого хилить поліцейський офіцер. Райчинець і Веніславський недовіриливо презирнулися.— Та як ви насмілилися?! У мене в домі страшно горе, а ви дозволяєте собі висувати подібні підозри!

— Більше ніяких погроз не пам'ятаєте? — не звернувши уваги на її обурення капітан.— Може, чоловік згадував, що хтось його переслідує або стежить за ним?

— Ні,— втомлено проронила жінка, тамуючи образ. Потім взяла з кишені фартуха дівчини чисту серветку й ще більше розтерла туш під очима. Ніби намагалася виглядати ще більш негарною.— Нічого такого я не чула.

— А на серце ваш чоловік скаржився? — несподівано подав голос Райчинець, зацікавившись діалогом Зуба і вдови.

— У тому-то й справа, що ні! — вигукнула жінка.— Жодного разу. У нього взагалі було міцне здоров'я. Ми збиралися на модний показ, він поспішав, жартував на ходу. Ні на що не нарікав. Казав, що сьогодні має намір просто відпочити. Приймав тільки ліки від шлунку, бо страждав на виразку. Он там, у шухляді, їх ціла купа. Але яке відношення можуть мати шлункові негаразди до раптової зупинки серця?

«Якщо грає, то майстерно. До того ж у мене на неї нічого немає,— із розчаруванням підсумував капітан.— Конфлікт із Завадською на вечірці — не доказ. Хоча може розглядатися як мотив. Отже, треба чекати висновків експертизи».

А ще Зуб подумав, що його версія стосовно помсти спецпризначенців за смерть полковника Завадського тріщить по швах. Принаймні, у цьому конкретному випадку. Якщо в Ганжі дійсно забрали життя, то аж ніяк не бойові товариші загиблого в гаражі командира. І Вероніка Завадська спокійно працює у своєму салоні. Жодних ознак тривоги. Із помстою так довго не чекають. Про смерть Завадського всі давно забули. Тут, у заміському будинку відомого гуляки, що не пропускав жодної спідниці, найімовірніше відбулося банальне вбивство на побутовому ґрунті. Із суто жіночим почерком. Начальник поліції як у воду дивився.

«Облом. І Василь уже поїхав додому. Доведеться пішки шкандибати до міста».

Наступної миті він мовчки залишив вітальню, надавши молодим слідчим наодинці розбиратися з удою. Це не його тема. Хоч як би прикро було це визнавати.

Ганжа втік, вивернувся, уникнувши зустрічі віч-на-віч. Хоч і ціну йому довелося сплатити неабияку.

Тим часом на подвір'я заїхала вантажівка із дровами. Кілька робітників заходилися складати їх під навісом. На жаль, господар уже не палитиме камін. Його тіло забрала «труповозка», воно в морзі судової експертизи під пильним оком Давида Бахрадзе. Невдовзі він візьме в руки скальпель...

Але життя триває. І дрова взимку знадобляться...

Ганжі не буде, а вогонь палатиме, зігріваючи когось іншого.

Капітан Зуб згадав свою порожню квартиру, прикурив сигарету і зі злістю затягнувся.

Сутінки в кімнаті сколихнулися, а потім шарахнулися від світла по кутах. Нарешті з'явився господар. Потягнуло запахом міцного тютюну. Гримнули ключі, кинуті на тумбочку. Зашелестів пластиковий пакет.

Це очікування — справжня кара Божа. Хто він, як не ув'язнений без права на перегляд чи оскарження вироку?

Зуб засмикнув вікна шторами, відрізаючи себе від зовнішнього світу. Потім скинув поліцейську уніформу, вимив обличчя і рушив у кухню.

Труби забулькотіли, ніби вітаючи хоч якийсь рух у квартирі. Общага вечеряла, дивилася телевизор, готувалася до сну. Поміж тонкими перегородками пурхали дзвінкі голоси дітей, яких уже загнали знадвору.

Капітан дістав із пакета ковбасу, помідори, четвертину хліба. Зранку снідав кавою і сигаретою. Увечері їв те, до чого звик. Інколи смажив яєчню, притрусивши цибулькою. Скибки вчорашнього хліба клав під кришку пательні, розм'якшуючи. Тоді зуби не так боліли, а зачерствілі крайці пахли гарячою стравою. Лізавета навчила його готувати страву на кшталт лечо — підсмажити помідори, болгарський перець, потім вбити пару яєць і знову ж таки притрусити дрібно насіченою цибулькою та часничком. Але навіщо зайвий клопіт? Голод — не тітка, з'їси все, що з магазину притягнув.

Уже жуючи, розкрив прихоплену із чергової частини теку і втупився в повідомлення.

«7 квітня, 20:17. Дзвінок із кафе «Надріччя». Власник закладу Омельчук Володимир Станіславович звернувся із проханням надіслати наряд поліції у зв'язку з бійкою в кафе. На весілля, що там проходило, вдерлися якісь молодики і викрали торт у вигляді вінка квітів, а з ним і наречену — громадянку Сидір М. О., 1998 р. н. Сім'я дівчини звинуватила нареченого — громадянина Мелешка І. І., 1996 р. н., у зраді. Гості поперекидали столи, побили посуд, позривали ілюмінацію та святкові прикраси. Закладу завдані істотні збитки. Виїздом на місце патрульного екіпажу № 1 встановлений факт дебошу, скоєного невідомими особами. На батьків обох молодих — громадян Сидір Ф. А., Сидір Т. М., Мелешко І. М. та Мелешко О. Д. — складені адміністративні протоколи. Омельчуку В. С. рекомендовано звернутися до суду для відшкодування матеріальних втрат».

«От за яким бісом їм знадобилося весільний торт викрадати?» — хмикнув капітан і перегорнув сторінку.

«8 квітня, 11:33. Анонімний дзвінок. Невідомий повідомив про браконьєрський вилов риби на річці Тясьма. Троє громадян, закинувши дріт на стовп лінії електропередачі, глушили рибу струмом великої напруги. Патрульний екіпаж № 3, який прибув на місце, не зміг затримати порушників. Речові докази у вигляді мертвої риби підтвердили факт браконьєрства. Інформацію про порушення надіслано до Пригорщанського рибохоронного патруля».

«8 квітня, 14:01. Повідомлення громадянки Вільхової Антоніни Петрівни, 1992 р. н. (мешкає за адресою м. Пригорща, вул. Сахарова, 25), про те, що її колиш-

ній чоловік, з яким вона розлучена, викрав її доньку Вільхову Олену Миколаївну, 2016 р. н. і зник у невідомому напрямку. Перевіркою за місцем проживання Вільхового Миколи Артемовича, 1990 р. н., (вул. Котовського, 10Б), не виявлено ані батька, ані дитини. Вільховій О. М. було рекомендовано звернутися до служби райдержадміністрації у справах дітей або до суду за місцем проживання».

Капітан Зуб відсунув течку, запалив і критичним оком оглянув самотній вазончик із напівзасохлою геранню, що ледь животіла на кухонному підвіконні. Спитав: «Ну що, братчику? Сумні твої справи?..» Тоді плеснув води в горщик і, щоби двічі не вставати, сам зробив кілька ковтків. «Так жити тоскно», — покартав себе капітан і видобув з холодильника пляшку «Хлібного дару». Налив, понюхав. Підняв чарку, звертаючись до вазончика: «Ну, братчику, за твоє дороге цінне!..»

Телефон не дозволив випити з розстановкою: несподівано загаласував, підморгуючи дисплеєм. Капітанова рука здригнулася. Третина чарки вихлюпнулася на стільницю.

— Не спиш? — багатозначно кахикнувши, поцікавився полковник Ярмоленко.

— Думаю, — буркнув Зуб.

— Про що?..

— Про те, як ми з тобою обісралися.

— От тільки не треба нагнітати, — підвищив голос полковник. — Давай, збирайся. У Дімича в будинку труп. Ти, Іване, схоже, відкрив оцю... як її в біса? А — скриню Пандори. От що в тебе за вдача така — що не зробиш, усе навперекосяк!

— Та нічого я не відкривав! — озлився капітан, зі ступом відставивши чарку. — Хто, кажи?

— Домоправителька. Зі сходів упала, зламала шию. Діміч, здається, у паніці. Повернувся додому — а вона на підлозі без ознак пульсу. Одразу ж зателефонував особисто мені.

Ця новина наче підстобнула капітана. Виходить, щось таки є в його припущеннях, коли навколо кояться такі речі. Але що саме?

— Зараз патрульні по тебе зайдуть,— додав наостанок полковник і відключився.

«Дивна річ: ми з Василем зараз стали чимось на кшталт напарників. Хай і вимушено»,— зазначив капітан.

Трохи повагавшись, він вихлюпнув горілку в кухонну раковину. Сполоснув чарку. Погрозив пальцем горщику з геранню і рушив до дверей.

Полковник Ярмоленко не покладався на «молодих коників». Покликав його.

І це добрий знак.

13

Панорамні вікна особняка Діміча горіли жовтавим світлом. Однак ніч не хотіла відсуватися, підступала впритул до будинку, намагаючись дізнатися, що там відбувається. На вході чекали три зсутулені чоловічі постаті, одну з яких полковник упізнав — Гнат Довган, водій-охоронець Колесника. Той криво усмінувся до нього, також упізнавши. Поліцейські у таких випадках завжди поводяться як господарі. І краще їм не суперечити.

За воротами Ярмоленко зачепився поглядом за садову доріжку, вимощену кольоровими плитками й обставлену садовими ліхтарями. Це вже вдруге за вечір його висмикнули на виїзд. Нема спокою у Пригорщі. Начепив офіційний вираз на обличчя і попрямував до ганку, на який кидав тьмяний червонуватий відблиск дивного вигляду плафон, схожий на мідний щит. Той плафон обрала ще Галина Колесник, вважаючи його дизайнерською знахідкою, коли вони із чоловіком заселялися в новий дім.

Степан Колесник разом із Романом Подолянином, перешіптуючись, стирчали у дверях. Діміч замість сигари нервово смалив звичайну сигарету, позичену в начальника служби охорони. У червонуватому світлі його сивувате волосся відливало якимсь кров'яним полиском, а сам він нагадував рухливого зомбі, що вибрався зі свого склепу на прогулянку. Тільки й різниці, що замість запаху цвинтарної землі від нього тхнуло дорогим лосьйоном.

Діміч уже шкодував, що підняв тривогу й викликав самого начальника поліції, бо разом із ним з'явився і його давній неприятель — капітан Зуб. Зараз почне криво посміхатися — мовляв, капець тобі, Дімічу, я ж тобі обіцяв, що рано чи пізно ми тебе дістанемо. А втім вагомих причин непокоїтися не було. Кіле-ри прислугу не чіпають. Не той, як кажуть, сегмент. Фальшива тривога. Тільки й того, що літня жінка оступилася на східцях. Звісна річ, Марію Ясельську, яка вірою і правдою прослужила його родині понад два десятиріччя, шкода. Та від долі не втечеш. Отакий їй випав жереб — загинути на бігу.

— Вибачайте, Василю Павловичу, що потривожив.— Колесник потиснув руку полковнику.— Повернувся додому, а тут отака халепа. Трохи розгубився. Смерть — вона така, не обирає слушного часу... Гадаю, звичайний побутовий нещасний випадок. Тільки дарма вас потурбував...

— У мене така робота, Степане Дмитровичу,— буркнув Ярмоленко.— Ви дійсно впевнені, що це випадок?

Вони спілкувалися чемно, немов рівня, але їхні голоси чомусь дратували Зуба. «Зараз почнуть обійматися,— жовчно осміхнувся він, заходячи до холу.— От дідько! Події накопичуються, а я й досі не в змозі їх зв'язати. Чи це звичайний ланцюжок випадковостей?»

Роман Подолянин, жадібно докурюючи сигарету, з осторогою поглядав на полковника. За старою звичкою побоювався ментовського начальства, але Зуба удавано не помічав.

У холі, біля підніжжя зеленкуватих гранітних сходів, лежало тіло Ясельської. Із нею вже працював Давид Бахрадзе. Ослизнувшись на верхньому майданчику, жінка рухнула вниз, кілька разів перевернулася,

ламаючи кістки, а внизу вдарилася головою об кахельну підлогу.

На обличчі домоправительки застиг вираз болю та якогось потойбічного здивування. Її темно-синя спідниця задерлася, демонструючи панчохи, що трималися на рожевих резинках-підв'язках, яких жінки давно не носять. Але, схоже, покійній вони подобалися, або вона відчувала себе в них молодшою та енергійнішою. Під потилицею зібралася невеличка калюжка крові.

Зачувши кроки начальника поліції, Бахрадзе підвів голову і зі смішком зауважив:

— Ох і весела нічка трапилася! Маю гарну пару...

Мав на увазі Геннадія Ганжу, чие тіло досі чекало на розтин у холодильнику.

Михайло Нетеря сидів у кріслі біля журнального столика й позіхав. Сьогоднішній вечір йому геть перекапустили. Кіска на потилиці криміналіста кволо поникла, ніби хвіст у засмученого пса. Йому хотілося курити, але він стримувався, чекаючи, поки начальник поліції залишить садибу Колесника. От не сидиться полковникові вдома!

— Давиде Абрамовичу! — осмикнув медексперта Ярмоленко, одразу схопивши натяк.— Годі вам, мені оці ваші жарти вже в печінках сидять!..

Він насупився, демонструючи, що не має настрою шуткувати. Мовляв, «роби свою справу і своєчасно звітуй!»

Бахрадзе упіймавши хвилю, посерйознішав і несподівано видав кілька фраз, котрі скидалися на певну конкретику, чого він зазвичай уникав:

— Так, дійсно, вельми сумна історія. Гематом небагато, але... На поверхневий погляд, можна припустити травми хребта і масивний внутрішньочерепний

крововилив. Шийні хребці також, не виключаю, зламані. До того ж відкрите поранення в області правої скроневої кістки, що не зовсім характерно для таких випадків. Хоча... сходи кам'яні, характер падіння визначити важко, тому не буду забігати наперед. За свідченням очевидиці, смерть настала приблизно о двадцять третій сорок п'ять.

— Очевидиці? — стрепенувся полковник.

— Одна особа першою побачила тіло на підлозі в холі. І здійняла галас,— озвався лейтенант Райчинець — вони разом із колегою Веніславським першими прибули до будинку Дімича. Зазирнув у нотатник, прочитав: — Це трапилося через хвилину-дві після падіння Ясельської. Ім'я свідка — Катерина Туровська. Вона виконує обов'язки нічної чергової — вимикає світло, наглядає за електроприладами, слідкує за температурою повітря і роботою термостата. Її робоче місце тут, у холі. Туровська поверталася з третього поверху, де зачиняла вікна. Там розташовані гостьові кімнати. І буквально наштовхнулася на тіло загиблої. Перед тим вона не чула жодного звуку або вигуку, нікого не бачила. І взагалі нічого підозрілого не зауважила. Я її ретельно опитав.

Лейтенант виглядав задоволеним тим, що на якийсь час опинився у центрі уваги. Це йому лестило.

У найтемнішому куті холу під розкидистим фікусом ховалася дівчина у темно-синьому брючному костюмі — та сама «нічна адміністраторка». Звідти доносилося придушене схлипування, а її обличчя на темно-зеленому тлі листя рослини виділялося неприродною білизною. Страх сковував її рухи. Час від часу її погляд злякано оббігав поліцейських офіцерів, експертів, господаря дому і начальника служби безпеки, але жодного разу не зупинявся на нерухомому тілі

Ясельської, наче вона боялася вкотре пересвідчитися, що жінка мертва.

— Я хочу додому,— раптом жалібно пискнула дівчина.— Відпустіть мене, будь ласка!

Ніхто не звернув на неї уваги.

— Маса постраждалої — не більше п'ятдесяти кілограмів,— знову подав голос Бахрадзе.— Як на такий вік — легка, мов пір'їнка...

«Пір'їнка» й досі лежала перед ним, чекаючи завершення слідчих дій. Начальник поліції також чомусь барився. Діміч із Подолянином напружились. Десь на другому поверсі бубонів телевізор. Вікторія клацала пультом, гарячково перемикаючи канали, і кляла півголосом усе на світі. Щойно вона смакувала шампанським, і хміль досі шумував у її крові. Чому вона мусить терпіти присутність чужинців у домі, коли їй кортить ще випити або кохатися до нестями, до болю, до солоного присмаку крові в роті. А Дімича немає, він завис десь унизу.

«От навіщо та стара дурепа, яка так і не навчилася готувати каву як належить, бігала по сходах? — бурмотіла вона, ніби Степан перебував поряд і міг її чути.— Давно слід би її звільнити, щоби не пхала скрізь свого носа. Час уже мені навести тут порядок...»

І вона знову хапалася за пульт.

Те, що зараз відбувалося в холі, невимовно дратувало Вікторію. Вона навіть не встигла перевдягнутися — хоча не так уже й поспішала. Чекала на Дімича, спокуслива, розпалена випитим. А з'являтися перед поліцейськими у вечірній сукні, що змусило багатьох її суперниць проковтнути язика, було нижче її гідності.

— Аби подібним чином травмувати шийні хребці, потрібен певний «стартовий імпульс»,— міркував далі

Бахрадзе.— Із цього випливає, що... Боюся, картина виглядає навіть більш сумно, ніж я припускав. Найімовірніше, цю жінку зіштовхнули з верхнього майданчика сходів. Саме так — зіштовхнули. А далі її тіло рухалося по інерції, бо сама вона втратила орієнтацію у просторі та здатність хоч якось згрупуватися. Навіть невеличкої маси вистачило для спричинення несумісних із життям травм. А вам відомо, що одного разу сказав сер Ісаак Ньютон, побачивши пишну дівчину?

Полковник, як ворон, що націлився клюнути в чийсь око, чекав, щосили стримуючись, аби не вибухнути.

Бахрадзе трохи знітився. Пробурмотів:

— Що більша маса тіла, то більша сила тяжіння...— Хе-хе... Пишна дівчина! І тяжіння... Чоловічі рефлексії... Отак і робляться безсмертні відкриття!.. Але якщо її зіштовхнули, то це вже цілком інша справа... Маємо замах на вбивство, що виявився геть вдалим.

Діміч зі своїм начальником служби безпеки перезирнулися. Обидва цього вечора були на клубному показі мод. Бос прогулювався попідручки з Вікторією, Подолянин робив свою справу — охороняв. Водій чекав на них в автівці. А тут — чергова морока. У домі сталося вбивство. І поліція не відчепиться, поки не знайде вбивцю. Але хто міг заподіяти шкоду ні в чому не винній жінці?

Ба більше: ще у клубі Дімічу повідомили про смерть Геннадія Ганжі.

Через цю прикрість він хильнув зайву чарчину віскі. Виголосив тост: «За тих, кого вже нема! Йдуть справжні друзі, залишається саме лайно», — не помітивши, що до нього тягнеться зі своїм келишком Арсеній Бурміцький. Мер засопів, відчувши двозначність, але промовчав.

Згадавши бесіду із капітаном Зубом, Діміч по-справжньому запанікував.

Яким чином ці дві події можуть бути пов'язані із незграбними намаганнями спотвореного кулею слідчого докопатися до суті подій у «Мембері»? Недарма ж капітан з'явився тут разом із полковником Ярмоленком.

Усі грають проти нього, і ніхто — за. Поза спинами тієї юрби дрібних людців, які метушаться навколо нього, Діміч відчував — шкірою, інтуїцією, вовчим відчуттям, виробленим ще в дев'яностих, — присутність прихованого джокера. Таємничого вбивці, який цілив йому просто в серце. Він уже підбирався до Анжели, однак доньці невимовно пощастило в тій стрілянині — куля влучила в акваріум.

Від однієї думки, що могло трапитися інакше, Дімічу ставало зле. Серед ночі він прокидався в обіймах Вікторії і з жахом вдивлявся в напівморок. Навколо будинку блукали примари, не боячись ліхтарів. Зранку на росяній траві залишалися їхні невиразні сліди. Все щільніше стискалося кільце навколо нього, і це була не параноя — він фізично відчував присутність ворога. Тому притискався до гарячого жіночого тіла й годинами без сну чекав світанку. Вдосвіта привиди зникали, але трималися неподалік.

Наразі Діміч гарячково прикидав, хто з домашніх залишався цього вечора у будинку. Дочка Анжела, можливо, син Бажан, якщо нікуди не зав'язався. На території маєтку — Галина, колишня дружина. Не виключено, що прибігала сусідка Ксенія Сурма. Але Галина у головний будинок майже ніколи не заходила, вважаючи це недоречним. Пішла — то вже не повертайся. Проте ніхто їй цього не забороняв, тому мала таку можливість.

Хто ще? Нічна чергова Катря Туровська, дві служниці — Ребера і Хмільовська — молоді жінки, доглядають дім і готують (треба чи не треба) вечерю гос-

подареві, хай би коли він повернувся. Чужий точно не міг сюди потрапити. Двоє охоронців біля воріт, ретельно перевірені хлопці. Камери спостереження по периметру огорожі. «Що тут могло відбутися? — запитував себе Діміч. І мимоволі відчував, як десь глибоко-глибоко, на самому споді сповненого тривоги ества, народжується невиразний здогад. Довелося навіть притримати подих, аби позбавитися хвилювання.

Однак Бахрадзе, не дочекавшись реакції полковника, раптом висловив щось цілком протилежне:

— Але якщо її все ж таки не зіштовхнули, то маємо звичайний нещасний випадок. Друга за вагомістю версія. Поспішала, оступилася, не втрималася на ногах... Беркиць — і все!

— Ви мене вже задовбали отими своїми «але»! — гримнув Ярмоленко, метнувши на експерта розлючений погляд. — Колись мені терпець урветься, і я...

Він пригальмував, усвідомивши, що немає жодного впливу на зубоскала. Ну що з ним можна зробити, із цим досвідченим танатологом¹, який постійно сам викликає вогонь невдоволення на себе. Але з нього все, як з гусака вода. Прозектори сорому не ймуть, тим паче, що Бахрадзе підпорядковується не поліції, а головному лікареві місцевої лікарні Мухіну, а той тримається зовсім іншої думки про його чесноти.

Вилаявшись подумки, полковник уголос вимовив:

— Давиде Абрамовичу, годі вже випробовувати моє терпіння! Кажіть однозначно: так або ні?

І раптом охолонув. Чого це він завівся? Бахрадзе всього-на-всього висловив дві правдоподібні версії.

¹ Танатолог — фахівець, який вивчає динаміку і механізми вмирання, безпосередні причини смерті, клінічні, біохімічні і морфологічні прояви припинення життєдіяльності. Займається, як правило, насильницькими смертями.

Точніше на цьому етапі не міг би визначитися і сам Господь. Чи та сволота, що зіштовхнула жінку зі слизьких гранітних сходів. Усе подальше — справа поліції, яка має діяти за протоколом огляду місця, де трапилася несподівана смерть. Схоже, нервова напруга останніх днів відібрала в декого (він скося поглянув на капітана Зуба) залишки здорового глузду. А сам він піддався на тиск із боку приятеля.

Капітан, однак, відмовчувався, тому полковник знову звернувся до Бахрадзе:

— Хай там як, але хочу нагадати: маєте час до дев'ятої ранку. Рівно о дев'ятій — прошу бути присутнім на нараді у мене в кабінеті. Й дуже бажано — із попередніми висновками по обох епізодах. Тоді й обговоримо факти.

— О десятій, будь ласка!

— Гаразд, о десятій, — змилювався Ярмоленко.

— Давиде Абрамовичу, ви часом із собою горобинової настоянки не прихопили? — зі смішком озвався Нетеря.

Репліка вийшла невчасною — криміналіст привернув до себе загальну увагу.

Ярмоленко крутнувся на місці, аж запищала італійська плитка під підборами.

— А з вами, пан Нетеря, завтра матиму окрему розмову. Здається мені, що вам не місце в експертно-криміналістичній службі. Якось вона тіснувата для вас.

— Ну чому одразу тіснувата? — пробуркотів хлопець, але звівся і досить жваво рушив нагору сходами — знімати відбитки на перилах, досліджувати траєкторію падіння жінки та шукати інші докази, що могли би засвідчити наявність кримінального злочину.

Капітан Зуб, підхопивши Діміча попід руку, потягнув його до кута. Владне гиркання роздратованого

полковника йому набридло. Той неохоче піддався, водночас сторожко поглядаючи на капітана й намагаючись угадати його настрій. Він почувався виснаженим. Швидше би відповідні служби забрали тіло Ясельської — і спати, спати.

Полковник перехопив поглядом цей рух і зично наказав:

— лейтенанте Райчинець! Бери справу у свої руки. На ранок чекаю з доповіддю.

— Дімичу, мені конче потрібна твоя допомога, — пошепки вимовив капітан. — Годі тобі пручатися.

— Та не тягни ти мене! — все ще опираючись, прошепотів Колесник. — Хочеш пояснень — мій начальник служби безпеки до твоїх послуг.

Він жестом покликав Подолянина, щоби той наблизився.

«Трясця! — неприязно зиркнув на відставного мента Зуб. — Ярмоленко передав справу Райчинцеві. Цей підсовує свого череватого кнура. Облом з усіх боків».

Полковник виконав поворот кругом і попрямував до дверей.

«Здає, старий, — провів його поглядом Іван. — Дрібніє. До людей прискіпується. Про погони думає, а не про роботу, тоді як час спливає, і залишилося нам із ним небагато».

Відчуття цейтноту давило. Доба добігала кінця.

Ярмоленко поспішав на відпочинок.

А капітан Зуб цієї проблеми не мав — ніч його, замість відпочинку, виснажувала. Засинав тільки над ранок.

Особняк Дімича світив на все котеджне селище стривоженими вікнами.

Тут також не скоро поснуть.

— Той Подолянин мені не допоможе, — заперечив капітан, окинувши поглядом господаря садиби. В того хміль давно вилетів із голови, залишивши саму тривогу. — Дай мені повний список обслуги і домочадців, які були цього вечора вдома. Це по-перше...

Дімич скривився, ніби в нього зажадали дістати із сейфа документи «чорної» бухгалтерії. Він уже усвідомив свій прокол — не варто було кликати начальника поліції та його людей. «Швидка», реаніматори, носилки — і до побачення, незабутня Маріє Адольфівно. У лікарів на халатах великі порожні кишені. Написали б усе, що треба. Але тепер не відіб'єшся. Івана Зуба на полові не обдуриш. Але ж усе одно якось треба вибиратися із цієї скрути.

— Іване, я вже сил не маю. Може, завтра? — закинув він пробний шар, намагаючись, аби голос звучав приязно. — Май серце, пожалій старого. Тепер уже нема куди поспішати.

— Дімичу, кінчай кіно. — Капітан усміхнувся затерплюю посмішкою. — Чи мені не знати, що в тебе коняче здоров'я? Відпочинеш у камері.

Його охопив мисливський азарт. Якщо домоправительку таки вбили, то в домі Колесника ховається злочинець. Що як він якось пов'язаний зі зниклим «Миколою Дроздовим»? Дімича у жодному разі не можна відокремлювати від стрілянини в «Мембері». Вони безумовно пов'язані, хоча й досі незрозуміло, як саме.

Але Діміч, лощений та легалізований бандит із дев'яностих, у цьому епізоді перебуває в самому центрі, ліворуч — «Микола Дроздов», а праворуч — сам готель. Ось такий розклад. А жінка, найвірогідніше, на свою біду дізналася зайвого. Отже, мотив тут — приховування чутливої інформації. Вбивцю добре знала і не остерігалась Ясельська, тому й підпустила його впритул. А якщо злочинець свій, то діяв він за наказом Колесника. Або всупереч йому. А той, як завжди, мав незаперечне алібі.

— Це, нарешті, свинство,— обурився Колесник, звільняючись від Зуба.— Лейтенанте! — демонстративно звернувся він до Райчинця.— Переносьте слідчі дії на завтра. Вже пізня година. Я шанована людина, у місті зі мною рахуються. Даю слово: всі, хто зараз перебуває в садибі, залишаться на місці, ніхто нікуди не втече. Ваш начальник поїхав — і тим самим показав вам приклад. Не варто звичайний побутовий випадок перетворювати на дешеве шоу!

— Дімічу, не витрачай сили марно.— Зуб знайомим рухом дістав із кишені кайданки й похитав ними у повітрі.— Дешеві шоу — це твій фах, я їх надивився вдосталь. Тому сідай, складай список усіх домочадців та наявної обслуги. І надай дозвіл переглянути записи камер нагляду. У будинку, до речі, вони також є?

— Ні, немає,— фиркнув Колесник.— Тільки на периметрі. Ще бракувало, щоби такі, як ти, спостерігали за мною ще й удома!

Уявив Вікторію, яка шаленіє з досади нагорі, почервонів і засопів, немов щойно тричі бігцем здолав ті злощасні сходи від коханки. Копи геть зіпсували ніч. І вони не відступляться. До ранку не дадуть спокою.

— Я добрий,— незворушно зазначив капітан, граючись із кайданками.— Такі, як я, це ще благо для

тебе.— Особисто мені на хрін потрібні твої постільні розваги. Бійся, щоби не спостерігали такі, як той стрілець із готелю. Второпав?

Діміч його ігнорував. Найбільше йому зараз хотілося вигнати усіх з особняка й залишитися на самоті. Контроль над ситуацією вислизав із рук. Його лице загострилося, виказуючи готовність до атаки.

— Лайно! Ти ідіот, Іване! У мене ж охорона.

— У дзеркалі пошукай ідіота,— ущипливо заперечив капітан.— Якщо в тебе така крута охорона, то хто вбив твою домоправительку? Свої?.. Логічно?

— Це ще вилами по воді...— Колеснику забракло слів, він лише шумно віддихувався.

— Пане капітане, ви сказали «по-перше»,— раптом втрутився Роман Подолянин.— А де ж «по-друге»?

Його мутнуваті очі уважно вивчали обличчя поліцейського офіцера. У них — жодної тривоги — лише діловитість та спокій. Давався взнаки ментовський досвід. Так, шеф припустився помилки, звернувшись до поліції. Але тепер треба впевнено, без скандалу, розрулити ситуацію. Це саме той момент, коли він мусять використати свій авторитет.

Зуб розгледів під пахвою начальника охорони кобуру з пістолетом. Травмат чи бойовий? «Дурне питання,— негайно виправився Іван.— Той телепень має справжню зброю. Колесник отримав для нього всі можливі дозволи».

— А по-друге — стій мовчки, поки не буде команди! — Капітан у три кроки наблизився впритул до Подолянина.— Дозвіл на носіння вогнепальної зброї маєш?

— У мене нагородний «Макаров»,— не без пиhi повідомив Подолянин, не рухаючись із місця.— Заслужив. Може, не забули, що я колишній мент?

— Ти не мент,— зневажливо кинув Зуб.— Ти памперс для ось цього типа. Треба ретельніше перевірити твою особисту справу.

— Будь ласка,— ображено випростався начальник служби безпеки.— Перевіряйте. У вас, вибачайте, загострення...

Не став уточнювати, але й так було зрозуміло — йшлося про контузію.

— Гей! А нічого, що я тут стою і слухаю вашу перепалку? — втрутився Дімич.— Ходімо в кабінет. Там зручніше.

Роззирнувся наостанок, наче вперше побачив цей хол, а коли опинився у світлі торшера на сходах, стало помітно, як виразно поглибилися зморшки на його сухорлявому обличчі, одразу зостаривши його на кілька років. У карих очах — безвихідь. Костюм зім'явся, втратив лоск. Жодного сліду вечірнього пожвавлення. От чому він мусить страждати через смерть якоїсь незграби, ще й почуватися чужим у власному домі? Це, мабуть, найгірше у всій цій ситуації. Хоча, не варто так категорично, бо, може, найгірше ще попереду.

Перехопив погляд капітана Зуба і знизав плечима, немовби скидаючи з них тягар. Але тягар нікуди не подівся.

Кілька патрульних копів товклися знадвору біля вхідних дверей. У світлі мідно-багряного плафона їхні силуети видавалися облитими кров'ю. Дивне освітлення розважало хлопців — вони курили, спостерігаючи, як рожевий дим обплітає їхні голови, і кволо перекидалися словами в очікуванні команди «відбій». У нічній тиші їхні голоси звучали гулко, ніби з глибокої криниці.

На задньому дворі у вольєрі скавучали вовкодави, стривожені багатолюддям.

Шофер Гнат Довган, сидючи за кермом, голосно позіхав. Він теж чекав на відбій.

Нарешті Давид Бахрадзе покликав санітарів. Наказав найобережнішим чином перекласти труп Ясельської на носилки і спроквола рушив слідом. Навіщо поспішати, коли попереду — ціла ніч. Хоча причини для поспіху були — труп Геннадія Ганжі також чекав на нього в холодильнику, а начальник поліції зранку чекав попередніх висновків експертизи.

Лейтенант Веніславський звіддала поглядав на стихійно утворену слідчу групу. Чекав, що його покличуть. Але Юрко Райчинець, вірний друг, ніби забув про його існування. Сьогодні він отримав особисту вказівку від начальника поліції, а це майже посвята, що нею неможливо ні з ким поділитися.

— Ходімо,— погодився Райчинець із пропозицією Дімича, підкреслюючи, що саме він тут приймає рішення.— Надто вже тут напружена атмосфера.

— Йдіть собі,— погодився Зуб, зауваживши під фікусом «нічну адміністраторку».— Тільки у жодному разі не пийте його віскі — закуняєте! Список не забудьте скласти, і перегляньте відео з камер. Лейтенанте Веніславський! Опитайте охоронців на вході. Хто, коли і навіщо заходив на територію починаючи з дев'ятнадцятої вечора і до цієї хвилини, а головне — хто виходив. Ферштейн?.. Поліцію не брати до уваги.

Лейтенант навіть не спробував ухилитися — навпаки, охоче взявся за справу, бо вимушена бездіяльність його гнітила.

Після того як тіло домоправительки евакуювали, Катерина Туровська трохи заспокоїлася. Її бліде обличчя наче відтануло, щоки трохи порожевіли. Вона настільки оговталася, що почала міркувати: чи залишатися їй на робочому місці, чи за найменшої

нагоди тікати додому. Адже сьогодні все йде не так, як завжди: пані Ясельської немає, господар маєтку в розпачу, звичайний порядок геть зруйновано. Хіба повинна вона зараз чергувати тут, коли в домі повно поліції?

Нарешті прийнявши рішення, дівчина витерла хустинкою досі мокрі очі й рушила до виходу, оминаючи місце, де щойно лежала мертва жінка. Її каблучки лунко стукотіли по полірованій плитці.

— Хвилинку! — зупинив її капітан. — Ми з вами ще не поспілкувалися.

— Я все розповіла отому молодому офіцерові! — Від несподіванки Катерина оступилася і мало не впала. — Дозвольте мені піти, бо я досі не оговталася, навіть ноги не слухаються...

— Щиро співчуваю. Але мені потрібна ваша допомога. Чомусь я й досі не можу уявити перебіг вечірніх подій у цьому домі.

«Нічна адміністраторка» розгублено знизала плечима. Її роль тут мізерна — просто не спати вночі. Що вона може знати чи бачити?

Пухкі губи дівчини знову затремтіли. Капітан придивився до неї: молода, гарненька, схоже, освічена, але роботи за фахом не має. Дімич, старий козел, саме таких і підбирає. Ще й платить копійки.

— Де розташоване ваше робоче місце?

— Ось тут, у вестибюлі, — відповіла Туровська. — На кріслі за цим столиком. Сиджу цілу ніч, потроху дрімаю. Слухаю тишу. Навіть телевізор не дозволили дивитися, тож копірсаюся в телефоні, щоби не здуріти з нудьги, або читаю книжки.

— Гарну роботу вигдав для вас Дімич! — усміхнувся Зуб, намагаючись жартівливим тоном заспокоїти дівчину. — Кваліфіковану.

— Еге ж! — мало не з образою заперечила дівчина. — От тільки що робити, коли вночі від воріт гукають: «Відчиняй!». Подолянин дрихне без задніх ніг у флігелі. Будити заборонено, бо мусить бути свіжим, аби охороняти шефа. От і доводиться відшивати нічних гостей. А зранку Степан Дмитрович горлає: «Ти якого біса не пустила мого приятеля?». Я мовчу — а що на це казати? У них сім п'ятниць на тиждень — того пускай, того не пускай. Ще й Вікторія мені суворо наказала — жодної душі вночі, навіть надвір виходити не можна. А якось накинулася на колишню, бо та із сусідкою голосно реготали опівночі. У них же хен-паті¹ щотижня: п'ють шампанське, сміються, а Вікторія не терпить галасу. А інколи в нічну пору тут такий буває рух, що... Але це вже інша справа, мушу мовчати, бо мене негайно виженуть, якщо хазяїн дізнається...

Дівчина поправила жакет на грудях, зачепилася поглядом за те місце під сходами, де щойно лежало тіло Марії Ясельської, і відвела очі.

Ця ніч насправді її приголомшила. Вона піднялася на третій поверх, аби зачинити вікна у гостьових кімнатах, а дорогою назад, ніби щось відчувши, затрималася біля перил на сходовому майданчику, подивилася вниз й одразу помітила якусь незрозумілу купу лахміття, якої там не мало бути. Це її злякало, а придивившись уважніше, Катерина побачила темно-синю спідницю, оголені ноги і вивернуте вбік обличчя, що не можна було впізнати на такій відстані.

Від жажливої здогадки вся кров ударила їй в обличчя. Темно-синю непоказну уніформу, за наказом

¹ Хен-паті (англ. *hen party*) — буквально: зібрання курочок, дівич-вечір.

Дімича, мала носити виключно хатня обслуга. Тобто внизу могла лежати в той вечір лише одна із трьох — кухарка Леся Ребера, покоївка Жанна Хмільовська або сама домоправителька Марія Ясельська, яка жила на першому поверсі в лівому крилі, де розташовані комора та два-три приміщення, забиті новими, ще не розпакованими меблями та стосами коробок із подарунками, до яких у господаря не доходили руки. І що нижче Катерина спускалася сходами, то виразнішим ставало обличчя тієї, яка лежала на підлозі, наче зламана лялька.

Дімича з Вікторією, як на біду, вдома не було.

— То хто ще залишався у будинку цього вечора? — Зуб обережно поплескав дівчину по руці, котра знову почала тремтіти.

— Та, власне, нікого,— майже не вагаючись, відповіла Туровська.— Я, кухарка Леся і покоївка Жанна... А ще — Марія Адольфівна. Вона ходить нечутно, ніби не торкаючись підлоги. Ми навіть жартували: мадам Оцет вийшла на полювання...

«Мадам Оцет? Якого біса? — Капітан своєю чергою поглянув на місце, де щойно лежала домоправителька.— Хоча... У кожному домі свій фольклор. Отже, Ясельська — Оцет. Той, що очі видає. Мабуть, за характер прозвали».

— І все? Більше нікого? — перепитав трохи розчаровано.

— Ні, чому ж. У своїй кімнаті на другому поверсі спала Анжела, хазяйська дочка.

— Спала?

— Мені так здалося,— трохи подумавши, підтвердила Туровська.— Спочатку я чула музику з лівого крила. Анжела полюбляє гітару. Іспанські, аргентинські мелодії. Степан Дмитрович поділив другий поверх

натрое. Зліва — донька, справа — син Бажан. А сам із Вікторією — посередині. Третій поверх виключно для гостей. Там практично завжди порожньо. То я довго чула музику зліва. Анжела страждала. Потім, найімовірніше, заснула. Вона, певно, і зараз спить.

— Страждала? Чому?

— Гм... Це не моє діло,— дівчина нахмурилася.— Коли мене наймали, я була змушена підписати зобов'язання не розголошувати жодних відомостей про те, що відбувається в домі. Хазяїн суворо мене попередив.

— Он як? — підняв брову капітан.— Схоже на Дімича. Він без погроз ані кроку. Але сьогодні інший випадок. У будинку стався злочин, це майже доведено. Тож ви свідчите перед представником правоохоронних органів і маєте усвідомлювати, що за приховування інформації або лжесвідчення передбачено покарання.

— Нічого я не приховую! — придушено вигукнула Туровська, кинувши швидкий погляд нагору, куди піднялися Дімич із лейтенантом Райчинцем і Романом Подолянином.— Адже я дійсно мало що знаю. І хоч моя робота виглядає дурною, вона мені конче потрібна. Моя мати інвалід, батько помер, а в родині ще дві молодші сестри-школярки. Але якщо ви наполягаєте...— Дівчина перейшла на шепіт, раз у раз сторожко поглядаючи на сходи: — Поспілкуйтеся із сусідкою на ім'я Ксенія Сурма. Вона живе поруч, он за тим парканом, і постійно навідується до Галини Колесник. Обидві знають та обговорюють все, що тут відбувається, тільки пані Галина вам нічого не скаже — не в її характері, а от Ксенія — залюбки.

— Гарзд, дякую. Неодмінно поспілкуюся. А що робив протягом вечора Бажан?

— Виходив — повертався, знову виходив — і так само повертався...— Згадуючи про хлопця, «нічна адміністраторка» раптом із силою зчепила тонкі пальчики. Схоже, згадка про Бажана була для неї більш ніж неприємною. Якось він, дихаючи перегаром, притиснув її під сходами, і вона ледь випручалася, влучно вціливши йому коліном у пах.— Навіть не знаю, чого його носило. Кілька разів стукав у двері батькового кабінету, але Степана Дмитровича не було на місці. А потім остаточно зник. Я не зауважила, чи він залишив садибу, чи заперся у своїх кімнатах, бо відлучилася перевірити термостат, але, як бачите, його навіть тепер немає. Може, напився і спить, а може, завіявся у місто.

— Тобто у будинку були присутні шестеро осіб,— підсумував капітан.— Кухарка Ребера, покоївка Хмільовська, ви, Марія Ясельська, донька господаря Анжела і, вірогідно, син Бажан. Ну, місцезнаходження Колесника-молодшого ми зараз з'ясуємо. Отже, спричинити падіння Ясельської зі сходів могли тільки п'ятеро, якщо виключити саму жертву. Я точно порахував?

— А я тут до чого? — Очі дівчини зробилися майже круглими.— Навіщо це мені?

— Може, мадам Оцет надто вже вас діставала, а може, впіймала на якомусь смертному гріху. І ви одним порухом розв'язали проблему. А тоді зателефонували хазяїнові і повідомили, що виявили її тіло.

— Спритно це у вас вийшло! — обурено видихнула Туровська.— Але ви помиляєтеся. Не було в мене з Адольфівною жодних конфліктів. Господи, та я про щось подібне й подумати не могла б. Оцет оцтом, однак насправді вона була добра і справедлива. Хіба що інколи не стримувала язика.

— А з кимось іншим Ясельська мала конфлікти?

— Настільки серйозні? Ні, навіть уявити не можу. Її авторитет ніхто ніколи не заперечував. Гадаю, дарма ви шукаєте тут якийсь злочин. Може, вона й насправді сама оступилася?

— Не виключено,— відсторонено погодився Зуб, морщачись, наче від зубного болю.— Але маю розглянути всі можливі варіанти.

Ситуація чимось нагадувала випадок із Геннадієм Ганжею. Природним чином він помер чи був убитий? Давид Бахрадзе тримає паузу до ранку. Хоча насправді різниця полягає лише в тому, що капітан сам шукав зустрічі з бізнесменом, а про Ясельську вперше почув цієї ночі.

— Розглядайте,— нервово кивнула «нічна адміністраторка».— Але заради всього святого — не вплютуйте мене!

Й одразу стала на диво схожою на перелякану білку, що намагається сховатися у чужому дуплі.

— Добре. Тоді, будь ласка, покажіть мені, де кімната Бажана,— попросив капітан.

Дівчина якусь мить вагалася. Втім, вибір у неї був небагатий. Або відмовитися і скерувати слідчого до хазяїна дому, або самій виконати його прохання. Але Діміч зараз розмовляє з іншим поліцейським офіцером. Він украй роздратований, і краще не потрапляти йому на очі.

Зрештою Туровська визначилася. Не такий уже і гріх показати поліції, де мешкає Бажан. Це ж не прихована інформація. Тим паче, що в особисті апартаменти родини без дозволу сина або батька капітана все одно не допустять.

Вони разом рушили на другий поверх.

Діміч, певно, високо цінував свій гранітний кар'єр, бо наказав саме звідти доставити матеріал для сходи-

нок. Сходи із зеленкуватого каменю виглядали навіть занадто пишно, ніби в королівському палаці. Коли нагорі капітан озирнувся на хол, у голові майнуло: «Якби цей марнославний бовдур сподобився покласти тут звичайну килимову доріжку, то, може, Ясельська залишилася би жити. Але якщо її зіштовхнули — тут без варіантів. Та годі гадати — ранком Бахрадзе внесе ясність у всі ці питання».

Мигцем поглянув на годинник: добігає перша ніч.

Двері апартаментів, де мешкав Бажан, виявилися замкненими. Капітан кілька разів погрюкав кулаком, але зсередини не почулося ані звуку. Або хлопець спав, п'яний як чіп, або десь вештався.

— А де приміщення Анжели? — запитав Зуб «нічну адміністраторку».

— У протилежному кінці коридору, — відповіла дівчина.

Коридор проходив повз кабінет господаря дому, за дверима якого глухо бубоніли чоловічі голоси. Капітан лише злосливо фиркнув і сам-один попрямував у ліве крило особняка. Дівчина залишилася біля сходів — там, де вперше виразно розгледіла неживе обличчя Марії Ясельської на підлозі в холі. Сіла на сходинку, підібравши коліна, й закрила обличчя долонями. Цій виснажливій ночі, здавалося, не буде кінця.

Кімнату доньки Дімича капітан визначив за запахом парфумів. Постукав — і за хвилю двері трохи розчинилися, у щілину визирнуло заспане дівоче обличчя. Анжела кліпала, сердито розглядаючи незнайомця.

— Скільки можна? — нарешті обурено мовила вона. — Кабінет батька біля сходів. Вештаються тут, спати не дають... Господи! Хоч би швидше втекти звідси!

— Даруйте, дівчино. Я капітан поліції Іван Зуб, — представився слідчий, водночас міркуючи, що Анже-

ла, схоже, і справді спала. — У вашому домі стався нещасний випадок.

— Який випадок? — очі дівчини здивовано розширилися. Двері повністю розчинилися. — Щось із батьком?

— Ні. А чому ви саме про нього запитали?

— Та... Звісно ж... — Анжела зам'ялася. — Про кого ж мені думати, як не про нього?

— Ваша домоправителька Ясельська впала зі сходів. Загинула майже миттєво.

Дівчина на мить застигла, осмислюючи сказане. Біляве волосся вільними хвилями лягло на її плечі. Від неї віяло чимось напівзабутим — сонним, розслабленим теплом. І трохи халвою, котру лікарі суворо заборонили капітанові після поранення, щоби зберегти залишки зубів. Він відвів погляд від дівочої шиї, подумав: «До чого тут та халва — я ж її зроду не їв. Вона любила...»

Згадки про Лізавету все частіше приходили до нього, витісняючи з пам'яті інших жінок. До Марти він уже кілька тижнів не навідувався.

Особняк Дімича, розбуджений нещастям, повнився звуками, що віддалено нагадували говір натовпу, що поступово наближався. У кабінеті розмовляли чоловіки. Десь безупинно дзвонив телефон. Вікторія катувала телевизор. У вольєрах перегавкувалися собаки. На ганку хилиталися, покахикуючи, тіні патрульних.

Анжела зітхнула:

— Ох... Просто не можу повірити. Я ж лише кілька годин тому її бачила. Приносила мені крем з алое, щоби помастити шкіру на колінах. Чомусь почала грубшати... Кажете, упала на сходах?

В її очах майнула тінь недовіри. Поліцейський офіцер у напівтемному коридорі непокоїв її більше, ніж

смерть старої домоправительки. Чи вона ще не вповні усвідомила те, що трапилося?

— Або хтось її зіштовхнув,— уточнив Іван.— Коли ви востаннє бачили пані Ясельську?

— Та я ж уже казала! — дівчина переступила поріг, затуляючи поясок шовкового халатика, і мерзлякувато зіщулилася. Помітила постать «нічної адміністраторки» на верхньому щаблі сходів.— Приблизно о восьмій вечора. Може, трохи пізніше — я на годинник не дивилася. Принесла баночку із кремом і пішла. Після цього я навіть із кімнати не виходила.

— Хто ще був на той момент у будинку?

— Звідки ж мені знати? Батька точно не було. Вікторії теж. Може, Бажан десь тинявся. Не знаю точно, але мені здалося, що я чула його голос... Краще прислугов розпитайте — їй відомо все, що тут коїться. А всі інші взагалі нічим не цікавляться, кожен сам по собі. І ніхто нікого не хоче чути... Ні, це просто якийсь кошмар. От зараз прокинусь — і ви теж зникнете...

Дівчина усміхнулася до капітана, але усмішка вийшла якоюсь непевною.

«Вона ще дуже юна»,— подумав капітан, мимоволі згадавши і власний кошмар, що не полишав його ось уже три місяці поспіль.

Уява — страшна річ. Зуб зморщився, ніби щойно зачепивши незагоєну рану. Спогади напливають тоді, коли не чекаєш. Полковник Ярмоленко якось зазначив: «У тебе, Іване, через ті події планка просіла. А це, курва, така штука, яку вже ніхто й ніколи не в змозі повернути на місце. Хоч десяток комісій скликай — усе дарма! Кожен повинен власноруч тримати оту планку».

Ярмоленко тримає. Сидить у кабінеті, підписує папери, гиркає на підлеглих, а ввечері розслабляється коньячком. І педантично перекидає листки календа-

ря. Із планкою у полковника все добре. На відміну від нього.

— Пані Анжело, якщо вже випала нагода... Я давно хотів з вами поговорити про той випадок у готелі,— капітан ще раз пильно поглянув на дівчину.— Ми обоє були там присутні. Але я мало що пам'ятаю через певні обставини...

Спробував усміхнутися, але усмішка вийшла вимученою.

— Мені теж наче відбило пам'ять,— мимоволі відтворила ту саму посмішку Анжела.— Лише Аня Демедюк перед очима. І ще — кров фонтаном з її шиї...

Вона уривчасто зітхнула, ніби їй бракувало повітря. Щільніше загорнулася у халатик. В очах — за давненький страх.

— Усе відбулося майже миттєво. Я не встигла нічого зрозуміти...

— Спробуйте пригадати, хто ще був у той момент у холі?

— Та лише кілька людей. Тривали останні приготування до презентації. Океанолог з Одеси поправляв дизайн дна акваріума. Щось йому там не сподобалося. Поруч зі мною стояла Аня...

Анжелі довелося проковтнути клубок, що підступив до горла.

— На ресепшні сиділи дівчата,— продовжила вона.— Їх було, здається, троє... Якийсь робітник поправляв повітряні кульки під стелею, стояв на драбині. Хтось іще метушився, не пам'ятаю... Мама Ані сиділа в кріслі, їла морозиво — ми їй купили у барі, щоби не заважала. Там же, у барі, гуділо з десяток чоловіків. Загалом — звична обстановка. Аж раптом...

«Раптом у холі з'явився кілер,— подумки продовжив капітан.— І розпочав стрілянину. Лише одного

й досі не розумію: палив він хаотично чи прицільно? Стосовно нас із Льонею — більш-менш зрозуміло. Нейтралізував загрозу. Проте інші... То була інерція, чи він намагався знищити когось конкретного? Хто там перебував, кого я не можу вирахувати?»

— Той робітник на драбині... Ви його знаєте?

— Н-ну... Здається, бачила кілька разів,— замислилася Анжела.— Він начебто працює вантажником у ресторані. Можна спитати в готельної адміністрації. Я зауважила, що повітряні кульки підвішені не так, як треба, і його хтось прислав із драбиною.

Капітан Зуб детально пам'ятав матеріали кримінальної справи, яку вів київський майор Ставницький. Той Гнатюк і справді належав до персоналу готелю. Завжди заклопотаний, сірий, якийсь непоказний дядько, що й досі працює підсобником. Під очима мішки — наслідок зловживання спиртним, залишки якого бармен Гриць Ішак задешево збував роботягам. Хіба хтось став би наймати вбивцю заради тихого алкоголіка?

— А цей океанолог, Хейфіц... Він не здався вам підозрілим?

— Чому б це? — здивувалася дівчина.— Він чудовий спеціаліст, постійно занурений у наукові проблеми. Та він, здається, навіть толком не зрозумів, що тут відбулося. Був дуже засмучений руйнуванням акваріума та загибеллю рідкісних морських істот, тому хутко зібрався і повернувся до Одеси.

— Ви його знали раніше?

— Ні. Батькові друзі порадили звернутися до знаного фахівця.

— Он як... — промимрив Зуб.

Щодо «батькових друзів» мав особливі міркування, хоча які претензії у цьому випадку?.. Одеські колеги

допитали Хейфіца, ретельно вивчили його біографію і зв'язки. Нічого суттєвого. Окрім основного фаху зажив популярності як спеціаліст з оформлення офісних акваріумів — наразі це популярна в певних колах іграшка. Жодних контактів зі злочинним світом.

«Кілер вистрілив чотири рази. Припустімо, дві кулі призначалися поліціантам, це зрозуміло — йому було потрібно нас зупинити. Але навіщо знадобилися ще дві? Яка в тому була потреба?»

— Добре,— буркнув Зуб, невдоволено сутулячись.— У мене більше нема питань. Повертайтеся до себе, пані Анжело.

«Нічна адміністраторка» так само нерухомо сиділа на сходах, наче не наважуючись спуститися туди, де після падіння опинилося мертве тіло нещасної домоправительки і досі на кахлях видніли сліди крові. Вона навіть не обернулася на його кроки.

«Жінки,— механічно констатував капітан.— Багато емоцій, а толку катма».

Голоси в кабінеті господаря досі бубоніли, причому наразі домінував голос Дімича. Що-що, а переконувати він мастак. Однак долучатися до цієї бесіди Зуб не мав ані найменшого бажання.

— Мені потрібно поговорити з кухаркою,— вимовив він, звертаючись до худорлявої спини дівчини.

Туровська мовчки звела на нього очі, підвелася й рушила у прибудову, що використовувалася для господарських потреб.

Кухарка Леся Ребера, сухорлява й метка жінка, яка навіть о цей пізній порі поралася біля плити, жваво поглянула на капітана й відсунула з вогню сотейник з якоюсь пахучою підливою. Очі жінки дивилися прискіпливо, оцінюючи поліцейського.

Так, ця нічка видалася сумбурною. Однак смерть смертю, а їсти людям треба. Може статися і так, що хазяїн, незважаючи на час, накаже подавати вечерю. Він полюбляє їсти окремо, коли всі вже сплять. І зазвичай м'ясні страви. Якось сказав їй, що у злиденному дитинстві постійно мріяв про ковбасу — вона йому так привабливо пахла, аж світ паморочився. Тепер наздоганяє.

У кожного свої забаганки.

На тапчані біля вікна сиділа покоївка Жанна Хмільовська, моложава жінка, зовні цілком упевнена в собі. Недружно поглянула на офіцера й відвернулася. На вигляд їй можна було дати років тридцять п'ять. «Жіноче літо,— оцінив Зуб.— Усе знає, все вміє, нічого не боїться». Мимохідь відзначив, що таким, як Хмільовська, личать керівні посади, а не уніформа служниці. Міцний характер. Однак кожен сам обирає власну долю. Покоївці інколи доводилося просиджувати в кухні цілу ніч, чекаючи, поки не покличе господар. Хоча найчастіше жодних викликів не було, і жінки коротали час за балаканиною.

Обидві, природно, знали, що сталося в будинку, але нічого вагомого додати не могли. На той момент, коли

загинула «мадам Оцет», вони перебували в кухні й нічого не чули. А потім про них узагалі забули, навіть поліція, аж поки не з'явився Зуб.

Вивчаючи обличчя жінок, капітан міркував: «Треба порадити молодим слідчим, аби здійснили повний хронометраж подій у будинку — аж до хвилини. Хто, де та в який час перебував, кого і де бачив. Потім необхідно скласти детальну карту-схему пересування людей. Розбіжності неминуче виявляться, й одразу з'ясується, хто бреше. Якщо Ясельську вбили, то тільки за те, що вона дізналася зайвого. І цього «зайвого» у будинку Діміча — хоч греблю гати, бо тут живуть поза законом. Але як може бути пов'язана загибель літньої жінки з діями заїжджого кілера? От лайно!»

Настрій остаточно зіпсувався, але, уже збираючись іти, про всяк випадок запитав:

— А все ж таки — чому саме «мадам Оцет»?

Жінки презирнулися.

— Гм...— усміхнулася Хмільовська.— Без оцту не обійтися. Але і з ним зле, коли забагато. Так само і з Марією Адольфівною... Не знаю, як тепер житиме садиба. Мені, наприклад, її бракуватиме.

— Буде жити так само, як і жила,— заперчила кухарка.

Бо знала мало не все про страви.

І нічого — про людей.

Лейтенант Юрій Райчинець зранку був, м'яко кажучи, не дуже свіжим. Мабуть, Діміч таки не скупився на віскі. Помітивши хлопця через вікно чергової частини, капітан вийшов назустріч, але Юрій зробив вигляд, ніби страшенно поспішає, і спробував ухилитися від розмови. Лише нетерпляче зиркнув і переклав з руки в руку шкіряну течку, що мав при собі.

— Лейтенанте, маю прохання,— зупинив його Зуб, нічим не виказуючи, що цілком розуміє його стан.— Ти ж із Харкова?

— Так, із Харкова,— дещо здивовано підтвердив лейтенант.

— Отже, зможеш мені допомогти. Мене зацікавила одна персона з оточення Діміча — себто громадянина Колесника. Маю на увазі його фінансового директора, такого собі Іллю Остромира. Він, як кажуть, виходець із Харкова, син відомого у свій час кримінального авторитета Луки Остромира, який мав кличку Льора Мирний. Наразі Льора Мирний не при ділах — ще років двадцять тому чкурнув до Південної Африки. Може, давно й дух випустив. Але про сина — жодних даних. Тож не міг би ти поцікавитися по своїх каналах, що собою являє теперішній фінансовий директор компанії «Мембер» Ілля Лукич Остромир? Надто вже мені його фейс не сподобався. Сам знаєш — яблуко від яблуні далеко не котиться. Хіба не так?

— Ось тому ви й не любите нас, харків'ян,— спробував пожартувати молодий слідчий.— Якщо із Харкова — то неприємний тип. Ще й російськомовний, Боже збав. Але ж діти за батьків начебто не відповідають?

«Не відповідають. Проте користуються їхніми парасолями»,— мало не бовкнув Зуб, маючи на увазі прокурорську посаду батька Райчинця. Натомість вимовив:

— У тебе інша масть. Козирна... То допоможеш?

— Гаразд, я зв'яжуся з батьком,— трохи завагавшись, відповів лейтенант, водночас прикидаючи, що б могло означати таке відверте прохання з боку відстороненого від справ капітана. Зуб звернувся саме до нього, і це мало дещо значити.— Не буду сперечатися — навколо громадянина Колесника крутяться різні людці. Звісно ж — подібне до подібного... А все ж таки смерть домоправительки Ясельської здається мені нещасним випадком. Не бачу підстав хоч когось підозрювати у злочинних діях.

Капітан кивнув, не вступаючи в дискусію. «Ясна річ: із ким п'єш, за того й руку тягнеш... Що ж, дочекаймося висновків Бахрадзе».

Вчора він ще добрих дві години прокрутився на нічному обійсті Колесника. Опитав охоронців, поговорив з колишньою дружиною Діміча, навідався до сусідки Ксенії. Майже переконався, що смерть Ясельської не пов'язана зі стріляниною в «Мембері», але вирішив не здаватися. Його мета — людина, що називала себе «Миколою Дроздовим». Усе решта — клопіт полковника Ярмоленка і молодих слідчих.

Потім довго, не поспішаючи, пішки повертався до міста.

Охоронці продемонстрували йому журнал, у якому ретельно занотовували імена всіх, хто відвідував сади-

бу Дімича. Багато хто фігурував там під криптонімами «НВ», «ЖЗ», «Лівий А.», «Беберя», «Жора Смик». Хто би здивувався — все, як і належить у злочинському гнізді. Сусідку фіксували під прізвиськом «Шнурок». Учора вона приходила до колишньої дружини господаря о 19:15, вийшла о 23:10. Тобто приблизно за пів години до події, що сталася в будинку. Доньку і сина записували невигадиво — «Д.» і «С.», Дімича — «Свій», Вікторію — «Нова». Колишню дружину — «Петля». Обслугу обох статей реєстрували за їхніми справжніми прізвищами, тільки садівника і двірника Нестора Білібончика чомусь ніколи не дописували до кінця. Десь на середині його прізвища охоронцям ставало ліньки, от і виходило: «Біл.», «Біліб.» чи ще якась фігня. Оскільки Білібончик приїжджав на моторолері ще досвіту, а залишав маєток у сутінках, записи про нього починали денну вахту і, найчастіше, закінчували її. Минулої доби садівник виїхав за ворота о 22:25. «Варто з ним поспілкуватися»,— подумав капітан і виписав із журналу у сторожці Несторів номер телефону. Але телефонувати було запізно, а зранку він узагалі про нього забув.

Реєстр у журналі охорони зацікавив капітана Зуба тільки в одному сенсі. Згідно із записом, «С.» вискочив за браму о 23:40, практично в той самий час, коли Ясельська впала на сходах. О третій ночі він ще не повертався, тому капітан залишив у садибі двох патрульних, наказавши, щоби Бажана затримали і негайно доставили в поліцію. Судячи з того, що в черговій частині затримання не було зафіксоване, син Дімича десь переховувався. Звісно, не без допомоги батька або матері. Ось він — підозрюваний номер один!

У садовому будиночку, де проживала Галина Колесник, світилися вікна. Колишня дружина Дімича не спа-

ла. На стук відгукнулася не одразу, загаялася. Нарешті відчинила двері, визирнула. Ця висока ставна жінка зі слідами колишньої краси чимось нагадала капітанові Анжелу, от тільки в її оселі пахло не парфумами і халвою, а скипидаром і сухим зіллям. У великій кімнаті, куди Галина запросила капітана, попід стінами були складені стоси картин, а на мольберті він розгледів незавершений етюд — напівоголений куц калини, вкритий гронами криваво-червоних ягід. Гострі гілки начебто впивалися у темно-фіолетове небо.

— О, здається, ви працювали! — зауважив Зуб.— Вибачайте, що завадив.

— Нема за що вибачатися. Просто заспокоюю таким чином нерви.— Жінка байдуже поглянула на полотно і повернула її лицем до стіни.— Можете мені розповісти, що там відбувається? Поліцейські не пустили мене до великого дому, а Степан заблокував телефон.

— Можу,— охоче погодився капітан.— Однак і я маю розпитати вас про деякі речі.

— Про які саме? — Галина стурбовано дивилася на нього широко розплющеними сірими очима.

Вона насправді здавалася стурбованою, весь час нервово крутила у руках забутий пензлик.

— Це стосується вашого сина,— відповів капітан, кинувши швидкий погляд на зачинені двері до іншої кімнати.

Йому здалося, що там хтось є. Може, Бажан ховається в матері? У охоронців є запис про те, що він залишив територію. А тим часом кращого сховку годі й шукати. Принаймні, попервах. Колесник і його колишня нізащо не здадуть сина. У цьому вони заодно.

Галина перехопила цей погляд, злегка осміхнулася:

— Шукаєте Бажана? Навіщо він вам?.. У мене його нема.

Вона навстіж розчахнула двері кімнати, що правила їй за спальню.

— Ось, дивіться... То що там насправді сталося?.. Поясніть заради бога!

Голос її схвилювано завібрував. І не дивно. Діміч виплутається, а от в Анжели та Бажана можуть бути неприємності. Жінка, вочевидь, уже знала про загибель Ясельської, але прагнула подробиць. Слідчий хотів того ж.

— Ви, мабуть, уже в курсі. Загинула ваша економка пані Ясельська,— промовив капітан, торкнувшись крісла-гойдалки, яке злегка заскрипіло, погойдуючись.— Невдале падіння зі сходів. Однак є деякі підстави вважати, що хтось їй допоміг.

— Боже праведний! — Галина нарешті кинула пензлик на помальований робочий стіл. Хруснула довгими пальцями.— Шкода... Яка шкода!.. Але ж це могло трапитися суто випадково... Марія постійно бігала, їй завжди не сиділося на місці. Я навіть заздрила їй: набагато старша за мене, а стільки енергії... То справжнє лихо — на кому тепер буде триматися дім?

Мимоволі жінці спало на думку, що її намір перебратися до міста зараз геть недоречний. Її обличчя засмутилося.

— Чому ви вирішили, що її зіштовхнули? — вимовливо спитала вона.

— Не я вирішив, а експертиза,— злукавив Зуб.— Тому мусимо кваліфікувати цю подію як вдалий замах на вбивство. Тож я шукаю вбивцю.

— А до чого ж тут Бажан? — видихнула Галина.

— Якщо об'єктивно, то саме він — головний підозрюваний. До того ж залишив будинок саме тоді, коли загинула Ясельська.

— Але навіщо? Навіщо Бажанові це могло знадобитися? — Зараз Галина здавалася по-справжньому обуреною.— Якщо хочете знати, він її любив! Марія панькалася з ним із дитинства. Коли ми зі Степаном вирушали в мандри, вона його доглядала, готувала з ним уроки, розважала... Ні, не вірю! У Бажана добра душа...

Зауваживши скептичний погляд капітана, жінка завагалася, а тоді додала:

— Він... він по-справжньому щиросердний хлопчик. Якби ви знали, як він переживає за свою наречену. У неї онкологіч... Та ні! Я категорично заперечую. Мій син не може бути причетним до цього злочину. Шукайте когось іншого!

— От я і шукаю,— удавано погодився Зуб.— Може, ви підкажете. Скажімо, із ким ворогувала пані Марія? Хто міг бажати їй смерті?

— Н-не знаю...— Галина розгублено глянула на картину, повернену до стіни. Аж раптом змінила тон.— Гадаєте, мені приємно скніти у цій халупі? Колишня, яка відмовляється покинути чоловіка! Як тільки мене не називають! Але я мати, я переживаю за дітей і мушу залишатися тут, поки вони не влаштовані у житті. Степан суха і черства людина, він їх не чує і не розуміє — як не чув і мене. Все в нього всохло, за виключенням однієї штуковини, та й та...

Галина відвернулася, ховаючи презирство.

Тільки сліпий не зрозумів би, що йдеться про юну коханку її колишнього чоловіка.

— Колесник має алібі,— немовби спростовуючи її натяк, повідомив капітан.— Саме у цей час він разом із Вікторією та охоронцями перебував на публічному заході. Тому підозрюваних можна порухувати на пальцях однієї руки: кухарка Ребера, покоївка Хмільов-

ська, «нічний адміністратор» Туровська, ваша донька Анжела і Бажан. Усі вони перебували в будинку на момент загибелі Ясельської.

— І більше нікого?

— За виключенням охорони. Чи маєте якісь інші відомості?

— Ні,— твердо вимовила жінка.— Тільки повинна заявити: моя донька і мій син не здатні на злий вчинок. Повірте — ніхто краще, ніж мати, не знає своїх дітей...

«Ох, пані Галино,— подумки заперечив капітан.— Скільки разів я вже чув щось подібне. Але ніхто краще, ніж поліцейський, не знає, якими сліпими інколи виявляються матері. Іноді просто дивом дивуєшся».

Але вголос спитав:

— Отже, вам невідомо, чи мала ворогів загинула Ясельська?

Він знову начебто розсіяно хитнув гойдалку.

— Ні, невідомо,— жінка роздратованим жестом зупинила рух крісла.— Ніхто їй зла не бажав. Я впевнена.

— Але ж недарма її прозвали «мадам Оцет»!

— То по-дружньому,— посміхнулася Галина.— Вона теж знала, як її прозивають, і сама сміялася над цим. Марія мала авторитет і розбиралася в людях.

Вона випросталася й озирнула свій доробок — безладно складені полотна. Тут їм бракує місця. Треба шукати просторіше приміщення.

— Гаразд, більше не буду вам заважати,— Зуб поглянув на повернене до стіни незакінчене полотно.— Але наостанок дозволю собі одну пораду. Коли побачите сина, передайте йому, щоби негайно з'явився в поліцію. Це буде корисно для нього у будь-якому разі. Якщо він винен — явка з повинною полегшить

покарання. Якщо ні — підозру необхідно зняти, давши пояснення. Це дуже просто.

— Просто? Ох, знали би ви, як насправді непросто,— із несподіваною гіркотою мовила жінка.

За кілька хвилин їхньої розмови Галина начебто постаріла. Звісно, колишня дружина Дімича мала свої особисті таємниці, які ніколи не відкриє чужому. Але це вже не його клопіт.

Уже на ганку, зупинившись, спитав навмання:

— Ви завжди так пізно працюєте?

Мідне світло над дверима особняка фарбувало подвір'я в неприродні кольори. Силует джипа Степана Колесника чорнів на тлі садових ліхтарів, що розбігалися доріжками в глиб ділянки. На другому поверсі в кабінеті Дімича жовтіло велике, на пів стіни, вікно, за яким перебували сам господар й обидва лейтенанти. Кілька тіней біля брами блимали жаринами цигарок.

— Зазвичай саме о цій порі маю особливу наснагу,— відповіла Галина.

Водночас вона напружено роздумувала над тим, де може переховуватися від поліції Бажан, і ця думка цілком прозоро відбивалася на її обличчі...

Сусідка Ксенія Сурма вже чекала на капітана.

Світилася лампа на ганку, билися об скло нічні комахи, мурмотів радіоприймач, а сама жінка сиділа в плетеному кріслі, ледь чутно побрязкуючи спицями, і спостерігала за вогнями, що осявали сусідський особняк. На носі — окуляри для плетіння, на грудях — інші, із товстими лінзами.

«Ось і ще один вартовий,— гмикнув Зуб.— Ті, що на грудях, певно, для того, щоби краще бачити подвір'я Колесників».

Жінка скинула на нього очі й усміхнулася. А тоді жваво доповіла: мовляв, побачила поліцейські машини, зателефонувала до подруги і спитала, що сталося. Галина також ще нічого не знала. Вибігла зі свого садового будиночка і звернулася до чоловіків, які товклися біля будівлі. Так вони про все й дізналися. І нема нічого дивного в тому, що Ясельська, ця уїдлива і склочна особа, знайшла саме такий кінець. Надто вже вона метушилася, намагаючись водночас опинитися всюди, і показуючи, що саме вона тут головна. Служиш, то служи, а не вислужуйся. А насправді головною в домі залишалася Галина — не дарма й діти приходили до неї за порадою, та й сам Степан із нею рахувався. От тільки з Вікторією він схибив. Авжеж, відомо — літні чоловіки втрачають розум, побачивши гарненький задок. Волосся сивіє, а голова шаліє.

— Галя розумна й добра жінка. Одна біда — її слабкий характер. Не має сили послати їх усіх під три чорти і почати жити власним життям, — завершила свій монолог сусідка.

Є такий різновид свідків, із якими слідчому краще спілкуватися у пів вуха, ретельно фільтруючи почуте. Вони все знають наперед, на все мають вичерпні відповіді. А насправді можуть завести розслідування в глухий кут.

Ксенія Сурма мешкала у величезному будинку сама і, звісно, нудьгувала. Її син збудував здоровезну триповерхову хоромину, а сам із невісткою та двома дітьми виїхав до Мюнхена. Він був айтишником за фахом, таких спеціалістів завжди небагато, їм добре платять і радо приймають. От він й обрав Німеччину, бо там порядок. Утім, збирається повернутися в Україну, і Ксенія не може дочекатися, коли побачить онуків.

— Ось, бачите, — нитка. — Жінка вказала на клубок у кошику, потім кивнула на освітлений особняк. — Там теж вона є. Тільки її не видно, бо вона, так би мовити, сердечна. Обплутує всіх, хто в тому будинку живе...

— Що ви маєте на увазі? — зацікавився капітан.

— А те й маю! — охоче відповіла Ксенія. — Галина не може покинути Степана, присохла до нього. А сам він схиблений на тій прищепці — Вікторії. Його донька Анжела закохана у фінансового директора Іллю Остромира і мріє втекти від батька. У сина Бажана важко хвора дівчина — онкологія... Мало не сьогодні просив у матері грошей на її лікування. Продовжувати?

Зуб кивнув. Нехай виговориться. Те, що він почув досі, особливої цінності не мало. Походеньки Дімича його не цікавили. І у Бажана погана репутація. Тут ні додати, ні відняти. Проте, бач, не пощастило хлопцеві з дівчиною. І тільки той слизький Остромир показався з іншого боку. Звабив дівчисько, готове чкурнути з ним світ за очі. Може, і до Льори Мирного у Південну Африку?

Але як тікати з порожніми руками?

Ксенія дрібно розсміялася:

— Тоді продовжую. Садівник Нестор Білібончик небайдуже позирав на Марію Ясельську, та й вона на нього. Справа в них, здається, йшла до одруження. Білібончик має будиночок у селі неподалік, холостякує. Ніщо ніби їм не заважало — а, бач, смерть стала на заваді.

Жінка замовкла, наче їй не вистачило слів, але невдовзі опанувала себе.

— Той Білібончик — узагалі бідолаха. У нього дружина згоріла. Розпалювала пічку, ненароком облила себе керосином і спалахнула. Нестор був надворі, а коли забіг до хати, на ній уже весь одяг палав. Поми-

рала вона важко, із криками та прокльонами на адресу чоловіка. Міліція висунула Несторові звинувачення у навмисному підпалі — хтось дослухався до тих прокльонів. Тоді він продав ферму, худобу, обидва трактори, а гроші віддав Колеснику, щоби якось виручив. Присудили Білібончику сім років, але Степан витягнув його із зони через півтора. Допоміг, ніде правди діти, бо сім років — то величезний строк, тим паче, що й вини за ним не було... А після повернення Нестор наче запряг себе — і вдень, і вночі хребет ламає на його господарстві.

— Цікаво,— кивнув капітан.— Але не дивно — біля Колесника завжди кучкуються свої.

— У якому сенсі? — відірвалася від плетива сусідка.

— Мічені,— з притиском відповів Зуб.

— Білібончик не мічений,— заперчила Ксенія.— Він безвинно постраждалий.

Вона таки насправді співчувала садівникові.

— Ну... І багато тут таких... постраждалих?

— Не рахувала. Але є інші. Ось, наприклад, шофер... як його... Довган, здається. Він часто крадькома шепочеться із покоївкою Хмільовською. Я їх постійно бачу отам, позаду куща, який малює Галина. Як ви гадаєте, про що в них ідеться?

— Про погоду,— буркнув капітан.

— Отож! — підсумувала свої спостереження жінка.— Всі, всі обплутані цією таємною ниткою. Хоча вам, шановний, цього не зрозуміти.

Вона пильно озирнула капітана. Стиснені щелепи, шрами, похмурий погляд, холостяцька неохайність.

«До дідька! Ще один психолог знайшовся»,— озлився Зуб.

Дістав сигарету, запалив. У маєтку Дімича додалося ще якихось вогнів. За такої ілюмінації половина

котеджного селища почне гадати, що ж сталося на подвір'ї в найбагатшого бізнесмена. А нічого! Молодий хазяїн провчив служницю, яка в чомусь не догодила. А по тому втік.

— На все добре!

Мовчки крутнувшись на підборах, капітан вийшов із будинку Ксенії.

Услід почулося:

— Я теж добре знаю, що таке самотність, пане офіцер. Страшна річ. Тікайте від неї якнайдалі!

«Дурна пліткарка,— подумки вимовив він.— Що ти можеш знати про моє життя?»

Повертався до міста, відчуючи моторошну порожнечу у грудях. Вона гнітила й важко гула. Від курива нудило. Зоряне небо над головою не рухалося, наче залякло назавжди. Так і його власне життя завмерло, мов стоп-кадр: дві секунди, у які вмістилися гримаса болю на обличчі лейтенанта Коровая і дзижчання куль, що шукають ціль. Усе. На цьому хтось натиснув кнопку «Пауза», і не відпустив, наче йому судилося навіки залишитися у холі готелю «Мембер». І всі його нападки на Дімича, дрібні провокації в розмовах зі свідками — лише спосіб урятуватися звідти, імітація дії. Справжні слідчі навички втрачені, досвід не працює.

Годі! Час здаватися ескулапам...

Після розмови з лейтенантом Райчинцем Зуб знову засів за остогидлі папки, сповнені застарілих повідомлень. У черговій частині навперебивки озивалися телефони. Майор Тетерук щось писав, ворущаючи губами, мов старанний школяр. Може, звіт, а може й донос на нього. Замислюючись, Тетерук починав гризти ручку,

а його товстий ніс морщився і ставав схожим на квашений огірок.

Із папкою під пахвою капітан забився у звичний кут. Хочеш жити — треба щось робити! А що робити, коли не хочеш жити? «Паскудна ситуація! — вилаявся він, скреготнувши нечутливими зубами.— Льюня Коровай чекає на операцію, а я тут бомки б'ю, не знаю, за що вхопитися. Ярмоленко потирає руки — геть нейтралізував мене. Кілера нема й сліду, до нього не дотягнутися».

«5 травня, 7:50. Сторож школи-лицею № 3 Соломченко І. Д. повідомив, що вночі невідомі зрізали на спортивному майданчику великий шматок штучного покриття. Дільничний офіцер старший лейтенант Майстришин А. А. встановив, що до злочину причетні десятикласники Гутченко А., Сидорук Є., Марченко К. Начебто килим знадобився їм для будівництва куреня в урочищі Тясьма-Лаз. Планували запрошувати на дозвілля дівчат. Наготували вина, закупили ліхтарики. Справу передано в адміністративну комісію міської ради для відшкодування збитків».

На сходах гримнув дверима Давид Бахрадзе. Невже десята? Начальник поліції скликає нараду — але без нього. Та й навіщо там контужений капітан, у цьому пристойному товаристві?

Зуб підхопився і рушив назустріч експерту. Одрозу за турнікетом перехопив і потягнув у кут, подалі від очей і вух Тетерука.

— Давиде Абрамовичу, я вас чекав, як самого Господа! — кинув танатологові просто в обличчя.

Розгублений Бахрадзе видихнув:

— Слюші, дарагой, зачем нервничаєшь?

— Та я цілком у формі,— запевнив капітан.— Однак моє терпіння вичерпалося. Кажіть швидко: що Ганжа?

Відчував, як у грудях зростає тремтіння. Нерви натяглися до краю. Зранку не випив пігулки, прописані лікарями — забув після важкої ночі. Щелепи оніміли, ніби під наркозом, губи заохололи, погано слухалися.

— Не буду нічого казати,— запротестував, пручаючись, медексперт.— Це насильство! Нечувано — у поліції, на очах у колег...

— А якщо так?

Бахрадзе скосив очі: просто в підребер'я йому дивився ствол пістолета.

Експерт вичавив із себе:

— Передозування, без жодних сумнівів. Спазм серцевого м'яза як наслідок порушення електролітного балансу, викликаного неконтрольованим вживанням пантопразолу. Ця речовина міститься в таких поширених таблетках, як, наприклад, «Нольпаза». Інгібує секрецію соляної кислоти у шлунку за рахунок блокади протонних pomp парієтальних клітин...

Зуб наморщив чоло, намагаючись усвідомити. Помітивши це, Бахрадзе змилостивився:

— Тобто, знижує кислотність. При неконтрольованому вживанні виникає ряд ускладнень, зокрема, серцевих. Аналіз показав, що вміст пантопразолу в тканинах померлого п'ятикратно перевищує норму. Судячи зі стану печінки, така концентрація зберігалася протягом досить довгого часу, до того ж Ганжа не цурався алкоголю. Ще один мінус йому в карму, а в підсумку — гострий серцевий напад. Існує лише два варіанти: або він сам помилився в дозуванні, або речовину регулярно підмішували йому в їжу. В обох випадках результат однаковий — отруєння. Але довести другу версію буде важкувато.

«Підмішували»,— вирішив Зуб, згадавши заплакану, із патьоками туші на обличчі вдову Ганжі. Конф-

лікт у родині ставав усе гострішим, ділили майно. Ще й Завадська побічно підтвердила, що померлий віддавав перевагу їй. Ситуацію можна було змінити тільки таким радикальним засобом.

У темно-карих очах патологоанатома зблиснув вогник. Він перестав пручатися й прошепотів:

— Капітане, я вам співчую, але...

— А Ясельська? — перебив Зуб, роззираючись коридором.

На щастя, він виявився порожнім: колеги ховалися по кабінетах, чекаючи виклику до Ярмоленка.

— Капітане, звісно, я вам співчую,— насмішкувато повторив Бахрадзе, відштовхуючи вказівним пальцем ствол «Форта» від своїх ребер.— Але ви не зняли зброю із запобіжника.

Зуб квапливо клацнув запобіжником, потім, трохи повагавшись, знову повернув важілець на місце і сховав пістолет у кобуру. Спитав:

— То що там із Ясельською?

— Вона котилася сходами, будучи вже мертвою.

— Оце так поворот! Хіба можна визначити, що сталося раніше — вбивство чи падіння?

— Можна. За відсутності специфічної реакції клітин на певні барвники. Більшість пошкоджень на тілі Ясельської з'явилися вже після її смерті. А смертельне поранення в області правої скроневої кістки було завдане десь нагорі. Важким тупим предметом. Не дерев'яним. Спускайте зі шворки Нетерю та оперів, аби шукали знаряддя вбивства і сліди крові у коридорі. Десь неподалік від сходів.

— То коли ж настала смерть?

— Майже точно у визначений свідком Туровською час: двадцять три тридцять — двадцять три сорок п'ять. Ми опинилися на місці злочину дуже швидко —

буквально за кілька хвилин після вбивства. Може вам надати копії актів судово-медичних досліджень тіл Ганжі та Ясельської?

— Ні, йдіть бо вже,— зрозумів його іронію капітан.— Полковник чекає. Широ дякую.

— Що тут відбувається? — висунувся із чергової частини майор Тетерук.

— Нічого особливого. Просто домовляємося сходити на пиво,— зблиснув щербатою усмішкою Бахрадзе і швидким алюром рвонув на другий поверх.

До десятої залишалося ще дві хвилини. Полковник Ярмоленко завжди вчиняв прочуханку тому, хто заходив останнім. Проте нарада втратила для капітана будь-який сенс. І не дивно — навіть останній дурень зможе скласти два та два... Дідько! Відтепер усе ясно як білий день. Ганжу зігнала зо світу ревнива дружина, не витерпівши його любовних пригод. Вероніка Завадська, певно, була лише останнім епізодом у його походеньках. Йшлося про розлучення, поділ майна, а жінка Ганжі за фахом біолог чи хімік, що майже те саме. Може й порадилася зі спеціалістом, котрому відомий принцип дії цілком безневинного препарату, який можна придбати у будь-якій аптеці. Бідолаха тягав із собою презервативи, почуваючись захищеним, а тим часом його організм руйнувався зсередини.

Марію Ясельську вбив і скинув зі сходів син Колесника Бажан. Найімовірніше, проникнув у батьків кабінет, шукаючи грошей, і домоправителька застала його там. Бажан страшенно злякався, вдарив жінку, а побачивши наслідки скоєного, втік. Діміч зараз його десь ховає і за жодних обставин не віддасть поліції.

Що ж, покладено початок кримінальній кар'єрі молодого спадкоємця. Із батькової колії не вискочити.

Але все це не те.

Що робити з «Миколою Дроздовим»? Де його шукати?

Злість і розчарування — нічого іншого. Ці відчуття вивели капітана надвір. Випалив сигарету, за нею другу. Літо закінчується, спека трохи спала. На відкритих майданчиках кафе товчється молодь, яка завжди знаходить гроші і час на розваги. Місто живе звичним життям, навіть не здогадуючись про те, що так мучить слідчого, відстороненого від справ. Губи пересохли від спраги. Перед очима постав запотілий янтарний кухоль пива. Над ним — задоволене обличчя полковника Ярмоленка. «Ех, Іване, Іване!.. Хіба ми з тобою сподівалися, що так закінчимо? Планка — пам'ятаєш? — то важка річ. Впала — й до побачення. Та і хрін із нею! Здавайся, Іване, і мені теж стане набагато легше».

Сплюнув, відганяючи марення.

Повернувся на ганок і гупнув стулкою вхідних дверей так, що аж задзвеніли скляні перегородки у черговій частині.

«5 травня, 17:17. Громадянка Демедюк Зінаїда Йосипівна, 1969 р. н., телефон... адреса... повідомила, що вандала зруйнували пам'ятник на могилі її чоловіка».

На мить здалося, що серце зупинилося. Перед очима замиготіли дрібні брижі, в голові затуманилося. Пальці затремтіли. Майнула злякана думка: «Ось що значить забути про *пігулки*». Але відчайдушним зусиллям усе ж таки змусив себе зосередитися.

— Капітане, що з вами? — затермосив його лейтенант Крайній, вихопивши із заціпеніння. — Вам зле?

Зблідлий Іван шумно видихнув, підвів до хлопця круглі, мало не божевільні очі й здавленим голосом попросив:

— Прочитай, лейтенанте... Ось тут.

Молодий поліціант нахилився і прочитав запис чергового офіцера, підшитий до папки, дивуючись, що в ньому могло так вразити колегу.

— «П'ятого травня, 17:17. Громадянка Демедюк Зінаїда Йосипівна... телефон... адреса... Заберіть папець, будь ласка!.. Повідомила, що вандала зруйнували пам'ятник на могилі її чоловіка...»

— Ось так! — вигукнув Іван. — Засранці!

Усі, хто на той час перебував у черговій частині, Perezирнулися. Схоже, у контуженого капітана знову напад.

Зуб одним рухом вирвав із теки аркуш і, немов зачумлений, вискочив до коридору. Ноги самі понесли до кабінету Ярмоленка.

Однак у приймальні дорогу йому перегородила капрал Артемова.

— Не можна! От хоч ріжте мене — все одно не пушу. У полковника нарада!

Капітан відсунув її, наче не почувши. Тоді заплутався в подвійних дверях, ніби раптом потрапив у темну шафу, ледве відшукав потрібну дверну ручку, штовхнув від себе.

Начальник поліції саме на той час розпікав на всі заставки Райчинця і Веніславського. Діставалося обом, до того ж за всі негаразди, що трапилися останнім часом у місті. Генеральський хронометр безупинно клацав, а показники падали. Майор Ставницький не озирвався із Києва. Кілер безслідно зник. А молоді слідчі й досі розгулюють із гонором, мов весільні шафери. Десантувалися до провінції, трохи порозважаються — і вирушать далі, де весело та безпечно.

— Не зараз! — гаркнув, почервонівши від люті, полковник, побачивши капітана Зуба. — Ти що собі дозволяєш, Іване? Зникни негайно — у мене нарада!

— До біса твою нараду! — відповів Зуб, не впізнаючи власного голосу.— Тобі відомо, що ми могли завадити стрілянині в «Мембері» ще за двадцять днів до її початку?

Мимовільно торкнувся щоки. Рана нила. А з ортопедичного ліжка на нього дивився лейтенант Коровай.

Льоня давно не бував у цьому кабінеті. І, певно, вже не буде. Хто ж його в інвалідному візку піднімає на другий поверх?

Зуб недобре, ніби вибираючи, куди вдарити, поглянув на полковника. Той розгублено озирався, наче очікуючи допомоги. От що робити із цим ненормальним?

Нарешті Ярмоленко нахмурився, зібрав папери зі стола й оголосив:

— Перерва на п'ятнадцять хвилин. Мусимо бути поблажливі.

Оперативники, допівці¹, слідчі, експерти шумно звелися і рушили до дверей, перемовляючись на ходу. Капітана Зуба знали геть усі. Коли йому в голову щось забреде, ні за що не відчепиться. «Слюші, дарагой, краще одразу зніми свій “Форт” із запобіжника. Полковник — людина вперта»,— пошепки, зблиснувши щербатим зубом, порадив Давид Бахрадзе.

— Ох, і який же я тупий!..— вигукнув Іван, наблизившись до столу начальника.

— Наші вам вітання! — фиркнув Ярмоленко.— Теж мені — новина! А я думаю: «Якого милого він сюди пхається?». Ну, тепер зрозуміло — зізнатися, що тупий.

— Ти, між іншим, так само! — запевнив Зуб, не дбаючи про субординацію.

¹ Дільничні офіцери поліції (ДОП).

— Іване! Трохи охолонь! А то я не подивлюся, що ми друзі. Ти як поводишся?

Зуб краєм ока помітив, що Бахрадзе затримався біля дверей, витріщаючись на цю сцену. Його побоювання можна було зрозуміти: пів години тому капітан погрожував йому зброєю, а зараз залетів без дозволу до начальника поліції і змусив перервати важливу нараду.

— Ходімо, Давиде,— поплескав патологоанатома по плечу Нетеря, радіючи, що уникнув розгону. Два трупи в морзі, обидва з ознаками криміналу, а з його боку — жодних доказів.— Хай ці двоє поспілкуються. Може, якийсь толк із того вийде.

— Ось, читай! — Зуб жбурнув на стіл перед Ярмоленком папірець з обірваним краєм.

— Що я маю читати? — полковник сердито відсунув клаптик.— Ти відсторонений від справ. І з чергової частини теж. Усе — моє терпіння вичерпане! Якщо ти не розумієш добра, то...

— Читай, Василю Павловичу. Цей дзвінок був зафіксований п'ятого травня цього року.

Він знову поклав перед Ярмоленком видерте з підшивки повідомлення.

— «П'ятого травня, 17:17,— неохоче почав полковник, роздратовано сопучи.— Громадянка Демедюк Зінаїда Йосипівна... телефон... адреса... повідомила, що вандали зруйнували пам'ятник на могилі її чоловіка».

На цьому він замовк, нібито чекаючи пояснень. І водночас подумав: «Це, врешті, нестерпно. От чого, прости Господи, він казиться? І допоки це триватиме?».

— Демедюк! Ну ж бо, Василю!.. Невже прізвище Демедюк тобі ні про що не каже? — запально вигукнув капітан.

У приймальні щось із гуркотом упало. Мабуть усі учасники наради юрмилися там, дослухаючись до перепалки в кабінеті начальства.

Схоже, капітан Зуб остаточно злетів із катушок. І тепер тероризує самого керівника міської поліції.

17

З гори, з-за ламаної лінії лісу, що чорніла на тлі ледь світлішого нічного обрію, майнув, наче світловий меч, промінь самотньої фари і хутко помчав униз, до мосту, який місцеві мешканці прозвали «Марусиними грудьми» за двійко напівкруглих прогонів, чимось схожих на жіночі перса. Міст перетинав річку Тясьму, а виклали його з каменю ще за хрущовських часів — по ньому мала пройти залізнична колія до західних теренів Поділля. Вже були змонтовані навіть рейки і шпали, аж раптом плани вищого керівництва змінилися. Залізниця пішла вбік, оминаючи Пригороду, рейки розікрали, а просмолені шпали розтягли, бо добре горять у печі. Залишився гарний кам'яний міст над прудкою річкою в ущелині, до якого вів путівець, котрим зрідка проїжджали автівки з глухих сіл, вози та велосипеди тутешніх дядьків.

Уночі «Марусині груди» важко нависали над повною зір річкою, а згодом це місце припало до смаку всіляким самогубцям. Першою стрибнула на кам'яне ложе Тясьми красуня Маруся, чие прізвище давно було забуте. Кажуть, закохалася в моряка, який пішов у далеке-далеке плавання. Чи то в цигана, що помандрував у Бессарабію. А вона носила дитя під серцем...

Потужний чоппер додав газу біля підніжжя горба, й одразу ж залопотів по кам'яному мостовому настилу. Промінь фари вихопив із темряви підйом на протилежному березі річки. Дорога закручувалася, видря-

пуючись нагору, і зникала серед полів. Десь на сході жевріло нічними вогнями місто, але тут на кілька кілометрів в окрузі не було жодної живої душі. Закинула місцина заросла деревами і чагарником, тишу порушувало лише лунке диркання двигуна. Навколо все спало, зморене переддосвітньою дрімотою.

Раптом байк хитнувся і впав на дорогу, закрутившись, мов дзиґа. Фара шалено покремсала ніч — і згасла. Тріск і скрегіт гарячого металу в темряві, останні вихлопи двигуна. Нарешті і вони змовкли. По дорозі, глухо калатаючи, покотився шолом мотоцикліста — наче вистріляна снарядна гільза.

За хвилину з того боку, куди прямував чоппер, спалахнули автомобільні фари, освітивши розбитий байк із високим хромованим кермом, лискучий шолом на мосту і нерухоме тіло водія. Все це здавалося несправжнім, якимсь ірреальним, наче на поверхні Місяця. Стукнули дверцята автівки, й у промінні фар з'явилася чоловіча постать. Велетенська тінь впала на настил мосту. Постать нахилилася, придивляючись до місця аварії, запалила сигарету. Фари вихоплювали її силует, наче на полотні літнього кінотеатру. Невдовзі невідомий повернувся до машини і вимкнув світло.

Знову навкруги запанувала ніч.

Темна постать легкою ходою прошелестіла до мосту.

Там чоловік дістав ніж й обрізав тонкий тросик, що перекривав проїжджу частину від перил до перил. Жбурнув униз, у ворухливу темряву річки. Потім підійшов до шолома й копнув ногою. Шолом неохоче відкотився. Зсередини дивилися розплющені очі байкера, на бруківці поступово розросталася чорна пляма. Тросик розсік шию і відтяв голову мотоцикліста, немов японський меч. Незнайомець бридливо підняв шолом разом із його вмістом і жбурнув, як кулю в ке-

гельбані, вниз. Десь глибоко в темряві хлюпнула Тясьма, проковтнувши здобич.

Тепер на черзі тіло. Незнайомець обшукав кишені шкіряної куртки і джинсів байкера. Дістав водійське посвідчення, телефон, за поясом намацав пістолет. Хмикнув, дивуючись зухвальству безтурботного їздця і забрав знахідки собі. Вхопив безголовий труп під руки, підтягнув до краю, перевалив через перила і пхнув від себе. Тіло, наче тінь сови, пронеслося під аркою і рухнуло у воду з гучним сплеском.

— От і все,— сплюнув йому вслід чоловік.— Тепер — твій «Гарлі». Будеш ганяти в пеклі.

Він підняв з дороги мотоцикл, трохи прокотив і з розгону скерував у діру в перилах. Цього разу Тясьма відгукнулася так, ніби її боляче вдарили. «Гарлі» досяг донного каміння, загуркотів металом і поступово зсунувся у вирву, створену течією. Підстраховуючись, чоловік дістав ліхтарик і ще раз ретельно оглянув місце події. Помітив розбитий підфарник і скинув ногою з моста, засипав дорожнім пилом криваву пляму. Відтепер майже ніщо не свідчило про те, що сталося на мосту.

Чоловіча постать ще раз нахилилася над ущелиною, посвітила вниз. Із тридцятиметрової височини промінь ліхтаря ледве сягав темної, немов моторне мастило, води. Пляма світла пробігла кам'янистим берегом. Стрімкі потоки, викручуючись по зміїному, мчали поміж скелями. Жодних ознак, що десь там лежать мертвий байкер із відтятою головою та його крутий мотоцикл. Незнайомець ще раз повів ліхтарем і рушив нагору — туди, де залишив свій автомобіль. Уже на ходу презирливо кинув:

— Ти, недоумку, свою справу зробив, хоч і препа-срудно... Тепер моя черга.

Через збудження чоловік важко дихав, у прокуре-
них грудях свистіло від тютюнового диму. Поспішав
опинитися якнайдалі від цього місця.

Темрява поволі втрачала щільність, відступаючи
перед світанком.

Світло ліхтарика бігло перед незнайомцем, наче бі-
лий пес, який вказує дорогу.

ЧАСТИНА ДРУГА

ЖЕРЕБ

Блукаючи по Вишньому кладовищі, капітан Зуб міркував:

«Є в цій історії щось таке, чого я й досі не можу усвідомити. Добре, “Микола Дроздов” нейтралізував нас із Льонею двома пострілами. Здавалося б, достатньо. Ні! Третій постріл, слідом — четвертий. Навіщо він вистрілив у ту дівчину, подружку Анжели? Схибив? Цілився в когось іншого? Хто ж, трясця, там міг бути, окрім тих, хто нам відомий? Паніка? Інерція стрільця? Тупа злоба через те, що все пішло шкереберть? Хтось найняв кілера, щоби вбити саме цю молоду жінку?»

Останнє припущення капітанові не сподобалося, і він рішуче його відкинув. Дурня! Із якої причини? Чим вона могла завинити?

Може, той «Микола Дроздов» звичайний психопат, діяв цілком спонтанно?

У капітана раптом занили всі відсутні зуби.

Ні, вирішив він, ціллю найманого вбивці був хтось інший. Анна Демедюк стала випадковою жертвою. І тут же сам собі заперечив: «А чому ж тоді зруйнували могилу її батька?»

Старовинні, вкриті мохом і тріщинами склепи разом із задумливими посірілими святими на надгробках наче навмисно згрудилися й не пропускали його по вузьких стежинах, зарослих травною. На старі кладовища родичі не ходять. Їх стає все менше й менше. Коли восени листя падає, не людині це зупиняти, як і плин часу. Го-

родяни переселяються за місто. Скульптури на могилах гублять носи і пальці. Крадії давним-давно поцупили все, що вважали цінним. Сюди не вчащають похоронні процесії, бо тут лише зрідка дозволяють ховати тих, хто має родинні склепи чи вільні місця в огорожі.

Анну Демедюк поклали коло батька. А самого Демедюка, якому зруйнували надгробок, біля його батька. Десь тут, серед дубів і лип, має тягнутися шеренга родинних могил. Місто колись віддало Вишньому кладовищу найкращу ділянку землі. Тодішні градоначальники Пригорщі вирішили: поважні містяни мають право на гарний вічний спочинок. Із Вишнього видно півсвіту на захід і на схід, хоча мерцям це, певно, байдуже, а саме місто звідти схоже на зросток грибів-підпеньків, що вмовстився в петлі, утворені Тясьмою. Побурілі від давності бляшані дахи церков і старовинних будинків темніють, вкриті нічною росю. Сонце щойно прокинулося і не встигло їх підсушити. Далеко на сході червоною смугою, мов стрічка на прапорі, тягнеться тонка хмарка. Вершник дня ще не випірнув із-за горизонту. Золотоверха ратуша, як дзеркальне скельце, першою підхопила його промені і наразі зблискує, ніби вмиа нічною вологою.

Іван Зуб, не витерпівши чергової безсонної ночі, ще досвіту вирушив на Вишне кладовище.

Разом із полковником Ярмоленком вони прийняли рішення: нікому жодного слова. Випадкова знахідка капітана ошелешила й роздразнила обох. Усі попередні версії полетіли шкереберть. Тож до дідька Діміча з його паскудним кодлом. І нехай мирно спочиває ревнивий полковник Завадський — нікому він не потрібен. Усе це пройдений етап. А вбивствами Ганжі та домоправительки Ясельської нехай займаються Райчинець із Веніславським. Це цілком на їхні зуби.

Усе, все скасовується. І відсторонення Зуба від слідчої роботи також. Десять поряд замаячила примара ббивці на мотоциклі, проте без гальм.

— До біса ту дрібноту! У нас із тобою — остання можливість, — загорівся полковник. — Тож не впусти її, Іване! І можеш робити все, що вважаєш за потрібне.

Помовчавши, полковник зітхнув. Далася взнаки звична обачливість.

— Але в рамках здорового глузду. Сподіваюся, пам'ятаєш, що це за штука?..

Капітан кивнув, погоджуючись. Але настанову Ярмоленка зрозумів по-своєму: щоби нікого не злякати, слід і далі вдавати контуженого дурника. Йому до цього не звикати.

Усміхнувся затерпими губами і запхав у кишеню аркуш із повідомленням матері застреленої дівчини. Хтось сплюндрував могилу її чоловіка. П'ятого травня вона поскаржилася в поліцію, причому інших фактів цвинтарних безчинств ані в той день, ані в наступні не зареєстровано. Знищеним виявився лише надгробок колишнього санітарного лікаря Антона Антоновича Демедюка.

Що ж до Ярмоленка, то він, навіть в азарті, завжди пам'ятає про погони. Здоровий глузд для нього — ніби запобіжник на зброї. Жодних непередбачуваних дій, жодних рішень за рамками регламенту. Але навіть він полковнику, той запобіжник, коли все і так зрозуміло? Три місяці тому, двадцять п'ятого травня, кілер застрелив Аню Демедюк. Через двадцять днів після дзвінка стурбованої жінки до чергової частини. Майор Тетерук навіть не дав доручення перевірити інформацію про вандалізм на кладовищі.

То яка погань познущалася над пам'ятником всіма забутого санітарного лікаря?

І що це мало означати?

Не може ж бути випадковим збігом той вандалізм на кладовищі і загибель доньки померлого під час стрілянини в «Мембері»?

Кладовищенські дерева стережуть мертвих, але тягнуть гілля до живих. У їхньому шумовинні вчуваються голоси.

Капітан сутулився, поглядаючи в гущу листя. Хто тут може говорити, окрім вітру?

Він ще довго блукав поміж пам'ятниками з написами й овальними фото на емалі. Зашпортувався за згаслі свічки та порожні скляні банки з-під квітів. У траві шурхотіли ящірки, тікаючи поміж потрісканих плит. Очі мертвих з портретів проводжали його довгими поглядами. Він їх відчував, ті очі, поводив плечима, ніби струшуючи із себе павучків, що спускалися з гілок. Пізнє літо пускало в повітря срібне волоття, не бажаючи відлітати. Синє небо обіцяло стійку та ясну погоду. За капітаном тягнувся хвіст сигаретного диму. Палив, аби перебороти сум'яття.

А ось і він: Демедюк Антон Антонович, головний санітарний лікар міста. Дати: 27.11.1970–06.06.2000.

Напередодні Зуб обережно, ні до кого не звертаючись, вивчив історію родини Демедюків. Батьки — прості люди. Міщани у третьому поколінні. Демедюк-старший — муляр, який залишив у місті кілька кам'яниць, зведених власними руками. Попивав, як і належало роботязі, не без того. Але його шанували в місті завдяки рідкісній майстерності. Помер 1985 року. Мати — Горпина Демедюк, дівоче прізвище Колиганова, коректор у районній газеті, досі жива. Член комуністичної партії, була депутатом міської ради. Антон Демедюк-молодший ще за радянської влади закінчив школу, відслужив в армії. Згодом

захистив диплом у Львівському медичному інституті і за кілька років був призначений головним санітарним лікарем міста. Мабуть, не без допомоги матусі. Наказ про призначення підписаний міським головою Арсенієм Бурміцьким. На цій посаді молодий спеціаліст нічим особливим не відзначився. Помер раптово — від крововиливу у мозок. За висновками лікарів — геморагічний інсульт унаслідок гіпертонічного кризу на фоні травми черепа. Потрапив в автомобільну катастрофу, у якій, за виключенням його самого, жоден із пасажирів не постраждав. Наїхав на великій швидкості на камінь, машину викинуло в кювет. Надто молодий для такого діагнозу, але з ескулапами не посперечаєшся.

Жодної зачіпки, повна відсутність негативу у біографії. Хіба що прізвище Арсенія Бурміцького насторожувало. Але ж мер на те й мер, аби підписувати документи.

Дружина Демедюка, Зінаїда Йосипівна, 1969 року народження. Львів'янка. Подружжя відсвяткувало студентське весілля ще 1991 року в гуртожитку на Майорівці. По закінченні навчання переїхала разом із чоловіком до Пригорщі. Працювала методистом у відділі культури міськради. Зараз — безробітна. Після загибелі доньки важко захворіла: ускладнення, спричинені цукровим діабетом. Подружжя пара майже десять років не мала дітей, Аня народилася вже після смерті батька. П'ятого травня їй виповнилося двадцять років. За висновками Давида Бахрадзе, на момент смерті була на четвертому місяці вагітності. Зять — Ігор Кайда — водій-далекобійник, ганяє фури Європою. Одружені, але залишилися при своїх прізвищах.

«Що ж це виходить? — міркував капітан. — У день народження доньки невідомі зруйнували надгробний

пам'ятник батька. Хтось добре обізнаний стосовно сімейних дат?»

А через двадцять днів божевільний кілер застрелив цю молоду вагітну жінку в готелі «Мембер». Ось такий розклад.

Це виглядає, як помста.

Але кому?..

Антонові Демедюку, який уже два десятиліття спочиває на Вишньому кладовищі? Чи, припустимо, Ігорю Кайді, який водить фури?..

Могила Демедюка знайшлася під крислатим дубом. Поруч — свіжий горбик землі із тимчасовим хрестом. Доньку поховали біля батька. Надгробок Антона хтось акуратно поновив, але сліди руйнувань залишилися. Сонце світило в порцелянові очі головного санлікаря, і він начебто мружився. На Зуба дивився чоловік у краватці та білій сорочці під піджаком. Так фотографуються на паспорт — відповідально й серйозно. Він не знав, що доля відміряла йому коротке життя, хоча, судячи з виразу обличчя, щось відчував і сумував наперед.

Дівчина на портреті безтурботно всміхалася.

От вона точно ні про що не здогадувалася. І вже ніколи не дізнається, за що саме її вбили.

Капітан сів на лавку й роззирнувся.

Щелепи затерпли і нили. Туфлі заросилися у траві. Серце щемило. Він був сам-один серед холодних могил, ще не зігрітих ранковим сонцем. На цвинтарі, як ні в якому іншому місці, людина відчуває свою незахищеність.

Під пахвою тиснула кобура з пістолетом.

Добре би зараз хильнути чарку і задушевно, не поспішаючи, із кимось поговорити.

Але з ким? Льоня Коровай у лікарні. А з полковником Ярмоленком хіба поговориш? Собі дорожче стане.

Довга, сріблясто-біла фура зі смарагдовою смугою нерозбірливого фірмового логотипу, мов угодована гусінь, заповзла на подвір'я, обсажене високими туями, і застигла, пискнувши гальмами. Тут, на околиці міста, більше простору, та й дороги вільніші. Двоповерховий дім Демедюків дивився просто в поля, і капітан Зуб мимоволі зазначив, що його фасад певним чином нагадує обличчя покійного господаря. Було в ньому щось скорботно-невизначене.

«Тільки без рефлексії! — наказав собі капітан. — До цвинтаря звідси далеко. Цікаво, а який вираз в обличчя Дімика?»

Згадка про Колесника чомусь розлютила його. Кілька днів роботи пішли псові під хвіст. Ще й мета — впіймати і живцем закопати божевільного «Дроздова» — здавалася такою реальною. Але рухався він геть в іншому напрямку. Дімика вчергове викрутився. Проте вляпався його синок, який зараз переховується. Але то ненадовго, все одно за skoєне доведеться відповісти.

«Не переймайся, Дімику, — подумки пообіцяв Зуб. — Ще не все скінчилося, і я до тебе обов'язково повернусь. Дай тільки час».

А от навіщо Демедюкові знадобилося будуватися на самому краю міста, на відшибі? Навіть довелося позичити ровер у лейтенанта Крайнього, щоби дістатися сюди.

Від рефрижератора «MAN» тхнуло пальним і задушливим теплом. Гума коліс теж пашіла жаром. Величезна вантажівка зовсім недавно заїхала у двір. Капітан побачив як вона паркувалася ще здалеку, й одразу зорієнтувався. Біля кабіни порався молодий чоловік у синьому комбінезоні. Тиждень щетина чорніла на щоках і підборідді. Він щось бурмотів собі під ніс і дзенькав гайковими ключами, зазираючи до моторного відділення. Ворота залишилися відчиненими, тому гостя він помітив лише тоді, коли позаду почувся дзвоник велосипеда.

— О! — здивовано вигукнув молодик, озирнувшись. — Усе, як на трасі: велосипедисти з'являються ніби нізвідки!

Він жартував і водночас насторожено розглядав незнайомця.

— Доброго дня! — привітався Зуб і, трохи повагавшись, притулив велосипед до здорового колеса фури. — Здається, мені пощастило. Якщо не помиляюся, ви — Ігор Кайда.

— Так, це я. І чим же вам так пощастило?

— Я з поліції — капітан Іван Зуб. — Він зам'явся. — Навіть не знаю, як почати...

— Та так прямо й кажіть, — порадив молодик.

Витер ганчіркою руки і з цікавістю поглянув на офіцера. У його рухах відчувалася впевненість — дававсь взнаки водійський досвід. Він і поза кермом поводився так, ніби долав складну розв'язку: зосереджено і цілеспрямовано. Кинув оком на велосипед і підморгнув:

— Що, поліція перейшла на двоколісні?

— Не вся, — усміхнувся у відповідь капітан. — Перевіряю реагування колег на скарги громадян. А це, як ви, певно, розумієте, робота невдячна. От наприклад:

п'ятого травня цього року ваша теща Зінаїда Йосипівна зателефонувала до чергового відділку й поскаржилася, що невідомі зруйнували надгробний пам'ятник її чоловіка Антона Антоновича Демедюка.

— Я навіть не знав, що вона телефонувала,— спохмурнів Кайда.— Ну, був такий випадок. Ми з Анею встигли відновити пам'ятник... І що це за люди — вештатися по кладовищу, руйнувати надгробки! У голову некладається...

— Надгробки? Ви бачили й інші руйнування?

— Правду кажучи, ні,— на обличчя хлопця впала тінь суму.— Тільки на могилі мого тестя.

— Зрозуміло,— кивнув Зуб.— Чи зробила поліція якісь кроки, щоби знайти вандалів?

«Ніби сам не знаєш,— покартав він себе.— Які там кроки! І взагалі — спитай напрому, що тобі треба. Годі вже бавитися дурницями».

— Та звідки мені знати? — роздратовано відповів молодик.— Краще спитайте у тещі! Це ж вона здійняла цю паніку.

— Паніку? — підняв брову Зуб.

— Ну, галас. Так буде точніше,— буркнув молодий господар.— Через отой її характер і моя Аня загинула. Бо якби вона там не сиділа, а одразу вирушила додому... Коралових рибок, диви, старій кортіло побачити!

Нарешті він уголос вимовив те, що давно кипіло на душі.

Жбурнув ганчірку у бардачок, затріснув дверцята кабіни. Навіщо приперся сюди цей поліцейський? Роз'ятрювати ледь загоєну рану?

«Але ж Анна сама туди пішла,— подумки заперечив Зуб.— Намагалася допомогти Анжелі».

— Співчуваю,— стиха промовив він.— Я знайомий із ситуацією.

— Знайомі? — обурено вигукнув Кайда.— Вам що — доводилося тримати на руках мертву вагітну дружину?.. А ми ж із нею так чекали ту дитинку! Ви чули крик її матері? Опускали домовину в землю, яка вже ніколи не віддасть рідне обличчя?.. Кажете, ви з поліції? Так поліцію я ненавиджу... Він затнувся, потім роздільно повторив: — Не-на-вид-жу! Хіба ви знайшли вбивцю? Дармоїди кляті, ось ви хто!.. Схаменулися: через три місяці приїхали запитати, чи правда те, на що колись скаржилася моя теща. Фантастична оперативність! Та як же вам не соромно?

— Винуватці будуть неодмінно покарані, запевняю вас, Ігоре,— похмуро вимовив капітан. На мить здалося, що його нічний кошмар із молодого жінкою, яка благає покарати вбивцю, повторюється наяву.— Слідство вели київські фахівці, а втім я не знімаю відповідальності із себе. Просто дайте мені можливість розібратися. Якби не те безчинство на могилі, я би тут не появився. Адже воно мало місце, а невдовзі загинула ваша дружина. Це випадковість чи ні? Ось у чому головне питання. Що, на ваш погляд, цей акт вандалізму міг означати?

— Та все що завгодно! — без вагань кинув Кайда. Він і досі не міг заспокоїтися.

— Слухайте, я не знаю, який навіженець зруйнував надгробок тестя. До того ж, я ніколи його особисто не бачив, бо помер він ще тоді, коли я пішки ходив під стіл. Може, бавилися місцеві пацани. Бачили оті написи: «Ілон Маск forever», «Якщо що — мене нема» чи «Похороніть мене обличчям донизу»? Казяться хлопці, але що мені до того? Моєї Ані немає! Вбили ні за що ні про що...

Кайда зблід, прикусив нижню губу. Смерть дружини досі краяла серце, і тільки дорога дивним чином

заспокоювала, відганяла сум і невідчепні думки про нещастя. Інколи навіть марилося, що все погане вже минуло, що попереду є якийсь просвіт.

Тікав від пережитого болю, але спогади повсякчас наздоганяли біля рідного порогу. Хоч не повертайся, але як не повернешся, коли на кладовищі чекає простий хрест із обличчям коханої? Свідомість відмовлялася вірити, що Ані вже нема, а разом із нею зла доля забрала й ненароджене дитя.

— Тобто, жодних здогадок? — про всяк випадок спитав Зуб.

— Спитайте краще в тещі,— хлопець кивнув у бік дому.— Вона мене з пів дороги завернула. Дзвонить, вмовляє: «Приїжджай якнайшвидше. Хочу попроситися». А в мене повний холодильник ягід, п'ятнадцять тонн. Замовник чекає. Але ж приїхав, як бачите. Теща лежить у ліжку, стогне, молиться, склала руки хрестом на грудях. А щоб тобі! Мушу вмовляти, заспокоювати, якось відволікати. Хоч розірвись!

Мабуть, заспокоювач із нього був не дуже — Кайда сам здавався напнутим, як перетягнута струна. У такому стані краще за кермо не сідати.

— Хочу спитати.— Капітан безпомилково оцінив стан молодого чоловіка.— Останнім часом ви не потрапляли в аварію? Байдуже — в Євросоюзі чи в Україні.

Кайда помовчав, роздумуючи, до чого він хилить. Тоді чітко відповів:

— У мене сертифікат. Я вже кілька років без жодного серйозного порушення. Європейці не жалують водіїв, які проштрафилися. У них із цим строго.

Сказаного йому видалося замало. Погладив долоною підняту кабінку й лагідно додав:

— Це все, що я маю. Тут живу і працюю. Моя годувальниця. Погляньте: жодної подряпини!

Зуб оцінив жест. Кайда й гадки не має про причини загибелі дружини.

«Може, вона мала когось іншого? — випірнула підступна здогадка.— Чоловіка постійно немає вдома. Закохалася, завагітніла. Спалахнули ревності... Стоп! — спинив він себе.— І що? Хтось із цих двох винайняв кілера, щоби вбити жінку? Нісенітниця! Але все ж таки: чому зруйнували могилу її батька?»

Він мовчки повернувся і ступив на ганок. У ніс шибнув церковний запах воскових свічок.

— Перепрошую! Дозволите? — запитав у густу тишу. Тиша не відгукнулася.

Штовхнув двері. Кімната виявилася зануреною в сутінки — важкі коричневі штори затуляли вікна. На столі горіла свічка. Біля столу сиділа жінка в темному одязі, щільно обв'язана сірою пуховою хусткою. Обличчя — бліда маска. Хитаючись з боку на бік, вона водила пальцем по сторінці молитовника і ледь чутно шепотіла. Цілком зосереджена на молитві, вона не зауважила в кімнаті стороннього чоловіка.

— Доброго дня! — привітався Зуб.

Жінка перестала хитатись і кинула насторожений погляд на незнайомця.

— Мені потрібна Зінаїда Йосипівна Демедюк. Я капітан поліції Іван Зуб.

— Нема нікого з Демедюків,— ледь чутно відповіла жінка.

— А ви хто? — придивився до неї слідчий.

— Я залишена...

— Яка? — не второпав капітан.

— Залишена. Колись мене звали Зінаїдою. А зараз я залишена,— кволо пояснила жінка.

— Вибачте, пані Зінаїдо. Я з приводу вашої скарги в поліцію. П'ятого травня хтось осквернив могилу

вашого чоловіка. Пам'ятаєте? Ми можемо про це поговорити?

— Я залишена,— повторила вона, поправила свічку в підсвічнику, що обтік розплавленим воском.— Іншої немає...

— Що ж, нехай буде «залишена»,— погодився капітан, роззираючись.

На стіні поміж образами помітив два портрети: з одного цікавою пташкою видивлялася дівчина з кучериками на скронях, миловидна, із дитячими, трохи припухлими губами, з другого — чорнобровий, зі смоляним чубом над широко розплющеними очима, молодик. Відповідно — донька і чоловік господині. Зуб упізнав обох за фото на цвинтарі.

Жінка знову захиталася і зашепотіла.

«От лихо! Здається, вона не сповна розуму,— з відчаєм подумав капітан.— Нема з ким говорити».

— Не хочу вас турбувати,— почав було він,— але з огляду на нові обставини, що відкрилися, слідство стосовно випадку на цвинтарі буде продовжено...

— Яке слідство, коли є праведний Господь? — виразно заперечила жінка.— Я ходжу до церкви, молюся від щирого серця... І знаю — там мене чують, так, чують!

— Вища справедливість — це добре. Але є ще й земля, і вона також має значення. Злочинці мусять бути покарані!

— Хіба вам відомо, що таке покарання? — недовірко перепитала «залишена».

— Суд, ув'язнення, суспільний осуд.

— Лише Бог вирішує... Все від нього — і нагороди, і покарання, і попередження. Тільки він ніколи не каже, що є чим. Людина вважає, що то винагорода, хапається за неї, як дитина за цукерку... Спливає час,

і її очі відкриваються: то була не винагорода, а сувора кара. І навпаки — покарання згодом може виявитись нагородою.

Від цієї тиради жінка, схоже, втомилась і знову втупилася у молитовник, немовби забувши про гостей. Згодом пробурмотіла:

— Це я залишена й покарана. А мої рідні, Анюта й Антон,— нагороджені. Бо обидва вони там, на небі, поруч із Ним... Живим споглядання Божої слави недоступне, тож нам залишається тільки молитва. Тож молимося...

— Все це надто складно...— вимовив Зуб, аби підтримати цю дивну розмову.— Але живим варто думати про живих.

— Ми теж так гадали.— Він раптом перехопив чіпкий погляд із-під хустки.— Зять і досі мені не вірить. Гроші по закордонах заробляє. Вважає, що це добре. А то — тяжкий гріх.

— Як загинув ваш чоловік? — навіпрям спитав Зуб.

Відповідь виявилася не менш туманною, ніж попередні висловлювання «залишеної»:

— Той, хто мав би знати, питає. А та, яка не знає, відповідає.

Жінка перегорнула сторінку молитовника, наче шукаючи в ньому відповідь на несподіване питання поліцейського офіцера. Пауза затяглася, але жінку це, схоже, зовсім не турбувало. Час її не цікавив, і вона могла хоч цілу вічність споглядати, як ніяковіє та переминається з ноги на ногу незнайомиць, сповнений суєтного нетерпіння.

— Їхав машиною — не доїхав. Упав і раптово помер... Залишив мене саму серед людського тлуму. Нема на кого сподіватися, окрім Бога... Ох, Антоне, Антоне!..

Жінка знову захиталася, ніби маятник. Чутно було, як надворі, поза заштореними вікнами, возиться, дзенькає інструментом її зять, а тут лише воскова свічка спливала гарячими слізьми. Невичерпне горе відгороджувало Зінаїду Демедюк від усього світу, жодна рана в її душі не загоїлася, не пішла в забуття.

«Я б і сам звідси якнайшвидше втік!» — мимоволі згадав слова Ігоря Кайди капітан.

— І все ж, пані Зінаїдо, давайте спробуємо повернутися до зруйнованого пам'ятника. П'ятого травня цього року ви звернулися до поліції. Це був день народження вашої дочки Анни. Яким чином ви дізналися про те, що трапилося?

— Я там була,— відповіла жінка.— Щотижня навішую чоловіка. І так уже два десятки років.

— Хто ж зруйнував могилу? У вас є якісь припущення?

— Та звідки мені знати? — випросталася «залишена».— Нехай поліція скаже.

— Ваш чоловік мав ворогів?

— Двадцять років сплило — чуєте? Які вороги? Вороги є у живих. А до мертвих всі байдужі... Ой, мені у голові запаморочилося!..— Вона оперлася на стіл обома руками, намагаючись підвестися.— Дозвольте, я приляжу.

Ледь пересуваючи ноги, жінка дісталася ліжка, лягла і склала руки на грудях. Щільно стулила повіки, ніс загострився і випнув над мучнисто-блідим обличчям. Губи набули попелястого кольору.

«Трясця! — заклопотано подумав капітан.— Що як вона насправді померла? Тільки цього мені бракувало».

Жінка несподівано схлипнула й ожила. Глянула на поліціанта світлими, із поволокою божевілля, очима,

в яких читався розпач. Ніби намагалася, але не могла згадати, де перебуває.

— Мертві помирають щоразу, як ми про них забуваємо. Знову і знову... Знали би ви, як їм боляче, коли ми байдуже проходимо повз могили!

Вона перевела дух і продовжила:

— Кладовище забирає і ніколи не віддає... Однак, мабуть, не треба надто часто навідувати померлих, бо притягнеш до себе біду. Так вона і прийшла слідом за мною до нашого дому. Ось бачите, що маю?

Зараз жінка сама собі суперечила, але шукати якусь логіку в її словах навряд чи було варто. Ще трохи помовчавши, вона додала:

— Скоро й мене туди віднесуть...

«Ясна річ,— вирішив Зуб.— Тут мені нічого не світить».

— Ви були разом із донькою в готелі, коли це сталося. Чи не запам'яталося вам щось таке... таке, що здивувало вас або вразило? Я хочу знайти вбивцю.

— Риби на підлозі... Як вони, бідолашні, били хвостами... І вода лавиною. Тоді Аня впала, схопившись за шию. Пальці в неї стали червоні... А далі — чорний морок. Потім «швидка» доправила мене в лікарню. Мені й досі чується її голос: «Матусю! Ходімо зі мною, подивисься на рибок...»

Капітан теж пам'ятав розтрощений акваріум, потік солоної води і риб, що билися на підлозі. Решта — у багрянотумані.

«Але чому він поціливі в молоду вагітну жінку? І навіщо стріляв учетверте? У кого ціливі? І, головне, чому вибрав настільки багатолюдне місце?»

Кайда й досі порався біля трейлера, готувався їхати. Його тещі важко, але вона, судячи зі всього, не вмирає. Просто тут, у родинному будинку, їй самотньо. Їй бракує рідних, котрі залишаються на кладовищі.

«То хто ж був справжньою ціллю? Кому адресувався четвертий постріл? Невже цій німечній жінці, яка ледь здатна пересуватися?»

І навіщо було «Дроздову» розправлятися з матір'ю та дочкою в готелі, коли можна було без проблем зробити це на тихій окраїнній вулиці, поруч із цим будинком?

З огляду на це, мати й дочка виглядали суто випадковими жертвами. Обидві нікому нічого не винні. Анну покликала подруга, щоби та допомогла їй підготувати святкову презентацію. Значить, винен хтось інший.

«Хто він? Кого я досі не бачу? — терзав себе слідчий. І водночас гостро відчував, що відповідь десь поруч. — Це помста? — гарячково розмірковував він далі, поглядаючи на знесилену жінку. — Але за що? Хто здатен на таку нелюдську жорстокість? Тільки маніяк. І нехай кількість могил родини Демедюків на кладовищі збільшилася, але мертвий ніколи не дізнається про скоєне тобою. Це може бути нагадуванням про старий борг або колишній злочин. Містичним обміном жертвами. Психопати мислять іншими категоріями. То що — маємо справу із психопатом?..»

Йому раптом спало на думку, що «Микола Дроздов» і був тим божевільним, який помстився родині Демедюків. Ніхто його не наймав. Прибув до міста, зруйнував могилу, потім підстеріг жінок у готелі, вбив молодшу і втік. Тому будь-які пошуки марні, вбивцю жодним чином не вирахувати.

Але ця версія здавалася не більш переконливою, ніж усі попередні. Інтуїція підказувала капітанові, що «Дроздов» опинився в готелі не випадково. Поводився впевнено, не покладався на випадковість, а значить полював на цілком конкретну людину. Він

із легкістю переступив через поранених поліціантів. Тобто стрілянина в «Мембері» була заздалегідь спланованою акцією, а Анна Демедюк — випадковою жертвою.

Та якого ж біса? У кого той стрілець цілив?

Розгублено озираючись, раптом помітив на комоді фото в рамці. Троє солдатів у польовій формі, обійнявшись, усміхалися в об'єктив. Знімок чорно-білий, досить давній. Усмішки солдатів непідробні, від них віє силою та впевненістю. Фото зроблене десь на полігоні під час навчань — хлопці зупинилися лише на мить, аби попозувати перед камерою.

— Хто це? — спитав він жінку.

Та неквапливо повернула голову до світлини.

— Не впізнаєте?

— Ні.

— Крайній зліва — мій Антоша.

«Точно! — капітан уловив знайомий вираз в очах юнака. — Антон Демедюк! А цей, крайній справа... Та це ж Діміч! Знайома пика. Скільки ж літ відтоді минуло! А посередині... Це хто такий?»

Зуб придивився, але не знайшов в обличчі нічого знайомого. Тоді спитав:

— А в центрі хто?

— Гена Ганжа...

Жінка зі стогоном відвернулася.

«Курва! Теж мені, слідчий! — вилаяв себе капітан. — Досі й гадки не мав, що ці троє були у війську разом!»

Це відкриття його приголомшило.

— А де хлопці служили?

— У Тульчині, неподалік. Антошу я тоді ще не знала. Позналилися у Львові — і через три тижні одружилися. Бо зрозуміли, що призначені одне одному. А потім він мене... залишив.

Згадавши свою багаторічну самотність, жінка прольозилася.

— Вони тут ще зовсім молоді...— Капітан нахилився, придивляючись до облич трійці.— Ніби з іншого світу. Я теж відслужив — тільки на Камчатці.

Жінка знову опустила повіки, ніби й не почувши його слів.

«Армійське фото... І що це мені дає? — квапливо спитав себе Зуб.— А біс його знає. Проте факт залишається фактом. Ці троє служили разом. Пощастило, бо за радянських часів земляків, як правило, розкидали по різних частинах. А ці відбули армійський термін у Тульчині разом. А далі?.. Після армії один став санітарним лікарем. Помер унаслідок автомобільної катастрофи двадцять років тому. Другий подався у бізнес, непогано піднявся, але захопився жінками. Із ревностів або з більш меркантильних міркувань дружина «заликувала» його до смерті. Колесник подався у бандити. Теж швидко зробив кар'єру. Нині шанований громадянин. І він єдиний із трьох, хто досі залишається живим... Бляха! Скрізь той Діміч. Може, все ж таки саме він стоїть за вбивством у готелі? Але навіть воно йому?.. Навіщо вбивати доньку армійського приятеля?»

— Еге ж, молоді,— сумно підтвердила Зінаїда Демедюк, отямившись.— Мій Антоша так і залишився — навіки молодим.

— Можна мені сфотографувати? — запитав Зуб, витягуючи смартфон.

— Іноді здається, що все це мені наснилося,— вела далі жінка.— І смерть чоловіка, і загибель Анечки, і все моє життя. А тепер і моя черга відходити наблизилася. Знати б тільки, навіщо Господь нав'яв мені той сон?

— Облиште, Зінаїдо Йосипівно, вам ще жити і жити,— озвався, заходячи до кімнати, Ігор Кайда.— От наступного літа посаджу вас у кабінку — і вирушимо в мандри Європою. Які ж там міста гарні! А краєвиди! Люди живуть у своє задоволення. Культура, порядок, чистота... всі усміхаються. Аж заздрість бере!

— Мене далеко не довезеш,— кволо проказала теща, дрібненько перехрестившись.

— От, знову вона за своє! — буркнув зять, звертаючись до капітана так, аби хвора не чула.— Не можу я далі терпіти. От зараз поголюся — і до міста. Найму якусь жіночку, щоби доглядала за старою,— і тільки мене й бачили.

По тому вискочив надвір, торохнувши дверима.

Овдовілий, змушений терпіти ненависну тещу з її забаганками, без жодних прав на це подвір'я. Капітанові стало жаль молодого чоловіка. Хоча чоловіків не варто жаліти. Від цього вони втрачають здатність опиратися.

Він зробив кілька кроків до велосипеда, трохи повагався, тоді сказав:

— Узагалі-то варто би взяти з вас підписку про невиїзд. Про всяк випадок. Але шкода ягід — потечуть...

Кайда не звернув уваги. Натомість похмуро спитав:

— Ви його знайдете — того, хто вбив Аню? Хочу знати правду. От навіщо цьому придуркові знадобилося стріляти в молоду жінку, яку він бачив уперше в житті?

— Знайдемо! — пообіцяв Зуб. Хоча й без особливої впевненості.

Опинившись за брамою, дістав телефон і набрав номер Ярмоленка.

— Василю, зараз скину тобі фоточку. Подивися уважно.

Відправив у месенджер знімок армійських приятелів і знову передзвонив.

— Упізнаєш?

— Кого я маю впізнати? — не зрозумів його Василь Павлович.

— Ну... Принаймні, одного справа,— підказав Зуб.

— Гм-м...— прочистив горло полковник.— Слухай, не мороч мені голову. Викладай швидше, що ти там накопав.

Цієї хвилини він однією рукою підписував документи, що підкладала йому капрал Артемова, іншою притуляв до вуха телефон. На армійське фото лише недбало зиркнув. А Іван Зуб, як зазвичай, мотав нерви.

— Справа Дімич,— підказав капітан.— Мене добре чути?

— Добре. А решта?

Полковник відштовхнув руку секретарки з купою документів і зацікавлено втупився в екран.

— У центрі — Ганжа. Ліворуч — Антон Демедюк, батько вбитої в готелі молодої жінки. Він раптово помер років двадцять тому. Всі троє служили в одній військовій частині в Тульчині.

— Ціка-аво,— протягнув начальник поліції.— Як же Ставницький проґавив такий факт?

— Він не проґавив,— не без задоволення повідомив капітан.— Бо одразу зосередився на версії про спонтанність стрілянини. Мовляв, кілер побачив двійко поліцейських і запанікував. Демедюк — лише випадкова жертва, а власне заказ стрілець так і не виконав.

— А як щодо тебе? — полковник помахом руки відіслав капрала Артемову.— Ти хіба не те саме припускав?

— Я не кращий за нього,— капітан дістав сигарету і запалив, спідлоба поглядаючи на подвір'я з трей-

лером.— Якби не те повідомлення, що зафіксували у черговій частині... Хоча я й досі блукаю навіпацки. Але це фото вже щось.

— Тетерук, сучий син, своє отримає! — не дослухавши, полковник засопів у мікрофон.— Сидять там, анекдоти травлять... Я вже давно на них поглядаю...

— І могилу Демедюка теж невідповідково зруйнували.

— Ти маєш на увазі, що і його дочку теж убили невідповідково?

— Поки ще не маю впевненості. Але із тих трьох, яких ми бачимо на знімку, серед живих на сьогодні залишився тільки один — Степан Колесник.

— Знову ти за своє! — невдоволено фиркнув Ярмоленко.— Громадянин Колесник непричетний до стрілянини в готелі. Зарубай це собі на носі. І не забувай: поруч із Демедюк стояла його донька.

— Звісно, зарубав,— миролюбно погодився капітан.— Але якщо припустити, що Анна Демедюк була випадковою жертвою, то кому адресувалася четверта куля? Що скажеш?

Обоє замовкли, обмірковуючи. Ясна річ — четверта куля призначалася Анжелі, Дімичевій доньці.

— Однак я не розумію всієї цієї херні.— Зуб пихнув сигаретним димом, примруживши око. Він, так само, як і полковник, роздивлявся на дисплеї фото армійських приятелів.— Центр міста. Купа свідків. Навіщо такий невинуватий ризик? Невже не можна було спланувати акцію в іншому місці?

Він кинув оком уздовж тихої вулиці. Ігор Кайда стояв біля своєї фури і дивився на нього. Потім відвернувся, зі злістю хряснув кабіною, опустивши її на місце, і поліз усередину.

— Акція,— півголосом промовив полковник.— Розумієш?

— Що ти маєш на увазі?

— Демонстративна акція,— пояснив Ярмоленко.— І ви з Льоною також брали в ній участь. Убити когось на очах у всіх.

— Тобто він працював на публіку? Чи для когось персонально? — поцікавився капітан.

— Гм... Гадаю, для когось,— після нетривалої паузи вимовив полковник.— Для того, хто мав зрозуміти прихований сенс його дій.

— Значить, той, на кого була розрахована ця акція, все миттю зрозумів — і злякався?

— Гадаю, так,— сопнув Ярмоленко.— Або навпаки, не злякався. Та хай йому біс!.. Не допитуй мене! Я сам нічого не тямлю. Що коїться в місті? Яка нечиста сила тут банкує? Чого ще нам чекати?

— Здається, я знаю, із ким треба поговорити!

Капітан рішуче розтоптав недопалок.

Троє приятелів-земляків. Веселі, усміхнені, впевнені в собі. Із них залишився тільки Діміч, Стьопа Колесо, нездоланий, як казкова істота. Що ж могло статися під час їхньої служби в Тульчині? І чи варто пов'язувати старе фото зі стріляниною в готелі «Мембер»?

— Із ким? — зачаєно спитав полковник.

— Із Дімічем! — одним подихом випалив Зуб.— Із ним, сучарою! Бо крутить нами, чогось домагається, але я поки не можу зрозуміти, чого йому треба. Але ж факт — він завжди у центрі подій або десь поруч.

— Іване, ти остаточно збожеволів? — вирвалося в Ярмоленка.— Знову на ті самі граблі? Скільки разів я тобі казав: він чистий. Має залізобетонне алібі. На момент стрілянини перебував у Варшаві. Та й звичайна логіка подій підказує: він тут не при ділах. Це ж несосвітенна дурість — влаштувати розправу у власному готелі. І над ким? Над дитиною свого покійно-

го друга, ще й у присутності власної дочки. Ти самого себе добре чуєш?.. Якщо ні, то видихни й отямся. Тут щось інше. Колесник собі в кашу не наплює. Це вже очевидне запаadlo.

Голос начальника поліції зірвався, він закашлявся. Дзенькнула пляшка об склянку. Певне, ковтнув мінералки — промочити горло.

— Та я і сам розумію — це не його кілер. Однак він щось приховує.

Зуб прибрав фото з екрана.

— Чекай, Іване. Не треба форсувати події. Є в мене добрий приятель у військового архіві — полковник Задорожний. Для мене він розкопає що завгодно.

— Це надто довго. Згаємо час.

— Ні. Задорожний винен мені ящик коньяку. Колись ми з ним... Ну, це зараз не важливо,— Ярмоленко хмикнув, щось згадавши.— Тим паче, що нам багато й не треба — просто дізнатися, чи не сталося чогось у Тульчині з нашими вояками. Звісно, якщо це зафіксовано в документах. А ти поки що не поспішай.

— Подивимося,— відгукнувся Зуб.— Хоча на горизонті нікого іншого поки не бачу.

— Ні, ти все ж таки ідіот! — рявкнув наостанок полковник.— Капрал Артемова! Ходи сюди!

Капітан уявив розгніване обличчя начальника поліції і усміхнувся краєм рота.

Полковник дедалі більше нервує.

Нічого дивного. Хронометр генерала Федаки невблаганно відлічує час.

— **З**уб! Тобі малява! — озвався зі своєї «шпаківні» майор Тетерук.

Він уже не цікавився, де капітан вештається і чому не сидить на своєму місці у черговій частині. І, звісно, гадки не мав, що над ним згущаються хмари через нерозслідуваний випадок вандалізму на кладовищі. Якщо ж виявиться, що зруйнування пам'ятника Антонові Демедюку було своєрідним сигналом від злочинця, то наслідки можуть виявитися дуже важкими для майора.

Папірець, підписаний лейтенантом Райчинцем, містив лише кілька слів: «Ви були праві. Зайдіть, будь ласка, до мене».

Водночас, у ньому було дещо образливе — молодий слідчий викликав капітана до його колишнього кабінету. Куди Зуб останнім часом принципово не заходив, аби зайвий раз не засмучуватися.

Зім'явши папірець, капітан рушив у ліве крило будівлі, де розташовувалися слідчі. Немов сторонній, постукав у знайомі двері. Зазначив мимохідь: «На другому повороті ключа замок заїдає».

Райчинець сидів за комп'ютером. Мав заклопотаний вираз, шелестів паперами. Коли Зуб увійшов, картинка з монітора миттєво зникла. «Готовий начальник», — недружньо глянув на нього капітан.

— Вітаю, Іване Федоровичу! — Лейтенант жестом вказав на стілець поруч зі столом. — Прошу, сідайте.

Саме цей стілець Зуб призначав для підозрюваних й опитування свідків.

Праворуч, у кутку, стояв сейф, ключі від якого в нього забрали. Там лишалося кілька пачок сигарет, що він завжди тримав про запас, а ще — сіра картонна коробочка з неврахованими набоями. Дванадцять штук — рівно стільки, скільки потрібно для магазину службового «Форта», — капітан звідти вилучив. Особливим чином спилив наконечники куль, аби ніхто не міг з'ясувати, із якого ствола вони випущені. Ще два патрони про всяк випадок залишив.

«Цікаво, коробка з набоями ще там? — подумав він, поглядаючи на дверцята сейфу. — Чи цей кмітливий хлопець уже встиг їх поцупити?»

— А тепер — спостерігайте за моїми руками, — жартівливо промовив лейтенант.

У його очах спалахнули веселі вогники. День починався добре, тож мав гарний настрій.

«Ну? Кажі вже швидше!» — подумки наказав Зуб.

— Ось, подивіться. — Райчинець поклав перед ним світлинку.

На ній напівлежав чорнявий юнак із впалими щокми, спираючись на подушки і змучено всміхаючись. Від фото ніби виходив невитравний запах ліків. Цей юнак знав, що тяжко хворий, і зжився із цією хворобою. Проте в його погляді ще жевріла надія.

— Це Ілля Лукич Остромир, — представив незнайомця лейтенант, відверто задоволений собою, і поправив світлинку, щоби капітан міг краще її роздивитися. — Паралізований унаслідок черепно-мозкової травми, отриманої під час нападу епілепсії, що трапився в потязі «Харків — Київ». Падіння з верхньої полиці. Нині перебуває у привілейованому госпісі «Добра

дія» неподалік від Харкова. Лікування оплачує його батько, відомий правоохоронним органам як Льора Мирний. Він довго не мав відомостей про те, що трапилося, бо Ілля розірвав із ним зв'язки. Зараз готується пакет документів для вивезення хворого за кордон на лікування.

Ще раз поглянувши на фото, капітан хмикнув.

— А ось це, на вашу думку, хто? — молодий слідчий зазирнув у течку, ніби фокусник у капелюх, із якого має з'явитися білий кролик, і з задоволеною усмішкою поклав перед капітаном наступне фото.

Із нього виключно дивився на глядача фінансовий директор компанії «Мембер».

Зуб не проронив ані слова, чекаючи на продовження.

— Прізвище цього громадянина — Бугай.— Райчинець постукав пальцем по знімку.— Андрій Олександрович Бугай. У поле зору правоохоронних органів досі не потрапляв, у спеціалізованих базах даних не значиться. Народився в селі Авринці за сімдесят п'ять кілометрів від Пригорщі. Проте його батько Олександр Опанасович Бугай був у середині дев'яностих відомою особою. Грабежі, шахрайство, рекет. Унаслідок бандитських розборок отримав інвалідність і зник із поля зору поліції. Подейкують, мав особистий конфлікт зі Степаном Колесником. За даними місцевого архіву, помер від цирозу печінки у вересні дві тисячі п'ятого. Відповідний документик додається.

Лейтенант натиснув клавішу, із принтера виповз аркуш паперу. Оглянувши його, він поклав роздруківку поверх фото самозванця.

«Непогано попрацював,— подумки похвалив капітан.— Ніде правди діти. Якщо буде старатися, то поступово знайде свою дорогу. Навіть попри батьківську опіку».

Натомість промовив:

— Це саме те, що нам треба.

І знову, як уже багато разів, спробував припасувати виявлену інформацію до стрілянини в «Мембері». Зазвичай із цього нічого не виходило, але цього разу він відчував, що опинився на крок ближче до Дімича. Якись по-справжньому мутні речі коїлися в його оточенні. Де не копнеш — скрізь смердить.

— Еге ж,— підхопив лейтенант.— З обставин, що наразі відкрилися, впливає ціла низка питань. Перше — чи насправді Ілля Остромир отримав травму під час нападу епілепсії. Якщо це не так, то молодший Бугай просто не в курсі, із ким має справу. Льора Мирний знайде його навіть під землею. Друге — яким чином документи справжнього власника опинилися в руках пройдисвіта. І найважливіше: із якою метою він затесався в команду власника «Мембера».

— Останнє найважливіше,— додав Зуб, відчуваючи неясну тривогу.

І тривога ця стосувалася не дій псевдо-Остромира, а чогось іншого. Але чого саме? Чи кого?

Він не встиг додумати — думка вислизнула й не повернулася.

Так, у місцевих кримінальних колах діялося щось дивне. Хтось винайняв кілера-мотоцикліста, щоби розправитися з молодою жінкою. Але замовник не визначений. Чи здатен на таке пронира, що втерся в оточення Дімича? Навряд чи, не та вдача. Придуши краваткою — заспіває хвалебну оду поліції.

— Я вже послав оперів,— відкинувся у кріслі молодий слідчий.— Зараз доставлять.

Перехопив погляд капітана на сейф, спитав:

— Там ваші цигарки. Хочете забрати?

— Нехай ще полежать,— ехидно відмовився капітан.

Райчинець натяк зрозумів. Знизав плечима, пильніше поглянув на колишнього начальника слідчого відділу. Хтозна, що на думці в капітана. І що на нього, крім медичної комісії, чекає в подальшому. Однак не сидить, склавши руки.

І раптом спитав:

— Іване Федоровичу, от навіщо це вам? Чому ви чіпляєтесь за це все?

Лейтенант обвів рукою кабінет — точніше, всю непоказну будівлю поліцейського управління. Він злегка усміхався, показуючи, що не розуміє старого поліцейського. Після важкого поранення, після всього пережитого — цькування, зневаги і недовіри, — навіщо триматися за невдячну роботу замість того, щоби піти на заслужений відпочинок і нарешті з полегшенням зітхнути. Все — цей етап позаду.

— Я не чіпляюся, — відповів Зуб. — Я цим живу.

— А шкарпетки перете в туалеті? — уточнив Юрій.

— Та ні. У шкарпетках поцуплені ліві набої зберігаю, — фиркнув капітан.

На тому ця дивна дискусія урвалася, бо в двері зазирнув начальник оперативного відділку капітан Михальчук.

— На гостей чекаєте? — опер зиркнув на капітана Зуба й підморгнув. — Тут один аж обмочився. Заводити чи хай краще обсохне в камері?

Лейтенант Райчинець звівся, підхопив із кута старе крісло і гримнув ним напроти Зуба. Щось прикинувши, застелив сидіння старою газетою.

— Заводьте.

Двоє оперативників запхали в кабінет псевдо-Остромира. Той втратив увесь свій апломб. Обличчя зблідло, краватка перекосилася, в очах блимав неприхований страх. Обидва — Райчинець і Зуб — мимово-

лі поглянули на його штани. Михальчук трохи перебільшив. Хлопця трусило, мов у лихоманці, але штани виявилися сухими.

Опери силоміць всадили затриманого і замешкалися, чекаючи подальших указівок.

— Прийміть і розпишіться, — блиснув білозубою усмішкою капітан Михальчук.

Доставляти арештантів для нього звична робота — така сама, як у кур'єрів «Glovo», котрі вже з'явилися у Пригорщі.

— Зніміть із нього кайданки, — наказав Райчинець. Потім, поглянувши на хлопця, виразно додав: — Поки що...

Юнак із полегшенням простягнув руки. Він не питав, чому його затримали, не обурювався, не погрожував карами поліцейським, які без розбору хапають невинних людей. Усе знав наперед, однак виявився неготовим. Поміж тим, що плануєш, і тим, що відбувається насправді, величезна різниця. Комбінація зірвалася. Фінал настав раніше, ніж передбачалося. І тепер він гарячково обдумував, як викрутитися і що може йому загрожувати.

Капітан Зуб уважно оглянув молодика, підвівся і відійшов до вікна.

Настрій несподівано зіпсувався. Він почувався так, ніби його обманули в найкращих сподіваннях. Подвір'ям, обнесеним штахетником із цегляними стовпчиками, походжав полковник Ярмоленко, керуючи підлеглими, які проштрафилися. Ті без помітної насаги згрібали пожухле листя, що нападало з висохлих від спеки акацій. Будь-який негаразд краще ліквідувати негайно, щоб очі не звикали. Обласне начальство зараз розглядає їхню діяльність через збільшуваче скло. Тож не треба викликати вовка з лісу. У нашому данському королівстві все гаразд.

— Прізвище, ім'я, побатькові? — діловито запитав Райчинець, хапаючись за ручку.

— У мене забрали телефон,— поскаржився хлопець, поправивши спершу зачіску, а слідом краватку.

Капітан Михальчук виклав на стіл перед лейтенантом прозорий пакет із телефоном, документами, грошима, що були при затриманому, і пакетиком жуйки.

— Небагатий улов.— Схоже, старший оперативник сподівався знайти щось вагомніше. Може, косячок, а може власноруч написане зізнання у скоєнні злочину.— То ми пішли?

— Ідіть,— дозволив слідчий. І повторив питання: — Прізвище, ім'я, побатькові?

— Дозвольте зателефонувати,— знову попросив затриманий, уже оволодівши собою.

Несподівано капітан Зуб наблизився до нього й вагомо хлопнув по плечу долонею. Хлопець запізно смикнувся, намагаючись ухилитися. Метнув зляканий погляд на слідчого. Хтозна, якими методами користується тутешня поліція?

— Хіба я тобі не казав, що ми зустрінемося? — На обличчі Зуба з'явилася гостра, немов скалка скла, посмішка.— Казав. От тепер і сиди рівно та відповідай на запитання.

Чіпкі пальці боляче стиснули плече, утримуючи хлопця у кріслі. На обличчі псевдо-Остромира з'явився непевний вираз. Щось на кшталт: та ні, ще нічого не втрачено, надія жива, і це додає йому сил. Залишилося кілька ходів. Заради цього варто потерпіти.

— Говорити буду тільки після телефонного дзвінка,— затиноючись, видувив він із себе.

— Із ким хочеш поспілкуватися? — запитав Райчинець, дістаючи з прозорої торби новенький «айфон».

— Не з адвокатом, не турбуйтеся,— запевнив юнак.

Слідчий нахилився через стіл, запитав:

— Яким пальцем розблокуєш? Кажі, щоби я тебе не примушував.

Тоді протягнув телефон — мовляв, давай, дій.

Хлопець, повагавшись, приклав до сенсора мізиниці лівої руки.

«Айфон» ожив. Лейтенант пробіг очима список контактів і нещодавніх розмов. Їх було кілька сотень — посада фінансового директора спонукала до активного спілкування. Знадобиться купа часу, щоби проаналізувати вміст пам'яті пристрою та всіх застосунків. Тим паче, що від цього фрукта можна чекати будь-яких сюрпризів.

— Я наберу. Кажі, кого саме.

Юнак скривив губи, показуючи, що він міг би і сам це зробити. Але, зрештою, погодився.

— Анжелу. Це моя наречена. Остання розмова — сьогодні о восьмій ранку. Щоби не шукати у списку.

— Тобто дочка Колесника? — уточнив Зуб, згадавши нічну розмову з дівчиною, що нагадала йому дещо напівзабуте.

— Звісно,— підтвердив фінансовий директор.— У нас із нею, той... буде дитина.

— Що? — Райчинець із недовірою втупився в затриманого.

— Саме так! — радісно вигукнув хлопець.— У нас буде дитина. Анжела мене кохає, а я — її...

— І Дімичу про це відомо? — Зуб дістав сигарету, розім'яв, провів під носом.

«Цей пацанчик — не промах,— подумав він, тамуючи роздратування.— Здогадався, із якого боку підібратися до Колесника. Але якого милого я витрачаю на нього час? Цілком очевидно, що це не мій фігурант. Нехай із ним розбирається лейтенант».

— Він у курсі. Але, звісно, не вітає,— хлопець сумно зітхнув.— Батьки завжди думають насамперед про себе, а не про дітей. У Степана Дмитровича залізний характер. То ви наберете Анжелу?

Райчинець натиснув «виклик», увімкнув гучний зв'язок і передав хлопцеві телефон.

За кілька митей почувся дівочий голос:

— Ільку! Ільку! Ти де? Батько телефонував, лаявся. Називає тебе аферистом та іншими словами. Тебе затримала поліція? Я приїхала до нього, щоби поговорити.

— Не хвилюйся, дитинко. Тобі не можна хвилюватися. У мене все гаразд.— Хлопець скосив очі на поліціантів — мовляв, не має від них секретів.— Ти зараз де?

— У приймальні біля батькового кабінету,— повідомила Анжела.

— Моє ти сонечко! — похвалив хлопець.— Зайди до батька в кабінет і передай йому телефон. Лише на кілька слів.

А слідчим пояснив:

— Степан Дмитрович — складна людина. У жодному разі не став би мене слухати.

Слідчі дивилися на нього, намагаючись зрозуміти, до чого він хилить. Кмітливості й нахабства хлопцеві не бракувало. Діяв він бездоганно, якщо не враховувати кількох дрібних прорахунків, що негайно привернули увагу капітана Зуба.

— Зараз, почекай хвилинку,— видихнула дівчина й замовкла.

Почулося гупання дверей, потім невиразне бубоніння. Діміч протестував, не бажаючи спілкуватися з пройдисвітом, який звабив його доньку. Анжела наполегливо вмовляла.

— Кажи, як на духу! — нарешті гаркнув у слухавку Колесник.— За що тебе загребли? Аферюга ти кончений, а не фінансист! Що поліція має на тебе? До чого мені готуватися?

— До весілля,— із дрібним смішком відповів хлопець.— Ми з Анжелою чекаємо на вашого спадкоємця. Лікарі кажуть — буде хлопчик...

— Не буде! — голос Діміча зірвався на хрип. Він геть забув, що його неодмінно слухають поліцейські.— От зараз дам команду — і тобі відріжуть яйця, просто в камері! А моя дівчинка зробить аборт. Так, доню?

— Ні, тату,— звіддалік заперечила Анжела.— Я ж тобі вже казала: у нас з Іллею кохання. Тобі не зрозуміти, бо ти ніколи нікого не любив. І дитинку я тобі не віддам. Вона наша, а не твоя.

— Добре, сонечку, тримайся,— похвалив її хлопець.— Захищай наше світле майбутнє. Степане Дмитровичу, чуєте мене? Все буде добре. Дарма ви гніваєтесь. Дозвольте лише одне питання. Ви розпочали операцію із «Залізними Королями»?

— Ет!..— підозріло хлипнув Діміч.— Ну, розпочав. А тобі що до цього?

— Та нічого! — хлопець відверто розсміявся.— На цьому мушу припинити розмову, бо поліція забирає телефон...

Він підморгнув настороженому Райчинцеві, наче спільникові. Хоча той і не збирався йому заважати. Тоді самозваний зять докинув, звертаючись до Колесника:

— Просто погляньте на номери рахунків, на які надійшли гроші від реалізованих акцій. Там три циферки посередині — то вони зараз трохи інші, ніж ті, що вам відомі. Містер Френк Янг людина педантична, чудовий виконавець. Береже свою репутацію. Для

нього все, що написано на папері,— закон. Отже, ви банкрут, Степане Дмитровичу. А я ваш бос... ну, або зять, звичайно. Все, як я казав. Житимемо дружно, у родинній злагоді. А зараз пропоную вам подумати над тим, як витягнути мене звідси.

— Уб'ю паскуду! — несамовито ревнув Стьопа Колесо.— На шматки пошаткую! Я ж тебе, гаддя, лайно підпарканне... Моли Бога, щоби дожити до завтрашнього ранку, якщо те, що ти кажеш, правда, а не тупий блеф!

Останню фразу він майже виплюнув.

— Френк Янг — надійний партнер,— незворушно вимовив хлопець.— Він ні про що не здогадувався. Як, власне, і ви... А папери я підготував так, що комар носа не підточить.

— Ну, начувайся! — задушено хрипнув Діміч.— Донькою клянуся...

На більше слів у нього не вистачило. Було чути, як у кабінеті щось гупнуло, ніби хтось шваркнув об підлогу важезною попільницею.

Молодик із побоюванням скосив очі на телефон, ніби звідти насправді міг вирватися розлючений шеф.

— Отак і починається життєвий шлях пройди-світів,— реготнув капітан Зуб.— Уявляю собі пику Діміча! Одного шкода — що я не побачив цього на власні очі!

— А тепер я готовий! Давайте ваші питання.

Андрій Бугай вимкнув телефон і поклав руки на коліна, мов учень-відмінник.

— Дякую Богові, що більше не маю потреби ховатися під чужою личиною, а мій батько зараз там, на небесах, сміється разом із вами,— продовжив він.— Я страшенно радий, що мені все вдалося. Колись я поклявся, що одного разу повернуся у Пригорщу. Але

тато заборонив мені навіть думати про це. Казав, що гіршої людини, ніж Стьопа Колесо, на всьому світі нема. Справжній виходець із пекла, монстр без жалю та сумління. Це він свого часу зіштовхнув тата в річку з моста, і зробив це підступно, коли той не чекав такої підлоти. Тато міг утопитися або розбитися на камінні, але пощастило — виборсався, виповз на берег із переламаною рукою і ключицею. Після того... Все, зламався, хоч і був сильною людиною. Почав пиячити, і добивав себе, аж поки не помер... А я дочекався слушного часу — і помстився. За все: за батькове каліцтво, за зіпсоване дитинство, за всі біди, що нам довелося пережити серед п'яного чаду... Та що там казати... я зараз почуваюся щасливим, бо помста — це солодше за будь-які наркотики!

У голосі хлопця відчувався виклик, і водночас він звучав майже урочисто — ніби той щойно отримав давно очікувану нагороду. Він домігся свого, хай ціною тимчасової втрати свободи. Але то пусте — зараз Степан Колесник почне будувати комбінації, як витягти його звідси. А кілька мільйонів євро, що зникли з рахунків, змусять його діяти швидко і вправно.

— Солодше, кажеш? Може, маєш на увазі ту неповнолітню дурочку, яку ти звабив? — запитав капітан Зуб.— Чи викрадені гроші?

Трохи подумавши, хлопець впевнено відповів:

— І те і те.

— Ох і падлюка ж! — розгнівано кинув Райчинець.— Гнити тобі за ґратами! Знаєш, на скільки ти вже «намстився»?

— Найперше — розбещення неповнолітніх,— втрутився капітан.— Стаття сто п'ятдесят шоста. Щонайменше — п'ять років. На одних нарах із «петухами» та насильниками.

— Дарма ви так,— нахмурився Андрій.— Я Ангелу ні до чого не примушував — навпаки. До того ж, пів року тому їй виповнилося шістнадцять, тож розуміла, що робить. Утім, і це не надто важливо. Народиться дитина — дбатиму про її виховання, бо тепер маю можливість.

— Яким чином ти заволодів документами Іллі Остромира? — поцікавився Зуб.

— Суто випадково. Їхав із ним в одному купе. Ілля весь час лопотів: «Гарвард, Гарвард... Мій батько на слонів у Африці полює...» — мене аж злість узяла. Круто впакований, ситий, доглянутий, а в мене — сотня гривень у кишені і примарна надія отримати роботу в якійсь лівій фірмі. Але вночі чую — гуп! — хлопець рухнув із полиці. О, думаю, на тому й гаплик Гарварду. Він смикається, немов під током, на губах піна. А в купе на той час нас залишилося двоє. Тоді я прихопив його гаманець із документами і на першій зупинці зійшов із потяга... Ну, а згодом план склався якось сам по собі. І непоганий, як бачите.

«Звичайний авантюрист. Черговий облом, і знову для мене нічого цікавого,— зітхнув Зуб.— Нехай лейтенант сам веде допит далі».

Уже прямуючи до дверей кабінету, він на мить зупинився і промовив:

— Якби я не знав Діміча, то лише привітав би тебе, хлопче, із цілком вдалою аферою. Але я надто добре його знаю. Тому скажу лише одне: співчуваю тобі. Незавидну долю ти для себе обрав. Колесник ще ніколи не танцював під чужу дудку. А про його методи найпереконливіше міг би розповісти твій покійний батько.

— Цього замало,— додав Райчинець.— Бо харківські мафіозо неодмінно повідомлять про те, що трапилося, Льору Мирного.

— Яюсь прорвемося,— відповів хлопець, приховуючи тривогу.

Лейтенант знову взявся за ручку й казенним голосом пробубонів:

— Отже: прізвище, ім'я та побатькові?

4

— ване, чому тебе немає у черговій частині? — зателефонував полковник Ярмоленко.

— Ми ж нібито домовилися,— відповів Зуб, уже наближаючись до вотчини майора Тетерука.— Вільний графік.

— Та ні чорта ми не домовилися! — роздратовано вигукнув начальник поліції.— А тепер слухай уважно, бо маю інформацію від полковника Задорожного. Ця наша трійця служила наприкінці вісімдесятих. Нічого кримінального за ними не числиться. Взагалі нічого! — повторив він із наголосом.— Відслужили і дембельнулися без жодних проблем... Знову пустушка?

— Ця світлина явно щось значить,— спробував заперечити Зуб.— Я впевнений. Треба поспілкуватися з Дімічем.

— Не перебивай! — підвищив голос Ярмоленко.— Ти зараз у поліції? Виходь надвір, я вже сиджу в машині. Гаплик твого «Дроздову»! Знайшли тіло.

— Де? — мало не вигукнув Зуб.

— У Тясьмі! — відрубав полковник.— Давай бігом, бо чекаю. Будемо знімати з тебе невроз...

— Це ти так жартуєш? — капітан уже біг до виходу, відштовхуючи колег, які траплялися в коридорі.

— Мені не до жартів! — відрізав полковник.— Скоріше навпаки. Тож май на увазі.

У машині Ярмоленко переважно мовчав, час від часу поглядаючи на Зуба. Від того тхнуло тютюном — смалив по дві пачки на день, але й ця «анестезія» йому, схоже, не допомагала.

«Геть усе пішло шкереберть,— сумно думав полковник.— Починаючи з Івана. Де воно поділося, колишнє розмірене й виважене життя? Годі й гадати, як відреагує старий приятель, побачивши свого персонального ворога на дні ріки, ще й без голови. Чи не занадто для його виснажених нервів? Адже він мало не звихнувся розумом, шукаючи цього кілера, втратив сон, скандалив, наривався на скандали, землю рив! А кілер — ось він, поруч, під мостом. Дітлахи рибалили, виявили покручений «Тарлі». Проте голову так і не вдалося знайти».

Знахідка зацікавила і прокурора Мартиненка. Підстраховуючись, начальник поліції миттєво повідомив йому шокуючу інформацію. Не кожного дня у Пригорщі виявляють обезголовлені трупи найманих убивць. Тож прокурор, слідом за патрульними, примчав до мосту на Тясьмі і тепер походжав, мов чорногуз, кам'янистим берегом. Уважно оглядав тіло мерця і розбитий мотоцикл, наче намагаючись переконатися, що сполох не був марним. Але все свідчило про те, що перед ним саме труп убивці, який улаштував стрілянину в самому центрі міста. Водночас ця знахідка була тривожною, бо обіцяла скандал на всю країну. Якщо дізнається преса — місто і його правоохоронні органи знову опиняться у центрі уваги. І все через Ярмоленка, який, здається, остаточно втратив нюх і засидівся на своїй посаді...

Помітивши полковника, який прибув пізніше за нього, прокурор докірливо покивав пальцем. «Теж мені, оперативність!» — читалося в його погляді. На-

справді ж полковник увесь цей час відчайдушно вимагав від обласної МНС групу водолазів, не гребуючи навіть брудною лайкою та погрозами, а тоді висмикнув із кабінету лейтенанта Валерія Веніславського.

— Василю Павловичу, чув про «парадокс лисого»? — запитав прокурор, мружачись від яскравого сонця.

— До чого це ти? Я ж не лисий,— ображено буркнув Ярмоленко, не зрозумівши натяку.

Над трупом мотоцикліста, витягнутим із води, вже сидів на розкладному стільчику судмедексперт Бахрадзе й повільно, нікуди не поспішаючи, двома пальцями знімав водорості з його дещо розбухлої шкіряної байкерської куртки. Затягнуте у чорну шкіру, всипану заклепками, тіло нагадувало дохлу рибу невідомого науці виду. Від нього навіть тхнуло, як від тухлої риби. Криміналіст Нетеря стріпував кіскою на потилиці, відганяючи комарів, що зрідка налітали від води, курив і спльовував убік. Хрін би з ним, із тим мотоциклістом, але страшенно жаль мотоцикла. Яку машину знищили! Тепер уже не відкрутишся — документування ушкоджень завжди вимагає копіткої багатогодинної роботи.

Навпроти вмовстився навпочіпки, поблискуючи товстими окулярами, лейтенант Веніславський. Він старанно уникав дивитися туди, де в мертвого мала би бути голова, але кров'янисто-білий, добре відмитий водою залишок хребців, що стирчав над коміром куртки, буквально притягував до себе його погляд. Лейтенант час від часу покахикував, щоби приховати нудоту, при цьому окуляри раз у раз з'їжджали зі спітнілого носа, і йому доводилося перехоплювати їх на льоту.

Бахрадзе мовчав і посапував. За останні кілька днів його втретє викликали для оцінки стану людини, яка

загинула через насильство. І втретє йому доводилося працювати на очах начальника поліції. А цього разу з'явився ще й міський прокурор!

— Це я через тебе скоро полісію! — озвався до полковника Мартиненко.

— Не розумію, до чого тут лисина! — скипів Ярмоленко.— Маємо труп. Попередньо — це та сама особа, яка вчинила стрілянину в готелі, поранила двох поліціантів і вбила вагітну молоду жінку. Ще до кінця дня про це дізнаються в обласному управлінні, і всі тамтешні стерв'ятники злетяться сюди. Чи це час для жартів, Вікторе Петровичу?

— Е, дороженький, нічогісінько ти не розумієш,— співчутливо мовив прокурор.— Втративши один волосок, ще не стаєш лисим. Загубивши другий — також. Коли ж починається лисина¹? Розумієш мене?.. Дивись: у тебе прокол за проколом, конфуз за конфузом. Тобто аргументів на твою користь, наче волосся, стає все менше. У Пригорщі стаються такі події, що свідчать про неконтрольованість ситуації. Ти шукав «Миколу Дроздова», змушував мене турбувати військову прокуратуру? То ось тобі «Микола Дроздов» — і шукати не треба! Що це, як не суцільне безголов'я?

Прокурор красномовним жестом вказав на труп, який звільняв від зелені Бахрадзе. Водяна рослинність обплутувала загиблого наче коконом. Трохи далі, біля бетонної опори мосту, серед розсипу валунів лежав понівечений мотоцикл, також оповитий куширом. Водолази, схожі на марсіан у своїх чорних гідрокостюмах, пірнали нижче за течією, але марно. Схоже,

¹ Цей парадокс був сформульований ще давньогрецьким філософом Євбулідом: «Якщо волосся з голови випадає по одному, із якого моменту людина вважається лисою?»

бурхлива вода надто далеко відкотила шлем разом із головою покійного, а може, той, хто з ним розправився, прихопив цей трофей із собою.

Тирада прокурора боляче образила Ярмоленка. «Теж мені, наглядач,— пробурмотів він, ледь стримуючи обурення.— Добре тобі походжати у білих рукавичках, коли все лайно доводиться розгрібати мені! Але що ми маємо на сьогодні? — Полковник глибоко видихнув, аби трохи заспокоїтися.— Труп убивці, справжнього прізвища якого ми не знаємо. До того ж, без голови. Годі й мріяти про ідентифікацію за обличчям. Маємо мотоцикл із підробленими номерами. І це також глухий кут, бо сотні тисяч «блях» мотаються по дорогах України, маючи підставних власників. Усе фальшоване, все розлізається в руках, нема за що зачепитися...— Полковник спинив розгублений погляд на Бахрадзе, і той мимоволі втягнув голову у плечі.— Та й Іван Зуб, здається, остаточно втратив хватку. Тільки тупо дивиться, лупає очима й відмовчується».

На цьому енергія полковницького роздратування вичерпалася. Він перевів погляд на капітана, чекаючи хоч якихось пропозицій. Натомість озвався Мартиненко:

— Отже, замовник, який розправився з виконавцем, мешкає десь у місті. Постає природне питання: хто він і навіщо затіяв оцю зловісну гру?

Питання дійсно лежало на поверхні. І непокоїло кожного із цих трьох. Хтось хитрий і безжальний ховається поряд, дихає одним із ними повітрям та планує злочини, сенсу яких вони не в змозі усвідомити. Навіщо знадобилося вбивати вагітну молоду жінку? Чому прибрали «Миколу Дроздова»? Чим він заслужив смерть? По кому буде нанесений наступний удар?

Жодної версії, із якою можна працювати. Суцільна каша з аргументів, непевних доказів, дій і мотивацій. І на додачу — зруйнований надгробок на могилі санітарного лікаря Демедюка. Чи мав він хоч якийсь стосунок до долі обезголовленого кілера?

— Давиде Абрамовичу,— звернувся до медексперта капітан Зуб.— Як давно вбитий опинився у ріці?

Бахрадзе розстебнув шкіряну куртку на покійному, відтягнув футболку на його грудях і продемонстрував рану на шиї. Слідчий Веніславський гикнув, згорбився і підтюпцем побіг до найближчих кущів — вертати сніданок.

— Судячи з морфологічного стану тканин, тіло перебувало у воді не більше двох діб,— промовив він. Потім натиснув двома пальцями на печінку жертви.— Зрозуміло, що вода в легенях відсутня. Докладніше доповім після розтину. Але орієнтовно — дві доби.

— Ось так,— Зуб поглянув на прокурора та полковника.— Від дати стрілянини в «Мембері» минуло три місяці. Де він ховався? Чому повернувся? Мав завершити щось із того, що не зміг виконати?

— Резонні запитання,— Мартиненко хмуро слідкував за Бахрадзе, ніби той щось приховував від начальства.

Але той не звертав на нього уваги, вважаючи свою місію виконаною.

— Мотоцикл із Тульчина, наскільки я пам'ятаю,— нарешті промовив Зуб.— Зареєстрований на ім'я літнього чоловіка, який давно помер. Його прізвище...

Йому не довіряли, не допускали до розслідування стрілянини в готелі, але він вивчив справу до найменших деталей — включно з висновками медиків стосовно їх із Льонею Короваем поранень.

— Несуттєво,— обірвав його Ярмоленко.

— Ні, суттєво,— гостро глянув капітан.— Його прізвище, якщо не помиляюся, Кожухар. Восьмидесятилітній чоловік, який помер три роки тому. Відповідно, ніяк не міг бути причетним до придбання мотоцикла.

— І що із цього випливає? — підозріло спитав прокурор.

— Поки не знаю, як це пов'язане,— неквапливо продовжив Зуб.— Троє приятелів — Колесник, Ганжа та Демедюк, доньку якого застрелили,— служили в тому ж Тульчині наприкінці вісімдесятих. Слідство має їхнє армійське фото. Двоє вже мертві. Залишився тільки Степан Колесник. Згідно з перевіркою, жодних протизаконних дій у той час за ними не числиться. Однак дещо змушує замислитися. Хтось, так би мовити, перекреслює обличчя на тій світліні...

— Саме так. І заразом мститься їхнім дітям.— Начальник поліції скося поглянув на прокурора, чекаючи реакції.

— Цілком вірогідно, що ми натрапили на слід,— підтвердив Зуб.

— Приваблива версія...— протягнув Ярмоленко, дограючи взятую на себе роль.— І паралелі цікаві, чорт забирай! Як на вашу думку, Вікторе Петровичу?

— Ми тут зараз утрюх,— півголосом промовив Мартиненко.— Починайте перевірку, не викликаючи підозр. Тільки акуратно, уникаючи розголосу. Колесник прознає — нацькує на нас Київ. Бо зовсім не зацікавлений, аби хтось згадував його минуле.

— Не нацькує,— усміхнувся капітан.— Тут один аферист трохи підрізав йому крильця.

Полковник і прокурор питально повернулися до нього, чекаючи продовження.

Однак Зуб не мав наміру заглиблюватися. Розповідати зараз про діяльність псевдо-Остромира зарано. Завтра Райчинець доповість Ярмоленку всі подробиці.

— Гм, припустимо,— нахмурившись, продовжив начальник поліції.— Отже, із Дімічем уже почали працювати. До того ж його син цілком обґрунтовано підозрюється у замаху на вбивство громадянки Ясельської.

— От! — скинувся прокурор.— Це дуже добре. Значить, його захист трохи прогнущся.

Він не жалував Колесника, бо той, завдяки ручному меру, вважав себе господарем міста. А господар може бути лише один. І, зрозуміло, це не колишній бандит. Як і не керівник поліції.

— Я ж відсторонений від слідчої роботи,— нагадав Зуб.

— Поверни його у слідство,— тоном, що не терпів заперечень, наказав прокурор.— Нехай віддає боржок тим, хто найняв цього... безголового.

«Боржок» — це, треба думати, спотворене кулею обличчя капітана. Але ж існувало й інше питання, ще болючіше: із якою метою, чорт забирай, у Пригорщі вбивають невинних жінок, а згодом розправляються з убивцею?

— Наказ у мене на столі,— начебто серед іншого, зронив Ярмоленко.— Залишилося тільки підписати.

Жодного наказу там, звісно, не було. І все ж... Усна настанова Мартиненка розв'язувала полковнику руки. У будь-якому разі є на кого послатися. А Зуб — він і є Зуб, від нього завжди варто чекати якихось прикросів.

— І дуже прошу щодня доповідати мені про хід розслідування...— Прокурор зробив кілька неквапливих кроків до свого авто, даючи знати, що обговорення закінчено, аж раптом зупинився і додав: — А кра-

ще — двічі на день. Час уже закінчувати цю марудну справу!

Сіра трясогузка безстрашно застрибала по гальці просто перед ним, позираючи цікавим очком на людину. Мартиненко рушив слідом за пташкою.

Сонце вже підбилося височенько й пускало по воді сріблясті полиски. Водолази посідали на березі перепочити. Їхні пошуки досі нічого не принесли. Тасьма повибивала в кам'яному ложі глибокі вирви і нанесла туди корчів. Поміж корінням, у підводних хащах, за просто можна було заплутатися. Ріка не бажала віддавати голову вбивці.

Трохи далі, аж ген за кущами верболозу, зграйка дитлахів палила вогнище й пекла картоплю. Це вони першими виявили мотоцикл, а згодом ще й безголове тіло, і здійняли галас. Велосипедист, який проїжджав мостом, зателефонував до поліції. Дразливий запах димку долітав до поліцейських та експертів, нагадуючи, що літо ось-ось закінчиться.

— Іване, у тебе зараз усі карти на руках,— промовив Ярмоленко.— Будь ласка, доведи всім, що я... що ми із прокурором не помилилися. Це твій останній шанс, маєш розуміти. Наступних не буде.

— Та знаю я,— стиха відповів капітан.— Мені брати під козирок, чи якось обійдемося?

— От... от так ти завжди! — образився полковник.— Із тобою неможна по-серйозному — постійно намагаєшся уколоти. Як же я від тебе стомився!.. А тепер слухай уважно. Кожен крок маєш погоджувати зі мною. Доповідатимеш щогодини. Із Дімичем — максимум обережності, бо навколо нього щось на кшталт силового поля, спалить і тебе, і мене. Не забувай — навіть майор Ставницький із ним на «ви». Як гадаєш, чому?

«Гроші! — подумки відповів капітан Зуб.— Але мені на них начхати».

І тут же згадав, що в Дімича відтепер і грошей немає. Злодій у злодія шапку вкрав.

Мовчки повернувся і попростував до експертів та лейтенанта Веніславського, які шаманили над тілом «Дроздова». Показавши тим самим, що не має наміру нічого погоджувати, а діятиме на власний розсуд, як підкажуть досвід та інтуїція.

— Кабінет тобі звільнять,— кинув йому у спину начальник поліції.

Зуб повів плечем, навіть не озирнувшись.

Усе йому дошкуляло. А надто — морок, що ховав обличчя злочинців. У мороці важко рухатися. Не знати, на кого наштотхнешся.

Ярмоленко, провівши його поглядом, попростував до «Пріуса», що чекав на дорозі.

Починаючи від цього моменту, всі вони пов'язані поміж собою: і прокурор, і начальник поліції, і капітан Зуб. Ба навіть той, хто майстерно позбавив кілера голови.

«Мене турбує якась малопомітна річ, яку я не можу усвідомити,— думав, повертаючись до тіла мотоцикліста, капітан.— Що це?.. Що?.. Чого я не бачу? Крутиться десь поруч, курва, а вхопити не можу».

Досвід підказував: у будь-якому клубку кримінальних подій завжди знайдеться нитка, потягнувши за яку, вийдеш на злочинця. Але де вона, та нитка? Чому вона постійно не дається до рук?

«Тульчин, тридцять років тому. Армійська служба приятелів із Пригорщі. Знову Тульчин, теперішній час. Новенький чоппер, відморожений, без дешифру жалю, вбивця. Плюс зруйнований надгробок Демедюка. Три десятки років — це страшенно багато, прірва часу. Обезголовлений «Дроздов», мертві приятелі. І скрізь Діміч, куди не поглянь. Він заступає реальну картину, хоча присутній мало не в кожному епізоді. Ні, потрібно все це систематизувати за двома напрямками — персоналії і зв'язки».

— А що у нього в кишенях? — запитав Зуб.

— Спитайте в криміналіста.— Бахрадзе кивнув на Нетерю.

— Геть порожні,— озвався той.— Ані телефона, ані документів, ані зброї. За підкладкою — монета, п'ятдесят копійок. І кришечка від стакану з кавою.

— Кришечка? — перепитав капітан.

— Так, вона.— Експерт показав прозорий паке-
тик.— А на ній — напис.

На кришечці нерівним почерком хтось вивів число: «100 000». І жодного слова. Ці німі цифри, вочевидь, передбачали якесь попереднє обговорення, і досить жваве. Скажімо, на мосту, серед ночі. Однак перемовини пішли кудись не туди, й одна зі сторін залишилася без голови.

— Сто тисяч,— протягнув Зуб, наче пробуючи число на смак.— Оплата за виконану роботу. Або сума, запрошена шантажистом. Замовник, певне, із нею не погодився. І ліквідував виконавця.

— Аукціон не відбувся,— хмикнув, задоволений собою, Нетеря.

— А може й не розпочався,— додав капітан.— Ось чому він тут з'явився через три місяці...

Йому пригадалися клубні змагання з гольфу із призом у п'ятдесят тисяч євро. «А хай тобі! Знову Діміч! За що не вхопись». У Пригорщі крутилися великі гроші. Щось відбувалося. І це «щось» не піддавалося розумінню. Прокурор Мартиненко також відчув загрозу для своєї кар'єри — звідти і згадка про «парадокс лисого» та промахи полковника Ярмоленка.

Фінт начальника поліції з начебто існуючим наказом про поновлення на посаді йому сподобався. Але тільки до певної міри. Зуб нікому нічого не обіцяв. І не збирався обіцяти. За виключенням свого напарника, котрому запрягнувся знайти і живцем закопати їхнього ворога. Але і цю обіцянку не виконати, бо ось він, «Микола Дроздов», нерухомо лежить на березі Тясми...

Перехопивши сумний погляд Бахрадзе, Зуб спитав:

— Щось трапилося, Давиде Абрамовичу?

— Несуттєво,— відповів експерт, стріпуючи з пальців водорості.— Знаєте, Іване Федоровичу, я вивчив людину вздовж і впоперек. До найтонших капілярів.

Тримав у руках її мозок, серце, печінку і підшлункову залозу. Навіть товсту кишку. Я знаю, що таке життя і смерть, але й досі не маю уяви про те, де в людині ховається звір. Ось лежить обезголовлений труп чоловіка, який убив дівчину і поранив ще двох чоловіків. Ви щось відчуваєте?

— Нічого,— жорстко відповів капітан, дивуючись порожнечі у собі.— А повинен? Чи не забагато честі для...

Хотів сказати «для шматка захололого м'яса», але стримав себе.

— Дійсно, тут немає на що дивитися,— кивнув Бахрадзе.— Шкіряний мішок із потрощеними кістками.

— І більше нічого цікавого? — Капітан без відразу оглянув понівечений труп.

— Ні, чому ж? Гадаю, у нього на руках залишилися сліди порохових газів. Їх не просто відмити, бо мікрочастинки глибоко в'їдаються у шкіру. Але що це нам дасть? Підтвердження того, що кілери інколи стріляють? Та це нам і так відомо...

— Краще скажіть, як йому відтяли голову.

— О, це єдине, що може вважатися цікавим,— експерт аж схитнувся на розкладному стільчику.— Один звір убив іншого звіра у досить вишуканий спосіб.

Він підняв палець угору, вказуючи на міст, що нависав над їхніми головами.

— У цьому випадку був використаний тонкий сталевий тросик, протягнений між поруччям на мосту. Голова мотоцикліста була стята, наче гільйотиною. Це перший такий випадок у моїй практиці. Якщо швидкість на ту хвилину хоч трохи перевищувала шістдесят кілометрів за годину, жодних шансів у цього хлопця не було. Нетеря знайшов на поруччі сліди кріплення тросика — шар іржі там суттєво пошкоджений.

А зробивши свою справу, той другий звір зняв тросик і закинув у Тясьму.

— Зрозуміло. А перед тим почистив кишені вбитого, щоби позбавити нас можливості ідентифікувати його особу,— підсумував слідчий.— Хоча навряд чи це йому допоможе... Лейтенанте Веніславський, залишаєшся за старшого,— наказав, він поглянувши на юнака, з обличчя якого ще не зійшла блідість. Дістав сигарету, за звичкою провів під носом і продовжив: — Через годину нарада. У мене в кабінеті.

Патрульні біля автомобіля слухали радіо. Бадьорий репчик далеко розносився долиною.

«Хлопцям весело,— подумав Зуб, прямуючи до них.— Справжній пікнік».

На ходу відчув на боку вагу зброї.

Досі його нічого не стримувало. А як тепер, коли йому повернена посада разом із відповідальністю?

«А де ж отой “ТТ” із глушником? Також десь у ріці? Чи ще дасть про себе знати?»

Лейтенант Райчинець поклав йому в долоню в'язку ключів від кабінету і сейфа, виглядаючи при цьому так, ніби чимось завинив. На обличчі — зніяковіла усмішка. Вислухавши наказ начальника поліції, відчув внутрішній опір, але коментувати не став. Отже, капітан Зуб повертається на посаду, незважаючи на контузію і психічні проблеми. Якщо треба, можна й посунутися.

— Юрію, без образ,— дружелюбно вимовив капітан, приймаючи ключі.— Усе твоє ще попереду. А в мене часу майже не залишилося.

— Та які образи, Іване Федоровичу? — вільніше усміхнувся молодий слідчий.— Розумію вас. Як і полковника Ярмоленка.

Й одразу пожалкував про сказане. Вийшов ніби наляканий на те, що обоє готуються «на вихід», тому і прикривають один одного. А він, молодий і перспективний, бачить те все наскрізь.

— І добре. Тому зараз клич сюди Веніславського! — Капітан розвернувся до сейфа, брякнув ключами.— Поговоримо про дещо важливе. Тобто про ваші «косяки».

У сейфі все виявилось на місці. Старі і вже нікому не потрібні течки, три пачки «Прими» з фільтром і два пістолетні патрони. Лейтенант нічого не чіпав. Натомість залишив почату пачку сухого італійського печива «Біскотті».

Зуб хряснув дверцятами, зачинивши сталевий ящик. «І що? — спитав він себе.— Тобі полегшало? Але все одно так, як колись було, вже не буде. Часу не повернеш. І Льюню Коровая теж».

Довгих сім років вони працювали в парі, підтримуючи один одного. Іноді їм і слова не були потрібні. Бо навіть, коли розумієш напарника з напівпогляду?.. А з цими молодими доводиться спілкуватися наче через товсте скло. Голоси начебто чути, але слів не розбереш. Усі ці девайси, дедлайни, спойлери, вайби, газлайтери та інша клята чортівня, як влучно зауважив полковник Ярмоленко.

Лейтенант Веніславський беззвучно просочився в кабінет, сів біля стіни і поклав на коліна теку зі справою про вбивство Геннадія Ганжі. За товстими лінзами окулярів — жодної емоції, хоча вираз обличчя і досі той самий, як тоді, коли він уперше побачив криваве місиво на тому місці, де в «Миколи Дроздова» мала бути голова. «Ботан, викапаний ботан,— із сумом подумав Зуб, дивлячись на молодого колегу.— І справжнє його місце — у якомусь столичному архіві чи аналітичному відділі, яких зараз розвелось як бліх».

Однак негайно осмикнув себе: «Господи, вгамуй, будь ласка, мою жовч! Вони ж обидва майже хлопчиська».

Проте Юрій Райчинець впевнено гримнув дверима, всівся навпроти приятеля і виклав руки на стіл, демонструючи незалежність. Він був міцніше збитий, сильніший та активніший за Веніславського. А головне — аніскільки не розгубився зі зміною кола повноважень. «Усе це тимчасово»,— читалося в його задержуватому погляді.

— Там твоє печиво,— кивнув на сейф Зуб.

— Нехай полежить,— безтурботно відповів юнак.— Воно сухе. Не зіпсується.

— Нехай. Але, хлопці, часу в нас, як я вже казав, обмаль. Тому працювати доведеться злагоджено і чітко. Як годинник.— Капітан уже впорався із нападом роздратування.— Інакше не треба й починати.

Удавати із себе вихователя він не збирався. Недоречно, бо десь поряд зачаївся звір, готовий до нового злочину. Зуб відчував його присутність шкірою. І тепер усе залежить від того, хто першим атакуватиме.

Запитав Веніславського:

— Голову так і не знайшли?

— Ні,— примружився лейтенант.— Але пошуки тривають. Водозази скаржаються, що через корчі неможливо дістатися багатьох вимоїн.

— Корчі... Хай менше перекурюють!

— Голову легше втратити, ніж знайти,— ніби ні до чого озвався Райчинець.

Зуб кинув короткий погляд на хлопця: мовляв, натяк зрозумів, але зараз притримай язика. Поцікавився:

— А що там із Ганжою, лейтенанте?

Веніславський розкрив течку, виклав на стіл роздруківку.

— Ось акт експертизи, складений Бахрадзе.

— Я бачив,— Зуб відсунув аркуш.— Передоз якогось лайна...

— Йдеться про пантопразол,— пояснив молодий слідчий.— Я справлявся в лікарів. Кажуть: випадок майже унікальний, але можливий. Цілком безпечна речовина у таких дозах перетворюється на отруту вповільненої дії. Особливо в суміші з алкоголем. От тільки...

— Що саме? — поквапив капітан.

— Майже не існує можливості довести, що хтось підсипав Ганжі пантопразол умисно. Сімейна лікарка підтверджує, що виписувала йому саме цей препарат. Добова норма — одна пігулка, двадцять міліграмів. Курс лікування — місяць. Потім Ганжа мусив з'явитися для огляду й консультації. У нього ж цілий букет захворювань: гастродуоденіт, виразка шлунку і дванадцятипалої кишки у стані ремісії, постійна печія. Але до лікаря він більше не звертався, натомість зайнявся самолікуванням, тим паче, що пантопразол можна вільно придбати в будь-якій аптеці. Його дружина Руслана і домашня працівниця Ада Хмільовська заперечують, що додавали до їжі померлого будь-які лікарські засоби. А зі свого боку, я не бачу можливості якимсь чином довести зворотне.

Капітан згадав турботливу прислугу, яка втішала та заспокоювала свою господиню. Обидві поводитися, ніби мати і дочка. «Але навіщо було тій дівчині труїти Ганжу?» — спитав він себе.

— Не густо,— підсумував Зуб.— Нема за що зачепитися, навіть з огляду на те, що в родині був конфлікт. Ганжа мав коханку на ім'я Вероніка Завадська. Вона підтвердила наявність інтимних взаємин між ними. Якось дружина Ганжі навіть влаштувала публічний скандал із цього приводу. Йшлося про розлучення і поділ майна. Хіба це не мотив?.. І хто, як не дружина, мала можливість повільно труїти чоловіка? Шукай зачіпки, вони неодмінно є, хоча й не на поверхні. Ця жінка зараз тремтить від страху, що її викриють. Натисни на неї як слід. Працюй, хлопче!

Веніславський розгублено засопів, зняв окуляри, почав протирати носовичком.

— Ганжа — ще той фрукт,— продовжив капітан, помітивши його замішання.— Але ніхто не має права позбавляти людину життя. Подамо клопотання до суду, отримаємо дозвіл на обшук. Може, щось і знайдеться на скорботну вдову.

— Тепер стосовно Марії Ясельської.— Зуб обернувся до Райчинця, який одразу прибрав з обличчя глузливу посмішку.— Нам відомо, що під час падіння на сходах вона уже була мертвою. Тут теж глухий кут?

— Ні, чому ж,— діловито відповів лейтенант.— Навіть навпаки. Я цілком обґрунтовано підозрюю у вбивстві громадянина Бажана Степановича Колесника, сина відомого бізнесмена, якого нещодавно обдер як липку аферист Андрій Бугай. І, схоже, мені доведеться надовго зануритися у проблеми цієї родини. Головне — не потонути в них остаточно.

— А ти вигрібай! — порадив капітан.— Насамперед треба розділити наявні справи. Адже Бугай не був присутній в маєтку Колесника під час загибелі Ясельської. Як і сам Колесник-старший. У них стовідсоткове алібі — я особисто бачив обох на модному показі в клубі.

Молоді слідчі одночасно переглянулися, не приховуючи здивування. Надто вже дивно прозвучало словосполучення «модний показ» із вуст Зуба.

— Але це другорядний факт,— вів далі капітан.— Набагато важливіше те, що син Колесника залишив територію маєтку саме в той час, коли, за даними експертизи, трапилася смерть жертви. Охоронці зафіксували це у журналі відвідувачів. За їхніми словами, Бажан здався дуже схвилюваним, кудись поспішав і на ходу лаявся крізь зуби. Можливо, пізніше Діміч звелів знищити той запис, а охоронцям

заткнутися, але я на власні очі бачив його із позначкою часу: двадцять три сорок. Що майже точно збігається з висновками Бахрадзе стосовно моменту смерті Ясельської... До речі, у той час, коли я опитував свідків, ти, лейтенанте, хлебтав Дімічеве віскі в його кабінеті.

— Віскі не жалую,— відбив закид Райчинець.— Як на мене, дурний напій. Поважаю португальську «Мадейру». Оце справжній нектар...

— Ближче до суті, Юрію! — перервав капітан.— Охорона стверджує, що Бажан поїхав на таксі. Ти опитав таксиста?

— Авжеж,— відповів Райчинець.— Бажан доїхав до центру міста й там вийшов.

— І?..

— І все на тому,— пристукнув долонею об стіл лейтенант.— Далі його слід губитися. Подейкують, що він учашає до стрип-бару «Вуаля». Там у підвалі час від часу грають на великі суми. Я кілька разів заглядав туди. Брудна забігайлівка.

— Мабуть, ставки робив? — несподівано зблиснув лінзами Веніславський.

— Піклуйся про своє,— огризнувся Райчинець.— Ставок не робив, паленого пійла не куштував... Натомість дізнався, що наш підозрюваний завинив чималі гроші власникові притону Анатолію Джусу. Начебто десять тисяч зелених. Дедлайн повернення боргу — двадцять четверта година тієї самої ночі, коли загинула Ясельська. Щоби гарантовано отримати гроші, Джус шантажував Бажана, пообіцявши, що рівно о тій порі кине в мережу відео, де Бажан зі своєю любкою Яніною займаються сексом просто на барній стійці... Отже, не виключаю, що син якось проникнув до кабінету батька, намагаючись викрасти

необхідну суму, а домоправителька заскочила його на гарячому. Далі він чимось ударив жінку, спустив її сходами, імітуючи нещасливий випадок, і втік. Але є цікавий нюанс. Разом із Бажаном зник й Анатолій Джус. Уже дві доби, як із ним немає зв'язку. Між іншим, я таки розшукав коханку Бажана. Така собі Яніна Судець, двадцять років, незаміжня, проживає сама. Батьки на заробітках за кордоном. Десять на Мадагаскарі. Присягається, що знати не знає, де може перебувати Бажан.

— Клятви курв щербатого шеляга не варті,— буркнув капітан.— Ти кажеш, що Ясельську чимось вдарили... Чим саме?

— Знаряддя вбивства не встановлене,— коротко відповів Райчинець.

— Треба перевернути будинок і знайти.

— А санкція на обшук? Що, суд насправді погодиться надати? — із сумнівом усміхнувся лейтенант.

«Еге ж, видасть він! — подумки відповів капітан.— Не у цьому випадку. У Дімика все схоплено. Доведеться щось вигадувати».

— Яюсь владнаємо,— змусив себе посміхнутися Зуб.

— Але й досі не зрозуміло, хто від кого ховається,— вів далі Райчинець.— Бажан від поліції. Це очевидно. Але куди подівся Джус?

— Джус, вірогідно, ховається від Дімика,— припустив капітан.— Колесник не терпить шантажистів.

— Навряд чи. Річ у тім, що Дімич сам попросив яюсь притиснути Бажана. Про це мені розповів — звісно, після добрячої чарки,— вишибала Махно. Колесник із Джусом уклали таємну угоду. Власник «Вуаля» має завести Бажана у непід'ємні борги, а за це його батько подовжить Джусові ліцензію на роботу

підпільного казино. Тобто йшлося не про ліцензію, а про звільнення від щомісячних виплат у злочинський общак. Таким чином Дімич намагався змусити сина схаменутися: спочатку тицьнути носом у скоєне, тоді нібито викупити його борг, а далі залучити до роботи в бізнесі. Але про компрометуюче відео навіть мови не було, а воно, як кажуть, все ж таки вигулькнуло на кілька годин в Ютубі, а вже ранком зникло. Разом із Джусом.

— Угоди з Дімичем — то шкідлива для життя річ,— задумливо протягнув Зуб.

— Жодних сумнівів,— підтвердив Райчинець, згадавши афериста, який досі сидів у камері.— Дехто навіть не уявляє, наскільки.

Капітан схвально кивнув. Контакт відбувся. Здається, із цими хлопцями можна працювати. І не такі вони вже зарозумілі.

Райчинець продовжив міркувати:

— Над Колесником зараз згустилися хмари. Гроші викрадені. Сина підозрюють у вбивстві. А тим часом наближається дата, на яку в його гольф-клубі призначені змагання з найвищими призовими. Всі учасники — привілейовані особи. Є чутки, що будуть навіть кілька злочинців у законі. Дімич зобов'язаний показати себе в повному блиску.

— Але ж я справжній йолоп! — раптом вигукнув капітан, ляснувши себе по лобі.

— Теж мені, фундаментальне відкриття,— хмикнув Райчинець.— Обґрунтуйте, будь ласка.

Натомість Зуб дістав сигарету, покатав між пальцями, понюхав і, мружачись, поглянув на молодих слідчих. Щоби, помережані шрами, порожевіли, ніби до них прилинула кров. Що як події у Пригорщі пов'язані із майбутніми змаганнями в гольф-клубі?

Може, хтось із знаних злодіїв таким чином розчищає місце для себе? Або Діміч вже відіграв своє, і його намагаються відправити в аут?

Відібрали гроші, тепер відберуть бізнес.

Але до чого тут убивство молодої жінки? У злодіїв теж є певні уявлення про честь.

Чи й вони вже зійшли нанівець?

Припущень багато, на виході — нуль.

Узявши зі столу телефон, Зуб відшукав у контактах номер Колесника, натиснув «виклик». Діміч довго не відгукувався, потім скинув дзвінок. Побачив, хто телефонує, не схотів говорити. Але капітан знову набрав номер — і так кілька разів поспіль. Молоді слідчі чекали, гадаючи, що він задумав.

Нарешті нерви в Колесника не витримали.

— Гей, приятелю, у мене й без тебе голова розколюється! — вигукнув він у мікрофон, не бажаючи спілкуватися з поліцейським. — Сина не віддам, навіть не сподівайся!

— Та знаю, дороженький, — зі спокійною погрозою промовив Зуб. — Тобі зараз не до жартів. Аферист попупив гроші, зробив доньці дитину. Син із якогось дива замочив економку. Наближається подія в гольф-клубі. Прийдуть люди, перед якими навіть у тебе коліна трусяться....

— Чого тобі треба? — звірючи, вигукнув Діміч. — На якого дідька мене тероризуєш? Відчепися! Я сам з усім упораюся!

— Дімічу, не галасуй. — Капітан відсторонив смартфон подалі від себе. — Заспокойся! Маю до тебе справу, суто особисту. Ти зараз удома?

— Удома. Але які в нас із тобою можуть бути справи?

— Жодних! — легко підтвердив капітан. — Це суто моя ініціатива. Маю зацікавленість... Звісно ж, п'ятде-

сят тисяч на дорозі не валяються. Мрія всього мого злиденного життя. Хочу взяти участь. Як ти на це дивишся?

«Дурниця завжди збиває з толку», — подумав Зуб, усміхнувшись до молодих колег. Але нічого не став пояснювати.

— Ти?!. От тільки не пудри мені мізки! Що ти задумав? Кажі!

Діміч пирхнув, наче його душив дурний сміх.

— Я цілком серйозно, — вимовив капітан. — Чи в тебе ключками махають тільки обрані?

— Дурню верзеш, але скажу прямо. Вступний внесок — десять відсотків. Маєш такі гроші?

— Ого! — з повагою відгукнувся Зуб. — То скільки ж тоді опиниться на кону?

— Залежить від кількості учасників. Вже з десятків гравців дали згоду. Разом із головним призом назбирається приблизно сто тисяч. Ти будеш одинадцятим. Якщо зможеш заплатити.

— Держава заплатить, — незворушно відповів капітан.

«У “Дроздова” знайшли кавову кришечку із тією самою цифрою, — мимоволі зазначив він. — Схоже, він претендував на весь призовий фонд».

— Овва! Я так і думав. Фуфло гониш! — ущипливо засміявся Діміч.

— Чому ж фуфло? Хіба ти проти, щоби поліція очистила тутешнє повітря від убивць?.. Серед твоїх гольфістів цілком може опинитися джокер. Той самий, що замовив стрілянину в «Мембері», вбив вагітну жінку, а потім відтяв голову виконавцю.

— Ви таки знайшли кілера? — у голосі Колесника пролунало неприховане здивування.

— Мертвого. У Тясьмі. І без голови, — сухо повідомив капітан. — Але це поки що таємниця слідства.

Тому і хочу з тобою зустрітися, щоб обговорити деякі нюанси, що мене турбують. Ти ж зацікавлений, хіба ні?

— Приходь,— після тривалої паузи видушив із себе Колесник.

Зуб кивнув, задоволений результатом розмови, і відімкнув зв'язок.

— Шефе, що ви задумали? — зблиснув окулярами Веніславський.

Це прозвучало дещо несподівано. Ледь помітна усмішка торкнула Зубове нечутливе обличчя. Лейтенант визнав його авторитет. Райчинець промовчав. Утім, обоє чекали на відповідь.

— Здається мені, що навколо Колесника накопичилося забагато лайна. Виглядає так, ніби ним маніпулюють. І не тільки ним — нами також.

Капітан гостро поглянув на молодих колег. Непокієло відчуття цейтноту. Щось він упустив. Дуже важливе й надзвичайно просте. Але що — незрозуміло. Ніби йому провели під носом сигаретою, дратуючи нюх. Сьогодні, вчора... коли саме? Не міг пригадати, хай би як напружувався.

— Ми разом із вами? — запитав лейтенант Веніславський.

Райчинець підібрався.

— Ні, хлопці. Дімичеві не витримати аж трьох поліцейських. Матиме серцевий напад. До того ж, це справа приятельська, майже родинна. І тільки я маю вдягти на нього кайданки, бо комусь іншому Стьопа Колесо не дасться. А для вас — ось яке завдання.

Вислухавши його, лейтенанти презирнулися. І передусім тому, що згаданий Зубом фігурант їм і на думку не спадав.

— Тож будьте наготові,— капітан дістав із сейфа пару патронів, що там залишалися, й опустив у кишеню. Повагавшись, прихопив пачку «Прими».

Шрам на щоці сіпнувся, нагадавши про колишній біль.

Руда блискавка майнула через доріжку просто перед колесом велосипеда, злетіла на стовбур сосни і завмерла на середині, помахуючи пишним хвостом, ніби вітаючись. Потім білочка витягнула мордочку, приглядаючись. Велосипедист зупинився, глибоко вдихнув. Міцний настій хвої дер горло, і він закашлявся. Негучна луна відбилася від дерев і докотилася до обгородженої території заміського котеджного селища «Ліга майорів».

Моторна звіринка належала до того світу, про який він давно забув, постійно сидючи у будівлі поліцейського управління. Десь там, за тими самими дверима, залишилися й інші почуття. «Так і життя нечутно промайне»,— подумав чоловік, спираючись на кермо.

Немає нічого гіршого, ніж дійти до краю, за яким — порожнеча.

Але хтось мусить відповісти за його поранення. І за каліцтво напарника.

І що робити із тим невідступним, майже божевільним бажанням всадити комусь кулю в печінку?

«Такі, як я, довго не живуть»,— подумав капітан Зуб. Дістав службовий «Форт», перевірів обойму і сховав пістолет у кишеню, залишивши порожню кобуру на плечі.

Світле, прозоре повітря, наче ріка, витікало із глибини лісу, огортаючи шовковим синювато-зеленим

маревом будинки, що виблискували величезними тонованими вікнами. Мешканці цього престижного поселення постійно змагалися поміж собою в архітектурних витівках, найновітніших матеріалах, ландшафтному дизайні, але наявність загартованого скла від підлоги до стелі вважалася умовою номер один. Тут нема чого боятися, бо «Лігу майорів» охороняє служба безпеки Степана Колесника.

Зуб запалив, розглядаючи особняк Дімича, що вирізнявся серед інших споруд примхливим дахом під австрійською черепицею. Дахові вікна, які ввечері мала зачиняти «нічна адміністраторка» Катерина Туровська, ловили небесну синяву й неначе погойдувалися. До Тясьми не так уже й далеко, але вдень комарів немає. Десь там, у власному кабінеті, Дімич потягує віскі, чадить сигарою і міркує, як повернути гроші, поцуплені босяком із глухого села.

Просити в полковника Ярмоленка автівку капітан не схотів. Почалися би розпити та докори: «Куди? Навіщо? Не будь дебілом, Іване, не ходи по колу. Від Дімича нічого не добитися. Копай оточення». А він не може гаяти час. Йому навіть не потрібна санкція начальника поліції, суду чи дозвіл прокурора. У нього й вибору нема. До того ж, запах звіра вчувається так гостро, що аж у ніздрях свербить.

Біля воріт виблискував червоний кабріолет. Схоже, Анжела, щойно приїхавши, не завела авто на подвір'я. Незабаром знову кудись помчить. У дівчини нелегкий період. Вона розривається між батьком і коханим, і коханий перемагає. Мати видала доньці певну суму на адвоката. Їх знову зблизила образа на Дімича. А ще — дитина, яка у свій час народиться в Анжели.

Зуб притулив до паркана велосипед і здійняв кулак, аби грюкнути у браму.

Хрипнув динамік переговорного пристрою:

— Не гупай! Відчинено.

Капітан ледве впізнав голос господаря.

За ворітьми чекали Гнат Довган і Роман Подолянин.

Гнат, ніби бик перед атакою, нахилив голову й підозріло дивився з-під лоба. Зіркі очиці стежили за кожним рухом гостя. Начальник служби охорони тримав у руках увімкнений сканер. Це його зона відповідальності, тому й показує, що не пропустить, доки не перевірить. Наказав:

— Підніміть руки.

Шофер ступив крок убік, аби контролювати ситуацію. Асистував Подолянину.

— Я при виконанні.— Зуб дістав посвідчення, тичнув старшому охоронцеві під ніс.— Не маєш права мене перевіряти.

— Тут усі при виконанні.— Подолянин виставив уперед сканер.— Здайте табельну зброю.

Зуб відвернувся, неначе роздумуючи, аж раптом перехопив руку охоронця і миттєво відтягнув назад безіменний палець на його лівій п'ятірні. Прилад упав на доріжку.

— Стій на місці! — гаркнув капітан до шофера, який сіпнувся було до нього.— Бо зараз зламаю кістку.

— С-с-стій! — просичав до підручного Роман, крилячись від болю.— Відпусти, гад! Боляче ж!

— Каліки немічні! — гукнув із тераси Діміч.— Не здари! Пропустить його!

Він перехилився через парапет, придивляючись до сутички. Темні окуляри, як зазвичай, сиве волосся розпалося навпіл від енергійного поруху. Голуба водолазка й сірі фланелеві штани підкреслювали худорбу. Діміч звик перебувати нагорі. Звідти краще видно.

Зуб послабив хватку, чекаючи реакції Подолянина. Той кволо промимрив:

— Та відпускай уже! Не чув?

— Я тобі казав чи ні? — капітан відпустив руку охоронця.— Якось не пам'ятаю...

— Що саме? — Колишній мент підхопив з доріжки сканер і відступив, запалено дихаючи, наче після раунду на ринзі.

— У тебе очі в різні боки дивляться,— з притиском промовив Іван.

— Х-ха!.. А так навіть зручніше,— змушено хихотнув начальник служби охорони.— Немає мертвої зони. Бачу геть усе.

— Я теж усе бачу,— кинув Зуб, обсмикнув піджак і попростував до ганку.

— У вас, капітане, є щось таке, чого в мене нема,— кинув йому вслід охоронець, розминаючи мало не вихнутий палець.

— Що маєш на увазі? — озирнувся Зуб.

— Тее... натиск. Прете, наче танк. Колись напоретися.

— Маєш на увазі дур? — із насмішкою перепитав капітан.— Є таке діло, я справді дурний. Тож бійся мене, бо не тільки пальці, а й усе інше повідкрочую.

Діміч нагорі фиркнув, погрозив кулаком охоронцям і зник у кабінеті. За Зубом на безпечній відстані поплентався Подолянин. Дивився йому у спину з ненавистю, бо почувався приниженим, ще й на очах шефа та підлеглого.

Ось так вони і піднялися на другий поверх. Попереду капітан, на п'ять сходинок позаду — колишній мент, який пішов на службу до злодія. Десь на півдорозі Зуб раптом зупинився й озирнувся. Ще недавно по цих кам'яних східцях скотилася вже мертва Марія

Ясельська. Подолянин також застиг із занесеною на сходинок ногою. «Шкода, що тоді його тут не було,— чомусь подумав Зуб.— Охороняв Колесника на модному показі. І взагалі — цікаву історію має гніздо Дімича...»

Господар чекав на нього у відчинених дверях кабінету, тамуючи злість і нетерпіння. Цей контужений капітан, схоже, вирішив його остаточно добити. Навіщо він сюди припхався? Познущатися? Вони з ним, наче каторжники, сковані одним ланцюгом, тягнуться етапом тривалістю у чверть століття, і підштовхують один одного. Іноді це втішає, а іноді доводить мало не до сказу. А втім, життя без капітана Зуба вже здається прісним. Відіграючи роль переслідувача, що постійно крадеться позаду, він змушує прудко рухатися, швидко міркувати й хитро діяти. За гамбурзьким рахунком він, Дімич, мав би подякувати капітанові, як тренеру, який привів його до успіху.

— Ну, Федоровичу, у мене від тебе вже оскома на зубах!

Зуб тільки усміхнувся своєю замороженою усмішкою, прямуючи до нього.

— І попереджаю — в мене цейтнот,— Дімич протягнув було руку, але швидко сховав її за спину.— У тебе рівно три хвилини, щоби пояснити, що тобі треба.

— Поки живий, значить, ще маєш час,— заперечив Зуб. За ті кілька діб, доки вони не бачилися, Степан схуд й осунувся, ніби пробіг із повною віддачею якусь марафонську дистанцію.— Твоя домоправителька, наприклад, його вже не має. Хочеш піти за нею?

Колесник сіпнувся, ніби його вдарили у болюче місце. «Цей тип щось знає,— промайнуло в його

темних очах.— Але не скаже, доки всі нерви не вимотає».

Він мовчки посторонився, пропускаючи капітана в кабінет, наказав Подолянину:

— Жодної душі сюди не впускати, доки ми розмовляємо.

А Зубові нагадав, дивлячись поверх його голови:

— Три хвилини. Час пішов.

Він із маху опустився у крісло й нетерпляче подався вперед.

— Сигару цього разу не пропонуєш? — піддражнив капітан.

— Маєш свої! — Дімич штовхнув до нього попільничку і попередив: — За кілька хвилин у мене важливі переговори з англійцями.

Капітан дістав сигарету, понюхав, поклав на край попільниці й меланхолійно спитав:

— Гроші зажадаєш повернути? Так вони ж ні в чому не винні. Зробили все, як належить. Твій фінансовий директор і тебе, і англійців обкраяв. Гарні в тебе кадри, нічого сказати.

— Залишилося дві хвилини! — Колесник міцно стиснув тонкі губи.

Згадка про самозванця, який не тільки обібрав його, а й утерся в сім'ю, ледве не змусила Дімича зірватися. Але в останню мить він зрозумів, що Зуб навмисно виводить його із себе. Схопив сигару, обрізав кінчик, клацнув запальничкою із лев'ячою мордою. Сховав обличчя за хмаркою диму.

— Роки мнають, а ти все такий же,— неквапливо промовив капітан і теж запалив. Щось його турбувало, але він ще не розумів, що саме.— Нарваний і без міри жадний. Дослухатися до розуму не хочеш. І мене не чуєш. А я ж рік у рік тебе переконую — схаменися, Степане.

— То не роки йдуть, а люди,— філософськи зауважив Діміч, згадавши Ганжу.— І минуле не зникає, а перетворюється на енергію, що змушує нас рухатися далі.

— Яке минуле, таке й майбутнє,— гостро посміхнувся Зуб.— Із лайна годі чекати ясного світла.

— Ну ти ж і гад! — покрутив носом Колесник.— У тебе залишилася хвилина. Кажіть нарешті, чого тобі треба.

— Дімічу, віддай сина.

— А оцього не хочеш? — Колесник скрутив дулю, тижнув через стіл Зубові, а по тому чомусь зиркнув на сейф, ніби ховав там Бажана.— Проте можу запевнити — він до цього непричетний.

Хвилю помовчав і виразно, наче намагаючись остаточно переконати капітана, продекламував:

— Це не його рук справа, і я йому вірю. Коли він увійшов у цей кабінет, жінка вже лежала он там на підлозі з раною на голові.— Колесник виразно кивнув на килим перед дверима.— Без ознак життя.

— То в чому справа? — підняв брову капітан.— Навіщо йому ховатися? Хай прийде у слідчий відділ і дасть свідчення.

— Та невже? — Зморшки на обличчі Діміча начебто поглибилися.— Хіба я тебе не знаю? Для тебе головне — вчепитися у загринок. Мало тобі мене? Вже й до сина добираєшся. Не буде цього! Поки я живу, не буде цього. До Бажана тобі зась!

— Поки живеш? — перепитав Зуб, недобре посміхаючись.— Ти хоч знаєш, що навколо тебе коїться?

— Знаю,— буркнув Діміч і кинув сигару в попільницю.— Бувало й гірше. Прорвемося.

На мить забарився, додав:

— Смерть обирає гарних. А я негарний.

Виразно поглянув й усміхнувся.

— Зупини свій секундомір. Давай по порядку,— миролюбно попросив Іван.— По-перше, мене відновили на посаді. Тож я тут, можна вважати, офіційно. По-друге, у мене накопичилися до тебе питання. Куди не тикнуся, скрізь вони постають. Разом із твоєю фізіономією. Надто вже багато твоєї присутності в усіх епізодах. Тобі це не здається дивним?

— Я вже застарий, аби дивуватися.— Діміч глянув капітанові просто в очі.— Менти... себто поліцейські із битої колії не вилазять. Тримаються свого. А ваші бази — наче братські могили. Потрапив туди — вже нікуди не подінешся. Маєш знати — я вже давно чистий. Живу за законом, нічого не порушую. А тепер давай свої питання.

Зуб роззирнувся, трохи помовчав. Стіни обшиті дубовими панелями. Шафи із книгами, полиці зі статуетками, дипломи бізнесових фондаций, шкіряний диван у кутку, картини, фото Вікторії на столі, ноутбук. Вікторія усміхається яскраво-червоними вологими губами, наче юна вампіреса. Розкішний перський килим із бахромою на підлозі. Відзначив собі: «Жодного сліду крові Ясельської». Загалом — нічого зайвого. Раціональний, сухуватий стиль, що личить діловій людині.

— Нема за що зачепитися поглядом,— нарешті промовив капітан.— А от у Демедюків бачив я одне армійське фото. Ти, Ганжа і сам Демедюк. Щирі обійми.

Колесник нахмурих брови, здивований несподіваним поворотом розмови. Підхопив довгими пальцями сигару, пихнув димком. Щось промайнуло в його очах, але Зуб не встиг уловити. Губи розтягнула тонка усмішка. Він випростався, поглянув зверхньо, наче співбесідник здивував його цілковитою дурницею, за-

ради якої не варто було навіть ноги бити. Навіть по-жартував:

— Тобі б, Іване, у поліції працювати!

— Не смішно,— відбив Зуб.

— Федоровичу, ну от на хріна ти до мене приперся? Нагадати про безглузду втрату двох років, про тупу службу? Про кирзові чоботи й онучі, що тхнули гірше хімічної зброї?

— Ось, поглянь.— Капітан дістав телефон, знайшов знімок і простягнув Колесникові.— Ви тут виглядаєте, як найщасливіші люди. Попереду — ціле життя. І заваж — ще нічим не спаскуджене.

— Засунь це фото туди, де завжди тепло! — буркнув Діміч, мигцем глянувши на екран.— Тридцять років сплигло, а ти його мені під ніс тицяєш. Заради цього ламав руку моєму охоронцю?

— У нас за хамство можна й путівку за грати отримати.— Зуб вимкнув телефон.

— Звісно ж. Але ти вже скільки років поспіль гратами мені погрожуєш, а все якось обходиться. Обійдеться і цього разу.

— Дарма сподіваєшся. Цього разу я від тебе не відчеплюся.

— А якщо я відкуплюся? — усміхнувся Колесник.

— Ти здурів? — здивовано глянув на нього капітан.

— Ні, чому ж. Усе у цьому світі збудоване на взаємній вигоді. Ось моя пропозиція. Залиш у спокої Бажана. Залиш у спокої мене. І взагалі — зникни. Я сам упораюся зі своїми проблемами. Хочеш зіграти в гольф? Будь ласка — внесу за тебе заставу. На твій персональний рахунок. Дам і тренера, щоби трохи піднатаскав...

— Звучить спокусливо. Але... не можу, Степане,— усміхнувся капітан.— Мій напарник паралізований.

Аня Демедюк на кладовищі. Кілер пішов купатися, але чомусь без голови. А ти тут комизишся... Мушу довести справу до кінця, і в цьому мені ніхто не завадить.

— То до чого тут армійська фотографія? — обурився Колесник.

— Не знаю. Тому й намагаюся з'ясувати. Що тоді трапилося між вами і ще кимось, хто залишився за кадром?

— Ціла вічність... Та я вже майже нічого не пам'ятаю.

— А я тобі нагадаю. Невдовзі після того дивним чином загинув Демедюк. Ви з Ганжою протрималися набагато довше. Але й Ганжі вже нема. Тобто викреслюємо і його...

Капітан жестом перекреслив кілька уявних облич. Потім знову відкрив знімок у телефоні й повернув екран до господаря кабінету.

— Залишився один. Ось цей. Із тонкими вусиками і прижмуреним оком. Симпатичний, так. Я тебе, здається, із вусами ще не бачив...

Колесник закашлявся.

— Часом мені здається, що ти насправді божевільний,— глухо вимовив він.— А разом з тобою і я так само божеволію.

— Чекай-чекай, це ще не все. Я виявив ось таку, як ти кажеш, божевільну річ. На могилі твого армійського приятеля Демедюка, який віддав Богу душу понад двадцять років тому, зруйнували надгробок. Це трапилося п'ятого травня. Дзвінок Зінаїди, дружини Демедюка, яка поскаржилася на вандалізм, зафіксований у черговій частині поліції. В'їжджаєш? П'ятого травня сплюндрували могилу, а через двадцять днів прикопив на мотоциклі «Микола Дроздов» і влаштував стрілянину в готелі, вбивши вагітну дочку Демедюка. Як

на мене — вона випадкова жертва. Принаймні, так це виглядає.— Тут Зуб покривив душею.— У будь-якому разі його ціллю були не я і не лейтенант Коровай. Але хто?

Колесник мовчки слухав. На його обличчі не сіпнулася жодна жилка.

— Напередодні Анжела запросила Демедюк та її матір на презентацію морського акваріума в готелі. Дівчата стояли поруч під час стрілянини. Питання дуже просте. Хто замовив цей фокус? Кому адресувалась четверта куля? Твоїй доньці? Чого я не знаю, Дімічу?

Несподівано господар кабінету втиснувся у крісло, ніби отримавши ляпас, його засмагле обличчя посіріло.

— Тільки не бреши! — додав Зуб.— Через тебе гинуть люди.

— Кілера, кажеш, знайшли... у річці? — хрипнув Колесник.— Без голови?

— Кілера знайшли, голову — ні,— Зуб випростався, вийшов із-за столу, відшукав у барі пляшку віскі, налив у склянку й підсунув Дімічу. Заразом хлюпнув і собі.— Але знайдуть, будь певен. Водолази працюють... От, тепер ти все знаєш. Ну, майже все.

— А чого ще я не знаю? — Діміч одним ковтком вихилив віскі і зажмурився, намагаючись опанувати себе.

— Знаєш, оця розмова виглядатиме нещирою, якщо ти мовчатимеш.— Капітан зиркнув на двері, за якими стовбичив начальник служби охорони. Підвищив голос: — Доведеться її продовжити в іншому місці. Мусиш кинути той гонор і нарешті в усьому зізнатися.

Він усівся на місце, поглянув на віскі, але не торкнувся склянки. Дістав сигарету, розім'яв і запалив.

— Що ти знаєш про гонор? — зі злістю кинув господар кабінету. Засовався у кріслі, намагаючись встати,— але не встав. Йому трохи попустило.— Це як мала дитина на руках. Носиш її, вмовляєш, заспокоюєш... А воно, нерозумне, несподівано розвередується в самий невідповідний момент. У моєму бізнесі гонор — зайва, навіть шкідлива річ. Не по кишені. Ось прийдуть поважні дядьки звідусіль, і під час турніру я буду стрибати перед ними на задніх лапах. Навіть програю кілька ігор і віддам увесь призовий фонд. Може, ще й докину, якщо доведеться. Так буде краще й корисніше.

— Дімічу, ти відхиляєшся. Ця тема мене не дуже цікавить. І про поважних дядьків ми поговоримо згодом. А зараз давай повернемося до питань, що мене дуже хвилюють. Ти щось приховуєш. Це очевидно.

— Слухай, капітане, у мене від тебе мігрень. Вивалив тут купу лайна. Якесь четверта куля... Мені аж дух забило, от повір. Певно, старію... Звісно, цікаво тебе послухати, але я взагалі не розумію, до чого ти хилиш. Хіба можливо все контролювати? Та й оці твої звинувачення мене дивують.

— Ну так,— байдуже відмахнувся Зуб.— Гратимемо дурника.

— Повір, я дійсно нічого не розумію,— струснув головою Колесник.— Усе, що ти зараз розповів, мене не обходить, хоча й викликає певне занепокоєння. А та світлина десь є і в мене, якщо я не спалив старий альбом... Але все це було за іншого життя, в іншій державі. Зараз маю сьогоднішні проблеми, і ти заважаєш мені їх вирішувати.

— Так і запишемо: клієнт пішов у відказ,— розчаровано зітхнув капітан.— Проблеми ці нічого не важать з огляду на те, що десь поряд із тобою вештає-

ться вбивця. «Миколі Дроздову» відтяли голову дві доби тому. Усвідомлюєш? Три місяці його ніби взагалі не було — і раптом з'явився. А на кришечці від кави, знайденої у кишені його куртки, позначена сума гонорару: сто тисяч. Зрозуміло, не в гривнях. Але з кого можна вимагати такі гроші? І за які послуги?

— У Пригорщі є мінімум десяток людей, які здатні потягнути таку суму. Але яким чином їх можна зв'язати з кілером?

— Не знаю, ти у цьому гадючнику верховодиш, тобі видніше.— Зуб загасив недопалок.— Отже, я підбиваю підсумки. Цілком невтішні для тебе. Ти не відповів на жодне моє питання. Дав зрозуміти, що тобі наплювати на себе й на дочку. Гаразд. Тебе не шкода, а мені взагалі на тебе наплювати. Оскільки ж я дуже хочу дізнатися, хто вбиває людей у цьому місті, то оберу інший шлях. Знайду Бажана, якому реально світить строк за вбивство Ясельської. Мінімум п'ятеро свідків бачили твого сина в той вечір. У будинку, біля брами, у таксі... За потреби знайдуться інші. А тоді ми поговоримо в офіційній обстановці. Ти будеш просити, а я відмовлятиму, бо всі мої дії будуть законними. Хай там як, але справедливість у цьому світі має бути.

— Що ти верзеш, яка справедливість? — обурився Колесник. Видихнув і твердо промовив: — Роби що хочеш, але сина я тобі не віддам. Не ламай йому долю. Він не вбивав Марію. Цей дурень заліз сюди, до кабінету, щоби вкрасти в мене гроші. Це чиста правда. Він покався, і я йому простив, бо сам винен — певним чином підштовхнув хлопця до цього вчинку. Але це не важливо, бо винні вже покарані. Один бовдур поїхав до бабусі на село — городи копати. Якщо кості вдало зростуться... Бажан застав тут Ясельську мертвою, розумієш — мертвою! На підлозі, із закривавленою

скронею. Той килим я наказав спалити. А натомість постелив інший.

— Хто скинув труп зі сходів?

— Бажан.— Діміч смикнувся, ніби його щось вколало.— Хлопець запанікував. Вирішив, що підозра неодмінно впаде на нього. Молодий, дурний...

— Браво! — вигукнув Зуб.— Убивця стояв десь неподалік і теж аплодував... Хоча чекай! Дещо не сходиться. У вечір убивства ви тут із лейтенантом Райчинцем сьорбали віскі. А килим? Хіба він не привернув увагу лейтенанта?

— На той час ми з Подолянином його вже замінили.

Обидва разом поглянули на перський килим із пухнастою бахромою.

— Однак це ще не все,— продовжив Колесник.— У мене в сейфі — знаряддя вбивства. Із відбитками пальців і слідами крові жертви.

— Чому ж ти мовчав? — визвірився капітан.

— А чому ти на мене наїжджаєш? — Діміч і собі підвищив голос.— Це попільниця. Із зеленого граніту, важка, ти її, певно, бачив. Але там тих відбитків — засапаєшся рахувати. І мої, і сина, і Вікторії. Може, навіть Анжели. Вони ж усі тут бувають. І ще з десяток гостей, які сиділи на тому місці, де ти, курили і пригощалися спиртним. Твої, до речі, там теж, мабуть, є. Я забороняю покоївці часто сюди заходити. Сам викидаю недопалки. Кабінет — суто моя територія, немає чого Хмільовській тут вештатися. Раз на тиждень із пирососом та ганчіркою — і квіт...

На обличчі капітана раптом спалахнула й затерпла крива посмішка. На мить йому здалося, що він знову опинився у черговій частині над розкритою текою із записами про виклики та події.

Він нахилився ближче до Дімича і ледь чутно спитав:

— Як, ти кажеш, прізвище покоївки?

— Хмільовська. Жанна Хмільовська...

Зуб приклав палець до губ, показуючи: тихіше!

Пазл склався.

«Як же я прогавив цей момент? — дорікнув собі капітан.— Усе ж очевидно!»

Схопив телефон і вийшов на терасу, причинивши за собою двері. Набрал лейтенанта Веніславського.

— Лейтенанте, зазирни у свою течку. Мене цікавить прізвище домашньої працівниці Ганжі.

Веніславський відповів ментально:

— Ада Хмільовська.

— Добре! — зрадів Зуб.— А по нашому фігуранту? Щось з'ясувалося?

— Із вашого дозволу, я передам телефон колезі. Він цим займався.

За хвилю в телефоні почувся голос Райчинця.

— Іване Федоровичу, все так, як ви і припустили. Існує ще один зв'язок із Тульчином.

— Ну?...— нетерпляче поквапив Зуб.

Він подивився крізь скло на кабінет.

Колесник жадібно ковтав віскі. Прямокутник сонячного світла впав на підлогу саме туди, де нещодавно лежала мертва Марія Ясельська.

— Він служив у Тульчинському райвідділі міліції. У чині лейтенанта. Потім через вагомі особисті обставини був переведений у Вінницю.

— Вагомі особисті обставини? — здивувався капітан.— Тобто?

— Саме так зазначено в особовій справі,— підтвердив Райчинець.— Формулювання таке: «Переведений через вагомі особисті обставини».

— Цікаво,— протягнув капітан, намагаючись усвідомити почуте.— Хотів би я знати, що там сталося...

— Іване Федоровичу, нам не вистачило часу,— знітився лейтенант.— Треба робити запит в архіві. Або особисто їхати у Вінницю. Але є певні неперевірені відомості. Один тульчинський підполковник, із яким я поспілкувався, дещо пригадав. У нашого фігуранта трагічно загинула вагітна наречена — також лейтенант міліції. При виконанні службових обов'язків. Оце, мабуть, і є та вагома обставина, що змусила його перебратися в обласний центр. У Вінниці офіцера характеризують якнайкраще. Служив в оперативному відділі. Жодних нарікань, має міністерські відзнаки. У п'ятнадцятому році звільнений у зв'язку з виходом на пенсію. Гадаю, це не наш кадр.

— Ти не гадай, а виконуй накази,— відповів капітан.— Бери опергрупу — і мерщій до мене. У маєток Колесника.

— А як на це відреагує Ярмоленко?

— Не мороч голову! — Зуб підвищив голос й одразу озирнувся, аби переконатися, що з подвір'я ніхто за ним не спостерігає.

Біля автівки Дімича крутився Гнат Довган, удаючи заклопотаність. На ганку садового будиночка схилялася над мольбертом колишня дружина Дімича. Анжела, сидючи поруч у кріслі-гойдалці, спостерігала за її роботою. Садівник Білібончик перекопував клумбу, ретельно перевертаючи ґрунт. Відшліфоване лезо лопати зблискувало проти сонця. Біля воріт теревенили двоє охоронців.

— Скажеш полковнику, що капітан Зуб запросив підкріплення.

На цьому він завершив розмову.

Колесник нерухомо сидів на тому самому місці, намагаючись удати, що цілком у формі. Втім, його очі затуманилися і втратили блиск. Він перебував удома, у власній фортеці, але зараз тут розпоряджалися чужинці.

— Ну, і доки будеш грати в мовчанку? — гаркнув капітан, указавши очима на двері кабінету.

Схопив зі столу олівець і швидко написав на папері, що лежав перед Колесником: «Щур у коридорі. Ми оточені. Як звідси вибратися?»

— Мені сказати нічого,— відповів Діміч. І, своєю чергою, написав: «Із тераси є сходи, що ведуть до низу».

— Що ж, значить, так тому й бути,— чітко вимовив Зуб.— Сторони не досягли розуміння. Руки!

Дзенькнув наручниками.

— Федоровичу, не пори гарячку,— жалібно протягнув Колесник, включаючись у гру.— Дай хвилину поміркувати!

— Час пішов!

Колесник потягнув до себе шухляду столу й вихопив звідти воронений «Вальтер Р38». «От лайно! — на хвилю завагався Зуб.— Та він же запросто міг мене пристрелити, поки я тиснув на нього!»

Господар дому метнувся на терасу. Капітан теж вихопив «Форт» і побіг за ним. Металеві сходи несамовито гриміли, виказуючи втікачів. Голуби злякано спурхнули з підвіконня. Гнат Довган помахав охоронцям, дістав із-за пояса пістолет, почав накручувати глушник.

Ситуація ставала критичною. На відкритому просторі у них із Дімічем не було жодних шансів. Вони зрозуміли це одночасно, тому круто звернули і заскочили у перші-ліпші двері на першому поверсі. У про-

тилежному кінці коридору, біля сходів, раптово намалювалася постать Романа Подолянина. Він вистрілив, не цілячись, і зник.

— Сюди! — шарпнув капітана вбік Колесник.

Вони разом ввалилися в напівтемну кімнату, захищену якимись ящиками і не розпакованими меблями. Щільні штори закривали вікна. «Це добре,— машинально відзначив капітан.— Зовні нас не побачити».

— Допомагай! — наказав Зуб, хапаючись за величезний контейнер із платтяною шафою.— Треба заблокувати двері!

Коли шафу вдалося пересунути, вони роззирнулися, шукаючи, де сховатися, щоби не опинитися в зоні обстрілу.

— Це все дарма...— важко видихнув Колесник.— Двері ж відчиняються назовні!

— Байдуже,— відповів капітан.— Перший, хто сунеться, отримає кулю. В інших відіб'є охоту.

Сховалися в кутку за ящиками. Тим часом шафа почала повільно від'їжджати від дверного прорізу — охоронці, відчинивши двері, налягли на неї із протилежного боку. Зуб вистрілив двічі. Колесник теж виставив «Вальтер» із-поза ящика. Осічка!

— Майоре! А як воно тобі — змінити масть? — гукнув Зуб, викликаючи Подолянина на розмову, щоби потягнути час.

— Сука! Нічого я не міняв! — вигукнув колишній мент.— Це ти лижеш дупу злодію і вбивці!

Подолянин вистрілив. Куля вдарила в ящик трохи вище голови Колесника, розщепивши дошки. Той миттєво зіщулювся і впав на підлогу. Його намагалися вбити у власному домі! І хто — найнята ним охорона...

Коли Зуб поглянув на нього, у Колесника тряслися губи.

— Чуєш, Дімічу? — голосно відповів капітан.— А, може, ну його на хрін?.. Я зараз підніму руки і піду. Мент не вистрілить у мента. Так, майоре?.. А ти тут залишайся сам на сам зі своїми гріхами. Маєш те, що маєш!

— Виходь! Тебе я випущу,— підтвердив Подолянин і знову вистрілив, не чекаючи відповіді.— І сержант Довган пропустить поліцейського.

— Ну ясно, що пропустить,— погодився Іван і теж вистрілив.— Майоре, то що трапилося тридцять років тому із твоєю нареченою?

— Спитай у того виродка, якого зараз захищаєш!

Ще постріл, але не притлумлений. Озався пістолет Гната Довгана. Водій стріляв ощадливо, приборігаючи набої.

— Я у цьому не винен! — стисненим голосом озвався Колесник.— Помиляєшся, клятий ментяра!

Він підняв руку над ящиком і, не цілячись, випустив три кулі. Цього разу «Вальтер» спрацював. Зуб докірливо похитав головою. Треба протриматися, доки не приспіє оперативна група.

— Але ж тридцять років, Романе! Хіба за тридцять років не перегоріло?

— А ти вже перегорів, капітане?

Довган і Подолянин ривком посунули шафу ще далі від дверей.

— Нещодавно я знайшов її могилу серед лісу,— хрипко видихнув начальник служби охорони.— Там хаші, вже дерева повиростали з її тіла... Дерев! Скрізь дерева! А в шумі гілля — голоси. Я мало з глузду не з'їхав. Випустив цілу обойму в небо. Хіба таке можна забути?..

— Розумію, Романе. То ось чому ти зруйнував могилу Демедюка?

— Шкода, що він невчасно здох! Сховався на кладовищі,— засміявся Подолянин.— Ну, нічого,— за нього розплатилася дочка! На черзі — ще одна. Твоя, Степане, хоча саме вона мала бути першою. Це ж справедливо, капітане, чи ні?

— Ні, майоре! Ти тридцять років служив закону,— заперечив Зуб.

— А моя наречена хіба не хотіла жити? — вигукнув Подолянин і двічі вистрілив, ніби підкреслюючи питання.— Вона теж служила.

— Я не вбивав її! — Колесника нарешті прорвало: — То не я, а Демедюк! Схиблений на всю голову! Нас призначили в караул на паливному складі, на цілий тиждень. Курва, я навіть пам'ятаю, як називалося те місце в лісі — Козячий хвіст, це за десять кілометрів від Тульчина. Начальником караулу був старлей Комаров, завжди п'яний. Травень, тепло. Ми всі троє чекаємо дембеля... Дочекалися, бляха!.. Вночі почули машину. Підтягнули ремені, стоїмо, несемо службу як годиться. Комаров хропе. Раптом мотор заглух, світло згасло. Десять неподає.

Горло в нього перехопило. Замовк, міркуючи, як вирватися з пастки. Переляканими очима дивився на Зуба. Все трималося на волоску. А що як капітан справді збожеволів і зараз видасть його ворогові? Або сам вистрілить?..

— У машині була... моя наречена — Надя Хмільовська.— Легені Подолянина свистіли, задишка свідчила, що в нього не все гаразд із серцем.— І водій Микола Довган. Везли гроші в банківській упаковці. Випадково відхилилися від маршруту, потрапили на паливний склад. Я все це відновив по крупіці, кожен крок, бо

часу в мене було вдосталь. Але лише нещодавно звернув увагу на караульну команду, що охороняла паливний склад.

— Та не було там грошей! — заперечив Колесник зі злістю, наче до нього повернулися сили.— Дівчина у міліцейській формі та мужик. Попросили поглянути на мотор, якщо хтось розуміється. Ганжа поліз дивитися, а Демедюк помітив брезентові опломбовані мішки. Заволав як навіжений: «Дембель, хлопці! То справжній дембель!» — І раптом випустив чергу з автомата. Дівчина й мужик впали, не встиг я навіть мекнути.

— Ага, то найпростіше — валити на мертвого! — озвався з-за шафи Подолянин.

Проте Колесник, схоже, його взагалі не почув.

— А в мішках, бляха, виявилися не гроші. Ну, тобто, гроші, але старі зношені купюри. Дуже багато, але на кожній синій штампик: «Подлежит уничтожению». Як вам таке? Той інкасаторський «газик» на хер нікому не був потрібен... Отак ми і вляпалися через Демедюкову дурість. Довелося відігнати машину до озера і втопити. А трупи ми поховали неподалік разом із тими грошима... Лайно! Саме лайно було в тих мішках! — він аж захлинувся від хвилювання.— І тридцять років! Цілих два терміни давності. Жоден суд не прийме до розгляду таку справу!..

— До дупи той суд! — Подолянин вистрибнув із-за шафи і метнувся вперед, стріляючи на ходу.— Я лише про одне шкодую — що не пришив тебе раніше!

Капітан Зуб піднявся і двічі натиснув курок. Обидві кулі потрапили колишньому майорові в плече й ліву руку. Від поштовху він упав, перевернувся на бік і поповз, аби сховатися за шафою. Гнат Довган теж устиг вистрілити, і наступної миті Зуб відчув під сорочкою

жагучу печію. Стиснуло груди. Він закашлявся і відчув на губах солоне. Кров! Поруч застогнав Колесник, отримавши кулю від Подолянина.

Світ потьмянів. А наступної миті перекинувся і згас. Звіддалік уже чулися сирени поліцейських машин.

«Відмотай назад! Відмотай!...» — наказував владний голос.

Капітан Зуб чув його, але не міг визначити, звідки він виходить. Чи то збоку, чи зверху, чи то з його власних грудей. «Що відмотати? Що саме?..» — питався він, намагаючись зрозуміти, де опинився. Риби плескали хвостами. Лементувала літня жінка. «Микола Дроздов» наближався, витягнувши руку з пістолетом. Бовталася незастебнута латунна пряжка на його шкіряній куртці, черевики рипіли, немов на морозі. Пістолет випльовував кулі. Охнула Аня Демедюк, яка опинилася неподалік від Льоні Коровая, затискаючи скривавленими долонями шию. Кров дівчини була ключем, її ставало все більше, вона змішувалася із кров'ю обох поліцейських і поступово затоплювала готельний хол. Бармен Ішак ховався під стійкою. Робітник на драбині, чіпляючись за повітряні кульки вгорі, ледь втримував рівновагу. Океанолог підтюпцем біг до коридору, позаду нього луснуло скло велетенського акваріума, і злякані силуети дівчат з ресепшну випурхнули надвір.

Із підлоги все виглядало несправжнім. Підвестися він не міг. Поворухнутися також не мав сили. У горлі клекотала кров. І тільки одна людина кинулася до нього, витягла із червоного мороку. Чоловік із очима кольору старого воску.

— Романе! Це ж був ти!.. Ти спостерігав! — Зуб протягнув руку, щоби затримати Подолянина. — А якщо ти був там, то навіщо мене врятував?..

— Іване! Прокинься! — схилився над ним полковник Ярмоленко. — Ми тут, поруч.

Сіра стеля, круглий плафон, білі халати, запах ліків. Гойдаються невиразні обличчя.

Знову лікарня. Щойно їх поклали тут разом із лейтенантом Короваем. Хоча ні, не щойно. То було раніше. Він вдруге потрапив сюди, а цілих три місяці кудись поділися. Все повернулося, тільки зараз болять не щелепи, а груди. Кожен подих викликає хвилю болю. Чорні мушки літають перед очима, обсідають білі халати. Лампа ріже очі.

— Ну от і добре, — похвалив начальник поліції. — Прокидайся! Із тобою все буде добре. Лікарі запевняють, що криза позаду.

— Він був там... — прошелестів сухими губами Зуб.

— Хто? — Віктор Петрович стурбовано поглянув на Райчинця і Веніславського.

Їх ледве пустили до пораненого капітана. Медики стверджували, що він ще у важкому стані, досі не оклигав. Його не можна хвилювати. Дві складні операції на лівій легені, поруч із серцем. Однак полковник наполіг. Візит колег додасть йому сил.

— Подолянин... Я його бачив. Він витягнув мене, безсилою, із води, що хлинула з акваріума... А я тільки зараз згадав...

— Іване Федоровичу, не переймайтеся, — озвався Юрій Райчинець. — Ми його затримали на місці перестрілки. І Довгана теж. Обоє поранені. Садівник... як його?.. Білібончик закрутив іззовні двері дротом. Ви всі стікали кров'ю.

У поліцейській уніформі капітан бачив його вперше. Веніславський теж начепив парадний кітель. Усміхався, блимав товстими лінзами окулярів. Хлопці, здається, колись уже навідували його в лікарні. Ще у травні. Але тоді вони поводитися з ним, як із чужим... Усе змішалось — дні, події. Час спливав, ніби вода із розстріляного акваріума.

— А заразом і їхніх подільниць,— додав Ярмоленко. Він теж саяв парадною формою, ніби чекав подяки від керівництва.— Сестер Хмільовських. Ти вчасно навідався до Колесника. Подолянин із компанією найняли «Дроздова», щоби той розстріляв у готелі доньку Діміча. Обов'язково привселюдно. Такий у них був план. Але вбивця поцілів в Анну Демедюк. Жереб, якщо хочеш, сумна примха долі...

— Тіні минулого повертаються, коли їх не чекаєш,— глибокодумно промовив Веніславський.

«А оце — повна дурня».— Зуб скривився, ніби йому нагадали щось болісне. За останній час двічі потрапляв під кулі. Двічі опинявся на лікарняному ліжку. І це після чвертьвікової служби без жодної подряпини. І ось — наостанок. «Які там, у біса, тіні? — подумки заперечив він.— Хіба вони стріляють?»

— Що там із Колесником?

— Живий! Трясця його не вхопила,— усміхнувся полковник.— Вирізали шматок ребра, заштопали. Тепер гасає по адвокатах. Збираємося порушувати кримінальну справу за фактом убивства двох співробітників міліції. Хлопці їздили в Тульчин,— кивнув на молодих слідчих.— Але, гадаю, викрутиться. Тут важко отримати якісь докази, адже тридцять років сплило.

— А із сестрами Хмільовськими нам допоміг садівник Білібончик,— утрутився лейтенант Веніславський.— Обидві сіли в рейсовий автобус до Києва, а він

за ними простежив. Ми їх зняли за Житомиром. Це Жанна вбила Марію Ясельську, коли та застала її в кабінеті Колесника. Садівник про це здогадався, але не встиг повідомити ані вас, ані Діміча. А молодша, Ада, отруїла Ганжу...

— Сімейний підряд,— хмикнув Ярмоленко.

— «Микола Дроздов» схибив, не поціливши в Анжелу, хоча й мав таку настанову,— додав Райчинець.— Що ж до його справжнього прізвища, то воно й досі залишається нез'ясованим. Подолянин винайняв його через один із закритих форумів у «чорному інтернеті». Придбав «Гарлі» як передоплату. Однак кілер не виконав завдання належним чином, ще й спробував шантажувати Подолянина, за що й поплатився головою. Тоді, щоби виправити помилку стрільця, Гнат Довган і Подолянин замислили інсценувати вбивство доньки самим Колесником. Для цього вже все було готове, але ви їм завадили.

— Хлопці, досить! — звівся із краю ліжка полковник.— Забули, чому ми тут?

— Та ні,— запевнили обидва.

І піднесли, усміхаючись, до ліжка торт із купою запалених свічок.

— Друже мій, тобі сьогодні виповнилося сорок шість,— урочисто промовив начальник поліції.— Із чим ми тебе і вітаємо. Щоби твоя доля тебе не цуралася! Одужуй, будь ласка!

«Невже середина вересня? — здивовано поглянув на колег капітан.— То де ж це я був останні два тижні?..»

Липень–листопад 2021

ПРО АВТОРА

Василь Добрянський (1954) — український прозаїк, журналіст і політичний діяч — народився в селі Великі Трояни в Кіровоградській області. Освіту здобув на факультеті журналістики Львівського державного університету ім. Івана Франка. По закінченні університету працював у газетах Кіровоградщини та Івано-Франківщини, зокрема, у 2002–2010 роках був головним редактором впливової газети «Західний кур'єр». Василь Добрянський також був одним із засновників літературно-художнього журналу «Перевал», який виходив із 1991 по 2018 рік.

Неабияке місце в житті письменника займала у свій час політична та громадська діяльність. Так, у 2006–2010 роках він був депутатом Івано-Франківської обласної ради, а від 2002 до 2010 року працював першим заступником голови Богородчанської райдержадміністрації і водночас головою Івано-Франківської обласної організації Національної спілки письменників України.

У творчому доробку Василя Добрянського — біля двох десятків історичних, історико-пригодницьких і детективних романів, частина з яких побачила світ під псевдонімом «Борис Крамер». Творчість письменника відзначена цілою низкою літературних премій і відзнак, серед яких премія ім. Юрія Яновського, диплом та спеціальна відзнака «Правосуддя» конкурсу «Коронація слова» (2018) за роман «Пастка

на полоза», а також Гран-прі (перша премія) «Коронації слова» (2019) за роман «Зламани сходи». Широкого визнання набула також трилогія «Гетьманат», відзначена другою премією «Гранд Коронації слова» у 2021 році.

Літературно-художнє видання

**Василь Добрянський
ЖЕРЕБ**

Роман

Дизайн обкладинки *І. І. Нестеренко*

Головний редактор *А. А. Клімов*

Редакторка *О. К. Чорноморець*

Технічна редакторка *Т. Г. Орел*

Коректорка *Н. В. Красна*

ФБ1444009У. Підписано до друку 11.10.2022.

Формат 84 × 108/32. Папір офсетний.

Гарнітура Minion. Друк офсетний.

Ум. друк. арк. 15,96.

ТОВ Видавничий дім «Фабула»

Свідоцтво ДК № 7005 від 12.12.2019.

вул. Котельниківська, 5, м. Харків, 61071.

Для листів: вул. Космічна, 21а, м. Харків, 61145.

e-mail: info@fabulabook.com

Тел. (057) 717-61-80,

тел./факс (057) 719-58-67.

Надруковано у ПП «Юнісофт»

UNISOFT

вул. Морозова, 13 б, м. Харків, 61036

www.unisoft.ua

Свідоцтво ДК №5747 від 06.11.2017 р.

Наклад 1100 прим. Замовлення № 300/09.

З питань реалізації звертайтеся: trade@fabulabook.com.

Замовити книжку
або залишити видгук

Інтернет-книгарня
видавництва «ФАБУЛА»

